National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

KUNGL BIBL.
- 1 MRS 1962
STOCKHOLM

SOU
1962:4 A

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962:4

Inrikesdepartementet

ARBETSUPPGIFTER OCH UTBILDNING FÖR VISS SJUKVÅRDSPERSONAL

BETÄNKANDE AV UTREDNINGEN
ANG. VISSA SJUKSKÖTERSKORNAS OCH
UNDERSKÖTERSKORNAS
ARBETSUPPGIFTER M.M.

Stockholm 1962

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Kronologisk förteckning

1. Skogstillgångarna i Jämtlands län. Idun. 100 s. + 1 utvikskarta. S.
2. Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. Statens Reproduktionsanstalt. 71 s. Jo.
3. Totalförsvarets personalfrågor. Beckman. 306 s. Fö.
4. Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. Beckman. 165 s. I.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962:4

Inrikesdepartementet

ARBETSUPPGIFTER OCH UTBILDNING FÖR VISS SJUKVÅRDSPERSONAL

Betänkande av utredningen ang. vissa sjuksköterskornas och undersköterskornas arbetsuppgifter m. m.

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

STOCKHOLM 1962

Innehåll

Kap. I. Inledning 7
Utredningsuppdraget 7
Sjuksköterskebristen 8

Kap. II. Nuvarande förhållanden och hittillsvarande åtgärder beträffande utbildning och reglering av arbetsuppgifterna för vissa befattningshavaregrupper 11
Undersköterskor 11
Sjukvårdsbiträden 16
Vissa befattningshavare, som ersätter sjuksköterskor 19

Kap. III. Arbetsuppgifterna på sjukhusen och deras nuvarande fördelning . . 23
Bakgrunden till utredningens undersökning 23
Undersökningens genomförande; uppgiftsinsamling och bearbetning 24

Kap. IV. Utredningens synpunkter på möjligheterna att överföra arbetsuppgifter från en personalkategori till en annan 31
Synpunkter och förslag rörande fördelningen av arbetsuppgifter 31
Formella hinder mot omfördelning av arbetsuppgifter 53

Kap. V. Utbildningsfrågor 56
Förslag till plan för utbildning av sjukvårdsbiträden 56
Förslag till plan för utbildning av undersköterskor för vårdavdelningar, mottagningsavdelningar och operationsavdelningar . . . 66
Kompletterande utbildning för undersköterskor vid vårdavdelningar, mottagningsavdelningar och operationsavdelningar, som genomgått tidigare anordnad undersköterskeutbildning 74
Förslag till plan för utbildning av undersköterskor för kliniskt-kemiska laboratorier 76
Förslag till plan för utbildning av undersköterskor för röntgenkliniker 83
Yrkesintroduktion för vissa ekonomibiträden och laboratoriebiträden 87

Kap. IV. Frågan om sjuksköterskelegitimation åt vissa undersköterskor . . . 90

Kap. VII. Sammanfattning 93

Tabeller:

Tabeller avseende fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsuppgifter förekommande vid:

Tab. 1 vårdavdelningar vid lasarett 100
Tab. 2 mottagningsavdelningar vid lasarett 108
Tab. 3 operationsavdelningar vid lasarett 116
Tab. 4 förlossningsavdelningar vid lasarett 122
Tab. 5 laboratorier vid lasarett 128
Tab. 6 röntgenavdelningar vid lasarett 134
Tab. 7 vårdavdelningar vid sjukstugor 140
Tab. 8 vårdavdelningar vid sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka 148
Tab. 9 vårdavdelningar vid epidemisjukhus 156

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. inrikesdepartementet

Den 20 februari 1959 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för inrikesdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga för att utreda vissa frågor rörande arbetsuppgifterna för sjuksköterskor och undersköterskor samt undersköterskeutbildningen m. m.

Med stöd av detta bemyndigande tillkallades genom beslut den 16 april 1959 såsom sakkunniga numera talmannen Fridolf Thapper, numera förbundssekreteraren Einar Binett, numera landstingsdirektören Hans Gröndal, sekreteraren Inga Johnsson och lasarettsläkaren Olof Odén, varjämte uppdrogs åt Thapper att vara de sakkunnigas ordförande. Såsom sekreterare åt de sakkunniga förordnades sekreteraren Gillis Albinsson.

De sakkunniga antog namnet utredningen angående vissa sjuksköterskornas och undersköterskornas arbetsuppgifter m. m.

Med stöd av chefens för inrikesdepartementet därtill lämnade medgivande har utredningen såsom expert anlitat förste aktuarien hos socialstyrelsen Ingrid Dalén.

Ledamoten av utredningen sekreteraren Inga Johnsson har på grund av vistelse utomlands varit hindrad att deltaga i utredningens arbete efter den 26 augusti 1961. Då sekreteraren Johnsson lämnade utredningsarbetet var hon ense med utredningens övriga ledamöter om de huvudsakliga överväganden och förslag, som redovisas i utredningens betänkande.

Sedan utredningsuppdraget nu slutförts, får utredningen härmed vördsamt överlämna betänkande angående arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal.

Stockholm den 2 november 1961.

Fridolf Thapper

Einar Binett *Hans Gröndal* *Olof Odén*

/ *Gillis Albinsson*

KAPITEL I

Inledning

Utredningsuppdraget

Direktiven för utredningen angående vissa sjuksköterskornas och undersköterskornas arbetsuppgifter m. m. innefattas i ett anförande till statsrådsprotokollet över inrikesärenden den 20 februari 1959 av chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson. Departementschefen anför där följande.

I svar på en inom riksdagens första kammare väckt interpellation angående bristen på viss sjukvårdspersonal konstaterade chefen för inrikesdepartementet den 15 juli 1958 bl. a., att den starka utvecklingen av sjukvårdens alla grenar medfört, att behovet av sådan personal blivit allt större och att särskilt den senaste tiden bristen på sjuksköterskor aktualiserats. Departementschefen underströk, att tillgången på sjuksköterskor vore en väsentlig faktor vid sjukvårdsplaneringen, samt framhöll, att vid överläggningar i frågan med berörda myndigheter och organisationer olika uppslag framkommit i syfte att komma till rätta med svårigheterna. Man hade därvid varit ense om att utbildningskapaciteten genom tillkomsten av de två nya sjuksköterskeskolor, som planerades i Stockholms län resp. Malmö stad, i och för sig torde vara tillräcklig för att täcka behovet av sjuksköterskor. I första hand borde därför åtgärder vidtagas för att stimulera de gifta sköterskorna att kvarstå i aktiv tjänst. Vidare hade föreslagits, att en särskild reservkår av sjuksköterskor, som skulle kunna åtaga sig att tjänstgöra viss tid varje år, borde inrättas.

I anledning av sistnämnda förslag uppdrog Kungl. Maj:t den 28 juli 1958 åt medicinalstyrelsen att verkställa utredning av frågan om inrättande av en reservkår av sjuksköterskor.

Frågan om sjuksköterskebristen berördes ånyo av chefen för inrikesdepartementet den 9 december 1958 i svar på en inom riksdagens andra kammare väckt interpellation angående åtgärder för att komma till rätta med den akuta bristen på medicinskt utbildad personal, särskilt såvitt gällde psykiatrien. I svaret anknöt departementschefen till vad han den 15 juli 1958 uttalat i ämnet i första kammaren. Beträffande tillgången på sjuksköterskor inom mentalsjukvården erinrades vidare bl. a. om den fördubbling av de centrala högre kurserna i sinnessjukvård för sjuksköterskeelever samt om den högre utbildning av sinnessjukvårdspersonal i anslutning till sjuksköterskeutbildningen, som beslutats vid 1958 års riksdag.

Sedermera har vid överläggningar mellan representanter för inrikesdepartementet, medicinalstyrelsen och sjukvårdens huvudmän, m. fl. ifrågavarande spörsmål tagits upp till förnyad diskussion. Därvid upplystes bl. a., att den beslutade grundutbildningen av sjukvårdsbiträden vid yrkesskolorna numera igångsatts i över hälften av landets sjukvårdsområden samt att förslag framlagts angående utbildningen av undersköterskor. Ytterligare åtgärder ansågs emellertid erforderliga i syfte att minska bristen på sjukvårdsutbildad personal, framför allt sjuk-

sköterskor. Bl. a. ansågs en särskild utredning av vissa organisations- och utbildningsfrågor böra verkställas. Sålunda borde undersökas huruvida icke vissa arbetsuppgifter, som f. n. ålåge sjuksköterska, i stället skulle kunna utföras av undersköterska. Därest en sådan undersökning ledde till att mera kvalificerade arbetsuppgifter kunde läggas på undersköterskorna, syntes en omläggning av dessas utbildning kunna ifrågasättas. Vid överläggningarna föreslogs vidare, att en undersökning skulle göras rörande möjligheterna att låta särskilt dugliga undersköterskor erhålla sjuksköterskekompetens. Härvid framhölls, att en hel del undersköterskor under lång tjänstgöring inom sjukvården torde ha förvärvat så stor erfarenhet och kunnighet på området, att de skulle kunna anförtros sjuksköterskans mera krävande uppgifter. Sannolikt torde emellertid — även om den ifrågasatta omläggningen av undersköterskornas utbildning genomfördes — en komplettering av undersköterskornas teoretiska kunskaper visa sig nödvändig. Den föreslagna utredningen borde få till uppgift att närmare utreda och framlägga förslag också beträffande nu nämnda spörsmål.

I anslutning till utredningsdirektiven vill vi redan inledningsvis framhålla, att vi fattat uppdraget på sådant sätt, att däri skulle ingå icke endast en prövning av möjligheterna att överflytta arbetsuppgifter från sjuksköterskor till undersköterskor eller sjukvårdsbiträden, utan vi har ansett oss oförhindrade att överväga förutsättningarna att överhuvudtaget överflytta arbetsuppgifter från sjuksköterskor till andra grupper av befattningshavare såsom t. ex. teknisk personal. Inom utredningsuppdraget får vidare anses ligga att undersöka huruvida arbetsuppgifter kan överflyttas mellan andra befattningshavaregrupper, såsom t. ex. från undersköterskor till sjukvårdsbiträden. Vi har ock ansett oss böra överväga möjligheterna att lägga vissa arbetsuppgifter på särskild arbetskraft, som inte är direkt knuten till de s.a.s. normala, av oss undersökta arbetsenheterna vid ett sjukhus. Till sådan särskild arbetskraft kan räknas exempelvis personal för budtjänst och transporter, expeditionsbiträden m. fl. I konsekvens härmed har vi ansett oss kunna anföra vissa synpunkter också på utbildningen av andra befattningshavargrupper än undersköterskorna, ehuru deras utbildning — vårt uppdrag likmätigt — ägnats det huvudsakliga intresset vid vårt arbete med utbildnings- och kompetensfrågorna.

Sjuksköterskebristen

Av de tidigare återgivna utredningsdirektiven framgår, att utredningen tillkommit för att pröva vissa i direktiven skisserade utvägar att lindra den besvärande sjuksköterskebristen. Det kan måhända vara motiverat att inledningsvis något redogöra för det bristläge som uppkommit i fråga om vissa kategorier sjukvårdspersonal, främst sjuksköterskor. Vi redovisar här resultatet av undersökningar medicinalstyrelsen låtit företaga rörande förhållandena den 30 november 1958, 1 oktober 1959, 1 oktober 1960 och 10 april 1961.

Personalförhållanden vid vissa sjukvårdsanstalter den 30 november 1958, 1 oktober 1959, 1 oktober 1960 och 10 april 1961

Personalkategori	Den 30 nov. 1958			Den 1 okt. 1959[1]			Den 1 okt. 1960			Den 10 april 1961		
	Antal inrättade tjänster	Vakanta tjänster utan vikarier		Antal inrättade tjänster	Vakanta tjänster utan vikarier		Antal inrättade tjänster	Vakanta tjänster utan vikarier		Antal inrättade tjänster	Vakanta tjänster utan vikarier	
		Antal	% av hela ant. tjänster		Antal	% av hela ant. tjänster		Antal	% av hela ant. tjänster		Antal	% av hela ant. tjänster
Sjuksköterskor	9 998	304,0	3,0	10 165	600,0	5,9	11 316	913,0	8,1	11 459	902,5	7,9
Barnmorskor	659	16,0	2,4	601	17,0	2,8	658	17,0	2,6	652	23,0	3,5
Laboratriser	243	4,5	1,9	238	3,7	1,6	307	10,0	3,2	337	22,5	6,7
Undersköterskor med kurs, barnsköterskor	3 927	73,0	1,9	3 886	69,0	1,8	4 250	69,0	1,5	4 653	85,5	1,8
Sjukvårdsbiträden m.fl.	16 259	155,0	1,0	16 612	232,0	1,4	17 478	332,0	1,9	17 355	342,0	2,0
Städerskor för vård- och behandlingsavdelningar	1 547	5,0	0,3	1 525	35,0	2,3	1 695	2,0	0,1	1 669	24,5	1,5
Skrivbiträden för läkarexpedition	1 183	—	—	1 250	3,5	0,3	1 442	7,0	0,5	1 475	4,0	0,3

Av tabellen framgår, att antalet vakanser på sjuksköterskетjänster utan vikarier relativt sett nästan fördubblades under tiden 30 november 1958—1 oktober 1959. Antalet vakanser har därefter ökat ytterligare. Denna brist på sjuksköterskor, som så kraftigt accentuerats under de senaste åren, har uppkommit samtidigt med en kraftig ökning av sjuksköterskekåren. Antalet aktiva sjuksköterskor med svensk legitimation var den 31 december 1949 — alltså vid 1950-talets ingång — 11 869 och den 31 december 1959 — sålunda vid decenniets slut — 20 885. Det totala antalet i medicinalstyrelsens sjuksköterskeregister upptagna sjuksköterskor var emellertid 1959 28 750. Antalet elevplatser vid statens och av staten godkända sjuksköterskeskolor uppgick den 31 december 1949 till 1 260 och samma dag år 1959 till 1 669. Därefter har antalet ökat ytterligare, bl. a. genom tillkomsten av nya skolor, så att elevplatsantalet vid 1960 års utgång var 1 860 och i april 1961 nära 2 000. Examinationen har från 1950 till 1959 ökat från 960 till 1 476 eller med ungefär 50 %. Under 1960 utexaminerades 1 447 nya sjuksköterskor. Minskningen jämfört med 1959 beror på organisatoriska förändringar; omläggning av kurstiden vid vissa skolor har medfört förskjutning av examensdagen från slutet av 1960 till början av 1961.

Orsakerna till att brist uppkommit trots det betydande tillskottet av sjuksköterskor är huvudsakligen två: dels en ökning av antalet sjuksköterskebefattningar, som varit större än rekryteringsunderlaget, dels en oväntat stor avgång från yrkesverksamheten. Skälen till avgången är svåra att analysera och beröres ej här. Ökningen av antalet befattningar samman-

[1] Exkl. Sahlgrenska sjukhuset.

hänger dels med de omfattande utvidgningar av sjukhus som företagits, särskilt efter byggnadsregleringens upphävande på detta område, dels med inrättandet av nya tjänster för att möjliggöra en intensifierad vård, dels ock med medicinens utveckling, som krävt ökade personalinsatser. Arbetstidsförkortningen har också medfört att tjänster måst nyinrättas. Antalet sjuksköterskетjänster vid vissa kroppssjukhus, omfattade av medicinalstyrelsens vakansundersökningar, var den 30 november 1956 8 541, den 30 november 1957 8 899 och — som framgår av tabellen — den 30 november 1958 9 998, den 1 oktober 1959 10 165 (exklusive Sahlgrenska sjukhuset), den 1 oktober 1960 11 316 och den 10 april 1961 11 459. Till jämförelse kan nämnas att det totala antalet vårdplatser för kroppssjukvård under senare år ökat på följande sätt: under 1956 med 1 277, under 1957 med 893, under 1958 med 1 379 och under 1959 med 860.

Sjuksköterskebristen belyses från olika synpunkter förutom i de i utredningsdirektiven nämnda interpellationssvaren den 15 juli och 9 december 1958 jämväl i av chefen för inrikesdepartementet den 20 april 1960 och 30 maj 1961 lämnade svar på inom riksdagens andra kammare framställda interpellationer i ämnet.

KAPITEL II

Nuvarande förhållanden och hittillsvarande åtgärder beträffande utbildning och reglering av arbetsuppgifterna för vissa befattningsbehavaregrupper

Undersköterskor

Undersköterskor med utbildning — i den betydelse man numera inlägger i denna tjänstebenämning — har funnits inom landstingen sedan 1946. Dessförinnan hade sedan länge — enligt uppgift i betänkandet om sjukvårdspersonalens utbildning av år 1916 t. o. m. före nämnda år — funnits en personalkategori benämnd undersköterskor eller B-sköterskor. Denna personalkategori hade icke erhållit annan utbildning än den som lämnats på arbetsplatsen. I 1916 års betänkande föreslogs en differentierad utbildning, där en ett-årig kurs, avsedd för personal i distriktsvård (privatvård) och vid småanstalter, skulle bereda sjukvårdsbiträdena möjlighet att avancera från biträde till sköterska, dock med benämningen undersköterska. Detta förslag ledde emellertid icke till något resultat. Nära trettio år senare togs frågan ånyo upp. Svenska landstingsförbundets styrelse överlämnade den 29 juni 1945 ett preliminärt förslag till utbildningsplan för undersköterskor till landstingens förvaltningsutskott med anhållan, att detta förslag skulle underställas nämnda års landsting för godkännande, och en fullständig kursplan överlämnades till förvaltningsutskotten den 16 april 1946. Denna kursplan tillämpades därefter till 1958 års utgång. Även storstäderna inrättade undersköterskebefattningar vid sina sjukhus och anordnade utbildning för blivande innehavare av dylika efter samma riktlinjer som landstingen. I Stockholms stad skilde sig kursplan m. m. dock fram till 1951 något från vad som tillämpades inom landstingskommunerna, men därefter har full överensstämmelse i fråga om utbildningen och tjänstebenämningen rått mellan staden och övriga sjukvårdshuvudmän.

Utbildningen enligt 1946 års plan omfattade åtta veckor med ca 225 undervisningstimmar fördelade på teoretisk och teoretisk-praktisk undervisning, den sistnämnda i form av demonstrationer, studiebesök etc. Några teoretiska förkunskaper utöver folkskolans uppställdes icke såsom villkor för tillträde till kurserna, ehuru det i kursplanen anmärktes, att teoretisk utbildning genom folkhögskolekurs, korrespondensstudier eller dylikt borde tillgodoräknas såsom merit vid uttagning till kurs. Ett krav på minst två års väl vitsordad tjänst som sjukvårdsbiträde uppställdes däremot för inträde i undersköterskekurs.

Syftet med utbildningen angavs vara att dels bereda sjukhusen en ökad tillgång på mera kvalificerade sjukvårdsbiträden, dels skapa möjligheter till befordran för särskilt kvalificerade sådana biträden.

En viss oklarhet synes ha rått rörande vilka arbetsuppgifter som lämpligen kunde anförtros undersköterska. I 1946 års kursplan angavs, att undersköterskans arbetsuppgifter bestämdes av vederbörande läkare i samråd med sjukhusets husmoder. Denna anvisning var emellertid icke tillräcklig för att åvägabringa någorlunda enhetlighet sjukhusen emellan i fråga om undersköterskebefattningarnas utnyttjande. I en i anslutning till 1949 års överenskommelse mellan Landstingens centrala lönenämnd och Svensk sjuksköterskeförening utarbetad promemoria framhölls som ett viktigt led i strävandena att nedbringa sjuksköterskornas arbetstid angelägenheten av att på andra befattningshavare överföra vissa av sjuksköterskornas arbetsuppgifter. I första hand hänvisades därvid till undersköterskorna. I andra sammanhang påpekades emellertid att undersköterskorna ej alltid utnyttjats på sådant sätt, att förekomsten av dessa befattningshavare medfört någon nämnvärd lättnad för sjuksköterskorna. Anledningen härtill angavs vara främst bristen på närmare föreskrifter om de arbetsuppgifter en undersköterska kunde anförtros. Med anledning härav beslöt medicinalstyrelsens huvudmannaråd år 1949 att tillsätta en kommitté med uppdrag att utarbeta förslag angående de arbetsuppgifter, som skulle kunna åläggas undersköterska. I kommittén ingick representanter för medicinalstyrelsen, Svenska landstingsförbundet och Svenska stadsförbundet. Den utarbetade ett förslag till »Handledning angående arbetsuppgifter för undersköterska, som genomgått särskild undersköterskekurs», vilket först godkändes av medicinalstyrelsen och under slutet av 1950 jämväl av sjukvårdshuvudmännens organisationer.

Handledningen återges här in extenso.

Handledning angående arbetsuppgifter för undersköterska, som genomgått särskild undersköterskekurs

Utarbetad i samråd mellan medicinalstyrelsen, svenska landstingsförbundet och svenska stadsförbundet.

Dagtjänst

På samtliga vård- och behandlingsavdelningar, där så kan ske, böra undersköterskeetjänster inrättas. Härigenom torde vissa arbetsuppgifter helt eller delvis kunna avlastas från avdelningssköterskan. Arbetsuppgifterna på en vårdavdelning äro emellertid svåra att avgränsa från varandra. Om en god standard inom sjukvården skall uppehållas, måste alla vara beredda att gripa in i olika uppgifter. Den som t. ex. har sig anförtrott att övervaka ett visst arbete, måste ibland själv utföra detta arbete för att verksamheten skall förlöpa jämnt. Särskilt beträffande det egentliga sjukvårdande arbetet gäller, att de olika personalkategoriernas arbete är intimt men på växlande sätt förbundet med vartannat. I vilken omfattning nedan uppräknade uppgifter principiellt skola åligga undersköterska torde

få bedömas av sjukhusledningen. Arbetsledningen, läkare och sjuksköterska, bör fördela arbetsuppgifterna med hänsyn till personalbesättningen å resp. avdelningar och vederbörandes kvalifikationer.

Undersköterskeljänster böra först och främst inrättas å de vård- och behandlingsavdelningar, där sjuksköterskeelever icke tjänstgöra. Å sådan vårdavdelning med mer än ca 35 patienter kunna två undersköterskor vara behövliga. Å vårdavdelning med sjuksköterskeelever bör en undersköterskeljänst inrättas, om avdelningen icke har avsevärt färre patienter än 30. Undersköterskeljänsternas antal på de olika behandlingsavdelningarna torde bliva beroende av avdelningarnas storlek och övriga förhållanden. Sannolikt kan man utgå från att varje sådan avdelning behöver undersköterskeljänst och ett stort antal av dem två eller flera.

Undersköterskan bör icke ingå i samma tjänstgöringsschema som biträdena. Finnas två undersköterskor på en vårdavdelning, bör arbetet läggas så, att om möjligt en alltid finnes i tjänst. Har avdelningen endast en undersköterska, bör denna vid lediga dagar ersättas antingen av en ambulerande undersköterska eller det erfarnaste sjukvårdsbiträdet på avdelningen, om lämplig sådan befattningshavare finnes.

På de vårdavdelningar, där endast en sjuksköterska finnes, bör under hennes lediga timmar, såvitt ambulerande sjuksköterska icke ersätter henne, undersköterskan denna tid vara i tjänst. Avdelningssköterskan på närmast belägna avdelning bör därvid ytterst svara för avdelningen och till henne skall undersköterskan i första hand hänvända sig, om något särskilt skulle inträffa, som kräver hennes ställningstagande.

Undersköterska bör biträda avdelningssköterska i arbetet med företrädesvis de arbetsuppgifter, som nedan uppräknas och som äro avsedda att exemplifiera vad som lämpligen kan utföras av undersköterska.

A. Administrativa uppgifter

Orientera nyanställda biträden och städerskor.

Instruera och vid behov handleda biträdena i enlighet med för resp. avdelning gällande arbetsordningar.

Övervaka städningen inom avdelningen och tillse att föreskriven extra städning utföres på härför bestämda tider och vid behov deltaga i dessa göromål.

Ha tillsyn över avdelningens linneförråd och dela ut ren tvätt.

Rekvirera förbrukningsartiklar från centralförrådet och ha hand om fördelningen av dessa samt tillse att nödig sparsamhet iakttages.

Tillse att ordning råder i de olika bilokalerna.

Tillse att förbandsartiklar av olika slag finnas, även steriliserade sådana.

Sterilisera instrument.

Iordningställa rondbordet.

Biträda vid utskrivningen av patienter och därvid tillse, att dessa få alla sina tillhörigheter med sig.

B. Sjukvårdande uppgifter

Medverka vid vården av patienterna. Bäddning. Skötsel av patienternas ryggar. Avtvättning. Matning av patienter. Övrig passning vid behov. Temperaturtagning och räkning av puls.

Mäta sputum och urin samt göra anteckningar härom.

Tagning av avförings- och urinprov.

Sätta dropplavemang.

Fylla vattenbäddar.

Enklare omläggningar.
Assistera sjuksköterskan vid omläggningar och behandlingar.
Raka patienter som skola opereras.
Tillse att patienter, som skola opereras, äro rätt klädda.
Biträda vid transport av patienter till och från operationsavdelningen.
Sätta värmebågar och halalampor och lägga omslag.
På kronisk vårdavdelning: omläggning av tarmfistlar och spolning av blåsfistlar och liknande.
Biträda avdelningssköterskan med att tillse, att remisser och prov i rätt tid sändas till resp. laboratorier och behandlingsavdelningar.
Tillse att apoteksrekvisitionerna lämnas till läkemedelsförrådet.
Hämta hem läkemedlen och omedelbart överlämna dem till avdelningssköterskan.
För den händelse vederbörande vårdavdelning har elever från sjuksköterskeskola, torde inskränkningar i de föreslagna arbetsuppgifterna böra göras, framför allt beträffande de sjukvårdande uppgifterna, beroende av avdelningens storlek och karaktär m. m.
Vid fördelningen av arbetsuppgifterna för undersköterskorna på behandlingsavdelningar, såsom operations-, poliklinik- och röntgenavdelningar samt laboratorier, torde i viss mån de ovan skisserade administrativa uppgifterna kunna tjäna som ledning.

Nattjänst

Med tanke på att patienterna under natten böra bliva omhändertagna av van personal böra undersköterskejänster inrättas för nattjänst. En undersköterska bör som regel finnas å varje vårdavdelning om ca 30 patienter.
I första hand böra dessa tjänster anordnas på mindre, fristående sjukhus, där särskild nattsköterska icke finnes.
Genomförandet av de sålunda föreslagna normerna måste bliva beroende av tillgången på utbildade och lämpliga befattningshavare.
Den hittills tilämpade längden på undersköterskekursen torde vara tillräcklig, under förutsättning att den så snart möjligheter härför föreligga kommer att bygga på en förberedande biträdeskurs. Organiserandet av en sådan grundutbildning för sjukvårdsbiträdena framstår som en viktig angelägenhet i ett rationellt utnyttjande av sjukvårdspersonalen.
Stockholm den 18 november 1950.

Det bör här tillfogas, att frågan om undersköterskeutbildningen uppmärksammades också av 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen, som i sitt betänkande I (SOU 1948: 17) dels uttalade, att det vore angeläget, att en viss precisering komme till stånd beträffande de arbetsuppgifter, som åvilade undersköterska, dels föreslog en på viss grundutbildning för sjukvårdsbiträden vilande vidareutbildning för undersköterskor, omfattande 150 undervisningstimmar fördelade på sex veckor.

Den av representanter för Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundets sjukvårdsdelegation och Svenska kommunalarbetareförbundet sammansatta kommitté, som utarbetade det år 1957 framlagda förslaget till grundutbildning för sjukvårdsbiträden, behandlade även undersköterskeutbildningen. Kommittén upptog kursplanen härför till granskning i syfte att anpassa den dels till de förbättrade grundkunskaper, som kunde väntas

bli följden av grundutbildningen för sjukvårdsbiträden, dels till de förändringar i arbetsuppgifterna för undersköterskorna, som i någon mån inträtt och antogs ytterligare kunna inträda, bl. a. genom översyn av arbetsorganisationen vid rationaliseringsverksamhet och i samband med arbetstidsförkortning. Den kursplan som utarbetades och framlades i slutet av år 1958 gavs sådan utformning att kurserna kunde infogas i den allmänna statsunderstödda yrkesutbildningen och omfattade 222 undervisningstimmar fördelade på sex veckors heldagsundervisning. Enligt vad vi erfarit har denna kursplan godtagits av överstyrelsen för yrkesutbildning, men ännu ej hunnit komma i allmän tillämpning.

Kommittén anförde i kommentarerna till kursplanen, att en viss översyn av 1950 års handledning borde företagas, sedan viss erfarenhet vunnits av den reformerade utbildningen. Syftet med denna översyn borde vara att bl. a. överväga om icke ytterligare arbetsuppgifter kunde överföras till undersköterskor. Någon sådan översyn har hittills icke skett beroende på dels att tillräckliga erfarenheter av utbildningen icke vunnits, dels att dylika överväganden ingår i vårt uppdrag.

I samband med den konsultationsverksamhet rörande upprättande av tjänstgöringsscheman etc., som bedrives av Svenska landstingsförbundet och bl. a. särskilt tagit sikte på att underlätta övergången till 45 timmars arbetsvecka, har inom förbundets byrå utarbetats typförslag till arbetsordningar för sjukvårdspersonal, innefattande jämväl arbetsordning för undersköterska vid vårdavdelning. Förslaget återges här nedan.

Förslag till arbetsordning för undersköterska

Undersköterskan utför under avdelningssköterskans överinseende nedanstående arbetsuppgifter:

Arbetsledande funktioner:

biträder i övervakandet av patientvården,
informerar och instruerar sjukvårdsbiträden och städerska i avdelningsarbetet,
tillser att fastställt tjänstgöringsschema följes,
tillser att personalens arbetskraft användes på ett ändamålsenligt sätt,
övervakar städning och tillser att extra arbete utföres, deltager och instruerar vid behov i dessa göromål,
tillser linneförråd och dess inventarier,
tillser tekök och matförråd,
är avdelningssköterskan behjälplig med rekvisitioner av förbrukningsartiklar,
tillser att största möjliga varsamhet och sparsamhet iakttages med avdelningens inventarier och förbrukningsartiklar.

Sjukvårdande funktioner:

sköter morgontoalett på rum ,
bäddar med på salar (särskild uppmärksamhet ägnas åt patienternas hud med tanke på eventuell uppkomst av liggsår),
dammar rum ,

tillser att prover lämnas före kl. till laboratoriet,
förbereder patienter till undersökningar, operationer, behandlingar m. m.,
gör i ordning före och efter dagens omläggningar,
assisterar vid omläggningar,
skriver badlista,
skriver lista för helövertvättningar,
övervakar intravenösa dropp,
rengör sprutor, spetsar, instrument och övriga inventarier samt steriliserar vid behov,
tillser att patienter, som skall vara uppe, hjälpas ur sängarna,
deltar i servering av patienternas måltider och matar patienter,
tager temperatur,
hjälper till vid patienters toalett och bäddningar,
hjälper till med kvällsarbetet på salarna,
tillser att remisser lämnas till specialavdelningarna.

Vi vill i detta sammanhang understryka att den i denna arbetsordning antydda arbetsuppgiftsfördelningen — liksom den fördelning av arbetsuppgifter som tillämpas enligt andra arbetsordningar eller stadgad praxis — beror av organisationen av arbetet inom vederbörande arbetsenhet.

Sjukvårdsbiträden

I föregående avsnitt berördes den vidareutbildning av sjukvårdsbiträden, som föreslogs i 1916 års betänkande om sjukvårdspersonalens utbildning. Någon grundutbildning synes icke ha diskuterats i detta sammanhang. Med vissa undantag var sjukvårdsbiträdenas yrkesträning ända in på 1950-talet förlagd enbart till arbetsplatserna, där vederbörande arbetsledare hade att tillse, att personalen tillägnade sig de praktiska kunskaper som erfordrades för yrkesutövningen. Instruktionen blev därigenom i första hand beroende av vederbörande avdelningssköterskas personliga insats. Utvecklingen inom den slutna sjukvården, varigenom vårdarbetet blev mera komplicerat samtidigt som den ledande personalens utökade övriga arbetsuppgifter kolliderade med önskemålen om fullständig och god instruktion av nyanställda, medförde att frågan om grundutbildning av biträdespersonalen blev aktuell.

1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen tog i sitt betänkande I (SOU 1948: 17) upp frågan om utbildning av sjukvårdsbiträden. Kommittén fann, att det vore ett berättigat krav, att ett nyanställt sjukvårdsbiträde, en blivande sjuksköterskeelev eller en praktikant erhölle en ordentlig instruktion, innan hon sattes att deltaga i den personliga omvårdnaden av patienter. En reglerad utbildning av bl. a. sjukvårdsbiträden tedde sig därför nödvändig. Kommittén föreslog därför, att nyanställda sjukvårdsbiträden vid *större sjukhus* borde samlas till en kortare informationskurs, omfattande ca 100 timmars teoretisk och praktisk undervisning under tre veckor, varefter fortlöpande instruktion skulle lämnas under framför allt de första tre månaderna av den följande praktiska tjänstgöringen. Grund-

utbildningen borde anses avslutad efter ett års praktisk tjänstgöring. Kommittén fann, att det skulle vara värdefullt om en avslutningskurs om ett par veckor kunde anordnas vid första tjänstgöringsårets slut, varvid de under utbildningstiden inhämtade kunskaperna kunde sammanfattas och kompletteras. Vid *mindre sjukhus* syntes det böra överlämnas åt undersköterskan på den avdelning, där det nyanställda sjukvårdsbiträdet skulle tjänstgöra, att ge henne erforderlig praktisk instruktion. Elementära teoretiska kunskaper borde meddelas av sjuksköterska och läkare. Kommittén ansåg, att det skulle vara av värde om vid den grundläggande utbildningen tillgång funnes till en tryckt handledning med kortfattade upplysningar om vad ett sjukvårdsbiträde borde veta.

Kommitténs förslag ledde emellertid inte till att sjukvårdsbiträdesutbildning kom att anordnas mera allmänt. De tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö och några landstingssjukhus anordnade dock sådan utbildning efter olika principer.

Det kan vidare nämnas, att kommittén kortfattat berörde frågan om arbetsfördelningen mellan sjuksköterskor och annan sjukvårdspersonal och i detta avseende lämnade följande redogörelse för biträdespersonalens uppgifter. (Sid. 33 i betänkandet.)

Temperaturtagning, morgon- och aftontoalett å sängliggande patienter, utdelning av bäcken, givande av lavemang, bäddning, servering av måltider, matning av patienter, som ej kunna äta själva.

Damning, vaskning och vädring av sjuksalarna, städning av korridorer, förråd m. m., tömning och diskning av handfat, nattkärl (flaskor) och spottkoppar, utplockning av disk från salarna till teköket, skötsel av patienternas blommor, vädring av sängkläder, rengöring av sängar och sängbord efter utskrivna patienter, diskning av matporslin.

På avdelningar, där elever icke finnas, utför sjukvårdsbiträde enklare behandlingar, såsom rektaldropp och behandling med värmebåge, samt hjälper till med iordningställande av förband.

Förutom det dagligen återkommande arbetet har sjukvårdsbiträde s. k. extra arbete, bestående av varje vecka återkommande städning av skåp och hyllor i avdelningens bilokaler, rengöring av patienternas sängbord m. m.

Då särskild städerska finnes på avdelningen ingå sysslor med mindre direkt samband med vården, såsom vaskning av golven, disk och skötsel av teköket, vädring av sängkläder samt rengöring av sängar, vanligen i hennes arbete.

Av uppräkningen framgår, att kommittén uppehållit sig vid arbetsuppgifterna för sjukvårdsbiträden på vårdavdelningar. Arbetsuppgifterna på mottagnings- och behandlingsavdelningar berördes ej. Längre fram i betänkandet (sid. 70) anförde kommittén vidare:

I övrigt torde någon ändring i arbetsfördelningen mellan sjuksköterskor och sjukvårdsbiträden som nämnts knappast vara att emotse. Liksom hittills bör sålunda den dagliga omvårdnaden av patienterna under sjuksköterskans ledning utföras av sjukvårdsbiträdena. I dessas åligganden ingå även städning av sjukrummen och bilokalerna samt rengöring av för vården nödvändiga utensilier. En viss avlastning från sjukvårdsbiträden av rengöringsuppgifter kan ifrågasättas.

Sålunda torde det vara fördelaktigt att, såsom för närvarande på vissa håll redan sker, skurning av golv, städning av korridorer och bilokaler ävensom diskning anförtros åt städerskepersonalen.

Frågan om sjukvårdsbiträdesutbildning berördes även av den ovannämnda kommitté, som utarbetade handledningen rörande undersköterskas arbetsuppgifter. Kommittén anförde, att den dittills tillämpade längden på undersköterskekursen vore tillräcklig under förutsättning att den så snart möjligheter därtill förelåge komme att bygga på en förberedande biträdeskurs. Organiserandet av en sådan grundutbildning för sjukvårdsbiträden framstod som en viktig angelägenhet i ett rationellt utnyttjande av sjukvårdspersonalen.

År 1953 igångsatte Svenska landstingsförbundet gemensamt med Svenska stadsförbundet och Svenska kommunalarbetareförbundet en utredning angående grundutbildning för sjukvårdsbiträden. Utredningen bedrevs av en kommitté med representanter för de tre organisationerna och med anlitande av expertis från medicinalstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning. I sitt den 8 maj 1957 dagtecknade förslag till grundutbildning för sjukvårdsbiträden anförde kommittén rörande sjukvårdsbiträdenas arbetsuppgifter bl. a., att de kunde i korthet sägas bestå i att biträda sjuksköterska i hennes arbetsuppgifter och under hennes ledning delta i vården av patient och skötseln av sjukavdelning. Kommittén konstaterade, att sjuksköterskorna hade mindre tid att ge den personliga vården åt patienterna än vad tidigare varit fallet. Dessa arbetsuppgifter hade alltmer överförts till sjukvårdsbiträdena. I övrigt återgavs den uppräkning av arbetsuppgifterna som 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen gjort och som citerats här ovan.

Den kursplan kommittén utarbetade omfattade en första teoretisk del om fyra veckor, därefter följande praktisk tjänstgöring på sjukhus under nio månader (36 veckor), varav åtta månaders dagtjänst och en månads natttjänst, samt en avslutande vecka för repetition och fördjupande av de kunskaper som förvärvats. För de båda läskurserna omfattade timplanen enligt förslaget (162 + 37) 199 timmar, vartill borde komma ca 40 timmars teoretisk jämsidesundervisning under den praktiska tjänstgöringen. Det sammanlagda timantalet blev sålunda 239. Deltagare i utbildningen borde i regel ha fyllt 18 år. Några krav på teoretiska förkunskaper utöver dem folkskolan ger uppställdes icke, men det betonades att tiden mellan avgången från folkskolan och inträdet i sjukvårdsbiträdesutbildningen borde utnyttjas på ett för det blivande yrket lämpligt sätt, t. ex. med genomgång av husmodersskola. Med den uppläggning av utbildningen kommittén föreslagit komme den att kunna ingå i den statsunderstödda yrkesutbildningen.

Sedan detta förslag framlades, har sjukvårdsbiträdesutbildning snabbt organiserats för de olika sjukvårdshuvudmännens behov. På vissa håll har utbildningen bedrivits inom en av huvudmannen ägd yrkesskola medan

den på andra håll formellt organiserats av en primärkommunal yrkesskola, som samarbetat med landstingskommunala sjukvårdsinrättningar. Överstyrelsen för yrkesutbildning utarbetade sedermera en undervisningsplan för kurs för grundutbildning av sjukvårdsbiträden omfattande en inledande period av teoretisk undervisning omfattande fem veckor, ett skede med praktisk tjänstgöring under nio månader samt en avslutande period med teoretisk undervisning under två veckor. Timantalet under de båda teoretiska perioderna utgjorde sammanlagt 259, vartill kom 80 undervisningstimmar jämsides med den praktiska tjänstgöringen. Det sammanlagda timantalet var således 100 timmar mera än det i ovan refererade kommittéförslaget. Fr. o. m. den 1 juli 1960 har överstyrelsen infört två nya alternativa kursplaner, den ena omfattande 399 timmars teoretisk undervisning, fördelad på två perioder om sju och tre veckor åtskilda av 32 veckors yrkesarbete; den andra omfattande 396 timmars teoretisk undervisning i tre perioder om tre, åtta och två veckor med yrkesarbetet fördelat på två perioder om 13 och 16 veckor. I den förstnämnda kursplanen ingår 96 timmars jämsidesläsning i de angivna 399 timmarna teoretisk undervisning.

Någon ingående kartläggning av sjukvårdsbiträdenas arbetsuppgifter har icke utförts. I de tidigare omnämnda förslag till arbetsordningar, som utarbetats inom Svenska landstingsförbundets byrå, ingår emellertid också förslag till arbetsordningar för sjukvårdsbiträden på vårdavdelningar, där arbetsuppgifter förtecknats på grundval av viss personalorganisation.

Någon särskild utbildning för sjukvårdsbiträden på mottagnings- och behandlingsavdelningar har hittills icke ordnats. För biträdespersonal på röntgenavdelningar och laboratorier förekommer på sina håll viss utbildning, för vilken redogöres i följande avsnitt.

Vissa befattningshavare, som ersätter sjuksköterskor

Det torde vara motiverat att här också något beröra den utveckling som lett till att sjuksköterskor i vissa befattningar ersatts med befattningshavare med annan utbildning. I vårt land har detta huvudsakligen skett inom *laboratorierna* vid sjukhusen. Ännu för ett decennium sedan kunde 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen i sitt betänkande III (SOU 1951: 33) konstatera, att nästan allt laboratoriearbete vid landets sjukhus utfördes av sjuksköterskor, som erhållit viss utbildning i laboratorieteknik. Redan i sitt första betänkande uttalade kommittén, att rent teknisk personal efter någon utbildning i sjukvårdsarbete med fördel kunde användas såsom laboratriser vid de större sjukhusen, och i ovannämnda betänkande III förklarade kommittén, att det syntes berättigat, att två kategorier av laboratoriepersonal utbildades för sjukhusens behov. För att kunna tillmötesgå de krav, som ställdes på en mera ändamålsenlig utbildning av de större sjukhusens laboratoriepersonal, antog man att det skulle bli nödvändigt att

utbryta utbildningen av denna personal ur sjuksköterskeutbildningen och inrätta en särskild kår av sjukhuslaboratriser, som icke skulle vara sjuksköterskor. Kommittén föreslog i skrivelse till chefen för inrikesdepartementet, att särskilda sakkunniga skulle tillkallas för utredning av dessa laboratrisers utbildningsfråga. Den andra kategorien laboratoriepersonal skulle utgöras av laboratoriesköterskor, utbildade inom sjuksköterskeskolorna och avsedda för de mindre sjukhuslaboratorierna. För denna grupp framlades en utbildningsplan.

Efterfrågan på laboratoriepersonal i kombination med bristen på sjuksköterskor och möjligheterna att erhålla utbildning för laboratoriearbete på andra vägar än sjuksköterskeskolans har gjort att laboratriser i en successivt ökande omfattning ersatt sjuksköterskor vid sjukhusens laboratorier. Det har blivit vanligt, att befattningar i löne- och/eller personalstater upptagas såsom alternativa sjuksköterske- eller laboratrisbefattningar. Utbildning för laboratrisyrket har anordnats av Svenska laboratrisföreningen, vid Göteborgs stads yrkesskolor samt vid Centrallasarettet i Örebro. Dessutom har personer med utbildning vid tekniska skolor eller tekniska läroverk sökt sig till yrket.

År 1954 framlades ett förslag till laborantutbildning av 1953 års laboratorieteknikerutredning. Den där föreslagna utbildningen byggde på realexamens kunskapsnivå och omfattade fyra månaders provtjänstgöring på laboratorium, ett års teoretisk utbildning i laborantskola och ett års praktisk utbildning på laboratorium. Sistnämnda del av utbildningen föreslogs differentierad för olika kategorier av laboranter. Vissa kategorier föreslogs därjämte erhålla en praktisk utbildning i sjukvård.

Förslaget underkastades sedermera en bearbetning av 1956 års tekniska biträdesutredning. Denna uttalade bl. a., att en betydande del av de på sjukhusens laboratorier förekommande arbetsuppgifterna med fördel torde kunna överföras till icke sjuksköterskeutbildad personal. Behov förelåge av en vidare teknisk utbildning av ifrågavarande personal än vad som rimligen kunde förekomma jämsides med den egentliga sjuksköterskeutbildningen inom sjuksköterskeskolorna. Dessutom fann utredningen det överflödigt att sjuksköterskeutbildning i egentlig mening meddelades åt personal, som i sin verksamhet icke eller endast i ringa omfattning finge nyttiggöra denna utbildning. 1956 års tekniska biträdesutrednings förslag till utbildningsplan — som sedermera i huvudsak följts — skilde sig i vissa avseenden från den som framlagts av 1953 års laboratorieteknikerutredning. Den grundläggande laborantutbildningen lämnas under en ett-årig laborantskola, varpå för sjukhuslaboranternas del följer en ett-årig vidareutbildning av i huvudsak praktisk typ med däri inlagd teoretisk undervisning. Medicinalstyrelsen har den 22 juni 1960 fastställt normalplaner för denna vidareutbildning på tre linjer, nämligen bakteriologisk, histologisk-patologisk och klinisk-kemisk, och 1961 års riksdag godkände inrättande av en fjärde linje benämnd allmän-

kemisk. Utbildning av laboranter bedrives nu vid ett antal yrkesskolor och torde inom den närmaste framtiden komma att betydligt öka i omfattning. Såvitt vi kunnat utröna, är det huvudsakligen vid klinisk-kemiska och fysiologiska (motsvarande) laboratorier som sjuksköterskor f. n. utnyttjas. Vid bakteriologiska och histologiskt-patologiska laboratorier torde få sjuksköterskor vara anställda.

En annan gren av sjukhusverksamheten, där man tidigare diskuterat möjligheterna att använda annan arbetskraft än sjuksköterskeutbildad för kvalificerade arbetsuppgifter, är *röntgenologien*. I Sverige har man hittills så gott som undantagslöst utnyttjat sjuksköterskor för dylika arbetsuppgifter inom såväl diagnostik som terapi. På många håll utomlands använder man i stället personal med annan utbildning för dessa arbetsuppgifter. I Storbritannien fullgöres de av röntgenassistenter, »radiographers» med en två-årig utbildning som bygger på en ungefärlig motsvarighet till vår normalskolekompetens. I Tyskland finns medicinskt-tekniska biträden och assistenter för dessa arbetsuppgifter. De sistnämnda har en tvåårig utbildning, där som förkunskaper krävs motsvarighet till svensk realexamen eller normalskolekompetens. 1946 års kommitté för sjuksköterskeutbildningen uttalade i sitt betänkande I, att många arbetsuppgifter inom röntgenarbetet vore av mera utpräglat teknisk natur, varför det borde övervägas, huruvida icke en del av den sjukvårdsutbildade personal som verkade inom fältet skulle kunna ersättas av personal, som mera direkt utbildats för dessa uppgifter. I sitt betänkande III återkom kommittén till frågan. Den meddelade där, att den rådfrågat experter, som förordat att sjuksköterskor borde användas i röntgenarbetet. Om man valde utvägen med en teknisk utbildning borde denna kompletteras med sjukvårdsutbildning. Kommittén fann experternas åsikt att det erfordrades sjuksköterskor på röntgenavdelningarna vara representativ för uppfattningarna bland läkare och sjuksköterskor inom specialområdet i Sverige. Tänkbart vore emellertid, att utvecklingen komme att gå dithän att hos oss liksom i utlandet en del uppgifter anförtroddes åt teknisk personal. Den ovan refererade uppfattningen bland läkare och sjuksköterskor borde dock få vara utslagsgivande i det dåvarande läget. Kommittén framlade därför förslag till utbildningsgång för sjuksköterskor för röntgenarbete. Frågan har helt nyligen ånyo aktualiserats hos Kungl. Maj:t genom en framställning från Svenska landstingsförbundet. Genom kungl. brev den 30 juni 1961 har därefter uppdragits åt medicinalstyrelsen att i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning och huvudmännens organisationer snarast anordna utbildning för eller i förekommande fall utöka utbildning för laboratoriepersonal, röntgenpersonal och annan sjukvårdspersonal, som kan avlasta eller ersätta personal med sjuksköterskeutbildning.

På röntgenavdelningar och laboratorier sysselsättes biträdespersonal med speciella arbetsuppgifter. På röntgenavdelningarna vid landstingssjuk-

husen finns röntgenbiträden anställda, vilka uppdelats på två grupper. Befattningshavare tillhörande den mera kvalificerade gruppen, som benämnes röntgenbiträde grupp I, skall enligt gällande kollektivavtal vara fullt kompetent att självständigt verkställa fotografering och framkallning och sysslar helt därmed. Vid Stockholms stads sjukhus förekommer en liknande differentiering av biträdespersonalen på röntgenavdelningarna. Vid Sahlgrenska sjukhuset och vissa andra sjukhus har i akuta bristsituationer undersköterskor fått ersätta sjuksköterskor inom röntgenarbetet.

På landstingssjukhusens laboratorier finnes — förutom ekonomibiträden—laboratoriebiträden, vilka liksom röntgenbiträdena uppdelats på två grupper. Till laboratoriebiträde grupp I hänföres befattningshavare, som under den övervägande delen av sin arbetstid självständigt utför någon eller flera av följande arbetsuppgifter: kvantitativa laborationer (såsom magsafttitrering, restkväve, blodsocker, protrombin, hämoglobin och sänkor); tagning av kapillärprov. Till laboratoriebiträde grupp II hänföres befattningshavare som under den övervägande delen av sin arbetstid självständigt utför en eller flera av följande arbetsuppgifter: kvalitativa laborationer (såsom äggvita, socker och gallfärgämnen i urin); förberedelsearbeten för mera kvalificerade laborationer (såsom fällning, filtrering, centrifugering, utstrykning och färgning); EKG (förberedelser och framkallning); registrering; steriliserings; laboratoriedisk.

Laboratoriebiträden och röntgenbiträden har vanligen fått sin utbildning på arbetsplatsen. Vid några sjukhus har särskilda kurser anordnats; så har skett för laboratoriebiträden vid Allmänna sjukhuset i Malmö och vid Lunds lasarett samt centrallasarettet i Linköping. Vid Lunds lasarett har även förekommit viss utbildning av röntgenbiträden.

KAPITEL III

Arbetsuppgifterna på sjukhusen och deras nuvarande fördelning

Bakgrunden till utredningens undersökning

Då vi ställdes inför uppdraget att undersöka huruvida icke vissa arbetsuppgifter, som f. n. åligger sjuksköterskor, i stället skulle kunna utföras av undersköterskor framstod det som nödvändigt att först söka få en redovisning — så långt möjligt i detalj — av den nuvarande fördelningen av arbetsuppgifterna inom sjukvården. Vi ansåg oss nämligen kunna konstatera, att en sådan undersökning måste utgöra grunden för överväganden rörande överförande av arbetsuppgifter från en befattningshavarekategori till en annan eller för tillhandahållande av arbetskraft för särskilda uppgifter. Som anförts redan i inledningen, fattade vi nämligen utredningsuppdraget på sådant sätt, att däri skulle ingå icke endast prövning av möjligheterna att överflytta arbetsuppgifter från sjuksköterskor till undersköterskor utan överhuvudtaget rörande möjligheterna att överflytta arbetsuppgifter från sjuksköterskor till andra grupper av befattningshavare — t. ex. teknisk personal — eller mellan andra befattningshavaregrupper, såsom från undersköterskor till sjukvårdsbiträden. I utredningsuppdraget har vi vidare ansett inrymmas överväganden rörande möjligheterna att lägga vissa arbetsuppgifter på särskild arbetskraft, som normalt icke är direkt knuten till de vanliga arbetsenheterna vid ett sjukhus. Som exempel på dylik arbetskraft kan nämnas personal för budtjänst och transporter, skrivbiträden etc. Undersökningen av arbetsuppgiftsfördelningen borde sålunda göras total, d. v. s. omfatta alla förekommande uppgifter vid de undersökta enheterna.

En undersökning rörande den nuvarande arbetsuppgiftsfördelningen ansågs böra bygga på ett ganska stort material, enär det kunde förutsättas, att fördelningen av arbetsuppgifterna mellan olika befattningshavaregrupper visade stor variation mellan olika anstalter. Vid överväganden rörande huru undersökningen borde företagas, ansåg vi oss böra välja formen av skriftlig enkät hos ett antal sjukhus av olika typer. Som alternativ till skriftlig enkät diskuterades att till ett antal utvalda arbetsenheter vid sjukhus utsända intervjuare med erfarenhet från sjukvårdsarbete och ledning därav, vilka skulle ha kunnat på platsen registrera den fördelning av arbetsuppgifter, som förekommit vid undersökningsobjekten. Bland de skäl, som motiverat valet av undersökningsalternativ, kan nämnas svårigheten

att erhålla intervjuare, begränsningen i antalet undersökta enheter, som måste vidtagas vid detta system, och svårigheterna att därvid få uppfattning om berörda sjukhusledningars m. fl. synpunkter på möjligheterna att överflytta arbetsuppgifter.

Vi ansåg det nämligen också väsentligt att kunna stödja våra överväganden på uttalanden från de för sjukvården ansvariga inom sjukhusen och deras olika arbetsenheter rörande möjligheterna att överflytta arbetsuppgifter mellan olika befattningshavarekategorier. Den planerade undersökningen borde därför också innefatta en enkät rörande dessa personers uppfattning i berörda avseende. Vi enades därför om att enkäten borde omfatta *dels* uppgifter rörande den nuvarande arbetsuppgiftsfördelningen, vilka uppgifter skulle lämnas av avdelningssköterskor (motsvarande) vid de undersökta enheterna, *dels* uppgifter rörande möjligheterna att låta arbetsuppgifter utföras av eller överflyttas på annan befattningshavarekategori. Dessa uppgifter borde lämnas *dels* av den befattningshavare, som lämnat uppgifter rörande den nuvarande fördelningen av arbetsuppgifterna, *dels* av vederbörande sjukhusledning i samråd med sjukhusets husmoder och klinikcheferna vid de undersökta enheterna. Utvidgningen av kretsen av uppgiftslämnare i fråga om möjligheterna till omflyttningar av arbetsuppgifter avsåg att ge problemen en mera allsidig belysning.

Sedan riktlinjerna för undersökningarna fastställts, uppdrogs åt ett arbetsutskott, bestående av herr Odén, fröken Johnsson och sekreteraren, att i samråd med den av oss anlitade statistiska experten, förste aktuarien Ingrid Dalén, närmare utforma detaljerna i arbetet och genomföra undersökningen.

Undersökningens genomförande; uppgiftsinsamling och bearbetning

Iordningställande av enkätformulären

Vid närmare granskning av de problem som uppkom vid enkätens planläggning fann arbetsutskottet, att undersökningen borde omfatta den slutna kroppssjukvården i dess helhet, sålunda icke blott lasaretten utan även de vanligaste typerna av specialsjukhus, såsom sanatorier, epidemisjukhus, sjukstugor och sjukhem för långvarigt kroppssjuka. I fråga om lasaretten borde enkäten omfatta de vanligaste typerna av arbetsenheter, nämligen vårdavdelningar, mottagningsavdelningar (polikliniker), operationsavdelningar, förlossningsavdelningar, kliniskt-kemiska laboratorier och röntgenavdelningar.

På grundval av detta principiella ställningstagande utarbetades förteckningar över de inom de olika typerna av sjukhus och arbetsenheter förekommande arbetsuppgifterna. Under detta arbete visade det sig, att en alltför långt gående differentiering av undersökningsobjekten — på sådant sätt att man exempelvis skulle skilja mellan vårdavdelningar för män och kvin-

nor inom olika kliniker såsom medicinsk, kirurgisk, otologisk etc. — skulle medföra stora svårigheter. Arbetet komme att bli ännu mera omfattande och för att ernå den grad av säkerhet i resultaten som önskades skulle man ha fått infordra uppgifter från alla berörda enheter. En ingående granskning och grundliga diskussioner gav till resultat, att de för olika avdelningstyper gemensamma arbetsuppgifterna var kvantitativt så övervägande, att en detaljenkät av ovan angivet slag icke syntes behövlig.

Vid uppgörandet av förteckningar över arbetsuppgifterna rådfrågades i stor utsträckning personal, sysselsatt inom de olika typer av arbetsenheter, som beräknades ingå i enkäten. Sedan förteckningarna sammanställts till undersökningsformulär och kortfattade anvisningar utarbetats, gjordes en provenkät, där svar genom välvillig medverkan från Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor infordrades från elever i institutets avdelningssköterske- och husmoderskurser i Stockholm och Göteborg. Mot bakgrunden av erfarenheterna från denna provenkät överarbetades formulären ånyo. Deras antal kunde slutgiltigt begränsas till sex, nämligen följande:

1) vårdavdelning
2) mottagningsavdelning/poliklinik
3) operationsavdelning
4) förlossningsavdelning
5) laboratorium
6) röntgenavdelning.

De i formulären förtecknade arbetsuppgifterna framgår av bilagorna 1—9.

Särskilda svårigheter mötte vid uppgörandet av förteckningar över arbetsuppgifterna i fråga om laboratorier och röntgenavdelningar, där uppgifterna är särpräglade. Vissa speciella arbetsuppgifter lämnades utanför, enär de huvudsakligen förekommer vid de stora centralavdelningarna och ansågs vara av sådan art, att de inte lämpade sig att ingå i en enkät rörande en mera allmänt förekommande gruppering av arbetsuppgifter, utan alltid måste behöva lösas individuellt för varje dylik avdelning.

Erfarenheterna från insamlingen av undersökningsmaterielet bekräftade denna uppfattning. De visade därutöver åtskilliga svårigheter i fråga om genomförandet av en enkät av denna typ. Dessa svårigheter har ytterligare belysts av de kommentarer och råd, som givits vid diskussioner med uppgiftslämnarna under arbetets gång.

Enkätens omfattning; medverkande sjukhus och befattningshavare

Det visade sig ganska tidigt under arbetet, att det skulle bli mycket svårt att låta undersökningen omfatta samtliga sjukhus och arbetsenheter. Efter en utredning rörande antalet avdelningar av olika typer och deras benämningar vid statens, landstingskommunernas och storstädernas kroppssjuk-

hus — mentalsjukhusen och sjukhemmen för psykiskt sjuka samt konvalescenthemmen och vissa andra smärre anstalter ansågs icke böra ingå i sökningen — gjordes en beräkning rörande vilket urval som erfordrades för att de av oss önskade statistiska säkerhetskraven skulle vara tillgodosedda. På grundval av denna beräkning fastställdes följande urvalsfraktioner för undersökningen:

Lasarett:

var sjätte av samtliga vårdavdelningar,
var tredje av samtliga mottagningsavdelningar/polikliniker,
varannan av operationsavdelningarna med undantag av kombinerade mottagnings- och operationsavdelningar vid kliniker för ögon- resp. öron-, näs- och halsjukdomar,
samtliga förlossningsavdelningar,
samtliga kliniskt-kemiska laboratorier (motsvarande),
samtliga röntgenkliniker.

Sjukstugor:

samtliga vårdavdelningar; dock ej kombinerade förlossnings- och vårdavdelningar.

Sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka:

var fjärde vårdavdelning,
(med hänsyn till att sanatorieavdelningar i stor utsträckning ianspråktagits för vård av långvarigt kroppssjuka sammanslogs vårdavdelningar vid sanatorier och sjukhem för nämnda klientel).

Epidemisjukhus:

samtliga vårdavdelningar.

Sedan urvalsfraktionerna bestämts, uttogs i förekommande fall undersökningsobjekten genom ett systematiskt urvalsförfarande från förteckningar över samtliga arbetsenheter, som uppställts med landstingssjukhusen ordnade länsvis och därefter övriga sjukhus. Förteckningar över undersökningsobjekten uppgjordes.

Antalet undersökningsobjekt — inalles 1 174 — redovisas i tabell A i följande avsnitt tillsammans med uppgifter rörande svarsfrekvensen.

Uppgifter begärdes, enligt vad tidigare anförts, *dels* i fråga om den nuvarande arbetsuppgiftsfördelningen från avdelningssköterskor (motsvarande) vid de uttagna undersökningsobjekten, *dels* rörande möjligheterna att låta arbetsuppgifter utföras av eller överföras på olika befattningshavaregrupper från nämnda uppgiftslämnare och dessutom från sjukhusledningarna vid de berörda sjukhusen i samråd med sjukhusens husmödrar och vederbörande klinikchefer.

Sedan enkätformulären slutbearbetats och fastställts och anvisningarna likaledes fastställts, utsändes formulär och anvisningar tillsammans med förteckningar över undersökningsobjekten till landstingskommunernas och de landstingsfria städernas sjukvårdsstyrelser samt övriga ingående sjukhus' direktioner för distribution till de berörda sjukhusen och avdelningarna. Utsändningen skedde under april månad 1960. Arbetets omfattning för uppgiftslämnarna och deras begränsade möjligheter att disponera tid därför medförde betydande överdrag av den avsedda tiden för uppgifternas insändande.

Undersökningens genomförande

Som ovan nämnts visade sig enkätarbetet mera omfattande och svårare att genomföra än vi räknat med. En särskild granskning av de inkomna formulären visade sig nödvändig, och en betydande del av formulärmassan måste successivt återsändas under sensommaren och hösten 1960 för kompletteringar. Ett icke ringa arbete fick ägnas åt att infordra icke inlämnade uppgifter, då ett bortfall icke kunde anses tolerabelt från statistisk synpunkt. Från åtskilliga sjukhus anmäldes ett mycket positivt intresse för undersökningen, och ett omfattande arbete har från sjukhusen nedlagts på att genomföra den del av undersökningen som på dem ankommit.

Såvitt känt är det första gången en undersökning av denna typ göres här i landet. Svårigheter har icke kunnat undgås med hänsyn till undersökningens art och omfattning. En väsentlig del av dessa svårigheter sammanhänger med sjukvårdsarbetets struktur och organisation. Särskilt bör framhållas den s.a.s. kvalitativa differentiering som i fråga om samma arbetsuppgift kan bli nödvändig på grund av patienternas olika tillstånd.

Granskningsarbetet och kompletteringarna från uppgiftslämnarnas sida pågick även under vintermånaderna 1961 samtidigt som det godtagbara enkätmaterialet successivt iordningställdes för statistisk bearbetning. Då uppgiftsinsamlingen och bearbetningen, som sålunda av redovisade skäl kommit att draga en tid av ungefär tre kvarts år, avslutades, hade det resultat uppnåtts, som framgår av nedanstående tabell.

Vissa av de resultat som framkommit vid bearbetningen av undersökningsmaterialet finns redovisade i tab. 1—9 i tabellbilagan. Resultaten bör av olika skäl tas med reservation.

Mätfelen måste antas vara stora och sannolikt större i den del av undersökningen som avser framtiden än i den del som avser förhållandena vid undersökningstillfället. Trots att en omfattande testning företogs av de anvisningar och blanketter som skulle användas vid undersökningen visade sig dels att arbetsuppgifterna ej alltid entydigt definierats, dels att en del av de på blanketten angivna arbetsuppgifterna kunnat uppdelas i två eller flera delmoment, vilka kunnat utföras av olika personalkategorier. I vissa fall har uppgiftslämnarna på blanketten angett samtliga de

Tabell A. Antal för undersökning uttagna arbetsenheter samt antal redovisade och ej redovisade arbetsenheter

Typ av arbetsenhet	Antal för undersökning uttagna arbetsenheter	Antal redovisade arbetsenheter	Antal ej redovisade arbetsenheter		
			Tillfälligt stängda eller helt nedlagna arbetsenheter	Ej självständiga arbetsenheter	Arbetsenheter ej tillhörande populationen
Vårdavdelning vid lasarett	266	[1] 254	10	—	3
Mottagningsavdelning vid lasarett	134	[2] 133	—	1	—
Operationsavdelning vid lasarett	96	93	1	2	—
Förlossningsavdelning vid lasarett	102	100	2	—	—
Laboratorium vid lasarett	116	[1] 116	—	1	—
Röntgenavdelning vid lasarett	130	124	1	4	1
Vårdavdelning vid sjukstuga	121	98	2	20	1
Vårdavdelning vid sanatorium och sjukhem för långvarigt kroppssjuka	115	99	15	—	1
Vårdavdelning vid epidemisjukhus	94	68	11	12	3

[1] En uttagen enhet utgjorde vid undersökningstillfället två självständiga arbetsenheter.
[2] För en av dessa har sjukhusledningens formulär ej inkommit.

personalkategorier som utförde respektive i framtiden kunde tänkas utföra arbetsuppgiften i fråga, i andra fall den eller de personalkategorier som vanligen utförde respektive kunde tänkas utföra den.

Frågan huruvida en viss arbetsuppgift förekom vid undersökningsenheten eller ej har uppfattats på olika sätt. Ueredningens mening var, att om en viss arbetsuppgift för undersökningsenhetens räkning utfördes på annan arbetsenhet än den undersökta eller av andra personalkategorier än de i undersökningsenhetens personalstat upptagna, arbetsuppgiften trots detta skulle anses förekomma vid arbetsenheten i fråga.

Vid bedömningen av möjligheterna att i framtiden överflytta arbetsuppgifter på andra personalkategorier än de som vid undersökningstillfället utförde dem har sjukhusledningarna nästan genomgående gått längre än avdelningssköterskorna. Det var inte möjligt att i anvisningarna ange vilka personalkategorier som skulle finnas i framtiden och vilken utbildning olika kategorier kunde tänkas få; undersökningsresultaten skulle ju tvärtom ligga till grund för sådana avgöranden. Man kan därför förmoda att de erfarenheter uppgiftslämnarna vid undersökningstillfället redan förvärvat angående personalkategoriers allmänna kvalifikationer utgjort utgångspunkten för bedömningarna angående framtiden.

På grund av de begränsade resurser som stått arbetsutskottet till buds har det ej varit möjligt att närmare fastställa mätfelens storlek. Vi är medvetna om att detta förhållande i hög grad begränsar möjligheterna at dra slutsatser ur undersökningsresultaten.

Förutom till mätfelen måste för vissa avdelningstyper hänsyn tas till

de fel som kan ha uppkommit genom att ett urvalsförfarande tillämpats. Dessa fel, de s. k. *slumpfelen,* kan emellertid numeriskt fastställas.

Bortfallet har som av tabell A framgår kunnat hållas på en mycket låg nivå. Vad som framgår av tabell A är emellertid endast bortfall av uppgifter för hela undersökningsenheter. En annan typ av bortfall utgör avsaknaden av markeringar i blanketterna för vissa arbetsuppgifter. Även detta bortfall har dock nästan genomgående kunnat hållas mycket lågt.

Vissa specialundersökningar

Förutom de statistiska sammanställningar, som publicerats såsom bilagor nr 1—9 till detta betänkande har vi föranstaltat om vissa särskilda sammanställningar, i första hand för att söka få belyst huruvida skillnader i fråga om arbetsuppgiftsfördelningen föreligger mellan likartade arbetsenheter vid olika typer av sjukhus. Sålunda har jämförelsematerial sammanställts från enkäten rörande fördelningen av arbetsuppgifterna vid å ena sidan vårdavdelningar vid lasarett, där sjuksköterskeelever tjänstgör, och å andra sidan dylika avdelningar utan sjuksköterskeelever. Vidare har jämförelsematerial sammanställts för å ena sidan vårdavdelningar vid lasarett, å andra sidan — var för sig — vårdavdelningar vid sjukstugor, vårdavdelningar vid sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka samt vårdavdelningar vid epidemisjukhus. Detta jämförelsematerial har ansetts för vidlyftigt att publicera, men vi vill i korthet något beröra resultatet av dessa specialundersökningar.

Jämförelserna mellan vårdavdelningar med och vårdavdelningar utan sjuksköterskeelever har bestyrkt antagandet, att vid de förstnämnda vanligen färre mera kvalificerade uppgifter överlämnats till undersköterskor. Sjuksköterskeeleverna får således i utbildningssyfte utföra en betydande del av de arbetsuppgifter, som vid vårdavdelningar utan elever anförtros undersköterskor. Som exempel på arbetsuppgifter i fråga om vilka skillnaderna måste anses statistiska säkerställda kan nämnas vissa former av desinfektion och sterilisering, materialvård (instrument, sprutor, spetsar o. s. v.), vissa patientvårdande arbetsuppgifter, enklare omläggningar, omvårdnad om rondbord och förbandsberedning.

Jämförelserna mellan vårdavdelningar vid lasarett och vårdavdelningar vid sjukstugor har visat, att en rad arbetsuppgifter överlämnats till undersköterskor i större utsträckning vid lasarettsavdelningarna än vid sjukstugornas vårdavdelningar. Det vill synas som om undersköterskeetjänsterna vore relativt sett färre vid sistnämnda avdelningar än vid lasarettens vårdavdelningar, och materialet bestyrker de påpekanden som i anslutning till enkäten gjorts av sjukstuguläkare rörande personalsammansättningen vid sjukstugorna, där man betonat att den nuvarande sjuksköterskeuppsättningen vid dessa institutioner är den oundgängligen nödvändiga för att täcka behovet för avlösningar, jourtjänst etc., varav följer

att uppgiftslämnarna bedömt möjligheterna att ersätta sjuksköterskor med undersköterskor såsom små.

Jämförelserna mellan vårdavdelningar vid lasarett och vårdavdelningar vid sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka har däremot icke givit särskilt markanta skillnader i fråga om arbetsuppgiftsfördelningen. För de arbetsuppgifter som vid lasarettens vårdavdelningar i viss utsträckning överlämnats till undersköterskor eller i vilkas utförande undersköterskor deltar, visas ungefär motsvarande undersköterskeinsatser vid sanatorierna och sjukhemmen.

Mellan vårdavdelningarna vid lasarett och vårdavdelningarna vid epidemisjukhus finnes vissa statistiskt säkerställda skillnader i fråga om undersköterskornas deltagande i en del arbetsuppgifter. Det gäller huvudsakligen skillnader i fråga om rengöring av instrument, sprutor och spetsar samt omvårdnad av dessa utensilier, där undersköterskorna medverkar i större utsträckning vid lasarettsavdelningarna än vid vårdavdelningarna på epidemisjukhusen.

Slutligen har jämförelser gjorts mellan vårdavdelningarna vid undervisningssjukhus och storstadssjukhus å ena sidan och vårdavdelningarna vid landstingslasarett med högst 400 vårdplatser å andra sidan. Dessa jämförelser har givit vid handen, att undersköterskornas insatser vid viss materielvård, förberedelser till vissa undersökningar och behandlingar samt medverkan vid vissa undersökningar och behandlingar är större vid de nämnda landstingssjukhusen än vid undervisnings- och storstadssjukhusen. De nämnda skillnaderna torde vara betingade av att vårdavdelningarna med sjuksköterskeelever är relativt sett flera i materialet från undervisnings- och storstadssjukhusen samt av att vissa arbetsuppgifter vid dessa sjukhus utföras utanför vårdavdelningarna i olika slag av centraler.

KAPITEL IV

Utredningens synpunkter på möjligheterna att överföra arbetsuppgifter från en personalkategori till en annan

Synpunkter och förslag rörande fördelningen av arbetsuppgifter

Allmänt och definitioner

Med utgångspunkt från en granskning av de tidigare redovisade uppgifterna om de nuvarande förhållandena i fråga om arbetsuppgiftsfördelningen och värderingar av uppgiftslämnarnas synpunkter rörande möjligheterna att överföra arbetsuppgifter till andra kategorier personal än de, som f. n. utför dem, har vi övervägt de enskilda arbetsuppgifternas karaktär och sökt komma fram till egna förslag rörande vilken befattningshavaregrupp, som bör kunna handha dem. Det har därvid stått klart för oss, att en och samma arbetsuppgift vid olika tillfällen kan vara olika krävande, beroende på omständigheterna och på tillståndet hos den patient, som uppgiften avser, och att det därför kan vara så, att en uppgift vid det ena tillfället med fullgott resultat kan utföras av befattningshavare med lägre utbildning och/eller kortare erfarenhet, medan samma arbetsuppgift vid andra tillfällen kan framstå som så krävande, att sjuksköterskeutbildad och/eller mycket erfaren personal måste användas för att fullgöra den. Att fatta avgöranden i dylika frågor rörande dispositionen av tillgänglig personal är ett arbetsledningsproblem, och vi anser att en väsentlig del av arbetsledarens uppgifter är att tillse att befattningshavare med rätt kompetens används för rätt arbetsuppgift. Ytterligare bör påpekas, att arbetsuppgifter, som anses böra i normalfallet utföras av befattningshavare med viss kompetens, inte så sällan kan delegeras till andra befattningshavare, som visat sig särskilt kunniga eller lämpliga för att ha dylika arbetsuppgifter om hand.

Undersökningen har visat, att önskemål finnes att åtskilliga arbetsuppgifter skall överföras till olika »centraler», såsom för transporttjänst, städning etc. Förslag härom framlägges i viss utsträckning i det följande, och i övrigt hänvisar vi till vad som därom anförts i Statens sjukhusutrednings betänkande VIII (SOU 1955: 12). Därmed har hänsyn inte kunnat tagas till vid vissa sjukhus förekommande speciella organisationsformer för arbetet, såsom intensivvårdavdelningar och dylikt.

De synpunkter som redovisas i det följande har sålunda framkommit med hänsyn tagen till här åberopade omständigheter och avser fördelningen av arbetsuppgifterna i normala fall.

Följande begreppsbestämningar torde böra göras:

Med *undersköterska* avses befattningshavare, som genomgått utbildning lagd ovanpå grundutbildningen för sjukvårdsbiträde. Denna utbildning avser vi skola bli mera omfattande än den hittillsvarande och anpassad till i det följande skisserade arbetsuppgifter. Förslag till utbildningsplaner redovisas längre fram i detta betänkande (s. 68). Vi har sålunda med undersköterska jämställt även befattningshavare som genomgått viss utbildning för laboratorie- eller röntgengöromål (f. n. i regel benämnda laboratoriebiträde grupp I och röntgenbiträde grupp I).

Med *sjukvårdsbiträde* avses befattningshavare med sjukvårdande (motsvarande) uppgifter för icke sjuksköterskeutbildad eller undersköterskeutbildad personal. Vi förutsätter att sjukvårdsbiträde skall ha genomgått grundutbildning för sjukvårdsbiträden. Med sjukvårdsbiträde kan alltså förstås även de befattningshavare som f. n. vanligen benämnes röntgenbiträde grupp II.

Med *ekonomibiträde* avses i detta sammanhang befattningshavare som huvudsakligen sysselsättes med städning och liknande uppgifter av icke sjukvårdande natur.

Med att en arbetsuppgift utföres under *ledning* av viss befattningshavare avses, att vederbörande befattningshavare är närvarande, då arbetsuppgiften utföres. Med att arbetsuppgiften utföres enligt *direktiv* av viss befattningshavare avser vi att anvisningar och upplysningar rörande uppgiften lämnas i de enskilda fallen men att den direktivgivande inte är närvarande då den utföres. Slutligen har vi använt uttrycket *tillsyn*, varmed vi avser att utförandet av en arbetsuppgift kontrolleras i efterhand i det enskilda fallet. Genom att använda dessa termer — liksom överhuvudtaget genom de synpunkter vi lagt på arbetsuppgiftsfördelningen — har vi självfallet inte avsett att inskränka de i arbetsledningen normalt ingående momenten av instruktion och information, övervakning och ansvar från och för arbetsledaren.

Organisationen av arbetet på de olika avdelningstyperna har vi inte ansett oss böra beröra. Exempelvis vårdavdelningar är av olika karaktär och storlek och tillhör anstalter med olika förutsättningar, där de lokala förhållandena och andra omständigheter spelar roll för personalorganisationens utformning. De överväganden, som redovisas i det följande, är sålunda av principiell natur och grundar sig på arbetsuppgiftens karaktär, inte på förekommande eller såsom önskvärd ansedd personalorganisation.

Vissa föreskrifter i författningar och dylikt kan utgöra hinder mot överflyttning av arbetsuppgifter från exempelvis sjuksköterskor. Vi har emellertid gjort våra överväganden helt från sjukvårdssynpunkter utan hänsyn till nämnda föreskrifter. En redovisning av föreskrifterna lämnas på sid. 55, där våra förslag också sättes i relation till dem.

Sjukvården av i dag står inför en ytterligare differentiering av sjukvårdsuppgifterna och som en konsekvens därav en differentiering av sjuk-

vårdskunnandet och uppdelning av arbetskraften. Sjukvårdskunnandet brytes ner i separata kunskaper. Därmed följer en fördelning av arbetsuppgifterna med anpassning till förmåga och kunnande hos olika grupper av befattningshavare i sjukvårdsarbetet. Dessa två moment — differentiering av kunnandet och uppdelning av arbetskraften — kan öppna vägen till sysselsättning för hittills obrukade personella resurser och kan också bli av ekonomiskt värde. Därför fordras emellertid:

a) klassificering av arbetsuppgifterna,

b) fördelning av arbetsuppgifterna på grupper av befattningshavare, som erhållit utbildning för desamma,

c) arbetsledning.

Denna indelning och denna fördelning av arbetsuppgifterna är av intet värde, om inte delarna kan sammanföras till ett helt. Någon måste se som sin uppgift att skapa något helt inför patienten och inom arbetsenheten. Det betyder, att någon måste leda medarbetarna i en bestämd riktning, passa in den ena gruppens kunnande i den andras och hos medarbetarna skapa en laganda — en önskan att förena sina krafter och sitt kunnande med de andras i arbetet mot ett gemensamt mål. Ansvaret härför vilar på sjuksköterskan, arbetsledaren, som enligt läkares direktiv har att tillgodose patienternas varierande vårdbehov med hjälp av olika grupper av befattningshavare.

Arbetsledning, som i sig innesluter förmåga att kunna bedöma personalbehov med hänsyn till kvaliteten på vårduppgifterna, innebär också förmåga att hjälpa medarbetarna till fortsatt utveckling. Arbetsledning är ett samarbete som stimulerar den handledda befattningshavarens tillväxt och kommer denne att förstå vikten av hans eller hennes bidrag till arbetet.

Undersökningar visar att god sjukvård ges i *välorganiserade* arbetsenheter med ett *minimum utbildade* medarbetare som erhåller *ändamålsenlig handledning.*

Dagens sjukvård kräver kunskaper om och erfarenhet av hur välorganiserade arbetsenheter skapas och ändamålsenlig handledning ges. Det är vår uppfattning att man med beaktande av de synpunkter, som här ovan angivits, skulle kunna få ett mera rationellt utnyttjande av sjukvårdspersonalen — inte minst den sjuksköterskeutbildade — utan att därmed eftersätta sjukvårdens krav. Eftersom detta emellertid inte ligger inom vårt uppdrag, har vi icke kunnat vare sig göra några undersökningar eller framlägga några förslag härom. Vi anser emellertid att frågan är av sådan betydelse att man genom undersökningar bör söka erhålla uppgifter om vilken storlek och vilken sammansättning sjukvårdslaget bör ha för att man skall kunna tillgodose de inom arbetsenheten förekommande vårdbehoven och kunna åstadkomma ett ändamålsenligt utnyttjande av de olika grupperna av befattningshavare.

Vi är därför angelägna att betona nödvändigheten av att undervisningen

i arbetsledning och administration ges större utrymme i sjuksköterskeskolornas utbildningsprogram. Samtidigt bör nuvarande former för arbetsledning bli föremål för värdering och revidering. En större formbarhet, än vad nu gällande arbetsordningar för sjukvårdspersonal medger, synes nödvändig om medhjälparnas kunnande och möjligheter till insats skall kunna anpassas till förefintliga behov.

Vårdavdelningar

Vårdavdelningar vid lasarett

Städning. Periodisk större städning och storstädning har redan i stor utsträckning överflyttats till icke sjukvårdande personal utanför vårdavdelningen och torde helt kunna avlyftas från denna. Den dagliga städningen av sjukrummen — patienternas omedelbara omgivning — bör skötas av sjukvårdsbiträde, då den får anses ingå i det rutinmässiga vårdarbetet, men städningen av korridorer och bilokaler bör kunna överlämnas till annan personal, förslagsvis ekonomibiträde (avdelningsstäderska) som eventuellt kan vara deltids- eller timanställt och avsett att täcka huvuddelen av arbetsvolymen. Rengöring och städning efter utskriven patient kan ombesörjas av ekonomibiträde som också kan svara för inbäddning av tom säng. Det behov av dylik städning, som därefter förekommer, bör tillgodoses av sjukvårdsbiträden.

Tvättgodsbehandling (smutstvätt). Arbetsuppgifter med tvättgodsbehandling förekommer i förhållandevis ringa omfattning inom vårdavdelningarna och utföres av annan än sjukvårdspersonal. De bör helt avlyftas från sjukvårdspersonalen, bl. a. med hänsyn till risken för smittspridning.

Rengöringsarbeten. Rengöring av bäcken, handfat, lavemangskannor och dylikt ombesörjes av den befattningshavare, som ansvarar för sköljrummet, antingen denna tillhör sjukvårdspersonalen — som ofta torde vara fallet vid mindre anstalter — eller är ekonomibiträde. Rengöring av övriga sjukvårdsutensilier, handskar, injektionssprutor och -spetsar, sonder, katetrar och dylikt kan omhänderhas av sjukvårdsbiträde under tillsyn av undersköterska.

Desinfektion och sterilisering. Samtliga på vårdavdelning förekommande former av desinfektion och sterilisering (även sterilisering av förband) — kokning, autoklavering, torrsterilisering och användning av kemiska medel — bör utföras av undersköterska.

Materielvård. Vården av sjukvårdsutensilier — instrument, injektionssprutor och injektionsspetsar — bör anförtros undersköterska. Undersköterska bör även ansvara för skötseln av förråd av linne, förbands- och förbrukningsartiklar. I hennes arbetsuppgifter kan naturligt ingå att tillse sängutrustning, möbler m. m. och att vid förekommande behov anmäla önskemål om reparationer.

Blomvård bör skötas av sjukvårdsbiträden eller ekonomibiträde, där sådant finnes.

Patientvårdande arbetsuppgifter. Toalett och bäddning bör i regel kunna omhänderhas av sjukvårdsbiträde. Toalett och bäddning åt orörlig eller svårt sjuk patient bör utföras av undersköterska, dock under sjuksköterskans ledning eller enligt hennes direktiv.

Lavemangsgivning bör i regel kunna skötas av sjukvårdsbiträde. Matutdelning, d. v. s. uppläggning av portioner och ledning av distributionen till patienterna, bör kunna utföras av undersköterska enligt sjuksköterskas direktiv eller — vid behov — under hennes ledning. Patienternas matning bör normalt kunna skötas av sjukvårdsbiträde.

Liggsårsprofylax måste alltid beaktas vid skötning av patienterna. Dylika åtgärder utföres av sjukvårdsbiträden, men undersköterska kontrollerar att de skötes på rätt sätt och vid föreskrivna tider. Liggsårsbehandling bör kunna lämnas av undersköterska under sjuksköterskas ledning eller enligt hennes direktiv.

Rutinkontroller. Den rutinmässiga pulskontrollen är en uppgift, som i och för sig mycket väl kan utföras av annan än sjuksköterska. Den fyller emellertid för sjuksköterskan en särskild uppgift som ett led i hennes åtgärder för att få egna informationer om patienter och kontakt med dem och torde därför icke böra överföras till annan. Temperaturtagning samt mätning och vägning av patient bör såsom hittills kunna utföras av sjukvårdsbiträde, som också i vissa fall torde kunna anförtros blodtrycksmätning. Sistnämnda kontroll bör emellertid normalt handhas av undersköterska.

Provtagning. Mätning av urin, tagning av urinprov, avföringsprov och sputumprov är i och för sig sjukvårdsbiträdesuppgifter, men tages lämpligen av den som bistår patienten med den personliga vården. Vid magsaftsprov måste nedsättning av sond ankomma på sjuksköterska; eventuell uppsugning och passning kan ombesörjas av sjukvårdsbiträde.

Tagning av blodprover är en tidsödande arbetsuppgift, som särskilt belastar vårdavdelningarna under morgontimmarna, då arbetet i övrigt är koncentrerat. Det kan därför rekommenderas att upptaga till prövning huruvida denna provtagning ej helt kan överföras till laboratoriepersonal. Vi hänvisar till vad som därom anföres i Statens sjukhusutrednings betänkande VIII s. 60—61. Om man väljer att låta tagningen av venprover omhänderhas av vårdavdelningens personal, bör arbetsuppgiften åvila sjuksköterska med hänsyn till att sjuksköterska handhar vätsketerapien, som också innebär upprepade punktioner av patienternas vener.

Förberedelser till operation. Avtvättning, rakning, lavemangsgivning är sjukvårdsbiträdesuppgifter, som bör utföras av den som sköter patienten. Blåstappning av patient före operation bör med hänsyn till sterilitetskravet utföras av sjuksköterska. Premedicineringen är en sjuksköterskeuppgift.

Omhändertagande av patient efter operation. Iordningställande av patientens säng med montering av droppställning och annan speciell utrustning bör ombesörjas av den som sköter patienten under tillsyn av undersköterska. Pulskontroll och blodtryckskontroll får i princip anses vara sjuksköterskeuppgifter, men de bör med hänsyn tagen till fallets karaktär kunna delegeras till annan. Givning av infusionsvätska är alltid en sjuksköterskeuppgift. Passning av dropp och tillsyn av patient kan vila på sjukvårdsbiträde eller den som eljest sköter patienten. Anteckning av uppgifter för vätskelista är en sjukvårdsbiträdesuppgift.

Assistans vid omläggningar bör i de delar den avser assistans åt sjuksköterska vara en undersköterske- eller sjukvårdsbiträdesuppgift.

Omläggningar. Skötsel av rondbord åvilar undersköterska. Enklare omläggningar bör i regel kunna utföras av undersköterska. Större omläggningar får ankomma på sjuksköterska, som också handhar skötseln av dränage och fistlar. Dylika åtgärder bör dock, om fallets natur bedömes medge detta, av sjuksköterskan kunna överlämnas till undersköterska.

Förberedelser till röntgenundersökning. Arbetsuppgifternas noggranna utförande har stor betydelse för att undersökningen skall kunna genomföras. De bör tagas om hand av sjukvårdsbiträde eller den som eljest sköter patienten.

Förberedelser till undersökningar och behandlingar. De förberedelser som här avses är av teknisk natur och avser iordningställande av instrument samt dukning av brickor för omläggningar, undersökningar och behandlingar, där kravet att iakttaga sterilitet i regel har stor betydelse. Arbetsuppgifterna bör överlämnas till undersköterska.

Assistans vid undersökningar och behandlingar bör i större utsträckning än hittills skett kunna överlämnas till undersköterska.

Behandlingar. Infektionsrisken vid blåstappning och blåssköljning motiverar att dessa uppgifter uteslutande tillkommer sjuksköterskor. Även instillationer bör ligga på sjuksköterska liksom magsäcksköljningar. Vaginalsköljningar bör kunna överlämnas till undersköterska. Gångövningar och andningsövningar får betraktas som arbetsuppgifter där sjukgymnasts medverkan krävs, men de bör kunna överlämnas till den som närmast sköter patienten att utföras efter sjukgymnastens direktiv.

Iordningställande till och igångsättande av syrgasbehandling får betraktas som en sjuksköterskeuppgift, men tillsyn av patient och apparatur bör kunna överlämnas till sjukvårdsbiträde eller den som eljest sköter patienten.

Värme- och köldbehandlingar kan lämnas av sjukvårdsbiträde.

Omhändertagande av död patient. Av psykologiska skäl bör den vid tillfället för avdelningen ansvariga sjuksköterskan deltaga vid omhändertagandet av en död patient omedelbart efter dödens inträdande. Fullföljandet av åtgärderna bör kunna överlämnas till undersköterska.

Laborationer å urin. De på vårdavdelning förekommande laborationerna på urin — numera vanligen med tapetests samt mera sällan Esbach och specifik vikt — bör kunna utföras av det sjukvårdsbiträde som sköter patienten.

Injektioner. Av gällande föreskrifter rörande utdelning av läkemedel (se s. 57) följer att injektioner måste göras av avdelningssköterska eller assistentsköterska eller i undantagsfall av ställföreträdare, som av vederbörande läkare därtill förordnas. Visst undantag kan göras för sjuksköterskeelev. Administration av läkemedel genom injektion synes icke kunna uppdelas i flera moment, utan utgör med hänsyn till ansvarsfrågan en odelbar arbetsuppgift. Någon avlastning av sjuksköterskorna synes därför inte möjlig i detta sammanhang, utan injektionerna får betraktas som exklusiva sjuksköterskeuppgifter. Vi återkommer här nedan under rubriken Medicin med ytterligare synpunkter rörande läkemedelsadministration.

Infusioner måste av de skäl, som åberopats i fråga om injektioner, även anses vara uteslutande sjuksköterskeuppgifter.

Kontroll av sugar och syrgasapparater och annan apparatur. Kontrollen bör sammankopplas med anläggandet av apparaturen, och då detta göres av sjuksköterska bör sjuksköterska även ansvara för kontrollen.

Medicin. Ansvaret för medicinskåp — författningsmässigt benämnt avdelningsförråd för läkemedel — måste åligga den för avdelningen ansvariga sjuksköterskan, som också skall förvara nyckeln dit (se s. 56). Rekvisition av läkemedel skall — likaledes enligt författning — göras av läkare; vissa varor, som inte är av läkemedels natur, får dock rekvireras av sjuksköterska. Utdelning av läkemedel skall enligt gällande författning (se s. 57) göras av vederbörande avdelningssköterska eller av assistentsköterska eller i undantagsfall av ställföreträdare, som av vederbörande läkare därtill förordnas. Sjuksköterskeelev får utdela läkemedel under tillsyn av avdelningssköterska eller assistentsköterska. Dessa föreskrifter har förorsakat vissa organisatoriska svårigheter särskilt vid mindre anstalter, där nattsköterskor icke funnits och föreståndarinnan eller dagtjänstgörande sjuksköterska fått kallas i tjänst nattetid endast för läkemedelsutdelning. Vi anser att det borde övervägas huruvida det skulle vara möjligt att i någon mån avhjälpa dessa svårigheter exempelvis genom att läkemedelsadministrationen uppdelas i två moment, nämligen dels iordningställande (d. v. s. framtagande ur avdelningsförrådet och uppläggandet i medicinkoppar eller motsvarande), dels i utlämnandet (d. v. s. överlämnandet till patienten). Iordningställandet skulle därvid fortfarande vara en sjuksköterskeuppgift men utlämnandet skulle med erforderliga säkerhetsåtgärder kunna omhänderhas av undersköterska eller sjukvårdsbiträde. På grund av ansvarsföreskrifterna föreslår vi, att medicinalstyrelsen får i uppdrag att särskilt utreda denna fråga.

Det kan i detta sammanhang omnämnas, att medicinalstyrelsen den 13

december 1955 medgivit vissa undantag från bestämmelserna rörande förvaring och utdelning av läkemedel, när det gäller militära sjukvårdsinrättningar, där endast en sjuksköterska finnes anställd. Dessa undantag innebär i korthet, att vissa läkemedel förvaras i ett särskilt skåp, till vilket nyckeln under sjuksköterskans kortare bortovaro efter vederbörandes läkares bedömande får omhänderhavas jämväl av vakthavande sjukvårdare eller det sjukvårdsbiträde läkaren utsett därtill. I skåpet må förvaras *dels* ett mindre antal, högst tio, i den dagliga sjukvården ofta använda läkemedel, tillhörande grupp II, *dels* ett mindre antal, högst fem, i den dagliga sjukvården ofta använda, till narkotika eller därmed jämställda läkemedel icke hänförliga läkemedel, tillhörande grupp I, *dels* ock högst två doser morfinlösning till injektion, vardera innehållande 20 mg morfinhydroklorid (ampiner, ampuller, tubunics). Särskilt gäller, att läkare bör rådfrågas före användning av morfinlösningen. Vidare har föreskrift ansetts böra meddelas därom, att vakthavande sjukvårdare eller sjukvårdsbiträde skall till vederbörande läkare rapportera (t. ex. genom förande av journal) till vilken person och på vilken indikation läkemedel utlämnas.

I anslutning till vad som tidigare anförts rörande injektioner vill vi framhålla, att många läkemedel finns tillgängliga för administration på annat sätt än genom injektion. Injektion är en tidskrävande arbetsuppgift som i och för sig är mera komplicerad än administration i form av tabletter, stolpiller eller dylikt. Det kan därför vara arbetsbesparande att söka nedbringa antalet injektioner. Om hänsyn härtill tages vid förskrivningen, erhålles en övergång till andra former av läkemedel än lösningar, och vad ovan anförts om läkemedelsutdelningen skulle kunna bli tillämpligt.

Förbandsberedning. Ansvaret för förbandsberedning bör ligga på undersköterska men det manuella arbetet — i den mån det förekommer — är en sjukvårdsbiträdesuppgift. Engångsartiklar och fabriksberedda förband bör få allt större användning på sjukhusen.

Transporter. Transporter som inte avser patienter — alltså transport av matvagn, kläder, apotekslåda, förrådskorg etc. — bör i möjligaste mån avlyftas från vårdavdelningspersonalen och ombesörjas av särskild personal utanför vårdavdelningen. Även en stor del av patienttransporterna bör kunna skötas av särskild transportpersonal. Det gäller främst transporter av patienter från röntgenavdelning, undersökningsavdelningar och bad. Hänsyn måste givetvis tagas till patientens tillstånd, vilket i vissa fall kan nödvändiggöra att sjukvårdspersonal deltager i eller ombesörjer transporten. Vid transport av patient till operationsavdelning är det av psykologiska skäl ofta motiverat att sjuksköterska medföljer och att transporten ombesörjes av vårdavdelningens egen personal, och vid transport av patient från operationsavdelning är det av både medicinska och psykologiska skäl önskvärt att sjuksköterska avhämtar patienten och medföljer transporten.

Administrativa arbetsuppgifter. In- och utskrivning av patienter bör — i varje fall vid lasarett — utföras av annan än sjukvårdspersonal. Införing av laboratorieuppgifter m. m. i journaler bör även kunna avlastas från vårdavdelningens sjukvårdspersonal och läggas på skrivpersonal, knuten till vårdavdelningen eller till vederbörande laboratorium. Remisskrivning bör också kunna ombesörjas av skrivpersonal efter vederbörande avdelningsläkares diktamen eller anvisningar. Utskrivning av provlappar bör kunna underlättas genom utnyttjande av modern blanketteknik, så att den totala arbetsmängden minskas. Arbetsuppgiften bör kunna överlämnas till undersköterska, eventuellt expeditionsbiträde. Utskrivning av rekvisitioner göres av den som svarar för förrådet — enligt våra rekommendationer alltså en undersköterska — även om rekvisitionen undertecknas av den för avdelningen ansvariga sjuksköterskan. Utskrivningen av beläggningsrapport bör kunna ombesörjas av den som svarar för in- och utskrivning av patienter.

För att ge en bild av vilka arbetsuppgifter vi anser bör kunna överlämnas till ett till vårdavdelning knutet expeditionsbiträde, har vi — bl. a. med ledning av informationer rörande försöksverksamhet på området, som bedrives vid Akademiska sjukhuset i Uppsala — sammanställt följande förteckning.

Förslag till arbetsuppgifter för expeditionsbiträde.

Arbetsuppgifterna bör omfatta:

att skriva in nya patienter,
skriva beläggningsrapporter,
skriva rekvisitioner på eller beställa prov till laboratorium m. m.,
skriva etiketter till prover och dylikt,
skriva matutdelningslistor till avdelningsköket,
skriva namn och eventuella diagnoser i nattrapportboken,
skriva nya temperaturlistor, när de gamla är fullskrivna,
renskriva arbetsordningar, tjänstgöringsschema och liknande,
sörja för att svar och utlåtanden blir inskrivna eller införda i journalen,
skaffa fram tidigare journaler,
beställa tid för konsultationer, röntgen- och andra undersökningar, samt
sörja för att erforderliga handlingar blir medsända,
rekvirera röntgenfilm och ta fram journalhandlingar till följande dags operationer och undersökningar,
vidarebefordra remisser, matlistor, beläggningsrapporter och rekvisitioner,
sörja för att utlåtanden och svar, som behöver hämtas, kommer till avdelningen,

förbereda patientens utskrivning, ta fram persedelförteckning, journalhandlingar etc.,
svara i telefon, sortera telefonsamtal,
dela ut post, eftersända post,
ringa vaktmästare,
hjälpa patient att ringa på patienttelefon, att skriva brev m. m.,
hjälpa utskriven patient att beställa taxi, ambulans, biljetter, m. m.,
biträda sjuksköterska med liknande arbetsuppgifter enligt hennes anvisningar.

Enligt vår mening behöver ett dylikt expeditionsbiträde icke ha kontorsutbildning. Kunnighet i maskinskrivning är dock önskvärd och erfarenhet från sjukhus och sjukvårdsarbete måste betraktas som mycket värdefull för de arbetsuppgifter det här är fråga om. Vi föreslår ej någon särskild utbildning för denna befattningshavarekategori; sjukvårdsbiträdesutbildning bör dock vara en tillgång med hänsyn till arbetsuppgifterna. De skisserade befattningarna skulle enligt vår uppfattning ofta kunna besättas med sjukvårdspersonal, som måst omplaceras på grund av sviktande hälsa eller kroppskrafter.

Vårdavdelningar vid epidemisjukhus, sjukstugor, sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka.

Vad vi i det föregående anfört rörande fördelningen av arbetsuppgifterna vid lasarettens vårdavdelningar torde i huvudsak kunna tillämpas även i fråga om arbetsuppgiftsfördelningen vid vårdavdelningarna på epidemisjukhus, sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka. Som tidigare anförts, är dock personalsammansättningen vid sjukstugor och sjukhem ofta sådan — vilket ock i anslutning till enkäten påpekats av läkare vid dylika institutioner — att någon minskning av antalet sjuksköterskor icke kan vinnas genom en omfördelning av arbetsuppgifterna, på grund av att sjuksköterskebefattningarna är få och icke kan minskas till antalet beroende på behov av avlösningar, jourtjänst o. s. v. Däremot bör det vara möjligt att avlasta sjuksköterskorna en del av deras arbetsbörda genom att överlämna vissa uppgifter till undersköterskor, vilket medför att sjuksköterskeetjänsterna vid dessa sjukvårdsinrättningar icke blir så ansträngande som de för närvarande ofta torde vara. Dylika åtgärder kan därigenom underlätta rekryteringen till dessa tjänster. Vi har bibringats den uppfattningen, vari vi styrkts av uttalanden i samband med enkäten, att det på de större sjukhemmen för långvarigt kroppssjuka borde vara möjligt att i betydligt större utsträckning än för närvarande använda undersköterskor för att möjliggöra uttunning av sjuksköterskepersonalen på sådant sätt att sjuksköterskorna skulle kunna svara för ett större antal vårdplatser.

Operationsavdelningar

Städning. Städning i anslutning till den operativa verksamheten får anses vara en arbetsuppgift för de på avdelningen tjänstgörande sjukvårdsbiträdena. I den dagliga städningen efter operationsarbetets slut bör ekonomibiträde kunna medverka, men sjukvårdsbiträden torde i viss utsträckning böra tagas i anspråk också för dessa arbetsuppgifter. Storstädningen torde kunna helt avlyftas från avdelningens personal och överlämnas till särskild städpersonal.

Tvättgodsbehandling (smutstvätt), Arbetsuppgifter med tvättgodsbehandling har relativt liten omfattning. De bör så långt det är möjligt avlyftas från sjukvårdspersonalen.

Rengöringsarbete. Rengöring av »kärl» d. v. s. koppar och fondskålar samt instrument, injektionssprutor, injektionsspetsar, sonder och katetrar kan omhänderhas av sjukvårdsbiträde under tillsyn av undersköterska.

Desinfektion och sterilisering. Samtliga på operationsavdelning förekommande former av desinfektion och sterilisering — kokning, autoklavering, torrsterilisering och användning av kemiska medel — böra kunna omhänderhas av undersköterska.

Materielvård. Vården av instrument bör normalt kunna åläggas undersköterska, men för mera komplicerade instrument och apparater torde sjuksköterskas medverkan erfordras. Vården av sjukvårdsutensilier, injektionssprutor och injektionsspetsar synes kunna anförtros undersköterska. I hennes uppgifter bör också kunna ingå skötsel av förråd av linne och förbrukningsartiklar och dylikt. Angående ansvar för förband och förbandsberedning se nästa sida.

Förberedelser till operation. Till sjukvårdsbiträden bör kunna överlämnas att iordningställa operationssal och operationsbord. Iordningställande till narkos av narkosbord och narkosapparat är en sjuksköterskeuppgift. Sjuksköterska med bistånd av undersköterska eller sjukvårdsbiträde tar emot patienten på operationsavdelningen. Uppgiften att »lägga upp» patienten på operations- eller undersökningsbord bör i regel anförtros undersköterska eller sjukvårdsbiträde under sjuksköterskas ledning. Dukning av operationsbord m. m., sterilklädsel av patient och påklädningsservice åt läkare får anses vara sjuksköterskeuppgifter under viss medverkan av sjukvårdsbiträde.

Arbetsuppgifter under operation. Anestesiassistans: Assistans åt anesttesiläkare lämnas av sjuksköterska (narkossköterska). Assistans åt narkossköterska kan lämnas av sjukvårdsbiträde, eventuellt av undersköterska, om så bedömes erforderligt. Instrumentassistans är f. n. uteslutande sjuksköterskeuppgift. Undersköterska torde i viss utsträckning kunna ombesörja instrumentassistans och andra åtgärder under sjuksköterskas ledning, om arbetsorganisationen anpassas därefter bl. a. genom användande av särskilda färdigställda instrumentförpackningar. En dylik arbetsupp-

giftsfördelning torde dock svårligen kunna genomföras vid mindre operationsavdelningar, där jourtjänstens krav icke gör det möjligt att ersätta sjuksköterskor med annan arbetskraft. Sårassistansen är — då den ej utföres av läkare — likaledes en sjuksköterskeuppgift, men i vissa fall bör även undersköterska kunna anlitas. Iordningställande och passning av vissa apparater, t. ex. diatermiapparat, kan anförtros undersköterska eller sjukvårdsbiträde. För instrumentdisk och dukhängning anlitas f. n. undersköterska eller sjukvårdsbiträde; dessa arbetsuppgifter bör i ökad utsträckning kunna överlämnas till sjukvårdsbiträde. Assistans vid förbandsläggning bör kunna lämnas av undersköterska eller sjukvårdsbiträde.

Arbetsuppgifter efter operation. Kontroll av dukar och instrumenträkning skall enligt gällande föreskrifter (se s. 57) utföras av sjuksköterska. Iordningställande av narkosbord efter avslutad narkos, sedan narkosmedel m. m. omhändertagits, är en undersköterskeuppgift. Rengöring av sugflaskor, uppsamling av använda instrument och operationslinne ingår i sjukvårdsbiträdes arbetsuppgifter. Iordningställande, packning och avsändning av operationspreparat torde kunna anförtros undersköterska.

Assistans vid undersökningar och behandlingar bör i större utsträckning än hittills skett kunna överlämnas till undersköterska.

Blodtappning och blodgivning. Se avsnittet blodförsörjning under kliniskt-kemiska laboratoriet (se s. 51).

Injektioner och infusioner. I fråga om injektioner och infusioner hänvisas till vad som anförts under vårdavdelningar.

Medicin. Ansvaret för avdelningsförråd samt rekvisition och utdelning av läkemedel regleras, som tidigare nämnts, genom särskilda bestämmelser. Vi hänvisar till vad som anförts under vårdavdelningar.

Förbandsberedning. Isyning av bukduksplattor kan ombesörjas av sjukvårdsbiträde men kontrollen vid förpackningen skall utföras av sjuksköterska. Ansvaret för förbandsberedning bör i övrigt ligga på undersköterska men det manuella arbetet är — i den mån det förekommer — en sjukvårdsbiträdesuppgift. Engångsartiklar och fabriksberedda förband bör få allt större användning på sjukhusen.

Handskvård. Handskvården vilar redan nu på undersköterska och sjukvårdsbiträde och någon ändring däri föreslås ej. Engångshandskar bör om möjligt användas till undersökningshandskar. Centraliserad handskvård motiverar användande av maskinutrustning.

Transporter. Rörande transporter hänvisar vi till vad som anförts under vårdavdelningar.

Administrativa arbetsuppgifter. Det får förutsättas, att undersköterska anförtros att sköta förråden av förbandsmateriel, förbrukningsartiklar etc. och att hon uppgör rekvisitioner av materiel m. m. för komplettering därav, vilka föreläggs avdelningens sjuksköterska för granskning och underskrift. Förandet av operationsböcker och dylikt är en uppgift som icke torde kunna läggas på annan än sjuksköterska.

Mottagningsavdelningar

Städning. Den städning, som erfordras under pågående mottagningsarbete, omhänderhas av sjukvårdsbiträde. För den dagliga städningen efter mottagningens slut bör ekonomibiträde i görligaste mån anlitas. Storstädningen torde kunna helt avlyftas från mottagningspersonalen och överlämnas till särskild städpersonal.

Tvättgodsbehandling (smutstvätt). Den tvättgodsbehandling som förekommer vid mottagningsavdelningarna synes huvudsakligen bestå i sortering. Arbetsuppgifter sammanhängande med tvättgodsbehandlingen bör helt avlyftas från sjukvårdspersonalen.

Rengöringsarbete. Rengöring av koppar, rondskålar, handskar m. m. samt instrument, injektionssprutor, injektionsspetsar, sonder och katetrar kan omhänderhas av sjukvårdsbiträde under tillsyn av undersköterska.

Desinfektion och sterilisering. Samtliga på mottagningsavdelning förekommande former av sterilisering — kokning, autoklavering, torrsterilisering och användning av kemiska medel — bör kunna omhänderhas av undersköterska.

Materielvård. Vården av instrument, injektionssprutor och injektionsspetsar samt övriga utensilier bör anförtros undersköterska, men för mera komplicerade instrument torde sjuksköterskas medverkan erfordras. I undersköterskas uppgifter bör också kunna ingå skötsel av mottagningens förråd av linne och förbrukningsartiklar och dylikt. Angående ansvar för förband och förbandsberedning se nästa sida.

Patientvårdande arbetsuppgifter. Mottagandet av inkommande jourfall och olycksfall är sjuksköterskeuppgifter, där övriga befattningshavare har att medverka enligt sjuksköterskas direktiv eller under hennes ledning. Iordningställandet av patient för undersökning, operativt ingrepp och behandling bör i större utsträckning än f. n. kunna överlämnas till undersköterska. Tillsynen av patient efter poliklinisk operation eller krävande undersökning måste ske enligt sjuksköterskas direktiv men kan skötas av sjukvårdsbiträde.

Rutinkontroller. Temperaturtagning bör som hittills kunna utföras av sjukvårdsbiträde. Den rutinmässiga kontrollen av puls- och blodtryck bör kunna skötas av undersköterska.

Provtagningar. Förekommande tagning av urinprov, avföringsprov och sputumprov utföres lämpligen av sjukvårdsbiträde. Tagning av sänkor och andra venprover bör överlämnas till undersköterska. Kapillärprover, basalmetabolism, elektrokardiogram och elektroencephalogram får förutsättas vanligen bli utförda på laboratorium. Vid magsaftsprov måste nedsättning av sond ankomma på sjuksköterska, eventuell uppsugning och passning av patient på sjukvårdsbiträde.

Förberedelser till operativa ingrepp. Härför hänvisas i tillämpliga delar till vad som anförts för operationsavdelning på s. 43.

Assistans vid operativa ingrepp. De polikliniska operativa ingreppen är av olika svårighetsgrad. Allmänt kan sägas, att det är angeläget att tillse, att undersköterskor användes för dessa uppgifter i största möjliga utsträckning, så att även inom detta arbetsområde en avlastning av sjuksköterskorna erhålles.

Omläggningar. Skötsel av rondbord eller dylikt ombesörjes av undersköterska. Enklare omläggningar bör i regel utföras av undersköterska. Undersköterska torde också i viss utsträckning kunna utföra större omläggningar, som i övrigt utföres av sjuksköterska, om fallets natur kräver detta.

Viss förbandsläggning. Assistans vid gipsförbandsläggning kan lämnas av sjukvårdsbiträde. Anläggandet av zinklimsförband kan anförtros undersköterska.

Förberedelser till undersökningar och behandlingar. De förberedelser, som här avses, är av teknisk natur och avser iordningställande av instrument och dukning av brickor för omläggningar, undersökningar och behandlingar, varvid träning att iakttaga sterilitet har stor betydelse. Arbetsuppgifterna bör kunna överlämnas till undersköterska.

Assistans vid undersökningar och behandlingar bör i större utsträckning än hittills skett kunna överlämnas till undersköterska.

Behandlingar. Infektionsrisken vid blåstappning och blåssköljning motiverar att dessa uppgifter uteslutande tillkommer sjuksköterskor. Magsäcksköljningar och tarmsköljningar fordrar enligt vår uppfattning också sjuksköterskas medverkan. Vaginalsköljningar bör kunna överlämnas till undersköterska. (Sistnämnda uppgifter har angivits sällan förekomma vid mottagningsavdelningar.)

Laborationer å urin. De på mottagningsavdelningen förekommande laborationerna å urin — tapetests, mera sällan Esbach och specifik vikt — bör kunna utföras av sjukvårdsbiträde.

Injektioner och infusioner. Under rubriken Vårdavdelningar har vi erinrat om att gällande föreskrifter rörande utdelning av läkemedel innebär, att injektioner och infusioner måste göras av avdelningssköterska eller assistentsköterska eller i undantagsfall av ställföreträdare, som av vederbörande läkare därtill förordnas. Vi har inte föreslagit någon ändring i denna ordning.

Medicin. Ansvaret för avdelningsförråd samt rekvisition och utdelning av läkemedel regleras, som tidigare nämnts, genom särskilda bestämmelser. Vi hänvisar till vad vi anfört därom under rubriken Vårdavdelningar. För mottagningsavdelningarna torde något behov av ändring av nu tillämpad ordning i dessa avseenden icke föreligga.

Förbandsberedning. Ansvaret för förbandsberedning bör ligga på undersköterska, men det manuella arbetet — i den mån det förekommer — är en sjukvårdsbiträdesuppgift. Engångsartiklar och fabriksberedda förband bör få allt större användning på sjukhusen.

Handskvård. Handskvården vilar redan nu på undersköterska och sjukvårdsbiträden och någon ändring däri föreslås ej. Om möjligt bör engångshandskar användas vid undersökningar. Centraliserad handskvård motiverar användande av maskinutrustning.

Transporter. Vad som anförts rörande transporter under rubriken Vårdavdelningar äger tillämpning också på mottagningsavdelningarnas transporter. Det får anses vara angeläget att i görligaste mån avlasta dessa arbetsuppgifter från den sjukvårdande personalen. Vid transport av patient från mottagningsavdelning till vårdavdelning, operationsavdelning eller röntgenavdelning är patientens tillstånd avgörande för om sjukvårdspersonal behöver medfölja eller ej.

Administrativa arbetsuppgifter. De administrativa arbetsuppgifterna bör i så stor utsträckning som möjligt avlyftas från sjukvårdspersonalen och läggas på andra befattningshavare. Tidsbeställningar och förande av väntelista samt inkallande av patienter på väntelista kan ombesörjas av skrivpersonal enligt läkares direktiv. Inskrivning av patienter, skötsel av mottagningskort, inskrivning på patientkort, förande av jourfallsregister och mottagningsstatistik är arbetsuppgifter som lämpligen bör överföras på skrivpersonal. Utskrivningen av rekvisitioner göres av den som svarar för förråden — enligt våra rekommendationer alltså en undersköterska — även om rekvisitionen skall undertecknas av den ledande sjuksköterskan på mottagningsavdelningen.

Förlossningsavdelningar

Städning. Städning i anslutning till avdelningens löpande verksamhet omhänderhas av sjukvårdsbiträde. I den dagliga städningen bör ekonomibiträde i görligaste mån deltaga. Storstädningen torde kunna helt avlyftas från avdelningens personal och överlämnas till särskild städpersonal.

Tvättgodsbehandling (smutstvätt), synes av enkätsvaren att döma huvudsakligen bestå i uppsamling av smutstvätt för avtransport, undantagsvis av räkning. Arbetsuppgifter sammanhängande med tvättgodsbehandlingen bör helt avlastas från sjukvårdspersonalen.

Rengöringsarbete. Rengöring av bäcken, handfat, lavemangskannor och dylikt ombesörjes av den befattningshavare, som ansvarar för avdelningens sköljrum. Rengöring av instrument, injektionssprutor, injektionsspetsar, sonder, katetrar och dylikt kan omhänderhas av sjukvårdsbiträde under tillsyn av undersköterska.

Desinfektion och sterilisering. Samtliga de på förlossningsavdelning förekommande formerna av desinfektion och sterilisering — kokning, autoklavering, torrsterilisering och användning av kemiska medel — bör utföras av undersköterska.

Materielvård. Vården av instrument, injektionssprutor och injektionsspetsar bör normalt kunna anförtros undersköterska. Vissa mera kompli-

cerade instrument och apparater kan dock behöva tillses av barnmorska. Undersköterska bör även ansvara för avdelningens förråd av linne, förband och förbukningsartiklar.

Patientvårdande arbetsuppgifter. Uppgifterna att bistå patient med toalett, av- och påklädning samt bäddning och matning är sjukvårdsbiträdesuppgifter. Matutdelningen bör kunna ombesörjas av undersköterska enligt sjuksköterskas direktiv eller — vid behov — under hennes ledning.

Rutinkontroller. Temperaturtagningen är en sjukvårdsbiträdesuppgift. Puls- och blodtryckskontrollen ingår vanligen som ett led i barnmorskans åtgärder för att få egna informationer om patienten, men kan i övrigt överlämnas till undersköterska.

Provtagning. Undersökning av äggvita i urin bör kunna utföras av sjukvårdsbiträde men avläsning och bedömning av provet åvilar barnmorska.

Förberedelser för förlossning. Åt sjukvårdsbiträde bör kunna överlämnas att iordningställa förlossningssäng och operationsbord. Iordningställande till narkos av narkosbord och narkosapparat får anses vara en barnmorskeuppgift, liksom iordningställande och skötsel av trilén- och lustgasapparatur. Uppdukning till förlossning bör kunna anförtros undersköterska.

Patientens förberedande för förlossning. Rakning, lavemang, dusch eller avtvättning av patienten bör vara en sjukvårdsbiträdesuppgift. Desinfektionen av patienten i samband med förlossningsarbetets början göres av barnmorska.

Arbetsuppgifter under förlossning. Assistansen åt barnmorska lämnas av undersköterska eller sjukvårdsbiträde, liksom assistans åt barnmorska eller narkosköterska för narkosgivning. Passningen av patient under förlossning och efterbördsskiftet är självfallet en barnmorskeuppgift.

Arbetsuppgifter efter förlossning. Efterskötningen av patienten med kontroll av uterus' storlek och urinblåsan vilar på barnmorska. Temperaturkontrollen kan sjukvårdsbiträde ombesörja. Undersköterska bör ock kunna anlitas för att sköta barnet, medan kontrollen och registreringen av barnet är en barnmorskeuppgift.

Behandlingar. Blåstappning och blåssköljning bör med hänsyn till infektionsrisken omhänderhas uteslutande av barnmorska. Anläggande till och igångsättande av syrgasbehandling är likaledes en barnmorskeuppgift, men tillsyn av patient och apparatur bör kunna överlämnas till sjukvårdsbiträde.

Injektioner och infusioner. Under rubriken Vårdavdelningar har vi erinrat om att gällande föreskrifter rörande utdelning av läkemedel innebär, att injektioner och infusioner måste göras av avdelningssköterska eller assistentsköterska eller i undantagsfall av ställföreträdare, som av vederbörande läkare därtill förordnas. Vi har inte föreslagit någon ändring i denna ordning.

Medicin. Ansvaret för avdelningsförråd samt rekvisition och utdelning av läkemedel regleras, som tidigare nämnts, genom särskilda bestämmelser. Vi hänvisar till vad vi anfört därom under rubriken Vårdavdelningar. För förlossningsavdelningarna torde något behov av ändring av nu tillämpad ordning i dessa avseenden ej föreligga.

Förbandsberedning. Handskvård. I fråga om förbandsberedning och handskvård hänvisas till vad som anförts i dessa avsnitt under rubriken Operationsavdelningar (s. 44).

Transporter. Vad som anförts rörande transporter under rubriken Vårdavdelningar äger tillämpning också på förlossningsavdelningarnas transporter. Det får anses vara angeläget att i görligaste mån avlasta dessa arbetsuppgifter från den sjukvårdande personalen. Transport till vårdavdelning av förlöst moder med barn omhänderhas dock av sjukvårdspersonal.

Administrativa arbetsuppgifter. Inskrivning av patient och utskrivning av journal ombesörjes i regel av barnmorska i anslutning till patientens intagning och undersökning. Någon avlastning torde därför icke vara att vinna genom anlitande av skrivpersonal. Vissa andra administrativa arbetsuppgifter på förlossningsavdelning, såsom födelseanmälningar och förande av liggare, torde icke kunna omhänderhas av annan än barnmorska. För vissa andra uppgifter bör skrivpersonal kunna anlitas, såsom för arkivering av journaler, utskrivning av beläggningsrapport etc. Med hänsyn till att de administrativa uppgifterna inte är särskilt omfattande kan det dock vara svårt att inpassa skrivpersonal i avdelningens organisation. Utskrivningen av rekvisitioner göres av den som svarar för förråden — enligt våra rekommendationer alltså en undersköterska — även om rekvisitionen undertecknas av den ledande barnmorskan på avdelningen.

Kliniskt-kemiska laboratorier (motsvarande)

Vid diskussionerna angående arbetsuppgifterna vid de kliniskt-kemiska laboratorierna har vi kommit till den principiella ståndpunkten, att sjuksköterskor med beaktande av de lokala förhållandena — särskilt laboratoriets storlek och personalantal — bör tilldelas sådana arbetsuppgifter som innehåller sjukvårdande moment. I övrigt bör det vara möjligt att överlämna arbetsuppgifterna till laboratriser och undersköterskor.

Vi har principiellt utgått ifrån att laborantutbildningen skall minst motsvara den utbildning för laboratoriegöromål som lämnas under sjuksköterskeutbildningen. Med *undersköterska* får i detta sammanhang förstås befattningshavare, som genomgått en undersköterskeutbildning med specialinriktning enligt de förslag vi redovisar längre fram i detta betänkande. Med *laboratoriebiträde* avser vi befattningshavare, som på arbetsplatsen fått viss utbildning för att handha laboratoriedisk och vissa enkla laborationer (motsvarande nuvarande laboratoriebiträde grupp II). Vi har funnit, att för laboratoriebiträden och laboratorieundersköterskor icke bör fordras

sjukvårdsbiträdesutbildning. Deras arbetsuppgifter är av så speciell natur att de i denna utbildning meddelade kunskaperna skulle för dem få ringa tillämpning. För laboratorieundersköterskorna har dock i utbildningsplanen införts viss orientering i sjukdomslära för att ge dem en bakgrund till deras arbete på laboratoriet. Det ingår inte i vårt uppdrag att överväga, huruvida de arbetsuppgifter vi föreslår skall överlämnas till laboratriser kan motivera några förändringar i laborantutbildningen, men vi förutsätter att frågan beaktas av medicinalstyrelsen som tillsynsmyndighet för de på sjukhusverksamhet inriktade grenarna av denna utbildning enligt det uppdrag som givits styrelsen m. fl. ämbetsverk genom kungl. brev den 30 juni 1961.

Städning. Såväl storstädning som daglig städning har redan i stor utsträckning överflyttats till särskild personal (ekonomibiträden). Denna utveckling bör fortgå.

Diskning. Laboratoriedisken bör utföras av laboratoriebiträde. Viss komplicerad apparatur kan dock behöva diskas av laboratris.

Desinfektion och sterilisering. Samtliga de på laboratorium förekommande formerna för desinfektion och sterilisering bör tilldelas undersköterska.

Materielvård. Vården av instrument, injektionssprutor och injektionsspetsar bör anförtros undersköterska. Omvårdnaden av apparater bör omhänderhas av den, som sköter apparaten.

Omhändertagande av patient på laboratoriet får förutsättas ombesörjas av den befattningshavare, som sköter provtagningen.

Förberedelser till provtagning. Iordningställande och påfyllning av rör kan lämpligen skötas av undersköterska. Iordningställande av provtagningsbricka kan i och för sig ombesörjas av laboratoriebiträde, men det synes naturligt att arbetet i praktiken oftast utföres av den befattningshavare som tar ifrågavarande prover.

Provtagning. Kapillärprover tages lämpligen av undersköterska från laboratoriet. Tagning av BMB-(basalmetabolism)kurvor och EKG (elektrokardiogram) kräver enligt vår uppfattning sjuksköterskas medverkan eller ledning. Om laboratoriet sörjer för tagning av venprover kan uppgiften utföras av undersköterska. Vi vill i detta sammanhang påpeka att vårdavdelningarnas koncentrerade morgonarbete kan underlättas betydligt, om provtagningen kan spridas ut under dagen. Möjligheterna därtill bör beaktas.

Förberedelser till laborationer. Beredning av lösningar bör överlämnas till laboratris.

Laborationer. Titrering och undersökning av magsaftsprov (Ewald och fraktionerat) bör kunna utföras av undersköterska. Detsamma gäller urinprover (reaktion, specifik vikt, kvantitativ bestämning av socker och äggvita, Esbach, gallstatus, diastas och Legal). Äggvita i urin och socker, kvalitativt, bör kunna utföras av laboratoriebiträde.

Av avföringsprov bör blod, katalas, jäsning och gallstatus överlämnas till undersköterska, medan maskäggsundersökning, fullständig faecesundersökning och undersökning rörande trypsin i faeces bör ombesörjas av laboratris.

Undersökning rörande tuberkelbaciller bör åvila laboratris.

Av blodanalyserna torde Meulengracht, restkväve och blodsocker kunna anförtros undersköterska, medan övriga utföres av laboratris. Av de serologiska undersökningarna bör Meinicke och protrombinbestämning kunna utföras av undersköterska.

Sättning och avläsning av sänkningsreaktion bör kunna ombesörjas av undersköterska.

Preparatberedning och preparatfärgning för mikroskopering bör utföras av undersköterska.

Mikroskopering bör i regel skötas av laboratris. Där speciell apparatur utnyttjas för mikroskopisk räkning, bör arbetet kunna överlämnas till undersköterska.

Bakteriologiska undersökningar förutsättes — i den mån de förekommer — bli utförda av laboratris med specialutbildning.

Blodförsörjning. Blodgruppering och Rh-bestämning vilar helt på sjuksköterska eller laboratris. Tappning av blodgivare och därmed sammanhängande kontroller förutsättes vila på sjuksköterska. Enligt vår uppfattning bör samma sjuksköterska av kontrollskäl svara för kallandet av blodgivare. Blodgivarregistret kan föras av skrivpersonal.

Medicin. Rörande läkemedelsförråd och -utdelning hänvisar vi till vad vi anfört i motsvarande avsnitt för vårdavdelningar. För laboratorierna torde behov av ändring i nu tillämpad ordning i dessa avseenden ej föreligga.

Transporter av apoteksvaror, förrådsvaror och post bör helt avlyftas från laboratoriets personal. Hämtning av prover från vårdavdelningarna och utbärning av laboratoriesvar ombesörjes enligt enkätsvaren redan i stor utsträckning av annan personal än laboratoriets och bör likaledes avlyftas denna personal. Ej heller vårdavdelningspersonal bör utnyttjas för dessa arbetsuppgifter utan de bör skötas av bud- eller transportpersonal.

Administrativa arbetsuppgifter. Registrering av laboratorieresultat och förande av arbetsliggare bör kunna i större utsträckning än som skett överföras till skrivpersonal. Utskrivning av laboratoriesvar omhänderhas även enligt enkäten i viss utsträckning av skrivpersonal, men det torde ej sällan vara motiverat, att uppgiften vilar direkt på den som utför undersökningen. Rekvisitioner bör iordningställas av den som handhar vederbörande förråd men granskas och undertecknas av arbetsledare.

Röntgenavdelningar

Vi vill i detta avsnitt erinra om, att vi i det följande använder benämningen *undersköterska* för befattningshavare, som efter grundutbildning

för sjukvårdsbiträden tjänstgjort på röntgenavdelning och genomgått en undersköterskeutbildning med specialinriktning enligt de förslag vi redovisar längre fram i detta betänkande. Vid överväganden rörande fördelningen av arbetsuppgifterna på dessa avdelningar har vi också funnit, att det bör vara möjligt att i icke ringa utsträckning ersätta sjuksköterskor med en annan befattningshavarekategori, som f. n. inte ingår i de svenska sjukhusens personaluppsättning. Vi använder i det följande benämningen *röntgenassistenter* för denna grupp och avser därmed personer, som genomgått en specialutbildning för röntgenologiskt arbete, som i princip motsvarar den som på laboratoriesidan meddelas laboratriser. Under vårt arbete har genom kungl. brev den 30 juni 1961 uppdragits åt medicinalstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning att i samråd med vederbörande kommunförbund snarast möjligt anordna utbildning för bl. a. dylik personal. Vi tillstyrker, att en dylik utbildning kommer till stånd. Från våra utgångspunkter har vi här skisserat en arbetsuppgiftsfördelning, där denna personalkategori ingår. Principiellt har vi därvid utgått ifrån att sjuksköterskor skall användas för uppgifter, där ett sjukvårdande moment ingår, men att arbetsuppgifterna eljest i stor utsträckning skall kunna handhas av röntgenassistenter samt undersköterskor. Den mest betydande avlastningen av sjuksköterskorna beräknas därigenom kunna erhållas vid de större röntgenklinikerna. Vid mindre kliniker och röntgenavdelningar, som icke utgör egna kliniker, där arbetsuppgifterna inte lika lätt kan differentieras, blir avlastningen förhållandevis mindre. Vidare må framhållas, att mörkrumsarbetet vid röntgenklinikerna kan överlämnas till personal — av oss benämnd *fotografiska biträden* — som icke är sjukvårdsutbildad utan erhållit sin yrkesutbildning inom det fotografiska facket.

Städning. Storstädning har redan i stor utsträckning överflyttats till personal utanför röntgenavdelningen och torde helt kunna avlyftas från avdelningens personal. Möjligheterna att överflytta även den dagliga städningen på annan än sjukvårdspersonal vid avdelningen förefaller stora. Det bör därför vara möjligt att låta detta arbete utföras av särskild städpersonal.

Tvättgodsbehandling förekommer endast i ringa omfattning och bör kunna helt avlyftas från röntgenavdelningens personal.

Diskning i beredningsrum och sköljrum bör kunna utföras av ekonomibiträde, om arbetsvolymen är tillräcklig att sysselsätta särskilt sådant.

Desinfektion och sterilisering. Samtliga på röntgenavdelning förekommande former av desinfektion och sterilisering bör anförtros undersköterska.

Materielvård. Vården av instrument, injektionssprutor och injektionsspetsar samt övriga utensilier bör i regel anförtros undersköterska. Undersköterska bör även ansvara för förråd av linne, förbrukningsartiklar och dylikt och i hennes arbetsuppgifter kan naturligt ingå att tillse möbler

m. m. och vid förekommande behov anmäla önskemål om reparationer. Tillsynen av röntgenapparaturen och övrig speciell utrustning får anses vara en sjuksköterskeuppgift, alternativt uppgift för röntgenassistent. Vård av kasetter bör vila på den som handhar mörkrumsarbetet.

Patientens förberedande för röntgenundersökning. Mottagandet av patienten i väntrummen kan skötas av sjukvårdsbiträde eller av skrivpersonal, som stationerats i anslutning till dessa lokaler. Patients omhändertagande i undersökningsrum, av- och påklädning liksom uppläggning på undersökningsbord bör vara sjukvårdsbiträdesuppgifter men patientens tillstånd kan kräva sjuksköterskas medverkan. Rengöringslavemang ges av sjukvårdsbiträde enligt direktiv av sjuksköterska.

Speciella förberedelser till röntgenundersökning. Assistans vid uppdukning kan lämnas av sjukvårdsbiträde. Uppdukning av sterila bord för enklare undersökningar bör kunna överlämnas till undersköterska, eventuellt även för större undersökningar (specialundersökningar) (under sjuksköterskas ledning). Tillredning av kontrastmedel är redan nu en sjukvårdsbiträdesuppgift och någon ändring däri föreslås icke.

Undersökning. Assistans vid kontrastgivning kan vara en mer eller mindre komplicerad uppgift, beroende på undersökningens karaktär och patientens tillstånd. Sjuksköterska måste ofta tagas i anspråk därför, men uppgiften bör ej sällan kunna överlämnas till undersköterska. Inställning för bildtagning och manövrering av röntgenapparaturen vid genomlysning och exponering är för närvarande en läkaruppgift eller röntgensköterskeuppgift, beroende på undersökningens art och omfattning. Röntgenundersökningens utförande är i de flesta fall ett lagarbete. Den som skall utföra den tekniska delen av arbetet måste väl känna till hur en sjuk skall omhändertagas och behöver således förutom röntgentekniska och anatomiska kunskaper också sjukvårdserfarenhet. Röntgenassistent bör kunna medverka i undersökningsarbetet i den utsträckning som utbildningens omfattning och inriktning medger. Kasettservice är en sjukvårdsbiträdesuppgift.

Mörkrumsarbete. Beredning av framkallnings- och fixeringslösningar, laddning och tömning av kasetter, filmmärkning, framkallning och fixering är arbetsuppgifter som bör vila på undersköterska eller fotografiskt biträde. Sköljning, hängning för preliminär granskning samt torkning kan omhänderhas av sjukvårdsbiträde.

Förberedelser för granskning och demonstration. Sortering av filmer kan överlämnas till sjukvårdsbiträde. Upphängningen av filmer för demonstration bör ombesörjas av röntgenassistent eller undersköterska.

Expeditionsarbete. Enkäten visar, att utskrivningen av utlåtanden, registrering av film och utlåtanden och framtagning av och insättning av film och utlåtanden i arkiv i mycket stor utsträckning handhas av annan personal än sjukvårdspersonal. Fullständig överflyttning till skrivpersonal

av dylika arbetsuppgifter är att förorda. Bokföring och kassagöromål bör avlyftas från sjuksköterskepersonal, som dels saknar utbildning för sådant arbete, dels kan göra viktigare insatser med sjukvårdsuppgifter. Jourtjänstgörande personal måste dock vara förtrogen med expeditionella arbetsuppgifter.

Medicin. Rörande läkemedelsförråd och -utdelning hänvisar vi till vad vi anfört i motsvarande avsnitt för vårdavdelningar. För röntgenavdelningarna torde behov av ändring av nu tillämpad ordning i dessa avseenden ej föreligga.

Transporter. Transporter, som inte avser patienter — alltså av apotekvaror, förrådsvaror och post — bör avlyftas från röntgenavdelningens personal. Även en stor del av patienttransporterna till och från vårdavdelningarna bör kunna skötas av särskild transportpersonal. I vissa fall kan patient böra omhändertagas under transport, men det synes i dylika fall lämpligast att vårdavdelningspersonal svarar för transporten, så att röntgenavdelningens personal icke behöver frigöras för dessa uppgifter.

Administrativa arbetsuppgifter. Tidsbeställningar och förberedelseanvisningar bör i möjligaste mån överlämnas till skrivpersonal, som har att utföra uppgifterna efter läkares eller sjuksköterskas direktiv. Inskrivning av patienter kan ombesörjas av skrivpersonal. Förande av liggare över röntgen- och ventilrör samt över reparationer på apparaturen ombesörjes lämpligen av arbetsledaren på avdelningen på det sätt som f. n. synes vara fallet. Rekvisitioner av film, framkallningsmateriel och dylikt iordningställs av den som svarar för förråden därav och granskas och undertecknas av arbetsledaren på avdelningen.

Förberedelser för röntgenbehandling. I fråga om mottagning av patient i väntrummet, omhändertagande av patient för behandling, bistånd med av- och påklädning samt patients uppläggande på behandlingsbord hänvisas till vad som anförts rörande förberedelser till undersökning. Tillsyn av dålig patient ankommer på sjuksköterska, dock kan uppgiften delegeras till annan om situationen så medger. Placering av blygummiplattor kring behandlingsfälten och placering av filter i rökkåpan bör kunna anförtros röntgenassistent och även inriktning mot behandlingsfältet och inställning av manöverapparaten med kontroll bör i flertalet fall kunna göras av röntgenassistent enligt givna direktiv.

Behandling. Övervakning av patient och apparatur under behandling kan utföras av undersköterska, om inte patientens tillstånd kräver sjuksköterskas medverkan. Assistans åt läkare vid behandling kan vara olika krävande och därför erfordras medverkan av sjuksköterska, röntgenassistent eller undersköterska, beroende på uppgiftens karaktär.

Assistans vid provexcisioner bör vara undersköterskeuppgift.

Omläggningar är en sjuksköterskeuppgift som efter sjuksköterskas bedömande kan överlämnas till undersköterska.

Efterarbete efter behandling — borttagande av plattor, kuddar etc. samt bistånd åt patienten — bör kunna i största möjliga utsträckning överlämnas åt sjukvårdsbiträde.

Tillsyn av terapiapparater inklusive dosmätning bör åvila röntgenassistent.

Förande av reparationsliggare bör ombesörjas av arbetsledaren på avdelningen.

I fråga om *medicin, transporter* och *administrativa arbetsuppgifter* på terapiavdelning hänvisas till vad ovan anförts för diagnostikavdelning. Införandet av uppgifter rörande behandlingen på patientkort och i behandlingsliggare måste dock ankomma på den, som lämnat behandlingen.

Formella hinder mot omfördelning av arbetsuppgifter

Vid överväganden rörande möjligheterna att överflytta arbetsuppgifter inom sjukhusen från sjuksköterskor till andra befattningshavaregrupper uppkommer frågan, huruvida formella hinder i författning eller dylikt föreligger mot sådan överflyttning.

Det torde vara motiverat att i detta sammanhang först beröra begreppet *legitimerad sjuksköterska.* I reglementet för sjuksköterskor (SFS 656/1957) medges rätt för den, som med godkända betyg genomgått statlig eller av staten godkänd sjuksköterskeskola eller eljest förvärvat ett mått av kunskap och färdighet, som motsvarar vad sådan skola avser att bibringa, att erhålla legitimation som sjuksköterska. Den som på grund av sinnessjukdom eller annan rubbning i själstillståndet blir ur stånd att nöjaktigt utöva sjuksköterskeyrket eller som ådagalagt grov oskicklighet vid dess utövning eller eljest visat sig uppenbart olämplig som sjuksköterska, må deslegitimeras av medicinalstyrelsen. Det är att märka, att begreppet sjuksköterskeyrket icke definierats någonstädes i reglementet. Det föreskrives exempelvis, att sjuksköterska, som avser att å ort inom riket enskilt utöva sjuksköterskeyrket genom meddelande av sjukvård i hemmen eller å egen mottagning, senast inom två veckor efter det hon börjat verksamheten skall anmäla sig hos tjänsteläkaren i orten och för denne uppvisa sitt legitimationsbevis.

I *sjukhusstadgan* föreskrives allmänt (30 §) att till innehavare av tjänst såsom sjuksköterska, barnmorska eller sjukgymnast må endast antagas den som vunnit vederbörlig legitimation. Vad som föreskrivits i fråga om sjuksköterska och barnmorska skall, om medicinalstyrelsen ej medger undantag, gälla jämväl vikarie för sådan tjänsteman. Stadgandet avser sålunda innehavare av tjänst såsom bl. a. sjuksköterska. Någon precisering av vad begreppet sjuksköterskетjänst innebär finnes dock icke i stadgan.

Undantag från föreskriften beträffande vikarier har gjorts genom medicinalstyrelsens cirkulär den 27 november 1959 (MF 89/1959).

I stadgan finnes ej heller någon antydan om vilka arbetsuppgifter som anses åvila innehavare av sjuksköterskeetjänst. Stadgans utformning kan tydligen ej utgöra hinder för överflyttning av arbetsuppgifter från sjuksköterskor till andra befattningshavare.

I vissa *statsbidragsförfattningar* finnes föreskrifter rörande kompetensen hos personal, som sysselsättes i den statsbidragsstödda verksamheten. Dylika kompetensföreskrifter finnes för distriktssköterskor och dispensärsköterskor samt sjuksköterskor vid mödra- och barnavårdscentraler. Dessa verksamhetsgrenar omfattas emellertid icke av utredningen. I statsbidragsförfattningarna rörande barnbördsvård, barnsjukvård och kronikervård finnes allmänna föreskrifter om att vid vederbörande avdelning skall finnas anställd vårdpersonal i tillräckligt antal och med erforderlig utbildning.

Direkta föreskrifter om vem som skall handha vissa bestämda arbetsuppgifter synes förekomma endast i ett fåtal fall. I medicinalstyrelsens cirkulär den 27 november 1959 (MF 91/1959) angående tystnadsplikt för dem som meddela sjukvård m. fl. föreskrives bl. a. att *förfrågningar angående sjuka,* som är intagna på sjukhus, bör besvaras av den bland sjukvårdspersonalen, som har ansvaret för den avdelning, där den sjuke vårdas. I medcinalstyrelsens meddelande den 19 mars 1943 (MF 31/1943) angående *intravenösa injektioner* föreskrives i fråga om sjuksköterska anställd på anstalt, att intravenösa injektioner icke må verkställas av å anstalt anställd sjuksköterska annat än på direkt läkarordination vid varje särskilt tillfälle och under den ordinerande läkarens ansvar. Sjuksköterska, som icke anser sig kunna eller böra utföra ordinerad injektion, äger rätt att erhålla befrielse från det givna uppdraget. Av denna bestämmelse torde följa, att annan befattningshavare å sjukhus än läkare eller sjuksköterska icke äger rätt att ge intravenös injektion. *Smittkoppsympning* må enligt lagen den 28 juli 1958 (SFS 428/1958) endast utföras av den som är behörig att utöva läkarkonsten eller som förordnats till ympare. Som föreståndare för *centralförråd för läkemedel* må enligt medicinalstyrelsens kungörelse den 4 februari 1942 (MF 13/1942) antagas sjuksköterska som genomgått statlig eller av staten godkänd sjuksköterskeskola eller erhållit bevis att hon innehar däremot svarande kompetens och därjämte bevistat s. k. apotekskurs. Motsvarande gäller för vikarie för dylik föreståndare. Avdelningsförråd för läkemedel skall förestås av avdelningssköterska (motsvarande) som också skall förvara nyckeln till förrådet. I medicinalstyrelsens kungörelse den 19 december 1946 (MF 217/1946) med särskilda föreskrifter angående läkemedelsförsörjningen å sjukvårdsinrättningarna i riket föreskrives bl. a., att *utlämning av läkemedel från centralförråd* endast må ske mot recept eller daterad och av vederbörande läkare undertecknad rekvisition; dock må reagenser och varor för sjukvårdstekniskt bruk (såsom t. ex. handsalva) kunna uppföras på rekvisition som undertecknats av sjuksköterska. Annan befattningshavare kan sålunda ej rekvirera några apo-

teksvaror. *Utdelning av läkemedel* skall göras av vederbörande avdelningssköterska eller av assistentsköterska eller i undantagsfall av ställföreträdare, som av vederbörande läkare därtill förordnas. Annan befattningshavare än sjuksköterska får alltså utdela läkemedel endast efter uttryckligt förordnande av den på avdelningen tjänstgörande läkaren. Undantag göres dock för sjuksköterskeelever, som får utdela läkemedel under tillsyn av avdelningssköterska eller assistentsköterska.

I medicinalstyrelsens cirkulär den 14 oktober 1943 (MF 120/1943) föreskrives, att s. k. *dukkontroll* på operationsavdelningar skall utövas av första operationssköterska eller annan på operationsavdelningen tjänstgörande operationssköterska och att denna kontroll icke får överlämnas åt elev eller sjukvårdsbiträde. Motsvarande gäller i fråga om *instrumentkontrollen.*

Såvitt vi kunnat finna har vi icke föreslagit några åtgärder rörande omfördelning av arbetsuppgifter, som kan stå i strid med de föreskrifter, för vilka här redogjorts. Vi erinrar dock om att vi i fråga om läkemedelsutdelningen ifrågasatt möjligheterna till vissa ändringar i gällande bestämmelser, vilka emellertid föreslagits skola utredas av medicinalstyrelsen.

I våra direktiv har icke berörts frågan huruvida en överflyttning till undersköterskor eller andra befattningshavare av arbetsuppgifter som nu utföres av sjuksköterskor kunde anses böra medföra, att det särskilda disciplinära förfarande vid fel eller försummelse i utövning av verksamheten, som gäller för sjuksköterskor m. fl., skulle tillämpas på de befattningshavare, som övertagit dessa arbetsuppgifter. F. n. gäller, att innehavare av läkar- eller tandläkartjänst och den som eljest utövar läkar- eller tandläkarkonsten samt apotekare och vid apoteken anställd farmaceutisk personal ävensom sjuksköterska, sjukgymnast, barnmorska, abortkurator, tandtekniker, tandsköterska och desinsektör i utövningen av sin verksamhet är underställda medicinalstyrelsens inseende och pliktiga att efterkomna vad styrelsen i kraft av gällande författningar föreskriver dem. Föreskrifter därom återfinnes i 10 § instruktionen för medicinalstyrelsen. I 39 § av instruktionen stadgas att ärende om åtal mot eller disciplinär bestraffning av tjänsteman hos styrelsen eller under styrelsen ställda statliga organ ävensom ärende rörande ifrågasatt fel eller försummelse i tjänsten eller i utövning av verksamhet, som jämlikt 10 § står under medicinalstyrelsens inseende, skall handläggas av styrelsens disciplinnämnd.

Föreskrifter rörande åtgärder vid fel eller försummelse i tjänsten återfinnes även i av vederbörande sjukvårdshuvudmän för underställda befattningshavare fastställda tjänstereglementen och godkända kollektivavtal.

Med hänsyn till att frågan inte upptagits i direktiven och i övrigt till dess natur har vi inte ansett oss böra uppta den till behandling. Vi vill emellertid erinra om att problemet föreligger.

KAPITEL V

Utbildningsfrågor

En överflyttning av arbetsuppgifter mellan olika befattningshavarekategorier på sjukhus förutsätter en omprövning av deras utbildning. En dylik omprövning har också, när det gäller undersköterskorna, förutsatts i våra direktiv. Då vi emellertid inte ansett det möjligt att skissera en omfördelning av arbetsuppgifterna endast mellan sjuksköterskor och undersköterskor, har vi som framgår av det föregående sökt skissera riktlinjer rörande fördelningen av samtliga arbetsuppgifter, varigenom även sjukvårdsbiträdesgruppen och andra personalkategorier berörts. Vi har därför ansett oss oförhindrade att behandla också dessa gruppers utbildningsfrågor. När det gäller laboratriserna finns emellertid en nyligen fastställd utbildningsgång och för de av oss föreslagna röntgenassistenterna skall en utbildning planläggas av medicinalstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning och de kommunala sjukvårdshuvudmännen enligt därom i kungl. brev den 30 juni 1961 givet uppdrag. Även för kontorspersonal vid sjukhusens läkarexpeditioner finns utbildningsplaner utarbetade, och vi har inte ansett oss böra föreslå några ändringar däri. Däremot har vi mot bakgrunden av våra ställningstaganden rörande arbetsuppgiftsfördelningen utarbetat förslag till nya utbildningsplaner för sjukvårdsbiträden och undersköterskor och därjämte vissa rekommendationer rörande den praktiska träning på arbetsplatsen, som vi anser böra givas ekonomibiträden med städningsuppgifter samt laboratoriebiträden. Dessa förslag redovisas i det följande.

Vi har utgått ifrån, att det skall vara möjligt att anordna de av oss föreslagna utbildningarna för sjukvårdsbiträden och undersköterskor i landstings- eller primärkommunala yrkesskolor med statsbidrag enligt gällande föreskrifter om statsbidrag till yrkesundervisning.

Förslag till plan för utbildning av sjukvårdsbiträden

En kartläggning av sjukvårdsbiträdes *arbetsuppgifter* är en förutsättning för planeringen av en ändamålsenlig utbildning. Arbetsuppgifter som enligt vår uppfattning skall kunna tilldelas sjukvårdsbiträde framgår av följande förteckning, som bygger på vad som anförts i kap. IV.

Arbetsuppgifter som skall kunna tilldelas sjukvårdsbiträde efter genomgången sjukvårdsbiträdeskurs

Städning och rengöring

Städning av sjukrum och sjuksal (daglig)

Rengöring av sjukvårdsutensilier, instrument, injektionssprutor, injektionsspetsar, sonder, katetrar etc.

Patientvårdande uppgifter

Mätning och vägning av patient

Patientens personliga hygien

Bäddning

Förebyggande av liggsår

Av- och påklädning av patient

Servering av patienternas måltider jämte matning

Anteckning av uppgifter för västskelista

Undersökningar och behandlingar

Förberedelse av patient för operation och röntgen

Temperaturtagning

Pulsräkning

Räkning av andning

Mätning av blodtryck

Värme- och köldbehandlingar

Lavemang

Provtagningar och laborationer

Urinmätning — urinprov

Avföringsprov

Prov på upphostning

Undersökning av äggvita i urin

Undersökning av socker i urin

Det är nödvändigt att vid fördelning av vissa arbetsuppgifter hänsyn tages till patientens sjukdomstillstånd. Det kan sålunda vara lämpligt att låta sjukvårdsbiträde utföra en arbetsuppgift för viss patient men ej för en annan. Likaså kan sjukvårdsbiträde i större omfattning sköta en patient under en del av sjukdomsperioden men ej under en annan, då vårduppgiften bör tilldelas undersköterska.

Inträdesfordringar

Vi föreslår, att åldern för inträde i sjukvårdsbiträdesutbildning sättes till lägst 17 år med iakttagande av att eleven senast vid utbildningens avslutande skall ha fyllt 18 år. Avsikten med denna sänkning av nu gällande åldersgräns är att söka förkorta tiden mellan avslutandet av elevernas obligatoriska skolgång, som vid den nio-åriga skolans genomförande upphör vid 16 år, och inträdet i sjukvårdsbiträdesutbildningen. Det bör på detta sätt vara lättare att intressera ungdomar för sjukvårdsbiträdesutbildning och sjukvårdsyrken, då det kan antagas att de icke definitivt absorberas av andra konkurrerande yrken, om tiden mellan den obligatoriska skolans slut och inträdet i yrkesutbildning göres kortare. Å andra sidan bör eleven vid sjukvårdsbiträdesutbildningens avslutande ha fyllt 18 år för att hennes användbarhet i praktiskt sjukvårdsarbete icke skall inskränkas genom arbetarskyddslagens föreskrifter rörande minderårigas användande i nattarbete. Hinder bör alltså inte föreligga att det färdigutbildade sjukvårdsbiträdet från början sättes in på ett tjänstgöringsschema som innehåller vaktjänst eller beredskapstjänst.

Någon övre åldersgräns för tillträde till utbildningen bör icke sättas. Möjlighet bör stå öppen för äldre goda krafter att vinna inträde i utbildningen, varigenom sjukvården kan tillföras insatser från exempelvis kvinnor, som ägnat sig åt skötsel av hem och barn men, då detta arbete ej längre kräver så mycket av deras tid, önskar återupptaga yrkesverksamhet.

I 20 § 1 mom. a) yrkesskolstadgan föreskrives, att såsom allmänt villkor för inträde i yrkesskola skall gälla bl. a. att sökanden inhämtat den för folkskolan respektive försöksskolan bestämda lärokursen eller fått behörigt tillstånd antingen att lämna sagda skola eller att helt eller delvis fullgöra sin skolplikt i yrkesskola. Anledning finnes icke att för den utbildning, varom här är fråga, fastställa andra villkor i detta avseende.

I nämnda lagrum b) föreskrives, att såsom allmänt villkor för inträde i yrkesskola vidare skall gälla, att sökanden icke lider av sjukdom eller lyte, som gör honom olämplig för det yrke, utbildningen avser. Vi ifrågasätter, om icke detta stadgande bör preciseras, då det gäller inträde vid sjukvårdsbiträdesutbildning, på sådant sätt att sökanden genom läkarintyg enligt för sjukvårdspersonal gällande föreskrifter skall styrka sig vara fri från sjukdom eller lyte. Någon reell skillnad mellan vårt förslag och yrkesskolstadgans allmänna föreskrift torde icke finnas, men det är angeläget — icke minst från elevernas synpunkt — att elev, som genomgått utbildningen, också kan erhålla anställning inom sjukvård. Eventuella medicinska hinder för anställning bör därför vara klarlagda innan utbildningen påbörjas.

Utbildningens längd och mål m.m.

Utbildningens längd bestämmes av dess innehåll, och detta måste i sin tur bestämmas med utgångspunkt från de arbetsuppgifter, som tilldelats sjukvårdsbiträde. Mot denna bakgrund föreslår vi en utbildning om tillsammans 23 veckor, fördelade på följande sätt:

en teoretisk del, läskurs	5 veckor
en praktisk del, praktisk utbildning	16 »
en teoretisk del, repetition	2 »

Målet med *läskurs* är

att ge sjukvårdsbiträdeselev teoretisk bakgrund till det praktiska handlandet samt noggrann instruktion i de arbetsmetoder som tillämpas i sjukvårdsbiträdes arbete.

Instruktionsmetoden bör i stor utsträckning komma till användning. En riktigt genomförd instruktion ger enligt vår uppfattning eleven goda möjligheter att lära och förstå arbetsuppgifterna och meningen med dem och gör eleven på så sätt mera benägen att följa reglerna för arbetet. Vidare bör föreläsningsformen i största möjliga utsträckning undvikas till förmån för lektionsundervisning.

Målet med *praktisk utbildning* är

att under handledning göra sjukvårdsbiträdeselev förtrogen med sjukhusmiljön och låta henne tillämpa, befästa och komplettera de i läskursen förvärvade kunskaperna samt ge henne träning i det praktiska utförandet av arbetsuppgifter, som genomgåtts i den teoretiska utbildningen.

Målet med *repetition* är

att ge sjukvårdsbiträdeselev möjlighet till repetition av arbetsmetoder och deras teoretiska bakgrund, samt

att ge lärare tillfälle att utröna att sjukvårdsbiträdeselev tillgodogjort sig den teoretiska och praktiska utbildningen.

Antalet elever i varje kurs bör främst av pedagogiska skäl vara det i 15 § yrkesskolstadgan angivna, nämligen 16. Genom gruppindelning vid demonstrationer och praktiska övningar — förslagsvis med fyra elever i varje grupp — bör undervisningen kunna göras mera effektiv. Antalet kurser bör givetvis bestämmas med hänsyn till rekryteringsbehovet hos den huvudman, som huvudsakligen replierar på utbildningen för att fylla detta behov. På bifogade plan har en kontinuerlig kursföljd skisserats. Denna plan innebär, att sju kurser kan genomföras varje år och ger alltså — vid 16 elever per kurs — en utbildningskapacitet om 112 sjukvårdsbiträden per år. Om det årliga behovet av sjukvårdsbiträden är mindre än angivna antal kan avbrott göras i kursföljden vid den tid på året som anses lämplig därför.

Antalet undervisningstimmar per vecka under teoriperioderna bör ej överstiga 33. Detta timantal kan enligt 12 § första stycket yrkesskolstadgan medgivas av överstyrelsen för yrkesutbildning och har också tillämpats i de kursplaner för sjukvårdsbiträdesutbildning som följts under de senaste åren. Det i yrkesskolstadgan såsom normalantal angivna timantalet 37 har nämligen visat sig vara krävande för eleverna. Den här nedan intagna kursplanen har därför utarbetats med utgångspunkt från att ett veckotimantal om 33 skall gälla.

I hittills följda kursplaner för sjukvårdsbiträdesutbildning — utom en — har upptagits viss teoretisk jämsidesundervisning under det praktiska utbildningsskedet. Dylik undervisning är emellertid krävande för eleverna och svår att arrangera på tillfredsställande sätt. Vi har därför samlat den lektionsmässiga undervisningen till de teoretiska utbildningsskedena.

Kursplan; ämnesfördelning och innehåll

Vi föreslår följande ämnesfördelning för

Sjukvårdsbiträdesutbildning

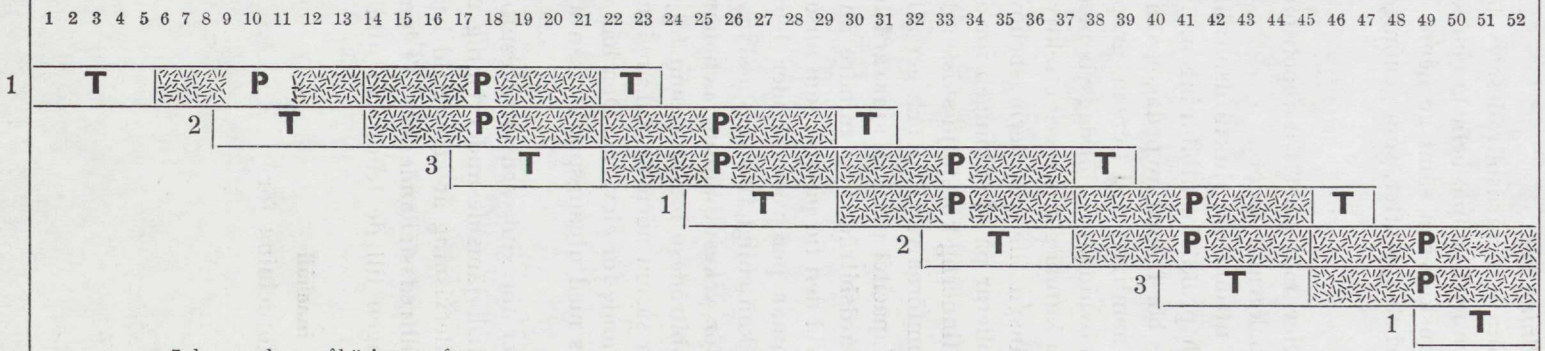

7 kurser kan påbörjas pr år.
3 lärare (exkl. timlärare för teoretisk undervisning) nr 1, 2 och 3 å planen.
Lärarna följer eleverna under den praktiska utbildningen.

Läskurs:

Läroämnen	Timmar
1. Orientering	7
2. Hygien och hälsolära	10
3. Kroppens byggnad och funktioner	22
Sjukdomslära	10
Sjukvårdslära	88
4. Barnavård	4
5. Vård av långvarigt kroppssjuka och åldringar	8
6. Praktisk människokunskap	6
7. Gymnastik	10
Summa timmar	165

Vi föreslår vidare, att i de olika ämnena skall ingå följande:

1. *Orientering*

Sjukvårdsbiträdesutbildningens mål
Sjukvårdsbiträdets arbetsuppgifter
Utbildningens uppläggning och innehåll
Sjukhusets organisation
Olika personalgruppers arbetsområden — samarbetet
Sjukvårdsbiträdets skyldigheter
Sjukvårdsbiträdets rättigheter (anställningsvillkor m. m.)

2. *Hygien och hälsolära*

Allmän hygien — samhällets åtgärder
Arbetsplatsens hygien — smittorisker
Personlig hygien — dess betydelse för individ och arbete

Vi förordar att undervisningen rörande kroppens byggnad och funktioner intimt samordnas med undervisningen rörande sjukdomarna och deras vård. Denna uppläggning av undervisningen torde ha betydade pedagogiska fördelar. Vi har därför sammanfört dessa tre undervisningsämnen till en gemensam rubrik och planlagt dem gemensamt, såsom framgår av det följande.

3. *Kroppens byggnad och funktioner — Sjukdomslära — Sjukvårdslära*

Vårdavdelningens och sjukrummets inredning och utrustning
Dagordning
Rengöring och städning
Sjukrum
Övriga lokaler
Rengöring av inventarier och utrustning
Sjuksängen och dess utrustning
Bäddning av tom säng
Nattduksbordet
Inskrivning och utskrivning av patient
Omhändertagande av patient och dennes tillhörigheter
Besvarande av ringning
Hanterande av urinflaska och bäcken
Mätning
Vägning
Åtgärder vid utskrivning
Smitta och smittspridning (jfr även 2)
Smittämnen

Smittspridning
Förebyggande av infektion
Desinfektion
Rengöring av sjukvårdsutensilier, instrument m. m.
Kokning
Sterilisering
Skyddsåtgärder
Handtvätt
Munskydd
Rock

Patientens personliga hygien
Hudens anatomi och funktion
Morgon- och kvällstoalett
Dusch och bad
Helövertvättning
Skötsel av händer och fötter
Rengöring av utensilier
Hårvård
Kamning
Hårtvättning
Förebyggande av liggsår
Hjälpmedel vid förebyggande av liggsår
Munnens och svalgets anatomi
Munvård

Bäddning
Skelettets och musklernas anatomi och funktion
Arbetsställningar
Bäddning med patient i sängen
Byte av draglakan
Byte av underlakan
Byte av överlakan
Vändbäddning
Patientens läge
Lyftning av patient
Vändning av patient
Flyttning av patient till stol, rullstol, bårvagn
Transport av patient
Klädsel för transport

Av- och påklädning
Ombyte av skjorta
På- och avtagning av kläder

Patientens måltider
Matsmältningskanalens anatomi och funktion
Vissa sjukdomar i matsmältningskanalen
Födan
Servering av patientens måltid
Matning

Vätskebalans
Kroppens vätskebalans
Vätskelista — noteringar

Patientens uttömningar
Njurarnas och urinvägarnas anatomi och funktion
Vissa sjukdomar i njurarna och urinvägarna
Urinmätning; provtagning
Laborationer; äggvita och socker
Magsäckens och tarmens anatomi och funktion
Vissa sjukdomar i matsmältningskanalen
Provtagning: avföringsprov
Kräkning
Lavemang

Temperaturtagning
Värmeregleringen, kroppstemperaturen
Vissa febersjukdomar
Mätning av kroppstemperatur, registrering

Pulsräkning
Hjärta och blodomlopp
Räkning av pulsen, registrering

Andning
Andningsorganen
Räkning av andningen, registrering
Sputumprov

Mätning av blodtryck
Hjärta och blodtryck
Mätning av blodtryck, registrering

Värme- och köldbehandling
Varmvattenpåse
Varmvattenkrus
Elektrisk värmedyna
Elektrisk värmebåge
Isblåsa
Skyddsåtgärder

Förberedelser till operation
Helövertvättning
Rakning
Lavemang
Klädsel för operation
Iordningställande av säng

Förberedelser till röntgen
Lavemang

Klädsel till röntgenundersökning
Omhändertagande av död

4. *Barnavård*
Barnets normala utveckling
Barnsjukdomar

5. *Vård av långvarigt kroppssjuka och åldringar*
Långvarigt kroppssjuka
Vila
Föda
Sysselsättning
Åldringar
Ålderssjukdomarna
Särskilda problem vid stigande ålder

6. *Praktisk människokunskap*
Patienten — individen
Patientens behov av trygghet
Samtal med patienter
Tystnadsplikten

7. *Gymnastik*
Gymnastik två timmar per vecka. Även under gymnastikundervisningen riktas uppmärksamheten på riktiga arbetsställningar.

Praktisk utbildning

Sedan sjukvårdsbiträdeselev genomgått läskurs, följer 16 veckors praktisk utbildning, uppdelad på följande sätt:

8 veckors praktisk utbildning på avdelning för långvarigt kroppssjuka, reumatiker eller liknande klientel,

8 veckors praktisk utbildning på lämplig vårdavdelning av annan art än ovanstående.

Avdelningarna för det senare skedet utväljes i samråd mellan skola och sjukhusledning vid sjukhus, dit den praktiska utbildningen förlagts, varefter eleven beredes tillfälle att i samråd med läraren uttala önskemål om placering, vilka bör följas så långt det är möjligt. Det bör eftersträvas att samma avdelningar alltid utnyttjas för praktisk tjänstgöring, så att tillfälliga personalflyttningar i görligaste mån undvikes.

En förläggning av ett skede av den praktiska utbildningen till avdelning för långvarigt kroppssjuka, reumatiker eller liknande har bedömts vara värdefull därför att arbetstakten på dylika avdelningar är mindre uppdriven än på avdelningar för akut sjuka. Sjukvårdsbiträdeselev bör därför få goda möjligheter att där tränas i vård av patient i sängen. Med hänsyn till att den praktiska utbildningen för undersköterskor föreslås förlagd till allmän medicinsk och allmän kirurgisk vårdavdelning bör sådana avdelningar i första hand reserveras för denna utbildning. Särskilt bör uppmärksammas möjligheten att på odelade lasarett mottaga sjukvårdsbiträdeselever för praktisk utbildning.

Elevens praktiska utbildning bör följa särskilt tjänstgöringsschema (elevschema), vari skälig hänsyn tages till utbildningsmomentet. Därav följer att sjukvårdsbiträdeselev icke kan räknas såsom hel arbetskraft. Inom den hittillsvarande sjukvårdsbiträdesutbildningen, sådan den bedrivits vid landstingssjukhusen, har eleverna betraktats såsom halv arbetskraft och två elever har tillsammans beräknats fylla en sjukvårdsbiträdesbefattning. Denna anordning synes oss lämplig från utbildningssynpunkt.

Skyldigheten att ge praktisk handledning åt sjukvårdsbiträdeselev åvilar avdelningssköterska samt den lärare, som handhaft elev i läskurs. Denna lärare avses, såsom framgår av den illustrerande planen, icke skola ianspråktagas för teoretisk undervisning i närmast följande kurs utan skall följa sin kurs till dess den praktiska utbildningen och repetitionen avslutats. För underlättande och effektivering av avdelningssköterskas handledning bör en vägledande plan för sjukvårdsbiträdeselevs praktiska utbildning utarbetas.

Repetition

I repetitionen föreslås följande läroämnen ingå:

Läroämnen	Timmar
1. Sjukvårdslära	46
2. Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning	8
3. Studiebesök	12
Summa timmar	66

I de olika ämnena föreslås ingå följande:

1. *Sjukvårdslära*

Genomgång av i sjukvårdsarbetet tillämpade metoder m. m. och i samband därmed bedömning av hur elev tillgodogjort sig den teoretiska och praktiska utbildningen

2. *Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning*

Orientering om sjukvårdens organisation
Sjukhusets organisation
Orientering om socialförsäkring och socialvård

3. *Studiebesök*

Centraltvätt
Centralkök
Centralförråd
Laboratorium
Röntgenavdelning
Operationsavdelning
Studiebesöken bör utformas så att de ger en bild av vederbörande avdelnings uppgifter, organisation och arbetssätt och dess funktioner inom sjukhusets totala verksamhet.

Betyg m.m.

Betyg över genomgången utbildning utfärdas enligt föreskrifterna i 23 § yrkesskolstadgan. Sjukvårdsbiträdeselev, som visar sig ej kunna tillgodogöra sig undervisningen eller av annan anledning ej befinnes lämplig för yrket, bör så tidigt som möjligt underrättas härom. Elev, som under repetitionen visar sig ej ha tillgodogjort sig utbildningen, bör beredas möjlighet att omprövas i de avsnitt där brister förelegat.

Lärare

Vi har, som framgår av vad tidigare anförts, utgått ifrån att en lärare skall omhänderha undervisningen i varje kurs och följa kursen från dess

början till dess slut genom läskurs, praktisk utbildning och repetition. För lärare vid sjukvårdsbiträdesutbildning torde icke böra krävas genomgång av lärarkurs vid Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor. Det är däremot önskvärt att lärare genomgått vid institutet anordnad avdelningssköterskekurs, i vilken ingår viss undervisning i pedagogik.

Timlärare torde behöva anlitas endast i mycket begränsad omfattning eller icke alls.

Utbildning för redan anställda sjukvårdsbiträden

På sjukhusen tjänstgör ett icke ringa antal sjukvårdsbiträden, som anställts innan sjukvårdsbiträdesutbildning igångsatts. Vidare har det även sedan dylik utbildning startats varit nödvändigt att anställa ett betydande antal sjukvårdsbiträden, som icke genomgått sjukvårdsbiträdesutbildning. Detta har bl. a. berott på att utbildningsresurserna varit otillräckliga, vilket delvis sammanhängt med utbildningens omfattning, som accentuerat bristen på lärare och utrymme för den praktiska tjänstgöringen under utbildningen, och vidare på vikariebehovet, som måst tillgodoses snabbt och ofta lett till att vikarien kvarstannat på sjukhuset för fast anställning.

Det är önskvärt att dessa redan anställda sjukvårdsbiträden, som inte genomgått utbildning, får en yrkesutbildning motsvarande den som ges de från sjukvårdsbiträdesskolor nyrekryterade. Det är ett arbetsgivareintresse att personalen inom sjukvårdsbiträdesgruppen har i stort samma kunskaper och användbarhet, och det är ett personalintresse att möjligheterna till vidareutbildning öppnas även för dem, som icke rekryterats från sjukvårdsbiträdesutbildning. Med hänsyn till de krav, som föreslås för inträde till undersköterskeutbildning, skulle nämligen sistnämnda grupp eljest ställas utanför möjligheterna att vinna inträde vid denna utbildning. Vi föreslår därför, att redan anställda sjukvårdsbiträden får tillfälle att genomgå sjukvårdsbiträdesutbildning. Under förutsättning att deras praktiska erfarenhet av sjukvårdsarbete är tillräcklig — vilket beröres här nedan — bör utbildningen för deras del inskränkas till att omfatta läskurs och repetition. Om utbildningen av de redan anställda lämnas i särskilda för dem anordnade kurser, vilket av olika skäl synes lämpligast, är det möjligt att sammanlägga läskurs och repetition till en sammanhängande kurs, men om de redan anställda beredes plats i kurserna för nybörjare återgår de till sina arbetsplatser under den tid nybörjarna ägnar åt den praktiska utbildningen.

Den praktiska erfarenhet i form av anställning vid sjukhus, som bör fordras för att utbildningen för ett redan anställt sjukvårdsbiträde skall kunna inskränkas till läskurs och repetition, bör enligt vår mening fastställas till ett år. Det bör icke krävas, att anställningen skall ha varit förlagd till viss typ av avdelning eller sjukhus. Det är dock önskvärt att sjukvårdsbiträden från mottagnings-, operations- och röntgenavdelningar beredes

möjlighet till tjänstgöring vid vårdavdelning under någon tid före utbildningens början.

Det kan givetvis ifrågasättas, om icke en viss avkortning av den teoretiska utbildningen vore tänkbar för de redan anställda sjukvårdsbiträdena med hänsyn till att de under sin anställningstid torde ha tillägnat sig vissa kunskaper, främst i sjukvårdslära. Denna avkortning skulle kunna förläggas till repetitionsskedet, där ju undervisningen i sjukvårdslära för nybörjarnas del består i en repetition av meddelad undervisning och en kontroll av att de behärskar de metoder de fått lära sig. Två skäl kan emellertid anföras mot en avkortning av lästiden. Det ena sammanhänger med vad vi föreslagit rörande intagningen av elever. Dessa skulle komma från olika typer av sjukhus och avdelningar — sjukhem för långvarigt kroppssjuka och vårdavdelningar på lasarett, mottagningsavdelningar och operationsavdelningar — och avsnittet sjukvårdslära kan därför för vissa av dem behöva göras lika omfattande som för nybörjare, medan de har bättre kunskaper i andra avsnitt, som det är svårare att beskära, därför att andra elever i kursen i dessa avsnitt står så att säga på nybörjarnivå. Det andra skälet är av administrativ art. Det skulle nämligen vara mycket svårt att i de fall, då man tar emot både nybörjare och redan anställda i samma kurs, avkorta repetitionsavsnittet för de redan anställda.

Utifrån dessa överväganden har vi stannat för att föreslå, att redan anställda sjukvårdsbiträden med minst ett års tjänstgöring på sjukhus bör få möjlighet att genomgå sjukvårdsbiträdesutbildning i form av läskurs jämte repetition — eventuellt förlagda till en följd — men att utbildningen för deras del icke skall behöva omfatta det praktiska avsnittet.

Förslag till plan för utbildning av undersköterskor för vårdavdelningar, mottagningsavdelningar och operationsavdelningar

Även planeringen av utbildningen för undersköterskor har gjorts mot bakgrunden av de arbetsuppgifter som vi ansett böra kunna tilldelas denna befattningshavaregrupp. Dessa arbetsuppgifter framgår av följande förteckning, som bygger på vad som anförts i kap. IV.

Arbetsuppgifter som skall kunna tilldelas undersköterska efter genomgången undersköterskeutbildning

Desinfektion och sterilisering
Materielvård
Skötsel av förråd av linne, förband, förbrukningsartiklar och dylikt
Iordningställande av och/eller uppdukning av på avdelningen förekommande brickor för undersökningar
behandlingar
omläggningar
Skötsel av rondbord
Assistans vid omläggningar, undersökningar och behandlingar
Enklare omläggningar
Matutdelning

Åtgärder för patient intagen för observation och undersökning
Åtgärder för uppegående patient och konvalescent
Vårduppgifter för svårt sjuk, sängliggande patient
Vårduppgifter för medvetslös patient

Hittills har rått viss tveksamhet om den plats undersköterska bör intaga i arbetslaget. Även om ett försök att precisera den gjorts i denna utredning, är det vår uppfattning att det icke är möjligt att göra upp en förteckning som innehåller arbetsuppgifter, som alltid kan utföras av undersköterska. Utgångspunkten vid fördelning av arbetsuppgifter skall vara patientens sjukdomstillstånd och icke arbetsuppgiften i sig själv. Det förekommer i denna förteckning arbetsuppgifter, som i vissa fall kan böra utföras av sjuksköterska på grund av patientens sjukdomstillstånd, men å andra sidan bör ytterligare arbetsuppgifter kunna utföras av undersköterska som har särskilda personliga kvalifikationer eller givits tillräcklig handledning.

Nya arbetsuppgifter tillkommer och tekniken i fråga om tidigare arbetsuppgifter kan ändras, och det är därför angeläget, att arbetsuppgiftsfördelningen göres till föremål för översyn med vissa mellanrum och att man kontinuerligt följer utvecklingen för att se om möjligheter att omfördela arbetet föreligger. Härav följer, att det är nödvändigt att tid efter annan kontrollera om utbildningen svarar mot arbetsuppgifterna och de krav som ställes på befattningshavarna i det dagliga arbetet. Dessa synpunkter gäller ej endast för undersköterskeutbildningen utan i princip för all utbildning av sjukvårdspersonal. Vi vill sålunda i detta sammanhang ifrågasätta, om icke tiden vore inne för en översyn av sjuksköterskeutbildningen och föreslår att en sådan kommer till stånd.

Inträdesfordringar

Med hänsyn till vad som föreslagits rörande inträdesåldern för sjukvårdsbiträdesutbildningen och till vad som i det följande föreslås rörande krav på praktisk tjänstgöring, konstaterar vi, att den lägsta åldern för inträde i undersköterskeutbildning kommer att vara 20 år (biträdesutbildning avslutad vid uppnådda 18 års ålder, varefter följer två års tjänstgöring på sjukhus). Ej heller för tillträde till undersköterskeutbildning bör någon högsta åldersgräns fastställas.

Som inträdesvillkor bör fastställas *dels* sjukvårdsbiträdesutbildning med godkända betyg — vilken utbildning bör ha erhållits enligt den plan som skisserats i vårt förslag eller däremot svarande plan — *dels* två års tjänstgöring på sjukhus efter sjukvårdsbiträdesutbildningens slut. Denna praktiska tjänstgöring bör krävas av två skäl: dels för att sjukvårdsbiträdet skall ha befäst och vidgat sin rutin och sin erfarenhet i sjukvårdsarbetet, dels för att sjukvårdsbiträdet skall ha fått möjlighet att själv pröva, om hon vill fortsätta inom yrket. Omsättningen inom sjukvårdsbiträdeskåren är som bekant stor, och det är därför önskvärt, att vidareutbildningen ge-

nom kravet på viss tjänstgöringstid i första hand förbehålles dem som kan väntas vara beredda att stanna inom yrket. Det får förutsättas, att de som genomgår undersköterskeutbildning redan har anställning vid sjukhus, varför läkarintyg för tillträde till kursen icke behöver krävas.

Utbildningens längd och mål m.m.

Utbildningens längd bestämmes av dess innehåll, som i sin tur bestämmes utifrån de arbetsuppgifter, som tilldelats undersköterska. Mot bakgrunden av våra förslag i detta avseende föreslår vi en utbildning om tillsammans 32 veckor, fördelade på följande sätt:

en teoretisk del, läskurs ..... 8 veckor
en praktisk del, praktisk utbildning ..... 24 »

Målet med *läskurs* är

att ge undersköterskeelev det teoretiska underlag, som behövs för att hon skall kunna tillgodogöra sig den praktiska utbildningen, samt

att genom noggranna instruktioner förbereda undersköterskeelev för arbetsuppgifterna såsom undersköterska.

Vad vi under avsnittet om sjukvårdsbiträdesutbildningen anfört rörande instruktionsmetoden och lektionsmässig undervisning gäller i lika hög grad för undersköterskeutbildningen.

Målet med *praktisk utbildning* är

att under handledning ge undersköterskeelev möjlighet att tillämpa, befästa och komplettera sitt sjukvårdskunnande, särskilt i de avsnitt, som är av betydelse för tjänstgöring såsom undersköterska.

Elevantalet i varje kurs bör vara det i 15 § yrkesskolstadgan angivna, alltså 16. Antalet kurser bestämmes av rekryteringsbehovet hos den huvudman, som huvudsakligen replierar på utbildningen för att täcka detta behov och hos vilken eleverna följaktligen redan är anställda.

Antalet veckotimmar under läskursen bör av de skäl som anförts i avsnittet om sjukvårdsbiträdesutbildningen sättas till 33. Ett högre antal timmar per vecka kan antagas bli alltför krävande för eleverna.

Kursplan; ämnesfördelning och innehåll

Vi föreslår följande ämnesfördelning för

Läskurs:

Läroämnen	Timmar
1. Orientering	6
2. Allmän hygien och hälsolära	14
3. Desinfektion och sterilisering	20
4. Kroppens byggnad och funktioner	30
5. Sjukdomslära	33
6. Sjukvårdslära	84

Läroämnen	Timmar
7. Praktisk människokunskap	8
8. Närings- och kostlära	14
9. Sysselsättnings- och arbetsterapi	6
10. Elementär orientering om läkemedel	4
11. Sjukhusekonomi	10
12. Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning	15
13. Studiebesök	20
Summa timmar	264

Vi föreslår vidare, att i de olika ämnena skall ingå följande:

1. *Orientering*

Undersköterskeutbildningens mål
- Undersköterskans arbetsuppgifter
- Utbildningens uppläggning och innehåll

Undersköterskans plats i sjukvårdslaget

2. *Allmän hygien och hälsolära*

Undervisningens mål: Att utveckla förståelse för faktorer som påverkar hälsan.

Allmän hygien
- Livsmedelshygien
- Vattenhygien
- Renhållning
- Bostadshygien
- Yrkeshygien

Smittämnen
- Smittspridning
- Exempel på infektionssjukdomar och deras smittvägar
- Kontroll och förebyggande av smitta
- Isolering och karantän

Förebyggande hälsovård

Personlig hygien
- Kroppshygien
- Mentalhygien
- Arbete, rekreation och vila
- Föda

3. *Desinfektion och sterilisering*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev sådana kunskaper rörande desinfektion och sterilisering att hon kan åläggas att självständigt handha dylika uppgifter.

Bakteriologi
- De vanligaste mikroorganismerna och deras egenskaper (jfr 2)

Omhändertagande av orent och/eller infekterat material (»smuts»)

Desinfektion och sterilisering
- Apparater och metoder för desinfektion
- Apparater och metoder för sterilisering
- Förberedelse för och utförande av sterilisering av
  - linne
  - förband
  - glasvaror
  - porslinsvaror
  - gummivaror
  - rostfritt materiel
  - instrument
  - injektionssprutor
  - injektionsspetsar
- Kontrollåtgärder
- Aseptisk teknik

4. *Kroppens byggnad och funktioner*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev vidgade kunskaper om kroppens byggnad och funktioner utöver dem som erhållits i sjukvårdsbiträdesutbildningen.

Människokroppen som helhet
- Celler
- Vävnader
- Organ

Skelettet

Muskler
- Kroppsställning
- Arbetsställningar

Huden
Cirkulationssystemet
Blod
Hjärta
Blodkärl
Blodtryck
Puls
Lymfkärl och lymfkörtlar
Andningsorganen
Lungor och övre luftvägar
Andningsmekanismen
Konstgjord andning
Matsmältningssystemet
Matsmältningsorganen
Matsmältningen
Utsöndringsorganen
Njurar
Urinvägarna
Urinen
Fortplantningsorganen
Manliga och kvinnliga könsorganen
Havandeskap och förlossning
Inresekretoriska organen
Hypofysen
Sköld- och bisköldkörtlarna
Bukspottkörteln
Binjurarna
Ovarierna
Testiklarna
Nervsystemet och sinnesorganen
Hjärnan
Ryggmärgen
Nerverna
Örat och hörseln
Ögat och synen

5. *Sjukdomslära*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev kunskaper om de vanligast förekommande sjukdomarna, deras orsaker, symtom och behandling för att därigenom utveckla förståelsen för vårduppgifterna.

Hjärtsjukdomar
Ekg-undersökning
Vård av hjärtsjuk patient
Lungornas och luftvägarnas sjukdomar
Luftrörskatarr
Lunginflammation
Lungtuberkulos
Speciell hygien vid tuberkulos
Matsmältningsorganens sjukdomar
Mag- och tarmsår
Vård av patient med colostomi
Förstoppning
Diarré
Blindtarmsinflammation
Bråck
Hemorroider
Sjukdomar i gallvägarna
Sjukdomstillstånd i muskler och skelett
Benbrott i allmänhet
Vård av patient i gips
Vård av patient i sträck
Gångövning med käppar, kryckor, spark, gångstol m. m.
Sjukdomstillstånd i de inresekretoriska organen
Struma
Ämnesomsättningsprov
Sockersjuka
Vård av patient med sockersjuka
Sjukdomstillstånd i nervsystemet
Hjärnblödning
Vård av patient med förlamning
Sjukdomstillstånd i njurar och urinvägar
Prostataförstoring
Njursjukdomar
Urinförgiftning
Gynekologiska sjukdomar
Tumörsjukdomar
Hud- och könssjukdomar
Epidemiska sjukdomar
Mentala sjukdomar

6. *Sjukvårdslära*

Undervisningens mål: Att ge en bild av sambandet mellan olika vårdåtgärder och därvid särskilt betona de avsnitt i vården som ankommer på undersköterska.

Innebörden i begreppet total sjukvård
Vad som bör inefattas i begreppet patientens personliga vård (repetition och sammanfattning)
Toalett
Morgon- och kvällstoalett

Dusch och bad
Övertvättning
Munvård
Hårvård
Hand- och fotvård
Rakning av manlig patient
Bädd
Iordningställande av bädd
Olika sänglägen
Förebyggande av skador i samband med sängläge
Kost
Servering av måltid
Matning
Vätsketillförsel
Uttömningar
Hjälp till patient med bäcken och urinflaska
Lavemang
Hjälp till patient vid illamående och kräkning
Iakttagelser över uttömningar
Provtagning
Sysselsättning och vila
Förberedelser för hemskrivning
Rehabiliteringsåtgärder
Åtgärder vid patients utskrivning från sjukhus
Iakttagelser beträffande patients allmäntillstånd
Iakttagelser över
puls
temperatur
blodtryck
andning
Rapporter
hudfärg
svettning
rörlighet
kramper
vakenhet
uttröttning
sinnesstämning
tal
Åtgärder för patient intagen för observation och undersökning
Vägning
Mätning
Provtagning
Urinprov
Avföringsprov
Sputumprov
Förberedelse av patient för undersökning och behandling
Skötsel och dukning av provtagnings-, behandlings- och undersökningsbrickor för
blodprovstagning
rondundersökningar
rakning
omläggningar
pleurapunktion
sternalpunktion
lumbalpunktion
magsaftsundersökning
magsköljning
vaginalsköljning
blåstappning
blåssköljning
Skötsel av rondbord
Förbandsläggning
Assistans vid vissa undersökningar och behandlingar
Åtgärder för uppegående patient och konvalescent
Tillsyn av toalett
Klädvård
Servering av måltid
Hjälp med kryckor, gångstol m. m.
Sysselsättning
Rehabiliteringsåtgärder
Vård av svårt sjuk, sängliggande patient
Intensifierad liggsårsprofylax
Lägeväxlingar
Tekniska hjälpmedel
Vattenbädd
Liggkrans
Antidecubitusmadrass
Sängar och specialtillbehör till dessa
Sänggrindar
Sängbåge
Breddningsbord
Armstöd
Övervakningsbehov
Värme- och köldbehandling
Värmepåse
Elektrisk värmedyna
Värmebåge
Isblåsa

Vård av medvetslös patient
Hudvård
Munhålans vård

Andningsvård
Förebyggande av skador
Övervakning

Vid genomgång av arbetsuppgifterna bör följande avsnitt ingå och behandlas: skötsel av utrustning, utensilier m. m.; organisation av arbetet; ekonomi med tid och materiel; riktiga arbetsställningar.

7. *Praktisk människokunskap*
Undervisningens mål: Att skapa förståelse för människors beteende.
Individ
Grupp
Mänskliga relationer

8. *Närings- och kostlära*
Undervisningens mål: Att meddela kunskap om de vanligaste på sjukhusen förekommande kosterna, så att undersköterska enligt sjuksköterskas direktiv eller under hennes ledning skall kunna svara för matutdelning.
Klassificering av födoämnen från näringsvärdessynpunkt
Kostvalets betydelse
Normalkost
Dieten som behandlingsform
De vanligast förekommande dieterna
Servering av patientens måltid

9. *Sysselsättnings- och arbetsterapi*
Undervisningens mål: Att orientera undersköterskeelev om syftet med sysselsättningsterapi och om olika möjligheter att sysselsätta patienter.
Lämplig terapi med hänsyn till
sjukdom
beteende
intresse
Hur undersköterskan kan och bör medverka i sysselsättningsterapi för
barn
konvalescenter
långtidssjuka

10. *Elementär orientering om läkemedel*
Undervisningens mål: Att orientera undersköterskeelev om de vanligaste beredningarna av läkemedel, samt om gällande föreskrifter rörande läkemedelsförsörjning på sjukhus.
Olika slag av läkemedelsberedningar
Läkemedelsförsörjningen på sjukhus
Förvaring av läkemedel
Utdelning av läkemedel

11. *Sjukhusekonomi*
Undervisningens mål: Att väcka insikt om undersköterskans medansvar i ekonomiskt hänseende samt ge orientering om sjukhusets administration.
Sjukhusets administration
Sjukhusets inkomster och utgifter
Inkomstkällor
Vårdkostnader
Undersköterskas medansvar i ekonomiskt hänseende vid användande av elkraft, varmvatten etc., vid användandet av förbrukningsartiklar och utensilier samt vid handhavandet och vården av inventarier och utrustning m. m.

12. *Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning*
Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev en orientering om hälso- och sjukvårdens uppbyggnad och om socialmedicin och socialpolitik
Hälso- och sjukvårdens organisation
Socialförsäkring, socialvård och annan socialpolitik
Arbetarskydd

13. *Studiebesök*
Studiebesöken bör planeras med

hänsyn till lokala förhållanden. Eleverna bör beredas tillfälle att bese institutioner för förebyggande vård samt anordningar för livsmedels- och omgivningshygien. Besök vid sjuksköterskeskola bör också anordnas.

Praktisk utbildning

Sedan undersköterskeelev genomgått läskurs, följer 24 veckors praktisk utbildning uppdelad på följande sätt:

8 veckors praktisk utbildning på allmän medicinsk vårdavdelning,
8 veckors praktisk utbildning på allmän kirurgisk vårdavdelning,
4 veckors praktisk utbildning på operationsavdelning, alternativt kirurgisk mottagningsavdelning
4 veckors praktisk utbildning på mottagningsavdelning av valfritt slag, alternativt på psykiatrisk vårdavdelning.

Den praktiska utbildningen på medicinsk och kirurgisk vårdavdelning avser att ge undersköterskeelev möjlighet att komplettera och tillämpa de under läskursen förvärvade kunskaperna rörande sjukvårdsarbete i allmänhet. Undersköterskeelev bör ges erfarenhet av arbete såväl på manlig som på kvinnlig avdelning. Finnes vid sjukhuset intensivvårdavdelning bör undersköterskeelev ges tillfälle att delta i den postoperativa vården av patient.

Den praktiska utbildningen på operationsavdelning, alternativt kirurgisk mottagningsavdelning avser att befästa och komplettera de under läskursen förvärvade kunskaperna om aseptisk teknik och sterilitet och ge övning i desinfektions- och steriliseringsuppgifter. Om centralsteriliseringsavdelning finnes på det sjukhus, där elev erhåller sin praktiska utbildning, bör hon beredas möjlighet att deltaga i steriliseringsarbetet därstädes.

Den praktiska utbildningen på mottagningsavdelning avser att ge undersköterskeelev kännedom om arbetet på dylik avdelning.

Alternativet praktisk utbildning på psykiatrisk vårdavdelning, som torde väljas av den som har för avsikt att ägna sig åt arbete på vårdavdelningar, avser i första hand att göra undersköterskeelev uppmärksam på patienters individuella problem och behov vid varierande psykiska tillstånd.

Den praktiska handledningen åt undersköterskeelev skall lämnas av den lärare, som lett elevens utbildning i läskurs, och av avdelningssköterska (motsvarande). Läraren bör samverka med avdelningssköterskorna, så att utbildningstiden på sjukhus blir effektivt utnyttjad. Läraren, som förutsättes ganska väl känna undersköterseelevens individuella förutsättningar genom kontakterna under läskursen, bör vid sin handledning beakta att elevens kunnande och erfarenhet tillvaratages och vidareutvecklas. Med hänsyn till den förhållandevis korta tid varje avsnitt i den praktiska utbildningen omfattar är det viktigt att läraren ägnar uppmärksamhet åt elevernas introduktion till praktiksjukhuset och praktikavdelningen.

Undervisning rörande vård av vissa bestämda typer av patienter, såsom

ortopediska, gynekologiska m. fl. fall, samt handhavande av arbetsuppgifter av den typ, som förekommer på mottagningar och dylika arbetsenheter, bör ges de undersköterskor, som placeras på dessa arbetsplatser, i form av en orientering om arbetet och vårduppgifterna på ifrågavarande specialavdelning eller institution.

Betyg m.m.

Betyg över genomgången utbildning utfärdas enligt föreskrifterna i yrkesskolstadgan. Om tveksamhet uppkommer rörande undersköterskeelevs möjligheter att med avsett resultat fullfölja utbildningen, bör detta föranleda utredning och prövning och eleven så snart som möjligt underrättas därom. Elev som ej tillgodogjort sig utbildningen bör beredas möjlighet till omprövning i det eller de avsnitt, där brister förelegat.

Lärare

Det får förutsättas, att fast lärare vid undersköterskeutbildning skall ha genomgått lärarkurs vid Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor. Hänsyn till behovet av lärare för undersköterskeutbildning bör därför tagas vid beräkningen av utbildningsbehovet vid institutet. Timlärare torde komma att anlitas i viss utsträckning för undersköterskeutbildningen. Den fasta lärare, som ansvarar för kursen, torde dock komma att få full syselsättning under läskurs genom att gruppundervisning anordnas i vissa avsnitt, varigenom läraren tages i anspråk med ett timtal, som är större än det i timplanen upptagna. Läraren följer kursen från läskursens början till den praktiska utbildningens slut.

Kompletterande utbildning för undersköterskor vid vårdavdelningar, mottagningsavdelningar och operationsavdelningar, som genomgått tidigare anordnad undersköterskeutbildning

De undersköterskor, som f. n. är anställda vid sjukhusen, har i regel endast genomgått den i kap. II omnämnda undersköterskeutbildningen om åtta veckor. Dessa undersköterskor har varit en stor tillgång för sjukvården genom sin erfarenhet och rutin, men det torde icke kunna bestridas, att deras teoretiska kunskaper icke kan motsvara vad de undersköterskor kommer att få, som utbildas enligt våra förslag i det föregående, där sjukvårdsbiträdesutbildningen lagts i botten och därovanpå en undersköterskeutbildning, som är betydligt mera omfattande än den tidigare bedrivna. De arbetsuppgifter vi föreslagit överflyttade till undersköterskor är delvis av den arten, att den tidigare utbildningen tillsammans med en god praktisk erfarenhet dock inte är tillräcklig för att sätta undersköterskan i stånd att på ett säkert sätt utföra uppgifterna och bära ansvaret för dem. Då vi ansett det önskvärt att dels på ett mera effektivt sätt utnyttja de nuvarande

undersköterskornas kunnande och erfarenhet, dels ge dessa undersköterskor förbättrade möjligheter att inträda i mera kvalificerade arbetsuppgifter, så att de icke skall behöva känna sig ställda åt sidan vid en omfördelning av arbetsuppgifterna, har vi funnit oss böra föreslå en kompletterande utbildning för redan anställda undersköterskor. Denna utbildning bör göras frivilig, men intresse därför torde icke saknas. Det bör i detta sammanhang omnämnas, att vissa sjukvårdsbiträden har genomgått undersköterskeutbildning men avstått från att söka eller mottaga erbjuden undersköterskebefattning, därför att de icke önskat byta arbetsplats. Det måste förutsättas, att tillträde till undersköterskeutbildning och här avsedd kompletteringsutbildning i framtiden medgives endast sådana sjukvårdsbiträden, som förklarat sig beredda att söka undersköterskebefattningar.

Utbildningens längd och mål; kursplan

Med hänsyn till att denna kompletterande utbildning tillkommit för sådana undersköterskor, som tidigare genomgått undersköterskekurs eller har prövats ha likvärdig utbildning och som därtill förvärvat lång praktisk erfarenhet i sjukvårdsarbete, har utbildningstiden ansetts kunna begränsas till nio veckor. Vi har beräknat, att den teoretiska delen av utbildningen skall kunna inrymmas inom 165 timmar. Utbildningstiden kommer sålunda att fördelas på följande sätt:

en teoretisk del, läskurs ..... 5 veckor
en praktisk del, praktisk utbildning ..... 4 »

Följande ämnesfördelning föreslås för

Läskurs

Läroämnen	Timmar
1. Orientering	2
2. Allmän hygien och hälsolära	8
3. Desinfektion och sterilisering	12
4. Kroppens byggnad och funktioner	20
5. Sjukdomslära	33
6. Sjukvårdslära	43
7. Praktisk människokunskap	8
8. Närings- och kostlära	10
9. Sysselsättnings- och arbetsterapi	6
10. Elementär orientering om läkemedel	4
11. Sjukhusekonomi	6
12. Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning	10
13. Studiebesök	3
Summa timmar	165

Innehållet i denna läskurs skall vara detsamma som i läskursen inom den på sid. 68 ff. föreslagna undersköterskeutbildningen. Det bör dock komprimeras i vissa avsnitt, beroende på elevernas tidigare förvärvade kunskaper. Undervisningen bör läggas upp på sådant sätt att läraren utgår ifrån och bygger sin framställning på elevernas kunnande och erfarenheter, varvid läraren bör se som sin uppgift att komplettera och sammanfatta innehållet i de olika ämnena. Målet för undervisningen i de olika ämnena skall vara detsamma som angivits i kursplanen för ovannämnda undersköterskeutbildning.

Efter läskursen, som förutsättes skola bedrivas med 33 timmars undervisning per vecka, följer *praktisk utbildning*, som bör beredas på operationsavdelning, kirurgisk mottagningsavdelning eller förlossningsavdelning.

Alternativen för den praktiska utbildningens förläggning har valts med hänsyn till önskemålen att hos eleverna befästa och komplettera de under läskursen förvärvade kunskaperna om aseptisk teknik och att ge dem övning i desinfektions- och steriliseringsuppgifter. Om centralsterilisering finnes på det sjukhus, där elev erhåller sin praktiska utbildning, bör hon beredas möjlighet att deltaga i steriliseringsarbetet därstädes.

Ett andra syfte med den praktiska utbildningen är att ge lärare möjlighet att kontrollera att eleverna förvärvat tillfredsställande kunskaper.

Undersköterska, som innehaft tjänst på operationsavdelning, kirurgisk mottagningsavdelning eller förlossningsavdelning och som med intyg kan styrka att hon förvärvat sådana kunskaper och sådan erfarenhet, att hon kan anförtros desinfektions- och steriliseringsarbete, bör kunna befrias från deltagande i praktisk utbildning på dylik avdelning och i stället få den praktiska utbildningen förlagd till vårdavdelning.

I fråga om praktisk handledning av elever i kompletteringskurs, betyg och lärarkrafter hänvisas till vad vi anfört rörande undersköterskeutbildningen i föregående avsnitt.

Förslag till plan för utbildning av undersköterskor för kliniskt-kemiska laboratorier

Utbildningsplanen för undersköterskor för kliniskt-kemiska laboratorier (i det följande kallade laboratorieundersköterskor) har uppgjorts mot bakgrunden av de arbetsuppgifter som vi ansett böra kunna tilldelas denna befattningshavaregrupp. Dessa arbetsuppgifter framgår av följande förteckning, som bygger på vad som anförts i kap. IV.

Arbetsuppgifter som skall kunna tilldelas undersköterska vid kliniskt-kemiskt laboratorium efter genomgången utbildning.

Kapillärprovtagning
- Hb
- Röda blodkroppar
- Vita blodkroppar
- Differentialräkning
- Blodsocker
- Protrombinbestämning

Venprovtagning

Hematologi
- Bestämning av Hb
- Räkning av röda blodkroppar
- Räkning av vita blodkroppar
- Färgning av blodutstryk

Undersökningar av magsaft

Urinundersökningar
- Reaktion
- Specifik vikt
- Äggvita
- Socker: kvant. bestämning
- Aceton
- Urobilin
- Urobilinogen
- Bilirubin
- Diastas
- Centrifugering av sediment

Faeces-undersökningar
- Blod i faeces
- Katalas
- Jäsning
- Gallstatus

Blodundersökningar
- Meulengracht
- Restkväve
- Blodsocker
- Protrombinindex

Sättning och avläsning av S. R. (sänkningsreaktion)

Serologiska undersökningar
- Meinicke

Övriga uppgifter
- Desinfektion och sterilisering
- Materielvård
- Fyllning av provtagningsrör etc.
- Dukning av provtagningsbrickor

I förteckningen har medtagits sådana laboratorieundersökningar, som utföres enligt likartad metod på de flesta laboratorier. Ytterligare laboratorieundersökningar bör — såsom f. n. sker — kunna utföras av undersköterska, om hon tillägnat sig särskilda kvalifikationer och arbetar under erforderlig ledning och tillsyn.

Inträdesfordringar

I det avsnitt som behandlar arbetsuppgiftsfördelningen vid här avsedda laboratorier, har anförts, att vi icke anser att sjukvårdsbiträdesutbildning bör fordras för laboratoriebiträden och laboratorieundersköterskor. Deras arbetsuppgifter är av speciell natur och sammanfaller endast i ringa utsträckning med arbetsuppgifterna för sjukvårdsbiträden och undersköterskor vid vårdavdelningar. En sjukvårdsbiträdesutbildning kommer därför i regel icke att nyttiggöras i laboratoriearbetet. Tillträde till utbildningen för laboratorieundersköterskor bör därför medgivas utan krav på förut genomgången sjukvårdsbiträdesutbildning. Detta medför bl. a. den fördelen, att elever i laboratorieundersköterskekurs bör kunna antagas vid samma ålder som gäller för tillträde till sjukvårdsbiträdeskurs, varigenom man har möjlighet att förkorta tiden mellan den obligatoriska skolans slut och inträdet i yrkesutbildningen. Antagningsåldern bör sålunda fastställas till lägst 17 år med iakttagande av att eleven — av skäl som anförts i fråga om

sjukvårdsbiträdesutbildningen — skall ha fyllt 18 år senast vid utbildningens avslutande. Någon övre åldersgräns för tillträde till utbildningen bör icke föreskrivas.

Med hänsyn till arbetets natur och till den uppläggning utbildningen måste få för att tillgodose dess krav, uppkommer frågan, om de i 20 § 1 mom. a) yrkesskolstadgan föreskrivna allmänna inträdesvillkoren bör skärpas, när det gäller laboratorieundersköterskeutbildningen. Dessa allmänna inträdesvillkor innebär, att sökande skall ha inhämtat den för folkskolan resp. försöksskolan bestämda lärokursen eller fått behörigt tillstånd antingen att lämna sagda skola eller att helt eller delvis fullgöra sin skolplikt i yrkesskola. Vi har diskuterat, huruvida det vore motiverat att föreskriva, att sökande skall ha avlagt realexamen eller erhållit avgångsbetyg från försöksskolans klass 9 g eller ha förvärvat någon utbildning utöver folkskolans, men funnit, att dylika krav icke bör uppställas. De allmänna inträdesvillkoren bör därför få gälla, men vi förutsätter, att det skall vara möjligt att vid intagningen fästa särskild vikt vid skolbetygens kvalitet, främst i ämnena matematik och kemi. Vidare förutsätter vi, att det skall vara möjligt att såsom merit för tillträde till utbildningen räkna tjänstgöring vid sjukhuslaboratorium, industrilaboratorium, apotekslaboratorium eller motsvarande.

Av det anförda framgår, att det skall bli möjligt att nå undersköterskebefattning vid laboratorium utan att först ha tjänstgjort såsom laboratoriebiträde. Vi har ansett att laboratoriearbetets särart motiverar en dylik anordning. Genom att tjänstgöring vid sjukhuslaboratorium särskilt tillgodoräknas sådana sökande, som i fråga om teoretiska förkunskaper anses kunna tillgodogöra sig utbildningen, skapas ändock möjligheter för intresserade laboratoriebiträden att efter genomgången utbildning vinna befordran till undersköterskebefattning på laboratorium.

I fråga om läkarintyg bör, av de skäl som vi anfört i fråga om läkarintyg för inträde vid sjukvårdsbiträdesutbildning, gälla, att sökanden genom läkarintyg enligt för sjukvårdspersonal gällande föreskrifter styrker sig vara fri från sjukdom eller lyte.

Utbildningens längd och mål m.m.

Utbildningens längd bestämmes av dess innehåll, som i sin tur bestämmes med utgångspunkt från de arbetsuppgifter, som tilldelats laboratorieundersköterska. Mot denna bakgrund föreslår vi en utbildning om tillsammans 24 veckor, fördelade på följande sätt:

en teoretisk del, läskurs ..... 8 veckor
en praktisk del, praktisk utbildning ..... 16 »

Målet med *läskurs* är
att ge undersköterskeelev teoretisk bakgrund till och övning i vissa la-

borationsmetoder och andra arbetsuppgifter som ingår i undersköterskas arbete på laboratorium.

Vad vi under avsnittet om sjukvårdsbiträdesutbildningen anfört rörande instruktionsmetoden och lektionsmässig undervisning gäller även den utbildning, varom här är fråga.

Målet med *praktisk utbildning* är

att ge undersköterskeelev träning under ledning, så att hon efter genomgången kurs skall kunna självständigt taga vissa laboratorieprover och utföra vissa laboratorieundersökningar.

Elevantalet i varje kurs bör vara det i 15 § yrkesskolstadgan angivna, sålunda 16. Antalet kurser bestämmes av rekryteringsbehovet hos den eller de huvudmän, som huvudsakligen replierar på utbildningen för att täcka detta behov. Med hänsyn till att personalgruppen är förhållandevis liten och rekryteringsbehovet därför är begränsat kan det vara lämpligt att utbildning anordnas gemensamt för flera huvudmäns räkning.

Vi har övervägt, huruvida det vore tänkbart att för läskursen tillämpa det i yrkesskolstadgan såsom normalantal angivna veckotimtalet 37. Av de skäl som anförts i avsnittet om sjukvårdsbiträdesutbildningen förutsätter vi emellertid att antalet veckotimmar fastställes till 33.

Kursplan; ämnesfördelning och innehåll

Följande ämnesfördelning föreslås för

Läskurs

Läroämnen	Timmar
1. Orientering	10
2. Allmän hygien och hälsolära	14
3. Desinfektion och sterilisering	20
4. Kroppens byggnad och funktioner samt tillämpad sjukdomslära	40
5. Sjukvårdslära	10
6. Kemi och fysik	35
7. Matematik	35
8. Laboratorieteknik och laborationer	69
9. Praktisk människokunskap	8
10. Sjukhusekonomi	10
11. Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning	7
12. Studiebesök	6
Summa timmar	264

Vi föreslår vidare, att i de olika ämnena skall ingå följande:

1. *Orientering*

Kursorientering

Laboratorieundersköterskeutbildningens mål

Utbildningens uppläggning och innehåll

Yrkesorientering

Sjukhuset — laboratoriet

Laboratoriet — vårdavdelningarna
Laboratoriet — mottagningsavdelningar och motsvarande enheter
Laboratorieundersköterskans arbetsuppgifter
Laboratorieundersköterskans plats i arbetslaget

2. *Allmän hygien och hälsolära*

Undervisningens mål: Att utveckla förståelse för faktorer som påverkar hälsan.
Allmän hygien
Smittämnen
Smittspridning
Exempel på infektionssjukdomar; nosokomiala infektioner
Kontroll och förebyggande av smitta
Isolering och karantän
Förebyggande hälsovård
Arbetsplatsens hygien
Laboratoriehygien
Infektionsrisker
Brand- och olycksfallsrisker
Personlig hygien
Kroppshygien
Mentalhygien
Arbete, rekreation och vila
Föda

3. *Desinfektion och sterilisering*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev sådana kunskaper rörande desinfektion och sterilisering att hon kan åläggas att självständigt handha dylika uppgifter.
Bakteriologi
De vanligaste mikroorganismerna och deras egenskaper (jfr 2)
Omhändertagande av orent och/eller infekterat materiel
Desinfektion och sterilisering
Apparater och metoder för desinfektion
Apparater och metoder för sterilisering
Förberedelse för och utförande av sterilisering av
linne
förband
glasvaror
porslinsvaror
gummivaror
rostfritt materiel
laboratorieutensilier
Kontrollåtgärder
Aseptisk teknik

4. *Kroppens byggnad och funktioner samt tillämpad sjukdomslära*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev vidgade kunskaper om kroppens byggnad och funktioner samt kännedom om vissa sjukdomstillstånd för att därigenom utveckla förståelse för laboratoriearbetet.
Allmän repetition av människokroppens byggnad och funktioner
Hjärtat och blodomloppet
Blodets sammansättning
Vissa blodsjukdomar
Koagulationsmekanismen
Matsmältningskanalen
Vissa sjukdomar i magsäck och tarm
Vissa leversjukdomar
Vissa sjukdomar i bukspottkörteln
Njurarna och urinvägarna
Vissa sjukdomar i njurar och urinvägar
Hjärnan och ryggmärgen
Vissa sjukdomar i hjärna och ryggmärg
De inresekretoriska organen
Vätskebalansen

5. *Sjukvårdslära*

Undervisningens mål: Att ge elev kunskaper om hur man uppträder mot och bemöter patient.
Laboratorieundersköterskan — patienten
Omhändertagande av patient vid provtagning på
laboratoriet
vårdavdelningar
operations- och andra liknande avdelningar
Tystnadsplikten

6. *Kemi och fysik*

Undervisningens mål: Att repetera och komplettera elevernas kunska-

per i kemi och fysik för att därigenom öka deras förståelse för laboratoriearbetet och dess teoretiska bakgrund.
Grundämnen. Atomer och molekyler.
Kemiska föreningar
Kemiska reaktioner: oxidation, reduktion
Elektrolys och joner
Syror, baser och salter
Blandningar. Lösningar. Filtrering.
Dekantering. Centrifugering
Fällning. Destillation. Indunstning.
Titrering. Mätning. Vägning
Förbränning
Indikatorer

7. *Matematik*

Undervisningens mål: Att repetera de räknesätt, som kommer till användning vid laboratorieundersökningars genomförande.
Vikt-, volym- och ytenheter
Repetition av de fyra enkla räknesätten
Räkning med decimalbråk och allmänna bråk, allmänna bråks överföring i decimalbråk
Reguladetri
Procent- och promilleräkning
Grafisk framställning, kurvor etc.
Användning av räknemaskiner

8. *Laboratorieteknik och laborationer*

Undervisningens mål: Att lära och träna elev i viss provtagning och att utföra vissa undersökningar, som ingår i laboratorieundersköterskas arbete.
Allmänt
- Genomgång av laboratorieglas och pipetter (volym- och mätkärl)
- Fyllning av provtagningsrör etc.
- Dukning av provtagningsbrickor

Kapillärprovtagning
- Röda blodkroppar
- Vita blodkroppar
- Hemoglobin (blodfärgämne)
- Differentialräkning
- Blodsocker
- Restkväve

Venprovtagning

Hematologi
- Mikroskopet
- Räknekammare
- Celloscop, polarimeter
- Räkning av röda blodkroppar
- Räkning av vita blodkroppar
- Färgning av utstrykspreparat
- Bestämning av Hb

Blodundersökningar
- Meulengracht
- Restkväve
- Blodsocker; t. ex. Folin, Gegelius-Seifert, Hagedorn
- Protrombinbestämning

Serologiska undersökningar
- Meinickes reaktion

Sättning och avläsning av SR (sänkningsreaktion)
Undersökning av magsaft
- Titrering (Ewalds provfrukost, fraktionerad provfrukost)

Undersökning av urin
- Reaktion
- Specifik vikt
- Bestämningar av:
  - äggvita: Heller, Esbach
  - socker: Benedict
  - aceton: Legals prov
  - urobilin: Schlesingers prov
  - urobilinogen: Ehrlichs prov
  - bilirubin: Hammarstens prov
  - diastas
- Centrifugering av sediment
- Färgning av utstryk

Undersökning av faeces
- Blod i faeces: Webers prov, Benzidin
- Katalas
- Jäsning
- Gallstatus
- Förberedelse till mikroskopisk undersökning

9. *Praktisk människokunskap*

Undervisningens mål: Att skapa förståelse för människors beteende.
- Individ
- Grupp
- Mänskliga relationer

10. *Sjukhusekonomi*

Undervisningens mål: Att väcka in-

sikt om undersköterskas medansvar i ekonomiskt hänseende samt ge orientering om sjukhusets administration.
Sjukhusets administration
Sjukhusets inkomster och utgifter
Inkomstkällor
Vårdkostnader
Undersköterskas medansvar i ekonomiskt hänseende vid användande av elkraft, varmvatten, förbrukningsartiklar och utensilier och dylikt samt vid handhavandet och vården av inventarier och utrustning m. m.

11. *Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev en orientering om hälso- och sjukvårdens uppbyggnad och om socialmedicin och socialpolitik.
Hälso- och sjukvårdens organisasation
Socialförsäkring, socialvård och annan socialpolitik
Arbetarskydd

12. *Studiebesök*

Studiebesök anordnas med hänsyn tagen till de lokala förhållandena och bör om möjligt avse specialaboratorier på sjukhus, kemiskt industrilaboratorium och livsmedelslaboratorium.

Praktisk utbildning

Sedan undersköterskeelev genomgått läskurs, följer 16 veckors praktisk utbildning på kliniskt-kemiskt sjukhuslaboratorium. Denna praktiska utbildning bör inledas med två veckors arbete i laboratoriets diskrum, om elev icke tidigare förvärvat erfarenhet av laboratoriedisk. En för handledningsuppgifter lämplig laboratoriesköterska (laboratris) bör i erforderlig omfattning friställas från sina löpande arbetsuppgifter för att handleda de på laboratoriet praktiserande undersköterskeeleverna. Handledningen skall ta sikte på att undervisa och kontrollera eleverna så att de blir i stånd att självständigt taga vissa laboratorieprov och utföra vissa laboratorieundersökningar.

Betyg m.m.

Betyg över genomgången kurs utfärdas enligt föreskrifterna i yrkesskolstadgan. Om tveksamhet uppkommer rörande undersköterskeelevs möjligheter att med avsett resultat fullfölja utbildningen, bör detta föranleda utredning och prövning och eleven så snart som möjligt underrättas därom. Elev, som ej tillgodogjort sig utbildningen, bör beredas möjlighet till omprövning i det eller de avsnitt, där brister förelegat.

Lärare

Undervisningen i laboratorieämnen bör omhänderhas av lämplig laboratoriesköterska eller laboratris, som efter läskursens slut följer eleverna under den praktiska utbildningen. För dessa läraruppgifter torde instruktionssköterskeutbildning (lärarkurs vid Statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor) icke erfordras. Undervisningen i de ämnen, som samman-

faller med tidigare berörd undersköterskeutbildning, bör omhänderhavas av samma lärare som medverkat vid nämnda utbildning. I övrigt torde det bli nödvändigt att anlita timlärare för specialämnen såsom kemi och matematik.

Förslag till plan för utbildning av undersköterskor för röntgenkliniker

Utbildningsplanen för undersköterskor för röntgenkliniker (i det följande kallade röntgenundersköterskor) har uppgjorts mot bakgrunden av de arbetsuppgifter, som vi ansett böra kunna tilldelas denna befattningshavaregrupp. Dessa arbetsuppgifter framgår av följande förteckning, som bygger på vad som anförts i kap. IV.

Arbetsuppgifter, som skall kunna tilldelas undersköterska vid röntgenklinik efter genomgången utbildning

Desinfektion och sterilisering
Materielvård
Dukning av sterila bord för enklare undersökningar
Mörkrumsarbete
Assistans vid undersökningar enligt direktiv eller under ledning.

Inträdesfordringar

Som inträdesvillkor för röntgenundersköterskeutbildning bör fastställas *dels* sjukvårdsbiträdesutbildning med godkända betyg — vilken utbildning bör ha erhållits enligt den plan, som skisserats i vårt förslag, eller däremot svarande plan — *dels* två års tjänstgöring på sjukhus efter sjukvårdsbiträdesutbildningens slut. Av denna tvåårigа tjänstgöring bör minst ett år ha fullgjorts på röntgenklinik eller röntgenavdelning.

Med hänsyn till inriktningen av den i utbildningen ingående teoretiska undervisningen bör goda skolbetyg i matematik och fysik räknas de sökande tillgodo såsom särskild merit.

Med ovannämnda inträdesvillkor kommer den lägsta åldern för inträde i här avsedd undersköterskeutbildning att vara 20 år. Det får förutsättas, att de som genomgår utbildningen redan har anställning vid sjukhus, varför läkarintyg för tillträde till kursen icke behöver krävas.

Utbildningens längd och mål m.m.

Utbildningens längd bestämmes av dess innehåll, som i sin tur bestämmes utifrån de arbetsuppgifter, som tilldelats röntgenundersköterska. Från dessa utgångspunkter föreslår vi en utbildning om tillsammans 24 veckor, fördelade på följande sätt:

en teoretisk del, läskurs ..... 8 veckor
en praktisk del, praktisk utbildning ..... 16 »

Målet med *läskurs* är

att ge undersköterskeelev teoretisk bakgrund till röntgenundersköterskas arbetsuppgifter.

Målet med *praktisk utbildning* är

att ge undersköterskeelev handledd övning i och erfarenheter av röntgenundersköterskas arbete.

Elevantalet i varje kurs bör vara det i 15 § yrkesskolstadgan angivna, sålunda 16. Antalet kurser bestämmes av rekryteringsbehovet hos den eller de huvudmän, som huvudsakligen replierar på utbildningen för att täcka detta behov. Med hänsyn till att personalgruppen är förhållandevis liten och rekryteringsbehovet därför begränsat, kan det vara lämpligt att utbildning anordnas gemensamt för flera huvudmäns räkning.

Av de skäl som anförts i fråga om övriga undersköterskekurser föreslår vi att antalet veckotimmar under läskurs fastställes till 33.

Kursplan; ämnesfördelning och innehåll

Följande ämnesfördelning föreslås för

Läskurs

Läroämnen	Timmar
1. Orientering	6
2. Allmän hygien och hälsolära	14
3. Desinfektion och steriliserings	20
4. Kroppens byggnad och funktioner samt röntgenanatomi	35
5. Sjukdomslära tillämpad med hänsyn till röntgenundersökningar	20
6. Sjukvårdslära	30
7. Röntgenlära (elementär elektricitetslära, elementär röntgenfysik och röntgenteknik)	98
8. Praktisk människokunskap	8
9. Sjukhusekonomi	10
10. Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning	15
11. Studiebesök	8
Summa timmar	264

Vi föreslår vidare, att i de olika ämnena skall ingå följande:

1. *Orientering*

Röntgenundersköterskeutbildningens mål

Röntenundersköterskas arbetsuppgifter

Utbildningens uppläggning och innehåll

Röntgenundersköterskas plats i arbetslaget.

2. *Allmän hygien och hälsolära*

Undervisningens mål: Att utveckla förståelse för faktorer som påverkar hälsan.

Allmän hygien

Smittämnen

Smittspridning

Exempel på infektionssjukdomar; nosokomiala infektioner

Kontroll och förebyggande av smitta
Isolering och karantän
Förebyggande hälsovård
Arbetsplatsens hygien
Röntgenhygien
Personalskydd och kontrollåtgärder
Elektriska skador
Personlig hygien
Kroppshygien
Mentalhygien
Arbete, rekreation och vila
Föda

3. *Desinfektion och sterilisering*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev sådana kunskaper rörande desinfektion och sterilisering att hon kan åläggas att självständigt handha dylika uppgifter.

Bakteriologi
De vanligaste mikroorganismerna och deras egenskaper (jfr 2)
Omhändertagande av orent och/eller infekterat materiel
Desinfektion och sterilisering
Apparater och metoder för desinfektion
Apparater och metoder för sterilisering
Förberedelser för och utförande av sterilisering av
linne
förband
glasvaror
porslinsvaror
gummivaror
rostfritt materiel
injektionssprutor
injektionsspetsar
instrument
Kontrollåtgärder
Aseptisk teknik

4. *Kroppens byggnad och funktioner samt röntgenanatomi*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelever vidgade kunskaper om kroppens byggnad och funktioner samt kännedom om normalanatomi i röntgenbilder.

Anatomi och fysiologi
Skelett och muskulatur
Andningsorganen
Hjärtat och blodomloppet
Matsmältningskanalen
Njurarna och urinvägarna
Könsorganen
Hjärnan och ryggmärgen
Normalanatomi i röntgenbilder
Demonstration av röntgenbilder
Organtopografi: förhållande till kroppsytan

5. *Sjukdomslära tillämpad med hänsyn till röntgenundersökningar*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev kunskaper om de vanligast förekommande sjukdomar, vid vilka röntgenundersökning blir aktuell.

Sjukdomar och sjukliga förändringar i
skelett och muskulatur
andningsorganen
hjärta och blodomlopp
matsmältningskanalen
njurar och urinvägar
könsorganen
hjärna och ryggmärg

6. *Sjukvårdslära*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev kunskaper om hur undersköterska deltager i omhändertagande av patient och assisterar vid undersökningar och behandlingar på röntgenklinik.

Mottagande av patient på röntgenklinik
Iakttagelser beträffande patients allmäntillstånd
Av- och påklädning av patient
Särskilda åtgärder med hänsyn till förband, nålar etc.
Förberedelser av patient vid
bukundersökningar
kontrasttillförsel
Dukning av sterila bord för enklare undersökningar
Assistans vid undersökning
Uppläggning av patient för undersökning

Ordningsföljd för undersökningar
Tidsåtgång för olika undersökningar
Första hjälpen vid olycksfall

7. *Röntgenlära (elementär elektricitetslära, elementär röntgenfysik och röntgenteknik)*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev elementära teoretiska kunskaper i röntgenlära för att öka hennes förutsättningar att deltaga i det praktiska röntgenarbetet.

Elektricitetslära (motsvarande realskolans kurs i elektricitetslära); härunder: mätinstrument, strömkällor, generatorer, omformare, transformatorer etc.

Röntgenfysik och teknik; härunder röntgenstrålarnas uppkomst, röntgenrör, röntgenstrålningens fysik, bländare, förstärkningsskärmar, bildförstärkare, skärmbild etc. samt hjälpapparater

Kontrastmedlen, deras betydelse och användning

Fotografisk teknik från röntgensynpunkt
Grundbegrepp
Röntgenfilmens speciella egenskaper
Mörkrumsarbetet

Röntgenbehandling, härunder röntgenstrålarnas biologiska egenskaper, vävnadsreaktion, cellkänslighet m. m. samt tekniska detaljer

Strålskydd
Ändamål och betydelse
Gonaddos och genitalskydd m. m.
Lagstiftning och inspektion
Arbetsdisciplin
Personalens skyldigheter

Elektriska skador
Huru elektriska skador uppkommer och undvikes
Första åtgärder vid elektriska skador

8. *Praktisk människokunskap*

Undervisningens mål: Att skapa förståelse för människors beteende.
Individ
Grupp
Mänskliga relationer

9. *Sjukhusekonomi*

Undervisningens mål: Att väcka insikt om undersköterskas medansvar i ekonomiskt hänseende samt ge orientering om sjukhusets administration.
Sjukhusets administration
Sjukhusets inkomster och utgifter
Inkomstkällor
Vårdkostnader
Undersköterskas medansvar i ekonomiskt hänseende vid användande av elkraft, varmvatten, förbrukningsartiklar och utensilier och dylikt, samt vid handhavandet och vården av inventarier och utrustning m. m.

10. *Medicinsk medborgarkunskap och sociallagstiftning*

Undervisningens mål: Att ge undersköterskeelev en orientering om hälso- och sjukvårdens uppbyggnad och om socialmedicin och socialpolitik.
Hälso- och sjukvårdens organisation
Socialförsäkring, socialvård och annan socialpolitik
Arbetarskydd

11. *Studiebesök*

Studiebesök bör planeras med hänsyn till lokala förhållanden och om möjligt anordnas vid sjukhusavdelningar för speciell radiologi samt industrier för framställning och/eller reparation av röntgenapparatur och röntgenfilm.

Praktisk utbildning

Sedan undersköterskeelev genomgått läskurs följer 16 veckors praktisk utbildning uppdelad på följande sätt:

4 veckors praktisk utbildning på operationsavdelning, alternativt på kirurgisk mottagningsavdelning,

12 veckors praktisk utbildning på välutrustad röntgenklinik (helst fördelad på röntgendiagnostisk och röntgenterapeutisk klinik).

Den praktiska utbildningen på operationsavdelning eller kirurgisk mottagningsavdelning avser att befästa och komplettera de under läskursen förvärvade kunskaperna om aseptisk teknik och sterilitet och ge övning i desinfektions- och steriliseringsuppgifter samt kännedom om det på dessa avdelningar förekommande röntgenarbetet.

Under båda praktiska utbildningsskedena skall handledning lämnas eleverna. De bör därför sammanföras till en eller två praktikplatser, om så är möjligt, där en sjuksköterska i tillräcklig omfattning befrias från löpande arbetsuppgifter för att handleda och följa eleverna.

Betyg m.m.

Betyg över genomgången utbildning utfärdas enligt föreskrifterna i yrkesskolstadgan. Om tveksamhet uppkommer rörande undersköterskeelevs möjligheter att med avsett resultat fullfölja utbildningen, bör detta föranleda utredning och prövning och eleven så snart som möjligt underrättas därom. Elev, som ej tillgodogjort sig utbildningen, bör beredas möjlighet till omprövning i det eller de avsnitt, där brister förelegat.

Lärare

En viss del av undervisningen bör omhänderhas av lärare, som undervisar vid övrig undersköterskeutbildning, men liksom vid laboratorieundersköterskekurs torde det vara nödvändigt att i betydande utsträckning anlita timlärare för undervisning i specialämnen.

Yrkesintroduktion för vissa ekonomibiträden och laboratoriebiträden

I kap. IV har vi förutsatt, att vissa arbetsuppgifter skall utföras av ekonomibiträden. Det gäller huvudsakligen städning och rengöring. Ekonomibiträdet kan vara knutet till vederbörande avdelning som avdelningsstäderska eller ingå i centralt administrerad grupp av städpersonal. I båda fallen har hon emellertid att utföra arbete inom sjukhuslokaler med de särskilda krav som ställes på städning och rengöring av sådana. Vi har funnit, att det är högeligen önskvärt, att dessa ekonomibiträden får någon introduktion till sitt arbete, så att de uppmärksammas på de krav, som ställes just därför att arbetet är förlagt till sjukhus. Denna introduktion förutsättes

förlagd till arbetsplatsen och bestå i kombinerad teoretisk information och praktisk handledning. Den bör lämnas av sjukhusets husmoder tillsammans med arbetsledaren för städpersonalen, om sådan arbetsledare finnes. I sistnämnda fall torde huvudparten av introduktionen kunna lämnas av denna arbetsledare.

Introduktionen bör omfatta följande:

1. Orientering om sjukhuset
2. Något om smittämnen
3. Sjukhushygien
   Städning och rengöring som faktorer i sjukhushygienen
4. Städning och rengöring av
   lokaler
      Funktion och städfrekvens
      Arbetsmetoder
      Redskap
      Rengöringsmedel
      Arbetsinstruktion
   inventarier och utrustning
      Beskaffenhet — arbetsmetoder
      Redskap och rengöringsmedel
      Arbetsinstruktioner
   sjukvårdsutensilier
      Beskaffenhet — arbetsmetoder
      Redskap och rengöringsmedel
      Arbetsinstruktion

Introduktionen med information och praktisk handledning torde kunna genomföras på 10—12 timmar. Även om introduktionen icke kan genomföras så snart ett nytt ekonomibiträde anställts, är det önskvärt att den återkommer ganska ofta — förslagsvis då gruppen nyanställda omfattar 3—4 personer — så att eventuella felaktiga arbetsmetoder ej hinner befästas.

I kap. IV har vi vidare förutsatt att vissa arbetsuppgifter på laboratorier skall utföras av laboratoriebiträden, som med hänsyn till arbetsuppgifternas art inte skall behöva ha genomgått sjukvårdsbiträdesutbildning. Den största arbetsuppgiften för dessa laboratoriebiträden är laboratoriedisken. På laboratoriedisk ställes alldeles speciella krav, då en felaktigt utförd diskning kan spoliera resultatet av ett omfattande laboratoriearbete. Vidare bör laboratoriebiträdena kunna utföra vissa enkla laborationer på urin samt anförtros att sätta och avläsa sänkningsreaktioner. De bör på arbetsplatsen få en introduktion av i princip samma art som den här ovan skisserade. Introduktionen bör lämnas av arbetsledaren på laboratoriet och bestå av en kombination av teoretisk information och praktisk handledning. Introduktionen bör omfatta följande:

1. Orientering om sjukhuset
2. Något om smittämnen
3. Laboratoriedisk
   Diskningens betydelse för laboratoriearbetet
   Laboratorieglas och hjälpmedel
   Rengöringsmedel
      Lutar, syror m. m.
      Bensin, eter, alkohol, aceton m. m.
   Diskningens utförande
      Grovdiskning
      Syradiskning
      Findiskning
      Specialdiskning med hänsyn till vissa laborationer
   Rengöring av
      byretter
      mätkolvar
      pipetter
      objektglas
   Skyddsåtgärder
4. Laborationer
      Äggvita i urin
      Socker i urin, kvalitativt
      Sättning och avläsning av S. R.

KAPITEL VI

Frågan om sjuksköterskelegitimation åt vissa undersköterskor

I våra direktiv förutsattes att en undersökning skulle göras rörande möjligheterna att låta särskilt dugliga undersköterskor erhålla sjuksköterskekompetens. Det hade vid i direktiven åberopade överläggningar mellan vissa berörda parter anförts, att en hel del undersköterskor under lång tjänstgöring inom sjukvården torde ha förvärvat så stor erfarenhet och kunnighet på området, att de skulle kunna anförtros sjuksköterskans mera krävande uppgifter. Sannolikt torde emellertid en komplettering av dessa undersköterskors teoretiska kunskaper visa sig nödvändig.

Vi har fattat uppdraget på sådant sätt, att därmed skulle avses de f. n. i tjänst varande undersköterskorna, och därför granskat deras utbildning och jämfört den med den av oss föreslagna undersköterskeutbildningen och med sjuksköterskeutbildningen.

Vi har därvid funnit, att många undersköterskor trots den förhållandevis bräckliga grund den hittillsvarande undersköterskeutbildningen utgjort förvärvat ett aktningsvärt kunnande och stor erfarenhet inom sjukvårdsarbete. Denna erfarenhet torde dock i de allra flesta fall vara begränsad till ett visst arbetsområde, såsom vårdavdelning — i dylika fall ofta till vårdavdelning av viss typ, såsom på lasarett eller sjukhem för långvarigt kroppssjuka etc. — mottagningsavdelning eller operationsavdelning. Inom sina begränsade områden har undersköterskorna gjort betydande insatser och ofta kunnat åläggas även mera kvalificerade arbetsuppgifter. Den mångsidighet som sjuksköterskeutbildningen inrymmer har de dock av naturliga skäl inte kunnat förvärva.

Efter dessa konstateranden har vi diskuterat huruvida det vore möjligt att — efter att undersköterska förstärkt sin teoretiska utbildning genom den av oss föreslagna kompletteringskursen för redan anställda undersköterskor — anordna en ytterligare kompletteringsutbildning, som skulle göra det möjligt att ge undersköterska en begränsad sjuksköterskelegitimation, t. ex. innefattande rätt att tjänstgöra på sjuksköterskebefattning vid sjukhem för långvarigt kroppssjuka eller annan avdelning, där hon förvärvat sin praktiska erfarenhet. Vi har emellertid funnit både sakliga och formella skäl, som talar mot en dylik anordning. Kompletteringsutbildningen skulle få göras ganska omfattande och utbyggas med en praktisk randutbildning inom områden, som är av betydelse för den verksamhet den begränsade legitimationen skulle avse. Enligt vår uppfattning vore den kategoriklyvning av sjuksköterskorna, som skulle bli följden av en begränsad legitimation,

icke lycklig från sjukvårdens synpunkt. En begränsad legitimation skulle ej heller för befattningshavaren ge de möjligheter som vore eftersträvansvärda. Dessutom torde en rad formella problem uppkomma vid införande av en begränsad legitimation. Det bör i detta sammanhang erinras om att den av staten bedrivna högre utbildningen för mentalsjukvårdspersonal numera har givits sådan utformning att den motsvarar en sjuksköterskeutbildning och att de som genomgått denna utbildning erhåller sjuksköterskelegitimation.

Undersökningarna har vidare givit vid handen, att om i tjänst varande undersköterskor skulle erhålla en utbildning som skulle möjliggöra för dem att erhålla fullständig sjuksköterskelegitimation, så skulle denna utbildning för att fylla behovet av teoretiska och praktiska kunskaper bli så omfattande att den i praktiken skulle motsvara en fullständig sjuksköterskeutbildning. Undersköterskornas nuvarande teoretiska utbildning är, som redan nämnts, föga omfattande, och deras praktiska erfarenhet är, som likaledes framhållits, i de allra flesta fall ensidig. Under dylika omständigheter har det synts oss lämpligast att för vidareutbildning intresserade undersköterskor genomgår sjuksköterskeskola.

Av de skäl som sålunda åberopats har vi inte ansett oss kunna föreslå, att några nu i tjänst varande undersköterskor erhåller sjuksköterskelegitimation och följaktligen ej heller skisserat någon utbildningsplan för att tillgodose sådant syfte.

Då det i direktiven emellertid talas om att undersköterskor skulle kunna anförtros sjuksköterskans mera krävande uppgifter, vill vi understryka att våra förslag i kap. IV rörande arbetsuppgiftsfördelningen i viss utsträckning innebär att undersköterska skall övertaga arbetsuppgifter från sjuksköterska. Resultatet härav och av den utbildning för arbetsuppgifterna, som vi skisserat, torde bli en undersköterskekategori med andra funktioner inom sjukvården än de hittillsvarande och för sjuksköterskornas del en icke alldeles oväsentlig avlastning av arbete. Redan härigenom skulle en bättre ordning än den nuvarande kunna erhållas.

Möjligheterna till vidareutbildning och avancemang är utan tvivel av betydelse för rekryteringen till ett yrke. Vi har kommit till den uppfattningen, att det för sjukvården vore värdefullt om möjligheter skapades till avancemang från sjukvårdsbiträdestjänster icke endast till undersköterskebefattningar utan även till sjuksköterskeyrket. Förutsättningarna för en vidareutbildning till sjuksköterskeyrket bör sålunda enligt vår mening utredas. Det kan visserligen sägas, att sjuksköterskeskolorna redan nu har ett antal elever, som tidigare varit sjukvårdsbiträden till yrket, och ett ännu större antal, som under någon tid tjänstgjort såsom sjukvårdsbiträden, men detta är enligt vår mening inte tillräckligt. Det borde vara möjligt att på grundval av sjukvårdsbiträdesutbildning och undersköterskeutbildning enligt våra förslag kunna utforma utbildningsgången vid sjuksköterskeskola på sådant

sätt att tidigare genomgången utbildning tillgodoräknades, varigenom sjuksköterskeutbildningen sålunda skulle kunna avkortas. Vi har därför strävat efter att ge kursplanerna sådant innehåll och utformning, att de bör kunna utgöra en god grund i allmän hälso- och sjukvårdslära för de befattningshavare, som ämnar fullfölja sin sjukvårdsutbildning och utbilda sig för sjuksköterskeyrket. Vi har därvid inte förbisett de problem som ligger i att för tillträde till sjuksköterskeutbildning kräves en viss allmänbildningsnivå, som givetvis ej bör sänkas. Det torde emellertid kunna antagas, att många inom sjukvården anställda inte skulle tveka att söka komplettera sin allmänna teoretiska förutbildning, om utbildningstiden fram till sjuksköterskeexamen förkortades med hänsyn till tidigare genomgången sjukvårdsbiträdes- och undersköterskeutbildning. Vidare kan nämnas, att en nyligen av Svenska kommunalarbetareförbundet företagen undersökning visat, att det i varje fall vid landsortssjukhusen finnes ett icke ringa antal sjukvårdsbiträden och undersköterskor med den teoretiska utbildning som kräves för inträde vid sjuksköterskeskola.

Då vi i annat sammanhang förordat en översyn av sjuksköterskeutbildningen, har vi inte ansett oss böra göra några överväganden rörande hur en vidareutbildning skulle uppläggas och hur lång tid sjuksköterskeutbildningen lämpligen borde omfatta för elev, som tidigare genomgått sjukvårdsbiträdes- och undersköterskeutbildning. Vi förutsätter emellertid, att dessa frågor beaktas vid en översyn av sjuksköterskeutbildningen.

Vad vi här anfört rörande vidareutbildning till sjuksköterskeexamen bör i princip vara tillämpligt även på vidareutbildning till kompetens som laboratris resp. kompetens för de av oss föreslagna befattningarna som röntgenassistent för de befattningshavare som genomgått utbildning för laboratorieundersköterskor och röntgenundersköterskor. Även för dessa utbildningsvägar bör möjligheterna till en förkortning av utbildningstiden undersökas för sökande som genomgått de av oss föreslagna specialkurserna för undersköterskor.

KAPITEL VII

Sammanfattning

Efter en redogörelse för sjuksköterskebristens utveckling och omfattning lämnas i kapitel II redogörelser för nuvarande förhållanden och hittillsvarande åtgärder beträffande utbildning och reglering av arbetsuppgifterna för vissa personalgrupper inom sjukhusen. I fråga om *undersköterskor* konstateras, att denna befattningshavarekategori — i den mening man nu lägger i tjänstebenämningen — har funnits inom landstingen sedan 1946. Uppgifter om undersköterskeutbildningen lämnas, liksom en redogörelse för de olika försök som gjorts att precisera undersköterskornas ställning och uppgifter inom sjukvårdsarbetet.

Efter ett referat rörande *sjukvårdsbiträdenas* utbildningsfråga och de olika planer, som framlagts och använts för denna utbildning, framhålles, att någon ingående kartläggning av arbetsuppgifterna för denna personalgrupp icke tidigare utförts. Vissa synpunkter därpå har emellertid framförts i samband med utbildningsplaner och refereras i betänkandet.

Vidare behandlas utbildningsgången för *laboratriser* (laboranter) och framhålles, att någon motsvarighet till den i vissa länder förekommande icke-sjuksköterskeutbildade kvalificerade personalen på röntgenavdelningar — av oss benämnd *röntgenassistenter* — hittills icke funnits i Sverige. Arbetsuppgifter och kvalifikationskrav för vissa *laboratorie- och röntgenbiträden* behandlas också.

I kapitel III redovisas den enkät vi företagit rörande arbetsuppgifterna på sjukhusen och deras nuvarande fördelning. Uppgifter härom har inhämtats från vårdavdelningar, mottagningsavdelningar (polikliniker), operationsavdelningar, förlossningsavdelningar, kliniskt-kemiska laboratorier och röntgenavdelningar vid lasarett samt vårdavdelningar vid sjukstugor, sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka samt epidemisjukhus. En redogörelse lämnas för den metodik vi använt, för enkätens omfattning och de medverkande däri samt för undersökningens genomförande. Ett särskilt avsnitt har ägnats åt redovisning av vissa specialundersökningar rörande skillnader beträffande fördelningen av arbetsuppgifterna vid vårdavdelningar på olika typer av sjukhus. Genom dessa undersökningar har bl. a. bestyrkts, att sjuksköterskeelever i utbildningssyfte utför en betydande del av sådana arbetsuppgifter som eljest överlämnats till undersköterskor. Vidare har bl. a. framkommit, att undersköterskor utnyttjas i mindre utsträckning vid sjukstugor än vid lasarett.

I enkäten har även ingått inhämtande av synpunkter på den fördelning av arbetsuppgifterna vid de olika typerna av arbetsenheter som enligt upp-

giftslämnarnas åsikter skulle vara möjlig. Dessa synpunkter ha lämnats av dels de ledande sjuksköterskor, som besvarat frågorna rörande den nuvarande arbetsuppgiftsfördelningen, dels sjukhusledningarna vid de berörda sjukhusen efter samråd med vederbörande klinikchefer.

I kapitel IV redovisas våra synpunkter på möjligheterna att överföra arbetsuppgifter från en personalkategori till en annan. Det betonas, att en och samma arbetsuppgift vid olika tillfällen kan vara olika krävande beroende på omständigheterna och på tillståndet hos den patient som uppgiften avser. Att fatta avgöranden rörande dispositionen av de tillgängliga personalresurserna i det enskilda fallet är ett arbetsledningsproblem. De synpunkter rörande arbetsfördelningen, som lämnas i betänkandet, har framkommit med hänsyn tagen till dessa omständigheter och avser fördelningen av arbetsuppgifterna i normala fall.

Vi har i detta sammanhang framhållit nödvändigheten av att undervisning i arbetsledning ges ett större utrymme i sjuksköterskeskolornas utbildningsprogram.

Vid *vårdavdelningar på lasarett* föreslås, att undersköterskor skall kunna tilldelas i huvudsak följande arbetsuppgifter: Samtliga former av desinfektion och sterilisering, materielvård och skötsel av förråd, matutdelning, liggsårsbehandling, toalett och bäddning åt svårt sjuka patienter, assistans vid omläggningar, vissa omläggningar, iordningställande och dukning av brickor för omläggningar, undersökningar och behandlingar, ansvaret för förbandsberedning samt dessutom tillsyn över vissa av sjukvårdsbiträde utförda arbetsuppgifter. På sjukvårdsbiträde föreslås vila i huvudsak följande uppgifter: Daglig städning av sjukrum, rengöring av sjukvårdsutensilier, toalett och bäddning åt patienter, matning av patienter, liggsårsprofylax, temperaturtagning, mätning och vägning av patient, mätning av urin, tagning av urinprov, avföringsprov och sputumprov, passning vid magsaftsprov, vissa förberedelser för operationer, passning av patient efter operation, assistans vid omläggningar, förberedelser för röntgenundersökningar, enkla laborationer på urin samt medverkan vid förbandsberedning. Till ekonomibiträde (avdelningsstäderska) bör överlämnas städning av bilokaler, rengöring av vissa sjukvårdsutensilier, blomvård m. m. Vidare föreslås att vissa arbetsuppgifter skall kunna överlämnas till expeditionsbiträden, placerade på vårdavdelningar.

Fördelningen av arbetsuppgifterna vid *vårdavdelningar på sjukstugor, sanatorier, sjukhem för långvarigt kroppssjuka och epidemisjukhus* anses kunna vara i princip densamma som vid lasarettens vårdavdelningar.

Vid *operationsavdelningar på lasarett* bör undersköterskor enligt våra förslag kunna tilldelas i huvudsak följande arbetsuppgifter: Desinfektion och sterilisering, materielvård och skötsel av förråd, medverkan vid patientens iordningställande för operation, viss instrumentassistans och medverkan vid sårassistans samt assistans vid förbandsläggning. Vidare förut-

sättes att assistans vid undersökningar och behandlingar i viss utsträckning skall kunna lämnas av undersköterska och att ansvaret för förbandsberedning skall läggas på undersköterska, dock med undantag av kontroll vid förpackning av bukdukar. Sjukvårdsbiträde anses böra ha huvudsakligen följande uppgifter, nämligen städning i anslutning till den operativa verksamheten, rengöring av s. k. "kärl" m. m., medverkan i förberedelserna för operation, handräckning under operation såsom instrumentdisk och dukhängning, rengöring av sugflaskor samt uppsamling av använda instrument och operationslinne samt medverkan vid förbandsberedning och handskvård.

Vid *mottagningsavdelningar på lasarett* bli undersköterskeuppgifterna enligt vårt förslag i huvudsak följande: Desinfektion och sterilisering, materielvård och skötsel av förråd, iordningställande av patient för undersökning, operativt ingrepp och behandling, kontroll av puls och blodtryck, tagning av sänkor och andra venprover, medverkan i det polikliniska operationsarbetet, enklare och i vissa fall större omläggningar, dukning av brickor m. m. för omläggningar, undersökningar och behandlingar, assistans vid undersökningar och behandlingar samt ansvaret för förbandsberedning. På sjukvårdsbiträde bör vila: Städning under pågående mottagningsarbete, rengöring av sjukvårdsutensilier, medverkan vid mottagandet av inkommande olycksfall o. dyl., passning av patienter efter polikliniska operationer, temperaturtagning, tagning av urinprov, avföringsprov och sputumprov, passning vid magsaftsprov, medverkan vid förbandsberedning samt enkla laborationer på urin.

Undersköterskeuppgifterna vid *förlossningsavdelningar* ha i betänkandet föreslagits vara i huvudsak följande: Desinfektion och sterilisering, materielvård, matutdelning, puls- och blodtryckskontroll, uppdukning till förlossning, assistans åt barnmorska under förlossning och vid narkosgivning, skötsel av det nyfödda barnet samt ansvar för förbandsberedning.

I det avsnitt, som behandlar arbetsuppgifterna vid *kliniskt-kemiska laboratorier* har framhållits, att sjuksköterskor bör tilldelas sådana arbetsuppgifter, som innehåller ett sjukvårdande moment. I övrigt bör det vara möjligt att överlämna arbetsuppgifterna till laboratriser och undersköterskor. Bland arbetsuppgifter, som vi föreslår tilldelade undersköterskor kan nämnas desinfektion och sterilisering, omvårdnad av instrument, injektionsspetsar och injektionssprutor, tagning av kapillär- och venprover, titrering och undersökning av magsaftsprover, urinprover, vissa blodanalyser, preparatberedning och preparatfärgning för mikroskopering m. m. Laboratoriedisk och vissa enkla laborationer på urin bör överlämnas till en befattningshavarekategori, som vi benämner laboratoriebiträden.

Vid behandlingen av arbetsuppgifterna på *röntgenavdelningar* anknyter vi till vad som tidigare anförts om röntgenassistenter och definierar denna kategori som personer som genomgått en specialutbildning för röntgenolo-

giskt arbete, som i princip motsvarar den som på laboratoriesidan meddelas laboratriser. Vidare erinras om att medicinalstyrelsen fått i uppdrag att i samråd med vissa andra organ snarast möjligt anordna utbildning för bl. a. dylik personal. I vårt förslag har skisserats en arbetsuppgiftsfördelning, där denna personalkategori ingår. Vi har utgått ifrån att sjuksköterskor skall användas för uppgifter, där ett sjukvårdande moment ingår men att arbetsuppgifterna eljest i stor utsträckning skall kunna handhas av röntgenassistenter och undersköterskor. Sålunda föreslås, att desinfektion och steriliserings skall överlämnas till undersköterska, liksom materielvård och tillsyn av förråd, uppdukning av sterila bord för vissa undersökningar, assistans vid kontrastgivning i vissa fall samt upphängning av filmer för demonstration. Mörkrumsarbetet bör skötas av undersköterska eller fotografiskt biträde, utbildat särskilt för detta arbete.

För samtliga arbetsenheter gäller att vi rekommenderar överflyttning av transporter på särskild personal i största möjliga utsträckning och att vi förutsätter att inskrivning, registrering och andra skrivarbeten överlämnas till skrivpersonal.

En redogörelse lämnas för de *formella hinder* i form av författningsföreskrifter och liknande, som föreligger vid överflyttning av arbetsuppgifter från vissa personalgrupper. Vi konstaterar, att vi icke föreslagit några åtgärder, som kan strida mot de refererade föreskrifterna. Emellertid har särskild uppmärksamhet ägnats föreskrifterna rörande läkemedelsutdelning och vi föreslår, att medicinalstyrelsen skall få i uppdrag att närmare utreda därmed sammanhängande frågor.

Kapitel V har ägnats åt *utbildningsfrågor*. Vårt förslag rörande *sjukvårdsbiträdesutbildning* innebär, att elev skall kunna påbörja utbildningen vid 17 års ålder. Någon övre åldersgräns föreslås ej. Mot bakgrunden av de arbetsuppgifter som förutsatts skola tilldelas sjukvårdsbiträden har en kursplan skisserats, som omfattar totalt 23 veckor, fördelade på en läskurs om 5 veckor, praktisk utbildning under 16 veckor och en teoretisk repetitionskurs om 2 veckor. Den teoretiska utbildningen föreslås omfatta (165 +66) 231 timmar. Den praktiska utbildningen föreslås uppdelad på två avsnitt om vartdera 8 veckor, det första förlagt till avdelning för långvarigt kroppssjuka, reumatiker eller liknande klientel, det andra till lämplig vårdavdelning av annan karaktär än nyssnämnda. Redan anställda sjukvårdsbiträden med minst ett års tjänstgöring på sjukhus bör få möjlighet att genomgå utbildning i form av läskurs och repetition, eventuellt förlagda i en följd, men deras utbildning skall inte behöva omfatta det praktiska avsnittet.

Förslaget till utbildning för *undersköterskor på vårdavdelningar, mottagningsavdelningar och operationsavdelningar* förutsätter, att eleverna skall ha genomgått sjukvårdsbiträdesutbildning och därefter tjänstgjort två år på sjukhus. Kursplanen omfattar en läskurs om 8 veckor och praktisk ut-

bildning under 24 veckor, sammanlagt sålunda 32 veckor. Läskursen inrymmer 264 timmar och den praktiska utbildningen förutsättes uppdelad på fyra avsnitt (8+8+4+4 veckor). De båda första avsnitten ägnas åt medicinsk och kirurgisk avdelning, ett fyraveckorsavsnitt åt operationsavdelning eller kirurgisk mottagningsavdelning och det sista avsnittet åt mottagningsavdelning eller — för undersköterskor som avser att ägna sig åt vårdavdelningsarbete — åt psykiatrisk vårdavdelning.

De undersköterskor, som för närvarande är anställda vid sjukhusen, har i regel endast genomgått den hittills anordnade undersköterskeutbildningen om i allmänhet 8 veckor. För dessa befattningshavare föreslås en kompletterande utbildning med 5 veckors läskurs och 4 veckors praktisk utbildning, den sistnämnda förlagd till operationsavdelning, kirurgisk mottagningsavdelning eller förlossningsavdelning.

För *undersköterskor på kliniskt-kemiska laboratorier* föreslås en kurs om 24 veckor, fördelade på 8 veckors läskurs och 16 veckors praktisk utbildning. Med hänsyn till den speciella arten av arbetet på ett laboratorium förutsättes, att sjukvårdsbiträdesutbildning icke skall krävas för tillträde till denna typ av undersköterskeutbildning.

För *undersköterskor på röntgenkliniker* föreslås likaledes en särskild kurs om 24 veckor, fördelade på 8 veckors läskurs och 16 veckors praktisk utbildning. För tillträde till denna form av undersköterskeutbildning förutsättes sjukvårdsbiträdesutbildning och två års tjänstgöring på sjukhus, varav minst ett år på röntgenklinik eller röntgenavdelning.

Vi har förutsatt, att samtliga här nämnda kurser skall kunna anordnas i landstings- eller primärkommunala yrkesskolor med statsbidrag enligt gällande föreskrifter om statsbidrag till yrkesundervisning.

Vi har vidare föreslagit, att en organiserad *yrkesintroduktion* skall lämnas vissa ekonomibiträden samt laboratoriebiträden.

Slutligen har i kapitel VI behandlats den i direktiven berörda frågan om *sjuksköterskelegitimation åt vissa undersköterskor,* som för närvarande är i tjänst vid sjukhusen. Vi har konstaterat, att undersköterskorna inom sina begränsade områden gjort betydande insatser och ofta kunnat åläggas även mera kvalificerade arbetsuppgifter. Den mångsidighet som sjuksköterskeutbildningen inrymmer har de dock av naturliga skäl inte kunnat förvärva. Vi har därefter diskuterat huruvida det vore möjligt att genom viss kompletteringsutbildning göra det möjligt för undersköterska att erhålla en begränsad sjuksköterskelegitimation men funnit både sakliga och formella skäl som talar mot en dylik anordning. Om man å andra sidan vill skapa en kompletteringsutbildning, som skall göra det möjligt för undersköterska att erhålla en fullständig sjuksköterskelegitimation, skulle denna utbildning bli så omfattande att den i praktiken skulle komma att motsvara en fullständig sjuksköterskeutbildning. Av dessa skäl har vi inte ansett oss kunna föreslå, att några nu i tjänst varande undersköterskor erhåller sjuk-

sköterskelegitimation och följaktligen ej heller skisserat någon utbildningsplan härför.

Avslutningsvis anför vi, att det för sjukvården vore värdefullt om möjligheter skapades till avancemang från sjukvårdsbiträdestjänster icke endast till undersköterskebefattningar utan även till sjuksköterskeyrket. Det borde vara möjligt att på grundval av sjukvårdsbiträdesutbildning och undersköterskeutbildning enligt våra förslag kunna utforma utbildningsgången vid sjuksköterskeskolorna på sådant sätt att tidigare genomgången utbildning tillgodoräknades, varigenom sjuksköterskeutbildningen skulle kunna avkortas. Vi förordar, att sjuksköterskeutbildningen överses och att dessa frågor därvid beaktas.

TABELLER

(Förteckning över de koder som använts i tabellerna
återfinnes på sid. 165)

Tab. 1. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsuppgifter, före
254, därav 25 BB

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenhete giften enlig sköterskan			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Daglig städning	—	—	35	35	125	94	—	—	—	—	15	15
Periodisk större städning	—	—	23	23	116	109	6	—	—	—	6	6
Storstädning	1	—	10	10	57	168	17	1	—	—	2	2
Tvättgodsbehandling												
Sortering	2	—	18	16	31	8	197	—	—	—	16	16
Räkning	1	1	3	3	9	10	231	—	1	1	2	2
Rengöring av												
utensilier som använts vid patientens vård (handfat, bäcken etc.)	—	—	35	35	190	28	—	1	—	—	17	17
sjukvårdsutensilier (lavemangskanna, rondskål, handskar etc.)	7	—	108	106	135	6	—	—	—	—	96	96
instrument	50	22	132	120	84	—	—	—	13	4	174	168
injektionssprutor	63	34	127	112	76	2	1	—	15	5	174	167
injektionsspetsar	64	33	127	111	78	—	1	—	15	5	174	167
sonder, katetrar o. dyl.	50	24	127	116	85	—	3	—	12	4	173	168
Desinfektion och sterilisering												
Kokning	51	21	116	104	84	3	9	3	14	2	175	168
Autoklavering	—	—	12	12	9	33	199	1	—	—	17	17
Torrsterilisering	28	15	56	53	39	19	113	2	10	3	86	82
Kemiska medel	12	6	47	45	39	8	145	5	4	2	65	63
Materielvård												
Instrument	137	59	110	77	37	1	2	—	80	30	164	130
Injektionssprutor	139	62	110	75	35	2	3	—	76	28	164	137
Injektionsspetsar	138	62	111	76	36	1	3	—	75	28	164	137
Utensilier i övrigt	133	58	100	58	43	7	6	7	99	35	144	98
Förband o. dyl.	70	19	118	88	74	5	17	—	40	10	154	133
Linne	87	47	69	43	35	9	79	1	61	27	94	66
Möbler	132	85	63	29	54	25	14	—	101	55	91	51
Sängutrustning	136	80	74	37	52	11	17	1	108	52	117	69
Blomvård	46	9	52	39	135	31	2	1	16	2	47	40
Patientvårdande arbetsuppgifter												
Toalett	8	—	99	93	148	4	—	1	7	—	108	103
Lavemang	18	2	110	102	130	2	2	—	15	2	110	102
Av- och påklädning	13	1	101	91	144	2	4	—	10	1	98	89
Bäddning av tom säng	10	—	88	84	143	13	3	1	4	—	64	61
D:o åt sängliggande rörlig patient	66	—	121	77	102	6	3	—	35	—	140	114
D:o åt sängliggande orörlig patient	175	4	126	32	26	4	15	2	155	4	169	63
D:o åt svårt sjuk patient	237	11	128	2	4	4	7	—	231	7	170	16
Matutdelning	233	52	83	4	5	11	1	—	206	37	130	31
Matning av patienter	26	—	84	73	139	8	6	2	12	—	102	96
D:o av dåliga patienter	247	60	98	—	2	2	3	—	246	52	137	[illegible]
Liggsårsprofylax	147	7	131	46	30	1	30	—	120	2	180	8[illegible]
Liggsårsbehandling	192	13	124	16	12	1	33	—	172	7	174	40

kommande vid vårdavdelningar vid lasarett. Antal redovisade arbetsenheter: vårdavdelningar

id vilka arbetsupp-vdelnings-ppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 34—40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
82	157	—	—	—	—	10	10	77	167	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
44	198	6	—	—	—	2	2	30	216	6	—	särskild städpersonal
13	222	17	—	—	—	1	1	13	223	17	—	» »
29	11	197	1	—	—	9	9	27	18	198	2	annan än sjukvårdspersonal
9	10	231	1	—	—	—	—	9	14	231	—	» » »
183	53	—	1	—	—	20	20	172	61	—	1	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
135	23	—	—	—	—	77	77	148	28	—	1	» »
56	17	—	—	14	2	176	167	41	31	—	1	undersköt.-sjukvårdsbitr.
50	21	1	—	14	2	179	170	33	36	1	—	» »
50	21	1	—	14	2	180	171	33	35	1	—	» »
51	20	3	—	9	2	172	167	36	35	3	4	» »
51	11	9	1	18	2	190	180	35	12	9	—	undersköterska
3	34	199	1	1	—	19	18	3	33	198	1	»
23	25	113	1	16	2	82	74	18	30	114	2	»
29	9	145	4	6	4	68	66	21	14	146	1	»
25	11	2	—	56	7	203	163	14	9	2	10	undersköterska
25	13	3	—	53	6	202	162	13	12	3	11	»
26	13	3	—	53	6	201	161	14	12	3	11	»
37	9	6	5	81	8	165	104	32	15	5	17	»
48	16	17	—	26	3	174	155	35	11	17	10	»
31	15	79	2	28	5	114	95	27	15	78	11	»
47	41	13	1	63	24	107	70	41	53	13	14	»
42	18	16	1	90	31	143	93	35	16	17	3	»
128	67	2	1	8	—	28	24	132	87	2	1	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
142	1	—	1	—	—	115	115	138	1	—	—	sjukvårdsbiträde
135	—	2	—	9	1	121	117	124	1	2	1	»
150	1	4	—	8	—	112	105	137	—	4	—	»
164	22	3	—	3	—	57	55	179	13	3	1	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
96	5	3	1	20	1	153	136	94	1	3	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
16	3	15	2	164	3	192	57	17	1	15	—	undersköterska
3	3	7	—	226	6	194	14	5	1	7	1	sjuksköt.-undersköt.
8	7	1	1	207	35	145	33	6	6	1	1	undersköterska
135	4	6	1	12	—	121	115	119	1	6	1	sjukvårdsbiträde
2	1	3	1	244	40	165	4	3	—	3	—	sjuksköt.-undersköt.
22	1	30	—	120	8	187	88	15	—	30	1	sjukvårdsbiträde
8	1	33	—	200	21	174	15	5	—	33	1	sjuksköt.-undersköt.

Tab. 1. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenhete giften enlig sköterskan			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rutinkontroller												
Puls	244	146	27	4	6	—	—	—	222	103	77	25
Temperatur	14	1	110	105	135	—	—	—	4	—	111	107
Blodtryck	233	118	34	3	7	—	11	—	209	84	94	29
Urinmätning	10	2	112	109	133	—	2	—	4	—	135	132
Mätning av patient	42	23	102	96	101	—	14	1	10	2	139	133
Vägning av patient	55	30	100	90	104	2	2	1	10	3	148	142
Provtagning												
Urinprov	31	7	109	97	126	—	—	—	17	1	146	135
Avföringsprov	7	1	109	107	130	—	10	—	2	—	130	128
Sputumprov	28	12	83	76	105	—	44	1	15	4	119	110
Magsaftsprov	200	115	7	1	7	—	44	2	194	111	20	9
Mantoux	208	140	—	—	9	2	33	2	197	124	8	5
S. R.	212	109	15	5	16	3	18	—	168	76	61	37
Övriga venprov	230	126	5	—	9	4	11	—	211	114	22	12
Kapillärprov	49	29	1	1	2	26	176	—	39	23	5	4
Förberedelse till operation												
Rakning	52	23	73	58	44	5	95	—	22	4	114	100
Hudrengöring	48	23	73	56	45	4	101	—	24	5	107	93
Lavemang	6	2	72	70	95	2	80	1	4	1	83	81
Katetrisering	149	76	20	3	6	—	96	—	131	63	46	20
Premedicinering	206	176	—	—	—	—	48	—	205	169	1	—
Omhändertagande efter operation												
Tillsyn av patienter	174	36	72	2	2	—	76	—	172	33	101	4
Givning av infusionsvätska	172	142	—	—	—	—	82	—	168	134	1	—
Passning av dropp	145	24	79	14	15	—	80	—	127	16	118	34
Pulskontroll	163	78	46	6	7	—	78	—	149	56	81	19
Blodtryckskontroll	167	80	42	2	6	—	79	—	149	55	79	18
Andningsvård	124	85	11	1	1	35	90	3	111	70	27	10
Förande av vätskelista	156	116	25	7	9	—	81	1	145	91	51	18
Assistens vid omläggningar	86	37	51	26	31	—	73	38	76	27	76	44
Omläggningar												
Enkla, ex.-vis häftförband och omläggningar vid colestomi	141	45	83	29	21	—	61	2	100	23	139	78
Större	163	107	17	—	—	—	91	—	157	96	31	5
Skötsel av dränage	150	97	16	—	1	—	103	—	139	76	45	12
Skötsel av fistlar	149	91	21	2	1	—	102	—	136	73	49	16
Förberedelse till röntgenundersökning												
Laxering	147	79	77	53	41	—	13	—	107	48	121	92
Lavemang	10	2	103	100	135	1	8	—	8	1	112	107
Rakning	55	30	71	58	56	—	85	—	22	9	113	103
Förberedelse till undersökning och behandling												
Rectoscopering	82	33	59	41	42	4	85	—	66	17	81	58
Cystoscopering	87	46	41	25	25	4	112	1	75	32	60	38
Gastroscopering	43	32	2	—	2	7	202	—	40	27	5	2
Buktappning	95	48	21	9	8	10	132	—	83	37	49	25

id vilka arbetsupp-vdelnings-ppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsupp-giften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 34—40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
7	—	—	—	228	84	103	26	—	—	—	—	sjuksköterska
142	1	—	—	8	—	108	100	146	—	—	—	sjukvårdsbiträde
5	—	11	—	215	75	111	25	1	—	13	—	undersköterska
114	2	2	—	4	—	139	136	111	—	2	1	sjukvårdsbiträde
96	—	14	1	8	2	130	127	104	1	14	—	»
98	3	1	—	8	1	137	132	110	2	1	1	»
100	2	—	—	17	1	140	127	110	—	—	—	sjukvårdsbiträde
112	2	10	—	3	—	120	117	124	—	10	—	»
83	1	44	1	16	3	108	102	92	—	44	—	»
6	—	44	1	194	106	30	13	3	—	44	—	sjuksköterska
16	2	33	1	202	122	9	6	10	2	33	1	»
18	12	18	1	170	67	74	41	3	21	18	1	»
8	11	11	1	204	105	33	15	3	19	11	2	»
3	32	176	—	34	23	6	6	2	36	176	—	laboratoriepers. (undersköt.)
32	5	95	—	19	4	114	104	28	8	95	—	sjukvårdsbiträde
34	2	101	—	17	2	104	95	34	4	101	3	»
89	—	80	—	4	1	86	85	84	1	80	—	»
6	1	96	—	140	66	39	16	2	—	96	—	sjuksköterska
1	—	48	—	204	165	—	—	—	—	48	2	»
1	—	76	1	173	28	118	4	—	1	76	—	sjukvårdsbiträde
1	—	84	1	171	133	1	—	—	1	82	—	sjuksköterska
13	—	80	—	117	11	132	47	10	—	80	—	sjukvårdsbiträde
8	—	78	—	148	46	100	26	2	—	78	—	sjuksköterska
8	—	79	—	153	44	102	20	2	—	79	—	»
2	40	90	1	102	50	38	5	—	57	90	—	»
9	1	81	—	143	79	55	23	5	—	81	2	sjuksköt. - sjukvårdsbitr.
24	—	73	37	65	20	86	55	17	—	73	44	undersköterska
15	—	61	—	84	17	156	99	9	—	61	1	undersköterska
—	—	92	—	157	86	42	5	—	—	91	1	sjuksköterska
—	—	103	—	143	73	49	9	—	—	102	—	»
—	—	102	—	138	64	60	14	—	—	102	—	»
41	—	13	1	106	44	137	102	33	—	13	—	sjukvårdsbiträde
131	—	8	—	7	—	117	114	125	—	8	—	»
41	1	85	2	16	5	126	118	35	—	85	—	»
40	4	85	1	58	16	92	72	35	4	85	—	undersköterska
25	4	112	—	69	22	63	44	24	4	112	1	»
3	7	202	—	38	17	11	4	2	6	202	2	»
4	10	132	—	78	31	56	31	4	9	132	—	»

Tab. 1. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenhete giften enlig sköterskan			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Förberedelse till undersökning och behandling (forts.)												
Pleuratappning	116	60	22	9	6	7	115	1	101	43	55	26
Blåstappning	185	90	51	27	28	—	14	—	148	60	111	71
Blåssköljning	157	79	55	29	32	—	36	—	119	49	111	75
Magsäcksköljning	165	82	43	17	16	—	56	—	139	59	82	47
Tarmsköljning	140	67	43	18	13	—	82	1	109	42	85	52
Vaginalsköljning	72	41	33	20	14	1	146	1	50	25	64	48
Sternalpunktion	112	59	13	7	12	6	116	1	94	44	42	26
Lumbalpunktion	125	62	15	8	13	4	105	1	100	43	51	32
Magsaftsundersökning	148	78	35	22	20	—	64	—	128	56	73	47
Njurfunktionsprov	140	54	60	35	28	—	51	—	116	42	92	60
Belastningsprov i övrigt	141	70	41	20	25	—	66	2	117	55	71	47
Assistens vid undersökningar och behandlingar												
Rectoscopering	40	18	1	—	1	15	198	—	32	10	10	8
Cystoscopering	3	2	—	—	—	17	234	—	2	1	2	2
Gastroscopering	4	3	—	—	—	16	234	—	3	2	1	1
Buktappning	64	39	2	—	1	15	172	2	65	33	11	2
Pleuratappning	93	48	5	—	1	11	149	—	92	40	14	1
Sternalpunktion	107	57	—	—	1	11	134	1	103	47	10	3
Lumbalpunktion	120	59	4	—	1	9	124	—	114	50	13	3
Behandlingar												
Blåstappning	231	115	32	7	8	—	7	1	203	89	70	33
Blåssköljning	200	97	39	10	12	—	32	—	166	73	74	43
Instillationer	158	102	11	2	7	—	85	2	146	83	30	15
Magsäcksköljning	197	120	10	—	—	—	57	—	189	107	19	5
Tarmsköljning	162	89	22	4	1	—	86	1	150	68	40	16
Vaginalsköljning	82	50	28	19	8	1	144	—	67	32	53	39
Andningsövning	110	77	9	1	1	86	56	—	87	55	22	9
Gångövning	78	10	62	22	28	77	49	—	45	2	76	40
Syrgasbehandling	222	86	67	12	2	—	18	—	193	60	109	35
Behandlingsbad (fot-hand)	35	12	80	64	60	5	87	3	24	3	106	92
Med värmedyna	71	17	106	72	69	2	40	—	51	11	141	107
Med värmelampa	71	21	93	63	76	1	42	1	44	11	136	110
Omhändertagande av död patient	235	21	120	9	3	1	4	2	201	23	176	44
Laborationer å urin												
Äggvita: Heller eller albustix	37	14	48	39	30	16	132	—	21	5	72	62
Socker: Almén eller klinistix	28	10	46	38	30	18	140	—	14	2	69	60
Esbach	27	14	19	12	15	19	181	—	14	3	37	30
Spec. vikt	27	13	17	9	18	19	180	1	17	5	37	29
Injektioner												
Subcutana	251	138	1	—	3	—	—	—	245	129	11	5
Intravenösa	240	226	—	—	—	—	14	—	229	212	—	—
Intramuskulära	247	136	1	—	7	—	—	—	245	129	7	1
Infusioner												
Subcutana	194	132	—	—	1	—	59	—	190	125	3	2
Intravenösa	236	209	—	—	—	1	17	—	227	204	—	—
Blodtransfusioner	220	200	—	—	—	6	27	1	212	197	—	—
Rengöring o. kontroll av sugar	103	25	100	66	30	1	53	1	65	11	150	116

vid vilka arbetsuppgift avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 34—40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
5	7	115	—	88	32	68	39	6	6	115	—	undersköterska
21	—	14	—	127	48	135	94	19	—	14	—	»
24	—	36	—	101	37	119	83	17	—	36	17	»
12	—	56	—	115	44	100	67	16	—	56	—	»
11	—	82	—	98	35	93	60	14	—	82	—	»
9	1	146	—	47	17	72	52	6	1	146	2	»
10	7	116	1	89	36	53	32	9	6	116	2	»
11	5	105	1	90	37	66	44	10	4	105	1	»
12	1	64	2	109	40	96	63	17	1	64	—	»
25	1	51	1	119	39	107	70	14	—	51	—	»
21	1	66	2	122	44	88	50	14	—	66	2	»
2	14	198	—	31	7	14	8	1	15	198	1	sjuksköt.-undersköt.
—	16	234	—	2	1	1	1	—	16	234	1	» »
—	16	234	—	4	3	—	—	—	16	234	—	» »
1	14	172	—	59	26	18	5	—	15	173	2	» »
1	11	149	—	87	35	21	4	—	13	150	—	» »
1	12	134	1	99	40	20	6	1	13	135	—	» »
3	10	124	—	113	46	20	5	1	11	124	—	» »
10	—	7	1	220	96	63	22	4	—	8	—	sjuksköterska
13	—	32	—	184	85	65	32	6	—	32	—	»
5	—	85	3	156	96	21	9	4	—	85	—	»
1	1	58	—	189	102	23	6	1	—	58	—	»
2	—	86	—	152	72	43	15	—	—	86	1	»
4	—	144	—	66	36	56	40	3	—	144	1	undersköterska
2	100	56	—	73	43	25	8	1	116	56	—	sjukgymn.-sjukvårdsbitr.
21	99	49	—	40	4	62	31	15	119	49	—	» »
8	—	18	—	203	54	129	29	3	—	18	1	sjuksköterska
45	6	87	—	16	—	106	94	52	4	87	1	sjukvårdsbiträde
53	2	40	1	39	6	161	130	43	1	40	1	»
55	1	42	2	33	6	158	133	44	1	42	1	»
3	1	4	1	210	23	175	35	3	—	4	2	sjuksköt.-undersköt.
20	18	132	1	17	1	79	68	17	19	132	1	sjukvårdsbiträde
20	19	140	1	14	1	74	65	16	18	140	1	»
8	21	181	—	9	—	40	34	10	20	181	—	»
9	19	180	—	15	5	42	33	7	19	180	—	»
4	—	—	—	245	125	22	8	—	—	1	—	sjuksköterska
—	—	25	—	229	202	—	—	—	—	25	—	»
8	—	—	—	251	134	9	2	1	—	—	—	»
3	—	59	—	189	122	5	1	—	—	59	5	sjuksköterska
—	1	26	—	226	196	—	—	—	1	27	—	»
1	6	35	—	210	193	—	—	—	5	39	—	»
17	3	53	—	48	5	162	133	19	1	53	—	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.

Tab. 1. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rengöring och kontroll av syrgasapparater	106	33	87	55	31	16	45	1	74	20	138	105
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp	250	208	2	—	4	—	—	—	245	199	8	4
Rekvisition av läkemedel	254	225	—	—	—	—	—	—	252	223	1	1
Utdelning av läkemedel	254	186	—	—	—	—	—	—	252	180	1	—
Omvårdnad om rondbord	59	26	93	78	67	—	50	—	36	7	153	128
Förband o. dyl.												
Beredning	16	5	120	116	85	6	31	—	6	—	133	129
Packning	20	9	124	121	85	4	24	—	4	1	147	145
Steriliserings	6	3	42	41	26	32	146	3	1	—	53	53
Transporter												
Matvagn	—	—	13	13	119	82	39	1	—	—	3	3
Kläder	—	—	18	18	102	71	62	1	—	—	11	11
Apoteksvaror	15	9	46	43	82	74	39	1	8	4	41	40
Förrådsvaror	4	1	37	37	77	93	43	—	—	—	23	23
Post	15	8	18	15	59	102	61	2	2	1	13	13
Patienter till och från:												
röntgenavdelning	5	1	30	28	76	103	41	1	4	1	19	17
operationsavdelning	162	24	69	6	10	26	50	—	153	21	81	11
undersökningsavdelning	19	—	48	39	98	66	31	1	16	1	44	36
badavdelning	1	1	25	25	51	85	90	2	1	1	10	10
Administrativa arbetsuppgifter												
Inskrivning av patienter	174	144	3	—	1	33	46	—	114	92	8	4
Utskrivning av patienter	234	202	3	—	1	11	7	1	180	152	17	8
Rapportskrivning betr. patienter	246	209	7	—	—	4	3	1	244	203	11	—
Införande i journal av laboratorieuppgifter etc.	231	201	—	—	—	12	10	1	170	150	3	2
Remisskrivning	218	198	1	—	—	3	32	1	178	162	3	2
Utskrivning av s. k. provlappar	234	168	21	5	13	2	—	—	193	133	47	21
Utskrivning av rekvisitioner	253	225	18	—	—	1	—	—	226	179	51	11
Utskrivning av beläggnings-rapport	242	239	1	—	—	2	9	1	212	205	8	5
TILLÄGG FÖR BB-VÅRDAVD.												
Dagliga skötseln av mödrar	21	2	8	2	2	—	—	—	17	2	10	7
Dagliga skötseln av spädbarn	9	—	4	1	15	—	—	—	8	—	3	2
Skötsel av mödrar												
före amning	9	—	5	3	13	—	—	—	6	—	4	4
efter amning	16	—	7	2	7	—	—	—	13	—	5	3
Tilläggning av spädbarn	13	—	5	3	9	—	—	—	13	—	3	3
Vägning av barn	4	—	5	4	17	—	—	—	3	—	3	3
BCG-vaccinering	18	9	—	—	—	1	6	—	18	9	—	—
Administrativa arbetsuppgifter												
Förande av barnkurvor	21	9	1	—	4	—	—	—	20	7	1	—
Utskrivning av:												
BCG-kort	21	20	—	—	—	2	2	—	20	15	—	—
hälsokort	19	18	—	—	—	1	5	—	18	14	—	—
meddelande till mödra-vårdsorgan	23	21	—	—	—	—	2	—	22	18	—	—

vid vilka arbetsuppgift avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 34—40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
13	17	45	—	60	10	150	119	11	18	45	1	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
5	—	—	—	250	205	2	—	4	—	—	—	sjuksköterska
1	—	—	—	253	218	—	—	1	—	—	—	»
2	—	—	—	253	178	1	—	1	—	—	—	»
40	—	50	—	32	3	159	139	31	—	50	2	undersköterska
51	36	31	1	4	1	123	120	47	50	31	2	undersköt.-sjukvårdsbitr.
47	33	24	1	4	1	141	138	40	47	24	1	undersköterska
14	40	146	—	2	1	50	49	9	47	145	2	»
84	127	39	1	—	—	3	3	66	145	39	1	transportpersonal
77	104	62	—	—	—	2	2	60	128	63	1	»
44	123	39	—	6	1	27	23	39	144	39	3	»
58	130	43	—	—	—	7	7	42	160	43	2	»
47	131	61	—	3	—	5	3	31	157	60	—	»
64	127	41	1	3	—	15	12	55	143	40	1	sjukvårdsbitr.-transportpers.
9	31	50	—	147	24	80	10	8	37	50	2	sjuksköterska
73	98	31	—	14	2	42	32	63	113	30	2	sjukvårdsbitr.-transportpers.
42	109	90	2	—	—	12	12	32	116	90	4	» »
—	90	46	—	81	68	10	6	—	118	48	1	skrivpersonal
—	59	7	—	136	117	14	7	—	103	8	—	»
—	7	3	—	248	207	15	—	—	3	3	—	»
—	73	9	—	133	112	3	2	—	108	9	2	»
—	40	33	1	153	136	4	2	1	65	31	2	»
8	32	—	—	160	96	64	28	11	55	—	—	skrivpersonal-undersköt.
—	17	—	—	208	130	83	16	—	30	—	—	undersköterska
—	27	9	1	203	185	11	4	1	35	9	2	skrivpersonal
1	—	—	—	18	1	13	5	1	—	1	—	
15	—	—	—	9	—	4	2	14	—	—	—	
15	—	—	—	7	—	5	4	14	—	—	—	
9	—	—	—	13	—	6	3	9	—	—	—	
9	—	—	—	14	—	4	3	8	—	—	—	
19	—	—	—	3	—	4	4	18	—	—	—	
—	1	6	—	15	8	—	—	—	1	9	—	
5	—	—	—	22	6	2	—	2	1	—	—	
—	3	2	—	19	15	1	—	—	4	2	—	
—	2	5	—	15	12	—	—	—	3	5	2	
1	—	2	—	19	17	—	—	1	3	2	—	

Tab. 2. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsuppgifter, förekom-
133 från avdelningssköter-

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Daglig städning	—	—	16	16	48	69	—	—	—	—	7	7
Periodisk större städning	2	—	9	9	38	81	3	—	—	—	2	2
Storstädning	1	—	6	6	18	97	9	2	—	—	—	—
Tvättgodsbehandling												
Sortering	1	1	9	9	31	6	86	—	—	—	7	7
Räkning	1	1	4	4	5	1	121	1	—	—	1	1
Rengöring av												
utensilier, som använts vid patientens vård (handfat, bäcken etc.)	3	—	25	25	56	3	46	—	2	—	20	20
sjukvårdsutensilier (lavemangskanna, rondskål, handskar etc.)	2	—	48	48	75	3	5	—	1	—	46	46
instrument	18	3	59	58	53	4	—	—	11	1	74	69
injektionssprutor	21	7	57	54	54	4	—	—	8	1	76	75
injektionsspetsar	23	7	56	52	54	4	—	—	8	1	76	75
sonder, katetrar o. dyl.	15	4	50	49	51	3	15	—	6	1	63	63
Desinfektion och sterilisering												
Kokning	18	3	58	54	51	1	9	—	12	3	74	70
Autoklavering	4	2	11	10	15	10	94	—	1	—	18	18
Torrsterilisering	35	14	49	44	27	3	24	—	18	5	74	69
Kemiska medel	21	9	26	20	23	2	64	3	15	4	39	32
Materielvård												
Instrument	104	53	49	19	8	1	1	—	85	39	72	36
Injektionssprutor	91	45	50	26	13	2	1	—	70	32	73	47
Injektionsspetsar	90	43	52	26	14	2	1	—	69	30	75	47
Utensilier i övrigt	93	47	47	20	15	1	4	—	81	35	67	36
Förband o. dyl.	48	17	55	38	36	3	7	1	32	9	69	53
Linne	49	24	33	20	24	7	32	1	34	15	44	30
Möbler	70	40	29	17	22	15	8	1	56	29	42	26
Apparatur	113	76	26	5	5	4	5	1	108	68	40	10
Patientvårdande arbetsuppgifter												
Emottagande av inkommande jourfall, akutfall, olycksfall	123	26	50	1	—	2	7	—	118	25	68	6
Iordningställande av patient för undersökning	105	13	60	11	14	—	3	—	83	9	78	31
Iordningställande av patient för operativt ingrepp	79	19	35	2	4	—	47	1	68	15	50	14
Iordningställande av patient för behandling	107	17	51	6	6	—	14	—	86	9	74	26
Tillsyn av patient												
efter speciell undersökning	93	29	35	6	5	1	28	—	81	22	51	17
efter poliklinisk operation	78	22	32	7	3	—	45	—	73	16	46	12
efter speciell behandling	92	38	26	3	3	1	33	1	83	35	41	13

mande vid mottagningsavdelningar vid lasarett. Antal redovisade arbetsenheter: skor, 132 från sjukhusledningar

vid vilka arbetsuppgiften enligt avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 43—45 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
25	101	—	—	—	—	6	6	25	101	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
17	111	3	—	—	—	—	—	10	119	3	—	särskild städpersonal
4	119	9	1	—	—	—	—	1	121	9	1	» »
28	10	86	2	—	—	5	5	28	12	85	2	annan än sjukvårdspersonal
7	2	121	2	1	—	2	1	4	4	120	2	» » »
56	9	46	—	2	—	14	14	61	9	46	—	sjukvårdsbiträde
74	7	5	—	1	—	24	24	90	10	5	2	»
47	6	—	—	10	1	70	65	43	14	—	—	»
43	7	—	—	6	1	71	71	38	17	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
43	7	—	—	6	1	70	70	39	17	—	—	» »
42	6	15	1	4	—	56	56	41	15	15	1	» »
39	3	9	—	11	2	76	71	36	5	9	—	undersköterska
10	10	94	—	1	—	20	20	8	10	93	—	»
17	5	24	—	19	5	63	58	16	15	24	—	»
16	2	64	4	16	6	37	31	15	5	63	2	»
7	4	1	—	67	27	80	50	6	4	1	4	undersköterska
10	5	1	—	45	20	83	66	9	7	1	4	»
11	5	1	—	43	19	84	67	10	7	1	4	»
10	1	4	1	53	19	77	52	13	4	4	6	»
30	10	7	1	15	9	73	70	24	11	7	5	»
25	12	32	—	13	5	49	44	24	13	32	6	»
19	24	8	—	34	15	46	35	20	31	8	4	»
4	5	5	1	100	55	43	12	5	7	5	3	sjuksköt.-undersköt.
—	2	7	—	113	29	73	10	1	1	7	—	sjuksköterska
15	—	3	1	71	6	84	40	17	—	3	1	sjuksköt.-undersköt.
4	—	47	—	64	14	55	17	5	—	46	—	» »
7	—	14	—	77	8	86	34	8	—	13	—	» »
6	1	28	—	84	14	64	13	6	1	27	1	sjukvårdsbiträde
3	—	45	—	74	12	54	10	3	1	44	—	»
2	1	33	1	83	25	53	11	4	1	32	1	»

Tab. 2. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rutinkontroller												
Puls	107	66	19	—	3	—	23	—	96	50	42	11
Temperatur	37	2	56	32	46	1	17	—	24	—	63	49
Blodtryck	104	73	11	—	2	—	26	1	99	58	34	7
Provtagning												
Urinprov	45	5	59	33	43	5	7	—	24	2	67	54
Avföringsprov	15	2	28	21	24	3	70	—	8	—	32	27
Sputumprov	8	1	13	10	11	2	102	—	5	—	15	12
S. R.	113	53	36	1	3	4	12	—	90	44	52	19
Övriga venprov	111	78	10	1	1	4	16	—	102	71	17	7
Kapillärprov	62	29	23	1	3	8	58	1	56	27	28	6
B. M. B.	19	15	4	1	1	4	108	—	18	15	4	2
EKG	39	16	17	—	1	2	91	—	32	12	22	5
EEG	1	1	—	—	—	1	130	1	1	1	—	—
Omläggningar												
Enklare ss häftförband (motsvarande)	88	13	59	17	14	—	14	—	52	7	75	49
Större	80	38	27	3	—	—	49	1	72	30	35	10
Viss förbandsläggning												
Assistens vid gipsförbandsläggn.	40	5	27	3	4	—	86	—	27	3	33	15
Omläggning av gipsförband	41	32	4	—	—	—	92	—	39	27	7	1
Omläggning av zinklimsförb.	36	26	6	4	1	—	93	—	30	16	15	10
Förberedelser till undersökn. och behandlingar												
Scopering	62	20	28	9	6	1	55	—	43	14	42	24
Punktion	80	33	33	9	2	1	40	1	69	26	46	19
Blåssköljning	46	21	18	6	5	—	76	—	29	13	29	23
Blåstappning	69	30	34	12	5	—	47	—	49	22	48	32
Magsäcksköljning	58	28	19	7	2	—	66	—	44	19	33	20
Tarmsköljning	18	10	5	1	1	—	111	2	11	6	12	9
Vaginalsköljning	16	8	6	2	2	—	113	—	5	3	16	14
Provfrukost	45	17	19	8	3	—	76	1	34	10	31	19
Vattenprov	3	1	2	—	1	—	129	—	1	—	3	2
Belastningsprov	9	6	5	2	2	—	120	—	4	3	8	7
Förberedelser till operativa ingrepp												
Iordningställande av narkosbord	56	28	17	3	6	—	68	—	45	18	30	15
Iordningställande av narkosapp.	28	21	2	—	—	—	105	—	26	19	5	2
Assistens vid undersökningar och behandlingar												
Rectoscopering	57	30	13	1	—	—	75	—	43	16	30	13
Cystoscopering	12	9	—	—	—	2	118	1	12	9	2	1
Pleurapunktion	46	35	2	—	—	—	87	—	43	32	5	2
Ledpunktion	67	39	12	—	—	—	66	—	56	31	22	9

vid vilka arbetsuppgifter avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 43—45 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
3	—	23	—	84	37	55	20	5	—	23	—	undersköterska
42	1	17	—	16	—	57	47	51	1	17	—	sjukvårdsbiträde
1	—	25	1	89	48	43	15	3	—	24	1	undersköterska
42	6	7	—	17	1	57	48	56	4	7	—	sjukvårdsbiträde
24	4	70	—	4	—	28	25	31	3	69	—	»
12	2	102	—	3	1	11	9	17	2	101	—	»
6	6	12	—	83	40	53	24	5	8	12	—	undersköterska
2	6	16	—	97	64	22	10	1	8	16	—	»
3	9	58	1	51	21	33	11	3	9	58	—	laboratoriepersonal
1	4	108	—	16	13	5	2	1	5	107	1	laboratoriepersonal
2	3	91	—	29	10	23	7	3	2	91	—	laboratoriepersonal
—	1	130	1	1	1	—	—	—	2	129	—	laboratoriepersonal
18	—	14	—	41	5	77	54	22	—	14	1	undersköterska
1	—	49	1	73	32	31	7	1	—	48	3	sjuksköt.-undersköt.
5	—	86	—	31	4	31	10	6	—	85	—	sjukvårdsbiträde
—	—	93	—	37	27	5	1	—	—	93	1	sjuksköterska (i vissa fall)
—	—	93	—	32	18	12	5	3	—	92	—	undersköterska
10	1	55	—	46	12	50	25	7	—	54	—	undersköterska
3	1	40	1	66	22	53	22	2	1	39	2	»
5	—	76	—	27	10	34	24	6	—	75	—	»
5	—	47	—	47	21	48	31	7	—	47	—	»
3	—	66	—	38	17	34	22	5	—	66	1	»
2	—	111	—	11	7	11	7	3	—	111	—	»
1	—	113	—	5	2	16	13	2	—	112	—	»
3	—	76	1	31	10	30	20	6	—	75	—	»
1	—	129	—	2	—	3	2	—	—	128	—	»
2	—	120	—	5	3	7	6	1	—	119	1	»
5	—	68	—	45	19	28	15	5	—	67	—	sjuksköterska
—	—	105	—	28	19	4	—	—	—	104	—	»
2	—	75	—	35	13	34	18	4	—	74	1	sjuksköt.-undersköt.
—	2	118	—	12	9	3	2	—	1	117	—	» »
—	—	87	1	39	25	11	6	—	—	86	1	» »
1	—	66	1	55	34	19	10	2	—	65	—	» »

Tab. 2. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Assistens vid undersökningar och behandlingar (forts.)												
Sternalpunktion	35	27	2	—	—	—	98	—	31	22	7	3
Buktappning	52	32	5	—	—	—	81	—	48	28	9	3
Assistens vid operativa ingrepp	78	48	11	—	—	—	50	5	76	39	18	1
Assistens vid narkosgivning	55	40	10	4	6	—	65	3	52	35	14	6
Undersökningar o. behandlingar												
Blåstappning	79	44	20	3	2	—	49	—	70	37	29	13
Blåssköljning	52	33	6	1	2	—	78	—	44	25	14	8
Magsäcksköljning	66	45	3	—	—	—	67	—	64	42	6	2
Tarmsköljning	20	20	—	—	—	—	112	1	17	17	4	4
Vaginalsköljning	18	16	4	2	—	—	113	—	9	6	15	12
Magsaftsundersökning	40	25	4	—	1	—	92	—	38	24	4	—
Njurfunktionsprov	9	7	1	—	1	—	123	—	8	7	2	1
Belastningsprov i övrigt	8	6	2	1	1	—	123	—	8	5	3	1
Inhalationer	27	19	6	2	1	1	102	—	22	15	13	8
Vaccinationer	103	80	5	—	—	1	29	—	103	77	10	1
Mantoux	83	67	1	—	—	1	49	—	81	62	7	1
Laborationer å urinprov												
Äggvita: Heller eller albustix	61	7	54	23	21	4	24	—	37	3	70	46
Socker: Almén eller klinistix	58	7	52	24	21	4	26	—	33	3	68	48
Esbach	21	4	17	7	7	5	92	1	10	1	23	18
Specifik vikt	22	8	9	1	2	4	104	—	8	1	19	13
Injektioner												
Subcutana	132	98	3	—	—	—	1	—	130	92	6	2
Intramuskulära	131	97	3	—	—	—	2	—	129	93	5	2
Intravenösa	99	98	—	—	—	—	34	—	100	100	—	—
Infusioner												
Subcutana	10	10	—	—	—	—	123	—	10	10	—	—
Intravenösa	49	47	—	—	—	—	84	—	49	48	—	—
Blodtransfusioner	31	31	—	—	—	1	101	—	31	31	—	—
Rondbord-omläggningsvagn												
Omvårdnad	39	12	41	31	17	2	42	2	24	7	64	53
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp	130	115	5	1	1	—	1	—	128	112	6	2
Rekvisition av läkemedel	131	124	2	1	1	—	—	—	131	123	2	—
Utdelning av läkemedel	125	118	—	—	—	—	8	—	125	117	1	—
Förband o. dyl.												
Beredning	22	2	58	49	49	4	9	—	13	1	65	58
Packning	10	3	60	57	55	2	9	—	4	1	66	64
Sterilisering	9	1	31	28	26	13	57	—	4	—	39	37
Transporter												
Kläder	—	—	10	10	23	17	82	1	—	—	5	5
Apoteksvaror	7	3	29	27	50	25	21	3	4	1	23	21
Förrådsvaror	1	1	24	24	49	38	20	1	—	—	15	15
Post	5	2	7	6	34	51	34	3	1	1	6	6

id vilka arbetsupp-vdelnings-ppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 43—45 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
—	—	98	1	26	19	10	6	2	—	97	1	sjuksköt.-undersköt.
—	—	81	1	43	25	14	9	—	—	80	—	» »
1	—	50	5	77	42	16	1	—	—	49	5	sjuksköt.-undersköt.
5	—	65	5	50	29	16	8	6	—	64	4	se texten, operationsavd.
1	—	49	—	74	42	23	7	1	—	49	1	sjuksköterska
3	—	78	—	46	24	17	8	1	—	77	—	»
—	—	67	—	63	43	5	2	—	—	67	—	»
—	—	112	—	17	13	4	1	—	—	112	2	»
—	—	112	—	10	6	14	10	—	—	111	1	undersköterska
1	1	92	1	39	26	6	2	—	—	91	—	sjuksköterska
1	—	123	—	7	5	2	1	—	—	122	2	»
1	—	123	—	8	5	2	1	—	—	122	1	»
—	1	102	—	22	13	14	7	1	1	101	—	»
—	1	28	—	100	80	6	1	—	1	30	—	»
1	1	49	—	79	61	7	1	1	1	49	1	»
21	5	24	—	21	4	73	60	22	5	24	—	sjukvårdsbiträde
21	5	26	—	19	4	71	60	22	5	26	—	»
7	6	92	—	7	1	26	21	7	6	91	—	»
4	4	104	—	6	1	18	13	4	5	104	—	»
—	—	1	—	130	87	11	1	—	—	1	—	sjuksköterska
—	—	2	—	130	90	7	—	—	—	2	—	»
—	—	33	—	98	95	—	—	—	—	34	—	»
—	—	123	—	9	9	—	—	—	—	122	1	sjuksköterska
—	—	84	—	49	46	—	—	—	—	83	—	»
—	1	101	—	31	31	—	—	—	—	100	1	»
10	2	42	2	22	6	60	49	12	2	42	5	undersköterska
2	—	1	—	131	116	2	—	—	—	1	—	sjuksköterska
2	—	—	—	130	121	1	—	2	—	—	—	»
—	—	8	—	124	114	1	—	—	—	8	—	»
40	13	9	—	7	—	55	51	43	21	9	1	undersköt.-sjukvårdsbitr.
44	12	9	—	1	—	61	60	42	20	9	—	undersköterska
18	17	57	—	3	—	38	36	15	21	57	—	»
17	29	82	—	—	—	1	1	19	31	81	—	transportpersonal
41	46	21	—	1	—	15	15	28	67	21	—	»
38	59	20	1	—	—	5	5	25	82	20	—	»
20	70	34	2	1	1	2	2	14	81	34	—	»

—2862 61

Tab. 2. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enlig sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Transporter (forts.)												
Patienter till och från:												
röntgenavdelning	7	—	33	27	53	15	31	—	4	—	22	19
operationsavdelning	28	2	26	12	20	4	69	—	24	4	24	8
undersökningsavdelning	7	—	19	15	47	7	57	—	4	—	14	12
badavdelning	3	—	26	23	35	18	54	—	—	—	17	17
Administrativa arbetsuppgifter												
Tidsbeställningar	82	40	23	1	1	45	4	—	57	33	20	5
Inskrivning av patienter	53	16	27	4	4	66	6	—	24	5	23	9
Skötsel av mottagningskort etc.	66	54	6	1	1	64	1	—	40	31	8	2
Journalföring (inskrivning på patientkort)	58	44	10	—	—	64	11	—	39	31	8	2
Skötsel av väntelistor för intagning	90	89	—	—	—	31	11	1	71	70	—	—
Inkallande av patienter för intagning	81	79	—	—	—	38	13	1	58	55	4	2
Utskrivning av s. k. provlappar etc.	108	60	31	3	4	7	11	—	88	50	42	14
Utskrivning av rekvisitioner	127	113	12	—	—	6	—	—	118	101	24	8
Förande av jourfallregister (motsvarande)	44	40	2	1	—	37	51	—	34	31	1	—
Mottagningsstatistik	76	75	—	—	—	44	13	—	49	48	—	—

d vilka arbetsupp- vdelnings- opfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsupp- giften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 43—45 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
48	31	31	—	3	—	14	11	42	45	31	—	sjukvårdspers.-transportpers.
25	7	69	—	27	8	22	9	21	7	68	—	sjuksköterska
46	14	57	—	1	—	12	11	41	21	56	2	sjukvårdspers.-transportpers.
33	29	54	—	—	—	9	9	32	38	53	—	» »
2	65	4	—	46	25	15	2	—	80	4	—	skrivpersonal
6	88	6	—	16	3	15	5	4	101	6	—	»
—	89	2	—	31	24	6	1	—	99	1	—	»
—	82	10	—	29	21	8	—	1	93	9	—	»
—	50	11	1	61	59	1	—	—	60	11	—	»
—	60	13	—	46	42	3	—	—	74	12	—	» (enl. direktiv)
5	15	10	1	75	36	45	16	5	22	11	3	skrivpersonal-undersköt.
—	6	—	1	103	76	37	12	—	16	—	1	undersköterska
1	47	51	—	27	24	1	—	—	54	50	1	skrivpersonal
—	71	13	—	31	30	1	1	—	86	13	1	»

Tab. 3. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsupp
redovisade arbets

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenhete giften enli sköterskan			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Efter varje operation	—	—	16	16	60	17	—	—	—	—	9	9
Daglig städning	—	—	13	13	46	34	—	—	—	—	4	4
Storstädning	—	—	9	9	34	50	—	—	—	—	3	3
Tvättgodsbehandling												
Sortering	1	—	7	7	23	11	51	—	1	—	3	3
Räkning	—	—	—	—	5	2	86	—	—	—	—	—
Rengöring av												
utensilier (koppar, rondskålar etc.)	1	—	30	29	58	5	—	—	1	—	21	20
instrument	10	1	34	30	50	3	—	—	5	1	34	31
injektionssprutor	19	7	32	27	46	1	—	—	8	3	48	44
injektionsspetsar	21	10	30	25	46	1	—	—	8	3	47	43
sonder, katetrar o. dyl.	22	9	28	24	43	1	2	1	13	5	38	33
spec. instrument	75	56	12	9	8	1	—	—	68	51	21	15
Desinfektion och sterilisering												
Kokning	7	1	37	36	42	2	6	—	4	1	41	39
Autoklavering	8	1	42	40	36	4	5	—	5	—	43	41
Torrsterilisering	59	22	27	16	16	1	1	—	39	11	46	30
Kemiska medel	52	32	17	9	10	3	16	3	38	17	31	18
Materielvård												
Instrument	91	62	8	1	—	1	—	—	83	55	19	8
Injektionssprutor	55	34	24	13	23	—	—	2	42	25	42	31
Injektionsspetsar	63	41	20	11	19	—	—	—	42	26	39	31
Utensilier i övrigt	64	42	20	12	15	2	—	—	55	36	27	17
Förband o. dyl.	39	10	40	23	27	2	1	1	24	9	43	34
Linne	21	9	28	20	26	7	19	—	16	7	29	22
Apparater	83	58	13	4	2	4	—	—	78	56	16	5
Möbler	31	21	17	12	34	16	—	—	25	17	18	13
OPERATIVA ARBETET												
Förberedelser till operation												
Iordningställande av operationsbord	32	12	29	22	38	1	—	—	25	9	33	24
Iordningställande av operationssal	10	—	37	35	47	1	—	—	8	—	32	30
Iordningställande av narkosbord	74	35	12	5	13	—	1	—	69	32	15	5
Iordningställande av narkosapparat	88	57	2	1	2	—	2	—	87	55	2	2
Iordningställande av diatermiapparat	45	13	29	21	23	—	3	1	38	11	37	28
Mottagande av patient på operationsavdelningen	72	15	29	6	14	—	—	1	69	14	34	8
Förflyttning av pat. t. undersöknings- eller operationsbord	57	1	35	11	24	1	—	—	45	—	42	18
Iordningställande av patient för operation eller undersökning	77	5	37	8	6	—	2	—	69	4	46	14
Påklädningsservice vid:												
sterilklädsel, läkare m. fl.	83	28	12	5	5	—	—	—	77	22	16	6
sterilklädsel, patient	93	51	1	—	—	—	—	—	89	46	6	3
dukning av instrumentbord	93	48	2	—	—	—	—	—	88	42	7	3

fter, förekommande vid operationsavdelningar vid lasarett. Antal
heter: 93

d vilka arbetsupp- vdelnings- opfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 41—42 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
60	24	—	—	—	—	6	6	60	27	—	—	sjukvårdsbiträde
38	51	—	—	—	—	2	2	39	52	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
10	80	—	—	—	—	1	1	7	85	—	—	särskild städpersonal
23	15	51	—	—	—	5	5	23	12	51	2	annan än sjukvårdspersonal
6	1	86	—	—	—	—	—	5	2	86	—	» » »
64	8	—	—	—	—	15	15	71	7	—	—	sjukvårdsbiträde
52	5	—	—	3	1	30	29	56	5	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
38	3	—	—	2	1	42	41	44	6	—	—	» »
39	3	—	—	3	2	41	40	44	6	—	—	» »
42	3	2	—	8	1	35	32	45	6	2	—	» »
9	—	—	1	61	38	27	19	12	1	—	—	undersköterska
41	3	6	—	1	1	35	35	46	5	6	—	undersköterska
36	6	5	—	3	—	38	38	36	11	5	—	»
20	3	1	—	31	9	43	29	24	8	1	—	»
14	5	16	2	30	10	37	25	14	7	15	2	»
2	—	—	—	73	43	32	16	—	4	—	—	undersköterska
17	3	—	—	35	16	51	36	14	8	—	—	»
17	3	—	—	35	16	49	34	16	5	—	3	»
18	3	—	—	43	21	40	24	16	7	—	3	»
27	7	1	—	18	4	44	35	29	7	1	3	»
25	11	19	—	12	2	31	22	29	9	18	3	»
6	4	—	—	74	44	23	9	2	7	—	1	sjuksköt.-undersköt.
36	19	—	—	20	11	26	18	33	21	—	1	undersköterska
43	1	—	—	25	9	37	24	43	1	—	—	sjukvårdsbiträde
54	1	—	—	8	1	39	34	50	1	—	—	»
18	—	1	—	71	33	22	7	14	—	1	—	sjuksköterska
1	—	2	1	87	56	4	2	2	—	2	—	»
24	—	3	—	41	10	46	30	20	—	2	—	undersköterska
15	—	—	1	70	12	36	9	14	—	—	—	sjuksköterska
28	2	—	—	39	—	42	17	32	5	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
8	—	2	—	63	7	51	19	9	—	2	—	» »
10	—	—	—	77	24	19	7	9	—	—	—	sjuksköterska
1	—	—	—	89	45	6	2	2	—	—	—	»
2	—	—	—	88	45	6	2	3	—	—	—	»

Tab. 3. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenhete giften enlig sköterskan			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Arbetsuppgifter under operation												
Anestesiassistens	81	43	9	5	4	—	2	1	80	40	14	6
Instrumentassistens (instrumentering)	91	48	1	—	1	—	1	—	87	48	3	2
Passning av diatermiapparat	18	4	29	24	46	—	4	1	15	4	35	29
Sårassistens	61	22	8	3	26	—	2	1	58	20	19	10
Instrumentdiskning	1	1	38	38	53	1	—	—	1	1	35	35
Dukhängning	2	—	34	33	48	1	9	—	1	—	32	31
Arbetsuppgifter efter operation												
Dukkontroll	83	55	10	1	1	—	8	—	85	56	10	—
Instrumentkontroll	91	72	5	1	1	—	—	—	91	73	5	1
Iordningställande av operationsbord	11	6	22	21	57	4	—	—	9	5	23	21
Iordningställande av narkosbord	52	23	12	10	30	—	1	—	45	19	21	16
Iordningställande av narkosapparat m. m.	84	59	4	4	3	—	2	—	79	56	7	6
Rengöring av sugflaskor o. dyl.	1	1	21	21	65	6	—	—	—	—	19	19
Uppsamling av använda instrument	3	3	33	33	56	1	—	—	2	2	32	32
Räkning av instrument	93	73	2	—	—	—	—	—	93	71	3	—
Uppsamling av operationslinne o. dyl.	1	—	18	18	63	11	—	—	1	—	17	17
Räkning av operationslinne	3	2	4	4	10	—	76	—	3	2	4	4
Iordningställande, packning och avsändning av operationspreparat	80	55	11	5	3	4	1	—	65	40	29	17
Assistens vid												
scopering	82	26	15	—	—	—	11	—	78	20	25	3
tappning	73	24	13	1	2	—	16	1	65	17	30	8
gipsning	62	9	26	3	7	—	21	—	49	6	39	13
omläggning	80	28	15	1	—	—	12	—	70	20	36	9
Blodtappning	32	27	—	—	—	2	59	—	32	26	2	—
Blodgivning	85	73	1	—	—	—	8	—	82	70	—	—
Förband												
Beredning	26	—	39	28	29	7	2	1	8	—	45	40
Isyning av bukduksplattor	70	64	5	4	7	—	12	—	65	54	16	9
Förpackning	35	17	36	28	27	3	—	—	30	15	41	32
Sterilisering	12	2	42	37	35	5	4	—	7	—	48	42
Handskvård												
Tvättning	—	—	24	24	56	10	3	—	—	—	18	18
Lagning	9	7	26	26	43	5	10	—	4	3	30	29
Kontroll	13	8	28	27	45	4	4	—	8	3	34	31
Parning	8	5	30	30	47	5	3	—	5	2	32	30
Talkning	2	—	28	28	54	6	3	—	1	—	25	24
Packning	2	—	32	32	51	5	3	—	1	—	30	29
Sterilisering	4	2	37	37	39	7	6	—	1	—	37	36

vid vilka arbetsupp-avdelnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 41—42 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
4	—	2	1	77	35	19	8	6	—	2	—	sjuksköterska
1	1	1	1	91	46	4	1	—	—	—	1	sjuksköt.-undersköt.
45	—	4	—	16	3	43	35	38	—	4	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
23	—	2	—	60	20	22	13	17	—	2	1	sjuksköt.-undersköt.
54	3	—	—	2	1	33	32	58	1	—	—	sjukvårdsbiträde
51	1	9	—	—	—	33	33	49	1	9	1	»
—	—	8	—	85	53	11	—	—	—	8	—	sjuksköterska
1	—	—	—	93	70	5	—	—	—	—	—	»
57	6	—	—	9	4	23	20	58	6	—	—	sjukvårdsbiträde
30	1	1	—	42	15	27	21	29	—	1	—	undersköterska
6	—	2	—	80	49	14	9	2	—	2	—	sjuksköterska
66	8	—	—	1	—	22	21	65	6	—	—	sjukvårdsbiträde
59	—	—	—	3	2	30	30	60	—	—	—	»
—	—	—	—	89	63	6	2	1	—	—	1	sjuksköterska
61	14	—	—	1	—	20	20	58	11	—	3	sjukvårdsbiträde
10	—	76	—	1	1	4	4	9	—	76	3	sjuksköterska
5	5	1	—	68	29	36	19	4	1	1	—	undersköterska
1	—	11	—	76	20	24	3	2	—	11	1	sjuksköt.-undersköt.
4	—	16	—	63	18	25	7	6	—	16	1	» »
9	1	21	—	44	4	46	17	9	2	21	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
2	—	12	—	68	12	38	11	3	—	12	1	» »
—	2	59	—	32	28	—	—	—	2	59	—	sjuksköterska
—	—	11	—	83	72	—	—	—	—	10	—	sjuksköterska
30	13	2	—	9	2	40	37	31	14	2	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
5	2	12	—	57	42	20	13	8	2	12	1	sjukvårdsbiträde
23	8	—	—	27	11	43	34	22	10	—	—	sjuksköt.-undersköt.
29	11	4	—	9	—	44	38	28	14	4	—	undersköterska
56	16	3	—	—	—	17	17	52	21	3	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
41	9	10	—	3	1	29	28	41	11	10	—	» »
42	8	4	—	11	2	34	29	38	11	4	—	» »
46	9	3	—	3	—	31	30	46	11	3	—	» »
54	11	3	—	1	—	22	22	54	13	3	—	» »
50	10	3	—	1	—	29	29	48	12	3	—	» »
38	12	6	—	3	—	36	34	35	14	6	1	undersköterska

Tab. 3. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp ..	89	76	1	1	3	—	—	—	89	74	1	1
Rekvisition av läkemedel	91	80	1	—	1	—	—	1	92	78	1	—
Utdelning av läkemedel	79	76	—	—	—	1	13	—	79	74	—	—
Beredning av koksaltslösning ..	27	16	9	6	6	2	52	—	24	15	13	8
Transporter												
Apoteksvaror	3	1	10	10	36	27	16	1	2	—	9	8
Förrådsvaror	1	—	12	12	32	33	15	—	1	—	10	10
Patienter till avdelningar	13	9	—	—	1	9	70	—	13	9	—	—
Post	3	2	2	2	25	35	24	4	3	1	2	2
Administrativa arbetsuppgifter												
Rekvisition av förbandsmateriel	77	61	17	9	5	1	1	—	64	47	38	23
Rekvisition av speciella förbrukningsartiklar	87	79	4	1	2	2	1	—	83	74	12	5
Förande av operationsböcker och -listor	85	81	1	1	1	4	2	—	78	74	1	1

vid vilka arbetsuppgifter avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 41—42 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
3	—	—	—	92	77	—	—	1	—	—	—	sjuksköterska
—	—	—	1	92	84	—	—	—	—	—	1	»
—	1	13	—	79	72	—	—	—	1	13	—	»
6	3	52	—	25	16	14	9	2	4	52	1	»
28	37	16	2	—	—	5	5	21	51	16	—	transportpersonal
25	42	15	—	—	—	6	6	16	57	14	—	»
1	9	70	—	13	9	1	1	1	7	70	1	sjuksköterska
19	42	24	3	1	1	1	1	15	51	24	1	transportpersonal
5	1	—	—	62	43	42	27	1	3	—	—	undersköterska
2	3	—	—	84	66	20	8	—	1	—	—	»
2	11	1	—	77	70	3	—	—	14	2	—	sjuksköterska

Tab. 4. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsupp-
redovisade arbets-

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Daglig städning	—	—	16	16	71	13	—	—	—	—	6	6
Periodisk större städning	2	—	11	10	70	18	—	—	—	—	4	4
Storstädning	1	—	8	7	48	42	2	—	—	—	2	2
Tvättgodsbehandling												
Sortering	5	—	5	4	20	5	66	—	1	—	4	3
Räkning	1	1	1	1	3	2	92	1	1	1	1	1
Rengöring av												
utensilier, som använts vid patientens vård (handfat, bäcken etc.)	1	—	14	14	81	4	—	—	—	—	14	14
sjukvårdsutensilier i övrigt (lavemangskanna, rondskål etc.)	1	—	22	22	76	1	—	—	—	—	19	19
instrument	12	3	30	27	60	1	—	—	3	—	44	43
injektionssprutor	27	18	29	24	48	1	—	—	7	3	47	45
injektionsspetsar	26	16	28	23	50	1	—	—	7	3	47	45
sonder, katetrar o. dyl.	16	5	30	27	56	1	—	—	3	—	46	45
Desinfektion och sterilisering												
Kokning	13	3	33	31	54	—	2	—	2	1	50	50
Autoklavering	3	1	7	7	9	14	66	1	1	—	12	11
Torrsterilisering	18	8	24	20	30	4	27	1	7	1	34	32
Kemiska medel	8	3	16	16	23	2	50	1	5	4	19	19
Materielvård												
Instrument	67	30	28	12	21	—	—	—	52	21	47	29
Injektionssprutor	62	32	26	13	25	—	—	—	40	16	49	37
Injektionsspetsar	60	33	25	14	26	—	—	—	39	16	49	38
Utensilier i övrigt	56	27	24	12	29	—	—	3	41	17	44	30
Förband o. dyl.	31	11	22	18	48	1	1	1	18	4	40	34
Linne	33	14	9	4	26	3	33	1	20	5	23	16
Apparatur	73	51	13	3	10	2	11	1	67	44	24	10
Möbler	38	24	9	5	36	7	12	2	24	15	20	14
Förberedelser för förlossning												
Iordningställande av förlossningssäng	25	1	29	23	51	1	—	—	13	1	34	30
Iordningställande och skötsel av narkosbord	82	48	16	5	8	2	3	—	68	35	36	18
Iordningställande och skötsel av operationsbord	78	49	10	1	4	2	15	—	70	44	23	9
Iordningställande och skötsel av trilén- och lustgasapparat	88	49	19	7	5	—	—	—	81	44	26	12
Uppdukning till förlossning	51	10	30	17	32	—	—	—	35	7	49	36
Patientvårdande arbetsuppgifter												
Toalett	8	—	21	20	71	—	1	—	2	—	23	22
Av- och påklädning	11	—	24	21	62	—	6	—	4	—	21	19
Bäddning	14	—	26	24	61	—	1	—	6	—	30	27
Matutdelning	65	9	20	6	26	2	1	—	49	6	30	13
Matning	14	—	18	16	55	1	12	2	12	—	22	17

gifter, förekommande vid förlossningsavdelningar vid lasarett. Antal enheter: 100

vid vilka arbetsuppgiften enligt avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 45—47 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
49	45	—	—	—	—	4	4	46	50	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
36	60	—	—	—	—	2	2	24	74	—	—	särskild städpersonal
17	79	2	—	—	—	1	1	13	84	2	—	» »
20	9	66	1	1	—	3	3	18	10	66	2	annan än sjukvårdspersonal
4	1	92	1	—	—	1	1	4	3	92	—	» » »
76	10	—	—	—	—	10	10	82	8	—	—	sjukvårdsbiträde
74	7	—	—	—	—	11	11	82	7	—	—	»
50	4	—	—	5	—	40	38	52	5	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
41	6	—	1	8	2	44	42	42	8	—	—	» »
42	6	—	—	8	2	45	43	41	8	—	—	» »
47	5	—	—	6	—	44	42	45	7	—	—	» »
44	2	2	—	2	1	47	47	46	3	2	—	undersköterska
6	14	66	2	2	—	13	11	6	14	66	1	»
26	7	27	1	10	4	32	30	21	11	27	1	»
22	5	49	—	5	3	15	14	24	7	49	1	»
15	3	—	1	46	12	52	28	20	5	—	1	undersköterska
18	4	—	1	33	10	55	42	19	5	—	1	»
19	4	—	—	33	10	55	42	19	5	—	1	»
25	2	—	2	37	12	52	35	25	2	—	1	»
41	5	1	1	13	2	45	39	39	6	1	2	»
25	4	33	2	14	2	24	17	28	5	33	3	»
8	2	11	2	72	43	30	9	5	2	11	1	barnmorska-undersköt.
34	13	12	3	22	9	26	20	31	13	12	2	undersköterska
55	2	—	—	10	—	40	35	54	1	—	—	sjukvårdsbiträde
9	2	3	—	67	33	40	20	9	1	3	—	barnmorska
4	2	15	—	62	33	34	14	6	1	15	2	sjukvårdsbiträde
6	1	—	—	84	47	30	10	6	—	—	—	barnmorska
29	—	—	—	45	11	53	31	23	—	—	1	undersköterska
73	2	1	—	1	—	22	22	76	—	1	—	sjukvårdsbiträde
69	2	6	—	2	—	21	20	72	—	6	—	»
63	3	1	—	5	—	36	34	58	2	1	—	»
34	3	1	—	53	8	35	17	27	2	1	—	undersköterska
57	1	12	1	8	—	26	23	55	1	12	1	sjukvårdsbiträde

Tab. 4. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Behandlingar												
Blåstappning	100	79	1	—	—	—	—	—	95	69	10	4
Blåssköljning	54	49	—	—	—	—	45	1	49	42	6	4
Andningsövning	68	65	—	—	1	3	23	5	66	60	4	2
Syrgasbehandling	100	84	—	—	—	—	—	—	93	72	10	5
Behandling med värmedyna	39	24	10	6	10	—	45	—	31	17	20	11
Behandling med värmelampa	24	17	4	1	7	—	67	1	19	12	10	5
Injektioner												
Subcutana	99	65	5	1	—	—	—	—	94	63	11	3
Intravenösa	96	93	—	—	—	—	4	—	95	93	—	—
Intramuskulära	99	68	3	1	—	—	—	—	94	63	11	4
Infusioner												
Subcutana	55	54	—	—	—	2	42	1	54	53	1	1
Intravenösa	91	86	—	—	—	4	5	—	90	86	1	1
Blodtransfusioner	80	76	—	—	—	10	10	—	77	73	1	1
Provtagning												
Urinprov	70	36	24	10	18	2	—	—	54	20	44	22
Blodprov	84	57	—	—	2	9	5	—	77	52	6	4
Rutinkontroller												
Temperatur	14	3	27	26	60	—	—	—	9	2	35	33
Puls	91	66	7	2	7	—	—	—	77	49	28	16
Blodtryck	99	75	—	—	1	—	—	—	92	62	16	7
Inskrivning av patient	94	86	5	3	2	1	—	—	84	75	11	9
Utskrivning av journal	96	94	—	—	—	—	3	1	91	89	—	—
Mätning av patient	40	30	10	6	19	—	34	1	30	21	19	16
Vägning av patient	39	22	17	11	36	—	14	—	25	8	30	22
Patientens förberedande för förlossning												
Rakning	12	—	30	28	60	—	—	—	3	—	34	32
Lavemang	10	—	30	27	63	—	—	—	3	—	33	31
Dusch	7	1	30	29	63	—	1	—	2	—	33	31
Desinfektion	84	68	8	3	13	—	—	—	79	58	22	10
Arbetsuppgifter under förlossning												
Assistens vid förlossning (till barnmorska)	4	—	34	33	63	—	—	—	4	—	50	48
Assistens vid tångförlossning (till läkare)	98	80	8	—	—	—	2	—	98	79	9	—
Assistens vid operation	82	73	4	1	1	3	12	1	82	71	8	1
Assistens vid narkos	65	49	8	3	6	14	12	—	64	48	14	8
Passning av patienten under förlossningen	100	61	12	—	—	—	—	—	98	59	17	1
Passning av patienten under efterbördsskiftet	100	89	2	—	—	—	—	—	99	89	5	—

vid vilka arbetsuppgift avdelnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 45—47 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
1	—	—	—	91	69	14	9	—	—	—	—	barnmorska
1	—	45	1	51	42	6	4	—	—	45	—	»
2	5	23	2	64	51	7	2	1	9	23	1	»
2	—	—	—	93	66	16	6	1	—	—	—	»
11	—	45	2	21	11	25	18	16	—	45	—	sjukvårdsbiträde
9	—	67	—	12	7	14	13	9	—	67	—	»
3	—	—	—	94	66	13	5	1	—	—	—	barnmorska
—	—	5	—	94	89	1	1	—	—	5	—	»
2	—	—	—	96	71	7	3	1	—	—	—	»
—	1	42	2	57	54	1	—	—	—	42	1	barnmorska
—	3	5	1	91	87	1	1	—	2	6	—	»
—	10	11	1	78	75	1	1	—	9	11	1	»
21	3	—	—	41	13	44	27	31	1	—	—	barnmorska-sjukvårdsbitr.
3	11	5	—	76	49	14	6	3	10	5	—	undersköterska
58	—	—	—	5	—	33	32	63	—	—	—	sjukvårdsbiträde
7	—	—	—	75	46	34	16	9	—	—	—	barnmorska-undersköt.
1	—	—	—	88	49	30	9	2	—	1	—	» »
1	6	—	—	76	68	14	11	2	11	—	—	barnmorska
—	6	3	—	87	83	1	1	—	9	3	—	barnmorska
20	—	34	—	30	19	21	18	18	—	34	—	sjukvårdsbiträde
39	—	14	—	20	5	36	29	37	—	14	—	sjukvårdsbiträde
65	—	—	—	5	—	47	44	51	—	—	—	sjukvårdsbiträde
66	—	—	—	4	—	34	32	64	—	—	—	»
66	—	1	—	2	—	31	31	66	—	1	—	»
11	—	—	—	67	50	29	19	13	—	—	1	barnmorska
47	1	—	—	1	—	53	52	47	—	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
—	—	2	—	97	77	11	—	1	—	2	—	barnmorska
1	3	12	1	83	67	10	1	2	2	12	—	»
4	13	11	—	60	41	16	10	7	11	11	1	undersköt.-sjukvårdsbitr.
1	—	—	—	97	51	26	2	1	—	—	—	barnmorska
1	—	—	—	98	80	8	1	—	—	—	1	»

Tab. 4. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Arbetsuppgifter efter förlossning												
Efterskötning av patienten:												
Kontroll av uterus storlek	100	96	—	—	—	—	—	—	100	96	1	—
Kontroll av urinblåsa	100	96	—	—	—	—	—	—	97	92	2	2
Kontroll av temperatur	23	12	27	25	52	—	—	—	17	10	39	36
Spolning, »spänna gördel» ..	83	25	22	7	10	—	—	—	70	19	36	20
Skötning av barnet	83	33	19	6	11	—	—	—	70	27	33	15
Kontroll av barnet	100	82	2	—	—	—	—	—	100	80	6	—
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp ..	99	90	—	—	—	—	1	—	98	90	1	—
Rekvisition av läkemedel	98	90	—	—	—	1	1	—	97	89	1	1
Utdelning av läkemedel	100	91	—	—	—	—	—	—	100	91	1	—
Förband												
Beredning	17	—	26	23	54	3	3	—	9	—	32	30
Förpackning	15	1	30	26	57	1	1	—	7	—	39	37
Sterilisering	4	1	14	14	23	15	44	—	3	—	19	18
Transporter												
Matvagn	—	—	5	5	61	13	21	—	—	—	1	1
Kläder	—	—	9	9	63	9	17	2	—	—	5	5
Apoteksvaror	11	7	11	10	51	16	11	1	5	4	10	10
Förrådsvaror	—	—	9	9	57	22	12	—	—	—	6	6
Post	5	3	2	1	34	33	27	—	3	1	4	3
Till och från röntgenavdelning	42	8	19	9	37	6	6	—	36	6	19	10
Till BB-avdelning	21	3	16	13	45	4	15	2	14	2	17	14
Administrativa arbetsuppgifter												
Förande av liggare	83	83	—	—	—	8	9	—	74	74	—	—
Arkivering av journaler	49	49	—	—	—	14	37	—	31	31	—	—
Förande av väntelista	11	11	—	—	—	3	85	1	9	9	—	—
Utskrivning av beläggningsrapport	72	72	—	—	—	1	27	—	67	67	1	1
Utskrivning av rekvisitioner ..	98	97	1	—	—	—	2	—	93	88	9	4
Födelseanmälningar	97	97	—	—	—	—	3	—	96	96	—	—

vid vilka arbetsupp- avdelnings- uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsupp- giften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 45—47 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
—	—	—	—	98	92	3	1	—	—	—	1	barnmorska
1	—	—	—	97	90	3	2	1	—	—	—	»
47	—	—	—	15	7	38	35	50	—	—	—	»
10	—	—	—	65	19	42	22	13	—	—	—	»
15	—	—	—	68	19	37	16	16	—	—	—	undersköterska
—	—	—	—	99	81	5	1	—	—	—	—	barnmorska
1	—	1	—	98	89	1	—	1	—	1	—	barnmorska
—	1	1	—	98	91	2	—	—	1	1	—	»
—	—	—	—	100	88	3	—	—	—	—	—	»
49	9	3	—	5	—	32	30	51	10	3	1	undersköt.-sjukvårdsbitr.
47	8	1	—	4	—	41	40	45	9	1	1	undersköterska
16	19	44	—	3	—	18	16	20	17	44	—	»
53	25	21	—	—	—	1	1	43	36	20	—	transportpersonal
54	22	17	2	—	—	2	2	45	37	16	—	»
43	31	11	—	2	2	11	11	33	43	11	—	»
46	36	12	—	—	—	1	1	35	51	12	1	»
27	40	26	1	—	—	—	—	23	50	26	1	»
36	12	6	—	25	4	16	11	38	19	6	1	sjukvårdsbiträde
49	8	15	—	8	—	12	12	55	10	15	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
—	17	9	—	73	73	—	—	—	18	9	—	barnmorska
1	31	37	—	27	27	2	2	1	33	37	—	skrivpersonal
—	6	85	—	7	7	1	1	—	6	85	1	»
—	5	27	—	66	65	4	3	—	3	27	1	»
—	1	2	—	85	76	19	10	—	3	2	—	»
—	1	3	—	93	93	1	1	—	3	3	—	barnmorska

Tab. 5. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsuppgifter, före-

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället									Antal arbetsenheter vid enligt avsköterskans				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5
Städning														
Daglig städning	1	—	12	12	49	52	2	—	—	1	—	4	4	74
Storstädning	—	—	6	6	54	35	14	3	4	—	—	2	2	76
Diskning														
I faecesrum	—	—	9	9	35	65	1	6	—	—	—	5	5	47
I pipettrum	3	1	14	12	17	75	2	7	—	3	1	8	6	33
I specialrum	4	—	12	10	23	57	2	19	1	4	—	7	5	33
Materielvård														
Utensilier	58	24	22	10	6	37	—	—	5	51	22	32	18	9
Instrument	53	27	21	11	3	37	—	8	4	41	19	32	19	4
Injektionssprutor	35	14	24	20	2	45	—	12	2	21	8	35	28	5
Injektionsspetsar	37	16	24	20	2	45	—	10	2	23	9	34	27	5
Apparater	101	81	7	—	2	5	3	4	1	102	81	8	—	2
Förband	10	7	14	13	3	49	—	39	2	4	3	23	23	5
Möbler	23	12	8	8	24	46	—	11	4	18	9	11	10	33
Sterilisering														
Autoklavering	6	2	3	2	2	4	3	98	1	5	2	5	4	2
Torrsterilisering	21	6	23	22	3	58	1	11	—	12	4	32	29	5
Omhändertagande av patienter på laboratoriet	97	25	31	5	—	4	7	2	1	95	23	40	8	—
Patientregistrering	34	18	7	2	—	1	23	53	3	30	16	11	6	—
Förberedelser till provtagning														
Iordningställande av rör	62	19	33	17	3	32	1	1	—	37	6	40	26	5
Fyllning av rör	59	22	35	23	—	32	1	1	—	34	9	43	29	2
Iordningställande av provtagningsbrickor	79	34	30	11	—	25	—	1	—	47	18	43	28	—
Provtagning														
Venprover	102	58	13	2	—	—	—	12	—	98	51	23	5	—
S. R.	90	39	18	3	—	1	—	22	—	85	36	26	7	—
M. S. R.	105	41	30	1	—	—	—	10	—	98	41	38	7	—
Kapillärprov	115	35	35	—	—	—	—	—	1	103	31	44	9	—
Hb	115	32	36	—	—	1	—	—	—	105	29	46	7	—
Röda	114	35	34	—	—	1	—	1	—	105	32	44	7	—
Vita	114	34	35	—	—	1	—	1	—	104	32	44	8	—
Utstryksprep. för diffräkning	113	49	29	1	—	1	—	1	—	108	49	36	5	—
Blodsocker	107	28	36	4	—	3	—	2	—	98	27	45	9	—
B.M.B.	59	51	7	3	—	1	1	52	—	58	52	7	4	—
EKG	43	21	9	2	—	3	3	65	—	35	19	12	5	—
Förberedelser till undersökning														
Beredning av lösningar	96	74	4	—	—	—	—	19	1	97	74	9	—	—
Undersökningar														
Magsaftsprov:														
Ewalds prov	67	41	16	6	—	10	—	32	1	62	36	25	13	—
Histamin	81	46	27	12	—	11	—	11	1	75	41	35	18	—

mmande vid laboratorier vid lasarett. Antal redovisade arbetsenheter: 116

ilka arbetsuppgiften elnings-ppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning									Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 47—49 samt 76—83)
6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
35	2	—	—	—	—	4	4	78	33	1	—	—	ekonomibiträde
15	20	3	—	—	—	2	2	85	8	18	3	—	»
57	1	6	—	—	—	5	5	49	55	1	6	—	laboratoriebiträde
64	2	7	1	2	1	9	8	36	61	2	7	—	»
53	2	19	—	4	—	8	5	34	52	2	19	—	»
33	—	—	5	47	20	34	17	7	38	—	—	7	undersköterska
42	—	8	2	44	20	35	21	1	39	—	8	3	»
49	—	12	1	24	10	39	29	3	45	2	12	1	»
50	—	10	1	20	6	39	30	3	49	2	10	2	»
4	3	4	1	96	76	11	1	1	8	3	5	2	laboratris-undersköt.
44	—	38	2	5	3	23	22	3	43	1	38	4	undersköterska
41	—	10	4	21	9	17	13	30	40	—	10	2	»
5	2	98	—	4	1	5	4	1	5	4	98	—	undersköterska
57	2	11	—	7	4	37	36	2	53	5	11	2	»
5	5	2	1	91	25	38	6	—	12	4	2	1	den befattn.havare som tar provet
2	23	53	1	29	16	11	5	—	3	25	53	1	skrivpersonal
46	1	1	—	35	5	44	30	3	46	1	1	—	undersköterska
49	1	1	—	34	7	47	31	3	47	—	1	—	»
40	—	1	—	45	11	43	28	—	42	—	1	—	den befattn.havare som tar provet
—	—	12	1	94	45	29	6	—	3	—	12	1	undersköterska
2	—	22	—	78	32	33	11	—	5	—	22	—	»
1	—	10	—	85	35	41	11	—	9	—	10	1	»
3	—	—	1	95	30	47	11	—	9	—	—	1	»
4	—	—	—	92	24	52	14	—	10	—	—	—	»
3	—	1	—	93	32	45	13	—	9	—	1	—	»
3	—	1	—	93	31	47	13	—	9	—	1	—	»
2	—	1	—	99	48	38	10	—	6	—	1	—	»
7	—	2	—	85	26	50	19	—	10	—	2	—	»
1	1	52	—	56	46	11	5	—	2	1	52	—	sjuksköterska
7	4	65	—	37	19	17	8	—	4	2	65	—	»
—	1	18	—	95	73	8	1	—	1	1	18	—	laboratris
9	—	32	—	61	39	26	13	—	9	—	32	1	undersköterska
13	—	10	—	79	48	33	17	—	10	—	10	—	»

-2862 61

Tab. 5. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället									Antal arbetsenheter vi enligt av sköterskan				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5
Undersökningar (forts.)														
Urinprov:														
Äggvita	58	9	27	15	1	41	—	1	—	43	5	40	24	—
Esbach	50	8	26	17	1	43	—	5	—	35	4	35	22	—
Spec. vikt	53	9	25	17	1	43	—	2	—	38	3	36	23	—
NaCl i urin	80	46	14	6	—	13	—	17	—	70	39	18	9	—
Socker, kvantitativt	61	8	30	17	—	36	—	2	—	47	5	38	23	—
Socker, kvalitativt	53	9	27	16	1	44	—	2	—	42	6	36	22	1
Gallstatus i urin	59	12	26	16	1	39	—	1	—	49	6	37	23	1
Diastas	62	13	28	17	1	35	—	1	—	50	7	36	22	1
Legal	55	6	27	16	1	42	—	2	—	42	3	36	22	1
Gerhard	52	7	24	14	1	40	—	8	1	41	3	34	20	1
Avföringsprov:														
Blodförekomst	52	10	26	17	1	44	—	2	—	41	7	34	23	1
Katalas	58	20	22	14	1	38	—	5	—	47	15	30	18	1
Jäsning	37	14	15	10	1	30	—	37	1	32	11	21	13	1
Gallstatus i faeces	55	15	25	19	—	37	—	5	—	47	12	33	22	—
Maskägg	92	45	15	7	—	14	—	3	—	90	48	20	7	—
Fullständig faecesundersökning	96	51	11	5	—	5	—	10	—	94	53	16	4	—
Trypsin i faeces	30	23	3	2	—	3	—	81	—	28	20	5	3	—
Sputumprov:														
Tbb	98	66	8	—	—	1	—	16	1	98	65	12	—	—
Analyser:														
Meulengracht	99	69	11	3	—	1	—	13	—	90	56	22	10	—
Serumäggvita	106	76	6	1	—	—	1	8	—	103	73	13	3	—
Restkväve	102	56	24	5	—	4	—	5	—	97	52	28	11	—
Blodsocker	102	41	29	6	—	5	—	3	—	94	41	34	13	—
Bilirubin	89	63	4	—	—	1	—	26	—	87	60	9	2	—
Serumklorid	96	70	8	1	—	—	1	17	1	95	69	10	2	—
Alkalireserv	103	78	7	—	—	—	—	13	—	102	75	7	1	—
Takata	96	64	12	2	—	2	—	16	—	93	60	17	4	—
Osmotisk resistens	107	84	6	2	—	1	—	11	—	98	77	8	4	—
GOT/GPT	62	46	4	1	—	—	1	52	—	63	44	5	—	—
Kalk i blod	92	71	4	—	—	1	1	22	—	91	69	6	1	—
Tymol	82	57	7	2	—	—	1	31	—	80	56	12	3	—
Serumjärn	66	47	2	—	—	—	1	49	—	64	44	5	2	—
Fosfataser	68	45	6	1	—	—	1	46	—	68	46	6	1	—
Sättning och avläsning av SR	81	18	32	10	1	16	—	8	—	54	8	46	24	—
Förberedelser till mikroscopering														
Preparatberedning	75	34	22	10	—	17	—	13	1	63	25	30	18	—
Preparatfärgning	81	31	29	11	1	22	—	1	—	61	18	42	23	—
Mikroscopering														
Urinpreparat	114	93	4	—	—	—	—	2	—	114	92	6	—	—
Bakteriepreparat	113	101	1	—	—	—	—	3	—	113	102	1	—	—
Räkning av blodkroppar	112	78	12	1	—	1	—	2	—	105	64	26	6	—
Differentialräkning	115	96	1	—	—	—	—	1	—	115	97	1	—	—
Trombocyträkning	115	92	8	—	—	—	—	1	—	114	92	9	1	—
Reticulocyter	112	93	3	—	—	—	—	4	—	111	91	5	1	—

vilka arbetsuppgiften delnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning									Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 47—49 samt 76—83)
6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
48	—	1	—	30	3	44	32	—	53	—	1	—	laboratoriebiträde
54	—	5	—	24	3	43	31	—	56	—	5	—	undersköterska
53	—	2	—	29	4	43	33	—	52	—	2	—	»
19	—	17	1	69	39	26	16	—	13	—	17	1	»
44	—	2	—	48	11	48	32	—	37	—	2	—	»
49	—	2	—	33	5	45	32	—	49	—	2	—	laboratoriebiträde
42	—	1	—	46	12	45	30	—	39	—	1	—	undersköterska
42	—	1	—	47	10	45	29	—	39	—	1	—	»
49	—	2	—	35	4	45	31	—	48	—	2	—	»
46	—	8	—	34	4	41	27	—	47	—	8	—	»
49	—	2	—	38	9	46	35	—	41	—	2	—	undersköterska
45	—	5	—	41	17	42	32	—	38	—	5	—	»
33	—	37	—	29	12	33	25	—	25	—	37	—	»
42	—	5	—	44	17	42	33	—	34	—	5	—	»
16	—	3	—	90	55	21	11	—	12	—	3	—	laboratris
8	—	10	—	90	60	14	8	—	6	—	10	2	»
4	—	81	—	27	21	5	5	—	3	—	81	—	»
2	—	16	—	98	76	13	1	—	1	—	16	—	laboratris
2	—	13	1	85	58	23	13	—	5	—	13	—	undersköterska
—	1	8	1	98	72	12	6	—	2	1	8	—	laboratris
2	—	5	1	92	55	30	14	—	5	—	5	—	undersköterska
6	—	3	—	89	42	40	15	—	9	—	3	—	»
1	—	26	—	81	57	11	5	—	4	—	26	—	laboratris
—	2	16	1	89	66	10	5	—	3	2	16	1	»
—	1	12	—	99	76	8	2	—	2	1	12	—	»
3	—	16	—	89	60	17	7	—	4	—	16	—	»
3	—	11	—	99	76	7	3	—	3	—	11	—	»
—	1	52	—	61	43	6	2	—	—	1	52	—	»
1	1	22	—	86	67	6	3	—	3	1	22	1	»
1	1	31	—	75	54	12	6	—	2	1	31	1	»
—	2	48	—	63	44	5	2	—	1	2	48	—	»
—	2	45	—	66	44	7	2	—	1	2	45	—	»
30	—	8	—	41	5	52	33	—	34	—	8	—	laboratoriebiträde
21	—	13	1	63	29	25	16	—	24	—	13	—	undersköterska
31	—	1	—	59	17	40	20	—	36	—	1	—	»
1	—	1	—	109	89	6	2	—	2	—	1	2	laboratris
—	—	3	—	113	103	1	—	—	—	—	3	—	»
3	—	2	—	102	68	26	10	—	2	—	2	—	»
—	—	1	—	115	98	—	—	—	—	—	1	—	»
—	—	1	—	113	94	7	2	—	—	—	1	—	»
—	—	4	—	112	93	5	—	—	—	—	4	—	»

Tab. 5. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället									Antal arbetsenheter vid enligt avsköterskans				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5
Bedömning av														
blödningstid	112	90	6	2	—	—	—	2	—	110	84	12	4	—
resistens	91	81	1	—	—	2	—	22	1	91	77	6	1	—
koaguleringstid	113	92	6	2	—	—	—	1	—	111	85	12	4	—
Serologiska undersökningar														
Blodgruppering	97	92	—	—	—	—	—	19	—	97	93	—	—	—
Rh-bestämning	94	89	—	—	—	—	—	22	—	93	89	—	—	—
Meinicke	55	35	9	1	—	1	—	59	—	52	34	12	3	—
Protrombinindex	107	70	21	4	—	4	—	1	—	104	59	30	5	—
Förberedelse för korstestning	94	87	3	1	—	1	1	19	—	93	87	4	2	—
Bakteriologiska undersökningar														
Odling	22	19	—	—	—	—	1	92	1	23	20	—	—	—
Resistensbestämning	15	12	—	—	—	—	1	99	1	16	13	—	—	—
Gonokockodling	6	4	—	—	—	—	—	110	—	6	4	—	—	—
Passning av termostat	22	5	26	19	7	52	—	12	4	14	5	28	24	8
Medicin														
Omvårdnad om medicinskåp	60	59	—	—	—	—	—	54	2	60	59	—	—	—
Rekvisition av apoteksvaror	112	107	2	1	—	1	—	2	—	112	106	3	1	—
Uttagande ur medicinförvaringsskåp	62	46	4	—	—	3	—	51	—	63	49	4	—	—
Blodgivarregister	51	38	6	—	—	1	8	56	—	41	30	7	1	—
Kalla blodgivare	49	27	9	2	—	3	5	57	—	37	16	14	5	—
Transporter														
Apoteksvaror	9	3	15	13	7	52	23	12	—	5	1	12	10	10
Förrådsvaror	4	—	12	11	15	52	23	11	—	4	—	10	8	14
Post	5	3	6	5	4	27	36	36	3	2	1	3	2	5
Hämtning av prover från avdelningarna	3	1	1	—	—	7	18	88	—	3	1	1	—	1
Utbärning av laboratoriesvar	5	—	1	—	—	3	21	86	1	3	—	1	—	1
Administrativa arbetsuppgifter														
Registrering av laboratorieresultat	79	31	22	1	—	2	29	5	—	49	22	18	5	—
Utskrivning av svar	88	40	20	—	—	—	27	1	—	73	34	20	2	—
Förande av arbetsliggare	70	60	4	—	—	2	17	26	1	58	47	6	1	—
Rekvisition av lösningar	111	107	1	—	—	—	3	1	1	110	105	2	—	—
Rekvisition av glasvaror	101	88	10	3	—	4	7	1	—	94	82	15	8	—
Rekvisition av laboratoriemateriel.	107	96	4	—	—	1	7	1	—	104	93	6	1	—

vilka arbetsuppgiften delnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning									Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 47—49 samt 76—83)
6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
—	—	2	—	109	84	12	5	—	—	—	2	—	laboratris
2	—	22	—	88	78	6	4	—	2	—	22	—	»
—	—	1	—	110	86	12	5	—	—	—	1	—	»
—	—	19	—	96	94	—	—	—	—	—	19	1	sjuksköt.-laboratris
—	1	22	—	93	89	—	—	—	—	1	22	—	» »
2	—	59	—	51	37	10	4	—	1	—	59	1	undersköterska
6	—	1	—	96	63	29	11	—	6	—	1	2	»
1	1	19	—	90	86	4	3	—	2	1	19	1	sjuksköt.-laboratris
—	1	92	—	23	21	—	—	—	—	1	92	—	laboratris
—	1	99	—	16	14	—	—	—	—	1	99	—	»
—	—	110	—	6	5	—	—	—	—	—	110	—	»
54	—	12	4	14	5	29	23	3	61	—	12	3	laboratoriebiträde
—	—	54	2	61	60	—	—	—	—	—	54	1	sjuksköterska
1	—	2	—	112	108	1	—	—	2	—	2	—	»
2	—	51	—	64	54	3	—	—	1	—	51	—	»
2	16	56	—	37	29	7	2	—	1	20	56	—	skrivpersonal
4	13	57	—	29	12	10	3	—	9	18	57	—	sjuksköterska
45	32	12	2	2	2	6	6	7	43	46	12	—	transportpersonal
41	36	11	2	—	—	4	4	12	36	53	11	—	»
24	45	36	2	—	—	2	2	6	18	54	36	—	»
5	19	88	—	1	1	—	—	1	5	21	88	—	»
4	22	86	—	2	—	1	—	—	5	23	86	—	»
8	49	5	—	48	21	23	9	—	7	47	5	—	skrivpersonal
1	38	1	1	68	32	21	3	—	1	43	1	—	skrivpers. el. den som gjort undersökningen
3	28	26	—	57	47	6	2	—	2	29	26	—	skrivpersonal
—	4	1	1	112	107	2	—	—	—	2	2	—	undersköterska
4	9	1	—	93	76	19	9	—	4	8	2	—	»
1	9	1	—	99	87	11	5	—	1	8	3	—	»

Tab. 6. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsuppgifter, förekom-
därav med röntgendiagnostik

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enlig sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Daglig städning	—	—	4	4	48	71	—	1	—	—	1	1
Storstädning	1	—	2	2	35	80	5	1	—	—	1	1
Tvättgodsbehandling												
Sortering	—	—	3	3	26	12	81	2	—	—	2	2
Räkning	—	—	2	2	9	7	104	2	—	—	1	1
Diskning												
I beredningsrum	5	2	20	17	76	14	11	1	1	1	18	18
I sköljrum	—	—	9	9	87	16	11	1	—	—	8	8
Materielvård												
Instrument	72	25	36	19	27	1	3	2	49	13	63	44
Injektionssprutor	70	25	35	19	29	1	3	2	44	12	63	45
Injektionsspetsar	68	24	35	20	30	1	3	2	44	12	62	43
Utensilier i övrigt	68	30	31	15	34	3	1	3	48	16	61	39
Apparatur	85	59	16	6	19	4	7	3	74	43	35	16
Linne	38	24	12	10	29	14	30	3	23	9	27	22
Möbler	45	31	9	7	33	21	9	4	30	21	21	18
Röntgen- och ventilrör	56	46	7	5	11	12	38	2	52	41	14	9
Kassetter	48	15	23	15	47	3	10	1	38	13	27	19
Klädsel av plattor	10	3	12	10	50	3	50	1	4	—	15	14
Tvättning och omstoppning av kuddar med träull etc.	16	2	11	9	52	5	41	1	6	—	14	14
Desinfektion och sterilisering	41	13	36	24	27	9	16	7	27	5	55	39
RÖNTGENDIAGNOSTIK												
Patients förberedande för undersökning												
Förberedelseanvisningar	71	30	22	2	4	33	2	1	55	27	28	10
Mottagande av patienter i väntrum etc.	52	10	26	8	27	24	1	1	32	3	32	14
Införande av patienter till undersökning	67	6	31	11	32	2	—	1	36	1	34	16
Av- och påklädning	54	3	24	7	49	2	—	1	29	—	27	12
Uppläggning på undersökningsbord etc.	90	4	35	3	17	2	—	1	62	1	39	7
Renlighetslavemang	2	—	16	16	84	3	7	1	—	—	17	17
Förberedelser till undersökning												
Assistens vid uppdukning	59	36	27	17	27	1	8	1	47	25	43	32
Uppdukning av sterila bord för spec. undersökningar	95	67	22	6	3	3	5	1	86	56	35	15
Tillredning av kontrastmedel	29	1	23	16	65	2	—	1	23	1	33	24
Undersökning												
Assistens vid kontrastgivning	82	17	26	2	25	1	1	2	76	11	35	6
Inställande för bildtagning	112	67	20	—	—	—	—	1	111	59	30	1
Manövrering av apparatbordet vid genomlysning och exponering	112	69	19	—	—	—	—	1	111	57	30	1
Kassettservice	33	3	29	16	59	2	2	1	19	1	33	25

mande vid röntgenavdelningar vid lasarett. Antal redovisade arbetsenheter: 124, 113, med röntgenterapi 75

vid vilka arbetsupp-avdelnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 49—53 samt 83—87)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
29	94	—	—	—	—	—	—	27	97	—	—	ekonomibiträde
12	106	5	—	—	—	—	—	12	107	5	—	särskild städpersonal
23	16	82	1	—	—	1	1	23	17	82	1	annan än sjukvårdspersonal
8	9	105	1	—	—	1	1	7	10	105	1	» » »
70	24	11	—	1	—	14	13	73	26	11	—	ekonomibiträde
75	29	11	1	—	—	5	5	76	31	11	1	»
23	3	4	1	41	9	73	53	22	1	3	4	undersköterska
26	4	4	1	38	9	72	53	23	4	3	3	»
27	5	4	1	42	11	79	62	4	3	3	10	»
31	3	2	1	43	13	67	46	26	3	1	5	»
17	6	8	3	77	42	39	17	9	8	8	5	sjuksköt.-röntgenassistent
29	18	31	1	17	5	28	23	36	14	30	4	undersköterska
34	31	10	1	22	10	26	19	39	30	9	5	»
10	12	41	—	51	36	17	9	10	13	40	1	sjuksköt.-röntgenassistent, alt. teknisk personal
53	3	10	1	38	11	38	26	43	2	12	3	undersköt.-fotografiskt bitr.
52	5	49	—	2	—	15	15	53	5	48	1	sjukvårdsbiträde
56	6	41	1	5	—	10	10	58	9	41	1	»
25	13	16	4	24	6	54	40	23	15	16	6	undersköterska
9	36	3	—	56	26	29	11	8	36	2	—	sjuksköt.-skrivpersonal
40	26	—	1	28	5	30	18	40	27	—	—	sjukvårdsbitr.-skrivpers.
58	3	—	—	27	1	27	16	67	3	—	—	sjukvårdsbiträde
68	3	—	1	21	—	24	14	74	3	—	1	»
42	2	—	—	59	2	38	8	44	2	—	—	»
85	3	8	—	—	—	17	17	87	1	8	—	»
24	1	9	—	42	17	49	34	28	1	8	—	sjukvårdsbiträde
4	3	5	—	89	57	37	16	—	3	5	—	sjuksköt.-undersköt.
65	1	—	—	20	1	30	23	69	1	—	—	sjukvårdsbiträde
27	1	2	1	69	10	39	13	29	1	1	—	sjuksköt.-undersköt.
1	—	—	—	112	56	35	1	—	—	—	—	sjuksköt.-röntgenass.
—	—	—	1	110	55	35	1	2	—	—	—	» »
65	2	2	—	17	1	28	21	71	2	2	—	sjukvårdsbiträde

Tab. 6. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Mörkrumsarbete etc.												
Beredning av framkallnings- och fixeringslösningar	11	1	18	16	71	2	12	1	4	2	21	20
Laddning av kassetter	26	1	25	15	65	1	4	2	16	1	27	20
Tömning av kassetter	25	1	25	15	67	1	4	1	15	1	27	20
Filmmärkning	24	1	26	15	68	1	4	1	14	1	27	21
Framkallning och fixering	25	2	24	14	55	12	6	1	14	1	27	21
Sköljning	24	3	19	11	57	13	7	1	14	1	22	16
Hängning av film för våtgranskning	41	8	23	10	46	8	7	1	26	4	30	16
Torkning av film	28	1	16	7	55	11	11	1	16	—	21	12
»Demonstration»												
Sortering av filmer	64	31	19	10	32	6	—	1	33	10	29	18
Upphängning av film för demonstration	89	69	12	4	8	10	1	1	63	41	23	12
Expeditionsarbete												
Utskrivning av utlåtanden	1	—	1	—	—	100	11	1	—	—	—	—
Registrering av film o. utlåtanden	17	12	3	—	2	91	2	1	8	6	3	2
Hämtning av arkiverad film	18	1	9	3	20	71	—	1	6	1	8	5
Framtagning av gamla utlåtanden	17	1	11	5	20	64	6	1	4	—	5	4
Bokföring av kassagöromål (filmavg. till sjukhuset m. m.)	27	24	3	1	1	61	22	1	11	11	1	1
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp	110	101	4	—	—	—	2	1	110	102	4	—
Rekvisition av läkemedel, kontrastmedel o. dyl.	112	106	4	—	—	—	—	1	112	107	2	—
Utdelning av apoteksvaror	94	92	2	1	—	—	16	2	97	96	—	—
Transporter												
Apoteksvaror	9	7	13	12	49	27	15	1	8	7	15	14
Förrådsvaror	1	—	9	8	54	37	12	1	1	—	12	11
Post	4	3	1	1	19	57	31	1	1	1	—	—
Till avdelningarna	3	—	1	1	7	45	53	4	2	—	1	—
Administrativa arbetsuppgifter												
Tidsbeställningar	49	13	17	2	5	51	4	2	34	13	17	4
Inskrivning av patienter	28	17	8	3	4	57	20	1	18	12	6	3
Rekvisition av film, framkallningsmateriel m. m.	20	12	6	3	4	68	18	—	100	98	5	4
Förande av liggare över röntgen- och ventilrör	63	62	—	—	1	4	44	1	56	56	—	—
Förande av liggare över reparationer av röntgenapparatur	59	58	—	—	1	8	43	2	54	54	—	—
RÖNTGENTERAPI												
Förberedelser för behandling												
Tidgivning	58	37	5	—	7	9	—	1	46	28	10	3
Mottagande av patienter i väntrum	48	21	9	4	17	5	—	1	22	5	20	12

vid vilka arbetsupp-avdelnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 49—53 samt 83—87)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
74	2	13	—	5	2	21	19	73	2	14	—	undersköt.-fotografiskt bitr.
72	1	3	1	9	1	25	20	79	2	3	—	» »
74	1	3	—	8	1	25	20	80	2	3	—	» »
74	1	3	—	8	2	25	21	80	1	3	—	» »
59	13	6	—	7	1	24	20	66	14	6	—	» »
61	14	8	—	6	1	19	16	67	14	9	1	sjukvårdsbiträde
55	9	7	—	22	3	27	16	59	9	7	—	»
60	13	12	—	9	—	17	11	69	11	12	1	»
47	15	—	—	29	10	29	19	52	13	—	—	sjukvårdsbiträde
14	22	2	—	66	42	25	11	12	23	1	—	röntgenass.-undersköt.
—	102	11	—	—	—	—	—	—	102	11	—	skrivpersonal
2	99	2	—	7	6	3	3	1	100	2	—	»
20	81	—	1	3	—	7	5	20	85	—	—	»
19	81	5	—	3	—	4	3	21	81	5	—	»
1	81	19	—	11	11	1	1	—	84	17	—	»
—	—	2	1	111	103	2	—	—	—	2	—	sjuksköterska
—	—	—	1	113	107	1	—	—	—	—	—	»
—	—	15	1	98	95	1	—	—	—	15	—	»
38	38	15	—	2	2	15	15	34	47	15	—	transportpersonal
37	51	12	1	—	—	9	9	34	58	12	—	»
12	70	30	—	—	—	1	1	11	71	29	1	»
7	49	52	3	—	—	—	—	10	52	51	—	sjukvårdsbitr.-transportpers.
8	63	4	—	26	10	13	4	8	69	5	1	sjuksköt. o. skrivpers.
4	68	20	—	15	11	2	1	3	74	18	2	» » »
4	—	4	1	93	83	9	7	5	3	5	—	undersköterska
3	5	49	—	57	55	2	2	2	5	46	1	sjuksköt.-röntgenass.
2	8	49	—	53	52	2	2	2	7	47	2	» »
10	16	—	—	48	31	9	3	7	16	—	1	skrivpersonal
32	9	—	—	15	2	15	9	36	15	—	—	sjukvårdsbitr.-skrivpers.

Tab. 6. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Förberedelser för behandling (forts.)												
Införande av patienter till behandling	59	22	13	3	11	1	—	1	24	6	23	13
Av- och påklädning	45	22	13	6	21	1	—	2	16	5	22	17
Uppläggning av patient på behandlingsbord	63	25	13	3	8	—	—	1	36	9	22	10
Tillsyn av dåliga patienter	72	39	9	—	1	1	—	1	68	30	18	3
Placering av blygummiplattor kring behandlingsfälten	70	37	9	—	4	—	—	1	63	32	16	5
Placering av filter i rörkåpan	70	45	7	—	2	—	2	1	67	45	10	3
Inriktning av behandlingsfältet	72	56	5	—	—	—	1	2	73	57	7	1
Inställning av manöverapparaten på avsedd dos	68	44	8	2	4	—	—	1	70	44	12	3
Behandling												
Assistens åt läkare	74	52	7	—	—	—	—	1	74	48	14	1
Kontroll av röntgenapparaten, så att rätt dos ges patienten	75	66	4	—	—	—	—	1	75	68	4	—
Manövrering	62	36	10	4	8	—	—	1	53	30	17	10
Assistens vid omläggningar	43	28	9	4	5	—	17	6	40	19	17	7
Omläggningar	58	43	5	—	1	—	12	4	56	38	12	2
Efterarbete												
Borttagning av plattor, kuddar, papperslakan m. m.	57	27	11	4	12	—	1	1	27	6	19	10
Utväxling av patienter	55	29	11	4	15	—	—	1	24	6	20	12
Tillsyn och omvårdnad av terapiapparater	58	44	9	1	1	1	7	7	56	42	11	1
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp	61	56	1	—	—	—	13	1	62	55	2	—
Rekvisition av apoteksvaror	61	57	—	—	—	—	13	1	62	57	—	—
Utdelning av apoteksvaror	55	54	—	—	—	—	18	2	56	54	—	—
Förband												
Beredning	5	3	15	14	30	6	19	1	3	2	18	17
Förpackning	8	4	15	13	32	2	19	1	3	2	19	18
Sterilisering	7	4	15	13	22	6	25	2	7	3	22	19
Iordningställande av öronpinnar	13	7	13	11	38	4	8	1	5	2	19	16
Transporter												
Apoteksvaror	3	3	5	5	29	15	21	2	3	3	8	8
Förrådsvaror	1	1	3	3	26	25	18	2	1	1	4	4
Patienter till och från röntgenterapiavdelning	1	—	1	—	3	30	37	4	—	—	1	1
Administrativa arbetsuppgifter												
Inskrivning av behandling på patientkort	70	60	3	—	1	2	1	1	64	54	4	1
Uppbärande av avgifter för behandling	26	21	3	—	—	25	22	2	15	11	2	1
Utskrivning av terapijournaler	35	33	1	—	1	30	8	1	25	23	2	1
Arkivering av terapijournaler	42	33	5	2	13	14	3	1	21	17	6	4

vid vilka arbetsupp-avdelnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 49—53 samt 83—87)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
36	2	—	—	18	4	19	12	42	3	—	—	sjukvårdsbiträde
40	2	—	—	11	4	19	15	47	—	—	2	»
28	1	—	—	33	8	20	10	32	—	—	—	»
3	1	—	—	68	26	22	3	4	—	—	—	sjuksköterska
7	—	—	—	68	35	17	3	4	—	—	—	röntgenassistent
3	—	2	—	68	48	10	2	2	—	2	1	»
—	—	—	1	72	58	8	—	—	—	—	3	»
2	—	—	—	71	51	10	2	2	—	—	—	»
—	—	—	—	75	46	11	—	—	—	—	—	sjuksköt.-röntgenass.-undersk.
—	—	—	—	73	65	5	1	—	—	1	—	sjuksköt.-röntgenass.
11	—	—	1	57	33	17	9	9	—	—	—	» »
9	—	17	2	37	20	18	9	9	—	17	3	sjuksköt.-undersköt.
3	—	12	2	54	34	15	5	1	—	12	3	» »
37	—	1	—	18	4	18	13	44	—	—	—	sjukvårdsbiträde
39	—	—	—	14	5	18	14	46	—	—	1	»
3	1	11	3	58	42	10	1	3	2	10	1	röntgenassistent
—	—	13	—	62	56	2	—	—	—	13	—	sjuksköterska
—	—	13	—	62	57	1	—	—	—	13	—	»
—	—	18	1	57	55	1	—	—	—	18	—	»
26	9	20	—	3	—	16	14	27	11	20	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
28	6	20	—	3	—	17	15	27	9	21	—	undersköterska
16	7	26	—	6	1	18	15	16	11	25	2	»
41	5	8	—	5	1	14	11	43	8	8	—	sjukvårdsbiträde
19	23	22	—	2	1	4	4	17	29	22	1	transportpersonal
16	35	19	—	—	—	2	2	16	38	19	—	»
2	35	36	1	—	—	1	1	2	38	34	—	sjukvårdsbitr.-transportp.
1	8	1	—	64	51	8	2	1	7	1	—	sjuksköt.-röntgenass.
—	35	23	1	11	8	3	2	—	40	22	—	skrivpersonal
1	40	8	—	22	19	2	1	—	44	7	1	»
13	34	3	—	16	13	6	4	11	41	3	—	»

Tab. 7. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsuppgifter, före-
98, därav 31 med

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Daglig städning	—	—	12	12	74	12	—	—	—	—	5	5
Periodisk större städning	1	—	9	8	59	27	3	—	—	—	1	1
Storstädning	—	—	3	3	28	64	2	1	—	—	—	—
Tvättgodsbehandling												
Sortering	8	—	7	6	48	14	22	—	2	—	4	3
Räkning	7	2	4	4	31	11	45	—	3	2	2	2
Rengöring av												
utensilier som använts vid patientens vård (handfat, bäcken etc.)	1	1	8	8	87	1	—	1	—	—	8	8
sjukvårdsutensilier (lavemangskanna, rondskål, handskar etc.)	4	3	21	21	72	1	—	—	—	—	23	23
instrument	31	20	31	28	37	2	—	—	10	7	51	50
injektionssprutor	38	25	31	26	30	3	1	—	13	9	55	53
injektionsspetsar	37	24	31	26	31	3	1	—	12	8	55	53
sonder, katetrar o. dyl.	32	20	30	27	34	4	1	—	10	6	52	51
Desinfektion och sterilisering												
Kokning	35	21	30	28	31	2	2	—	11	6	50	49
Autoklavering	18	10	13	13	20	12	35	—	6	3	28	28
Torrsterilisering	34	18	21	19	22	5	18	—	12	8	38	36
Kemiska medel	31	18	14	12	21	4	30	—	15	10	29	27
Materielvård												
Instrument	59	46	26	22	14	2	1	—	34	26	47	44
Injektionssprutor	60	48	26	22	13	2	1	—	35	28	47	44
Injektionsspetsar	60	48	26	22	13	2	1	—	34	27	47	44
Utensilier i övrigt	48	31	23	19	26	—	1	4	29	21	41	38
Förband o. dyl.	36	17	28	23	39	—	—	—	15	8	44	41
Linne	48	27	14	11	27	4	8	—	29	17	29	24
Möbler	48	33	10	7	28	10	5	—	34	25	23	19
Sängutrustning	60	36	13	9	25	2	2	—	38	26	26	22
Blomvård	11	8	31	28	2	56	1	—	14	3	16	14
Patientvårdande arbetsuppgifter												
Toalett	3	—	20	20	75	—	—	—	1	—	19	19
Lavemang	10	4	21	21	66	—	—	1	2	—	28	27
Av- och påklädning	7	—	17	16	75	—	—	—	3	—	20	19
Bäddning av tom säng	3	—	14	14	81	—	—	—	1	—	13	13
D:o åt sängliggande rörlig patient	12	—	22	21	65	—	—	—	3	—	22	22
D:o åt sängliggande orörlig patient	58	3	30	19	21	—	—	—	36	3	50	39
D:o åt svårt sjuk patient	89	3	29	2	6	—	1	—	73	2	49	18
Matutdelning	80	14	21	3	14	—	—	1	65	12	40	20
Matning av patienter	24	2	23	20	54	—	—	—	12	—	32	30
D:o av dåliga patienter	96	31	23	1	1	—	—	—	86	29	42	10
Liggsårsprofylax	63	4	33	16	18	—	1	—	38	4	52	35
Liggsårsbehandling	83	14	30	8	5	—	2	—	61	9	57	30

kommande vid vårdavdelningar vid sjukstugor. Antal redovisade arbetsenheter: BB-vårdavdelning

vid vilka arbetsupp-avdelnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
54	39	—	—	—	—	2	2	55	40	—	1	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
35	59	3	—	—	—	—	—	30	65	3	—	särskild städpersonal
17	79	2	—	—	—	—	—	15	81	2	—	» »
49	22	22	—	4	—	1	—	48	24	22	—	annan än sjukvårdspersonal
33	15	45	—	3	1	1	—	32	18	45	—	» » »
85	4	—	1	—	—	5	5	84	9	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
69	6	—	—	—	—	13	13	81	4	—	—	» »
37	1	—	—	7	3	43	43	44	4	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
29	2	1	—	9	4	45	45	39	4	1	—	» »
30	2	1	—	9	4	44	44	40	4	1	—	» »
34	2	1	—	9	3	42	42	41	5	1	—	» »
34	2	2	—	9	6	43	43	40	4	2	—	undersköterska
20	9	35	—	4	2	22	22	24	12	35	1	»
28	4	18	—	7	5	33	33	33	7	18	—	»
23	3	30	—	10	6	24	23	28	6	30	1	»
17	2	1	—	29	20	51	49	15	4	1	—	undersköterska
16	2	1	—	28	20	51	49	16	4	1	—	»
17	2	1	—	27	19	51	49	17	4	1	—	»
28	—	1	2	29	21	28	27	38	—	1	3	»
42	—	—	—	13	4	36	34	51	—	—	—	»
32	5	8	—	21	10	19	18	43	8	8	—	»
29	11	5	—	28	14	15	12	41	11	5	1	»
32	4	2	—	33	17	17	14	45	4	2	—	»
65	4	1	—	5	—	4	3	74	15	1	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
78	—	—	—	—	—	11	11	87	—	—	—	sjukvårdsbiträde
67	—	—	2	5	—	22	21	72	—	—	—	»
76	—	—	—	1	—	15	15	81	—	—	1	»
84	—	—	—	1	—	5	5	92	—	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
73	—	—	—	2	—	14	14	81	—	—	1	undersköt.-sjukvårdsbitr.
23	—	—	—	36	1	49	36	26	—	—	—	undersköterska
6	—	1	—	76	10	42	15	6	—	1	—	sjuksköt.-undersköt.
12	—	—	1	62	10	41	22	14	—	—	—	undersköterska
54	1	—	1	8	—	26	23	67	—	—	—	sjukvårdsbiträde
1	—	—	1	85	26	45	11	2	—	—	—	sjuksköt.-undersköt.
24	—	1	—	34	2	48	33	30	—	1	—	sjukvårdsbiträde
4	—	2	1	61	8	60	30	5	—	2	—	sjuksköt.-undersköt.

Tab. 7. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rutinkontroller												
Puls	98	84	5	—	—	—	—	—	78	62	32	20
Temperatur	8	1	17	16	74	—	—	—	4	1	19	18
Blodtryck	92	82	5	—	—	—	6	—	73	61	28	19
Urinmätning	10	3	27	25	63	—	—	—	8	3	27	25
Mätning av patient	23	15	21	19	38	—	18	—	6	3	31	30
Vägning av patient	29	18	24	20	44	—	5	—	8	3	38	35
Provtagning												
Urinprov	35	15	28	24	39	—	—	—	15	10	38	35
Avföringsprov	27	16	25	23	46	—	2	—	10	9	34	34
Sputumprov	38	28	21	21	21	—	18	—	18	16	31	30
Magsaftsprov	78	75	3	1	—	1	18	—	73	68	11	6
Mantoux	88	88	—	—	—	1	9	—	82	79	8	5
S. R.	85	70	15	7	1	1	4	—	47	34	52	42
Övriga venprov	86	82	3	1	—	4	7	—	75	71	15	11
Kapillärprov	70	57	6	—	—	7	20	1	50	39	25	18
Förberedelse till operation												
Rakning	36	25	23	19	16	—	27	—	10	9	41	40
Hudrengöring	31	25	20	17	22	—	28	—	12	11	36	35
Lavemang	7	3	19	19	43	—	29	—	3	2	24	24
Katetrisering	67	59	11	3	—	—	28	—	49	42	28	21
Premedicinering	64	64	—	—	—	—	34	—	64	63	1	—
Omhändertagande efter operation												
Tillsyn av patienter	67	29	14	—	1	—	30	—	56	23	32	10
Givning av infusionsvätska	64	64	—	—	—	1	33	—	63	62	2	1
Passning av dropp	52	30	16	7	5	—	34	—	29	17	37	29
Pulskontroll	67	53	8	1	—	—	30	—	48	35	28	19
Blodtryckskontroll	66	52	7	—	—	—	32	—	53	38	24	13
Andningsvård	58	50	7	2	—	2	36	—	50	42	16	9
Förande av vätskelista	54	38	12	4	4	—	36	—	33	25	31	26
Assistens vid omläggningar	38	24	20	15	18	—	9	18	33	17	36	27
Omläggningar												
Enkla, ex.-vis häftförband o. omläggningar vid colestomi	65	39	26	17	13	—	2	1	33	15	55	44
Större	87	62	14	2	—	—	8	1	82	57	21	5
Skötsel av dränage	76	65	7	3	—	—	19	—	67	53	19	11
Skötsel av fistlar	83	66	13	5	—	—	10	—	68	48	33	19
Förberedelse till röntgenundersökning												
Laxering	43	36	9	8	14	—	33	—	31	25	24	20
Lavemang	3	1	15	15	47	—	33	—	2	1	17	17
Rakning	15	12	15	14	20	—	48	1	8	6	20	19
Förberedelse till undersökning och behandling												
Rectoscopering	40	25	18	11	11	1	35	—	28	16	36	25
Cystoscopering	37	30	5	1	5	1	54	—	30	20	17	8
Gastroscopering	3	3	—	—	—	—	95	—	2	2	—	—
Buktappning	64	59	8	5	1	—	28	—	46	38	29	21
Pleuratappning	61	58	5	3	2	—	30	2	45	37	27	19

id vilka arbetsupp-vdelnings-ppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
—	—	—	—	68	51	41	28	2	—	—	—	sjuksköterska
75	—	—	—	6	—	18	18	74	—	—	—	sjukvårdsbiträde
—	—	6	—	72	55	35	20	—	—	6	—	undersköterska
65	—	—	—	3	—	25	25	70	—	—	—	sjukvårdsbiträde
44	—	18	—	5	2	22	21	54	—	18	—	»
50	—	5	—	7	3	26	24	62	—	5	—	»
48	—	—	—	11	6	35	34	53	—	—	—	sjukvårdsbiträde
51	—	2	1	11	7	32	32	53	—	2	—	»
32	—	18	—	14	10	33	32	34	—	18	—	»
—	1	18	—	72	68	7	6	1	1	18	—	sjuksköterska
—	2	9	—	79	76	9	6	—	2	9	2	»
4	1	4	—	46	36	49	42	3	2	4	1	»
1	4	7	—	72	68	16	13	—	5	7	1	»
2	8	20	—	44	34	29	25	1	8	20	—	laboratoriepers. (undersköt.)
21	—	27	—	11	8	36	35	25	—	27	—	sjukvårdsbiträde
23	—	28	—	14	11	31	30	26	—	28	—	»
42	—	29	—	3	1	19	19	47	—	29	—	»
—	—	28	—	55	48	22	15	—	—	28	—	sjuksköterska
—	—	34	—	64	64	—	—	—	—	34	—	»
2	—	30	—	53	21	31	14	1	—	30	—	sjukvårdsbiträde
—	1	33	—	63	61	3	1	—	1	33	—	sjuksköterska
5	—	34	1	33	13	36	25	6	—	34	—	sjukvårdsbiträde
1	—	30	—	43	26	36	24	1	—	30	—	sjuksköterska
—	—	32	—	54	34	27	12	—	—	32	—	»
—	3	36	—	52	41	13	6	—	3	36	1	»
3	—	36	—	27	20	28	26	8	—	36	1	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
13	—	9	16	32	14	36	24	14	—	9	19	undersköterska
17	1	2	1	24	18	55	52	20	—	2	—	undersköterska
—	1	8	2	76	56	25	12	2	—	8	—	sjuksköterska
—	1	19	—	65	53	20	13	1	—	19	—	»
—	1	10	—	63	47	33	23	1	—	10	1	»
13	1	33	—	37	32	17	15	11	1	33	1	sjukvårdsbiträde
45	1	33	—	4	—	15	14	46	1	33	—	»
22	1	48	—	6	3	24	24	19	—	49	—	»
10	—	35	—	24	17	36	30	9	—	35	—	undersköterska
5	1	54	—	25	20	20	15	4	—	54	—	»
—	—	95	1	2	2	—	—	—	—	95	1	»
3	—	28	—	42	38	32	28	—	—	28	—	»
4	—	30	—	40	36	30	26	2	—	30	—	»

Tab. 7. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenhete giften enlig sköterskan			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Förberedelse till undersökning och behandling (forts.)												
Blåstappning	80	72	15	7	2	—	9	—	50	40	46	36
Blåssköljning	75	69	13	7	2	—	8	6	42	34	47	39
Magsäcksköljning	71	66	10	6	2	—	19	—	50	44	32	26
Tarmsköljning	73	66	11	6	2	—	17	—	47	36	41	31
Vaginalsköljning	54	52	12	11	4	—	29	—	28	23	41	37
Sternalpunktion	38	36	1	—	2	—	58	—	28	22	14	8
Lumbalpunktion	53	50	3	1	2	—	42	—	40	32	22	14
Magsaftsundersökning	62	61	8	7	3	—	26	—	47	41	28	22
Njurfunktionsprov	34	28	13	9	4	—	49	2	20	16	31	27
Belastningsprov i övrigt	32	28	5	3	1	—	60	2	23	19	17	13
Assistens vid undersökningar och behandlingar												
Rectoscopering	42	37	1	—	—	2	54	—	24	18	22	18
Cystoscopering	22	18	—	—	—	2	74	—	19	16	4	3
Gastroscopering	5	5	—	—	—	2	91	—	4	4	—	—
Buktappning	61	58	1	—	—	2	35	—	50	43	15	11
Pleuratappning	59	57	—	—	—	2	37	—	49	43	13	9
Sternalpunktion	33	31	—	—	—	2	63	—	30	26	5	3
Lumbalpunktion	48	46	—	—	—	2	48	—	41	37	9	7
Behandlingar												
Blåstappning	96	86	11	1	—	—	1	—	78	64	33	19
Blåssköljning	93	85	12	5	—	—	—	—	66	57	41	32
Instillationer	77	75	2	—	—	—	21	—	66	62	15	11
Magsäcksköljning	80	76	3	—	—	—	18	—	78	75	4	2
Tarmsköljning	79	72	11	5	—	—	14	—	66	57	25	18
Vaginalsköljning	65	60	11	7	1	—	25	—	44	34	37	28
Andningsövning	55	42	9	1	6	9	26	1	39	29	25	16
Gångövning	47	11	19	13	23	13	2	—	29	7	34	29
Syrgasbehandling	89	48	16	5	3	—	1	—	62	25	47	29
Behandlingsbad (fot-hand)	22	7	24	20	52	—	4	—	10	3	36	32
Med värmedyna	43	15	26	18	33	1	3	—	17	5	47	40
Med värmelampa	48	24	21	13	28	1	8	—	19	11	45	39
Omhändertagande av död patient	87	11	24	5	2	2	1	1	59	7	53	33
Laborationer å urin												
Äggvita: Heller eller albustix	42	25	21	19	16	7	14	—	17	9	44	41
Socker: Almén eller klinistix	41	24	21	19	16	7	15	—	16	8	44	41
Esbach	45	34	18	17	11	7	18	—	21	14	41	38
Spec. vikt	46	40	13	12	7	6	26	1	22	16	36	33
Injektioner												
Subcutana	98	96	2	—	—	—	—	—	90	85	11	7
Intravenösa	95	95	—	—	—	—	3	—	94	94	—	—
Intramuskulära	98	98	—	—	—	—	—	—	94	94	3	3
Infusioner												
Subcutana	83	83	—	—	—	—	15	—	76	74	8	6
Intravenösa	87	87	—	—	—	1	10	—	86	86	—	—
Blodtransfusioner	62	62	—	—	—	1	35	—	62	62	—	—
Rengöring och kontroll av sugar	37	14	23	14	24	3	20	—	19	6	39	34
Rengöring och kontroll av syrgasapparater	55	26	25	15	16	8	4	—	28	12	43	38

id vilka arbetsupp-vdelnings-ppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
3	—	9	—	49	39	50	40	—	—	9	—	undersköterska
3	—	8	6	43	34	49	40	2	—	8	5	»
3	—	19	—	51	45	30	25	2	—	19	1	»
3	—	17	—	48	39	38	30	3	—	17	—	»
4	—	29	—	27	20	45	40	2	—	29	—	»
4	—	58	—	26	22	16	12	2	—	58	—	»
2	—	42	—	34	29	25	20	2	—	42	—	»
2	—	26	1	47	39	31	23	2	—	26	—	»
2	—	49	—	22	17	29	25	2	—	49	—	»
1	—	60	1	24	22	14	12	—	—	60	2	»
—	2	54	—	21	12	28	20	1	2	54	—	sjuksköt.-undersköt.
—	2	74	—	21	18	4	1	—	2	74	—	» »
—	2	91	1	3	3	—	—	—	2	91	2	» »
—	2	35	—	49	40	20	12	—	2	35	—	» »
—	2	38	—	47	41	17	12	—	2	37	—	» »
—	2	63	—	27	24	9	6	—	2	63	—	» »
—	2	48	—	38	34	13	10	—	2	48	—	» »
—	—	1	—	80	72	25	17	—	—	1	—	sjuksköterska
—	—	—	—	73	66	32	25	—	—	—	—	»
—	—	21	—	68	64	13	9	—	—	21	—	»
—	—	18	—	78	74	5	2	—	—	18	—	»
—	—	14	—	69	59	23	15	—	—	14	—	»
1	—	25	—	43	32	38	29	1	13	25	—	undersköterska
5	11	26	1	41	26	28	15	2	16	26	1	sjukgymnast-sjukvårdsbitr.
25	13	2	—	25	4	35	28	27	—	2	—	» »
6	—	1	—	66	33	41	25	6	—	1	—	sjuksköterska
52	—	4	—	8	3	29	27	59	—	4	—	sjukvårdsbiträde
37	1	3	—	15	4	38	32	47	1	3	—	»
31	1	8	—	15	7	38	33	38	4	8	—	»
2	2	1	1	67	14	44	22	6	2	1	—	sjuksköt.-undersköt.
19	7	14	—	13	6	37	34	30	7	14	—	sjukvårdsbiträde
19	7	15	—	12	5	37	34	30	7	15	—	»
14	7	18	—	17	12	35	33	23	7	18	—	»
10	6	26	1	20	14	31	27	18	7	26	—	»
—	—	—	1	84	77	20	14	—	—	—	—	sjuksköterska
—	—	3	1	95	95	—	—	—	—	3	—	»
—	—	—	1	90	87	11	8	—	—	—	—	»
—	—	15	1	79	76	7	4	—	—	15	—	sjuksköterska
—	1	10	1	87	87	—	—	—	1	10	—	»
—	1	35	—	62	62	—	—	—	1	35	—	»
22	3	20	—	16	2	41	37	24	1	20	—	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
17	11	4	—	27	8	39	35	23	8	4	1	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.

0—2862 61

Tab. 7. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp ..	97	97	1	1	—	—	—	—	95	95	3	3
Rekvisition av läkemedel	96	96	—	—	—	—	2	—	95	95	—	—
Utdelning av läkemedel	98	97	—	—	—	—	—	—	98	96	1	—
Omvårdnad om rondbord	53	37	28	23	11	—	10	1	31	20	53	45
Förband o. dyl.												
Beredning	20	7	27	22	52	1	3	—	5	—	40	39
Packning	23	14	27	26	45	2	2	—	7	3	43	43
Sterilisering	22	14	22	21	35	7	13	—	6	3	38	38
Transporter												
Matvagn	1	—	10	10	67	8	12	—	—	—	5	5
Kläder	—	—	7	7	69	14	8	—	—	—	2	2
Apoteksvaror	7	7	6	6	24	48	13	—	5	5	8	8
Förrådsvaror	4	3	11	11	44	30	8	1	2	2	7	7
Post	3	2	1	1	15	64	15	—	2	1	2	2
Patienter till och från:												
röntgenavdelning	21	4	10	7	50	1	19	—	10	1	13	12
operationsavdelning	43	10	17	3	24	—	28	—	29	7	27	13
undersökningsavdelning	16	3	14	10	51	—	21	—	8	—	17	14
badavdelning	4	—	9	9	47	6	31	1	2	—	8	8
Administrativa arbetsuppgifter												
Inskrivning av patienter	85	84	—	—	—	9	3	1	67	64	11	9
Utskrivning av patienter	92	90	1	—	—	6	—	—	76	72	10	7
Rapportskrivning betr. patienter	93	93	—	—	—	3	2	—	92	90	3	1
Införande i journal av laboratorieuppgifter etc.	92	92	—	—	1	3	2	—	78	75	6	3
Remisskrivning	54	54	—	—	—	8	34	2	51	50	1	—
Utskrivning av s. k. provlappar	86	79	6	—	—	—	12	—	66	61	21	16
Utskrivning av rekvisitioner ..	92	83	6	—	—	—	6	—	88	80	9	4
Utskrivn. av beläggningsrapport	78	77	1	—	—	4	16	—	70	68	5	4
TILLÄGG FÖR BB-VÅRDAVDELNING												
Dagliga skötseln av mödrar ..	27	11	—	—	4	—	—	—	22	8	1	—
Dagliga skötseln av spädbarn ..	24	8	1	—	7	—	—	—	19	7	1	—
Skötsel av mödrar												
före amning	19	9	2	1	11	—	—	—	14	7	2	2
efter amning	26	14	1	1	4	—	—	—	21	12	1	1
Tilläggning av spädbarn	21	3	1	—	9	—	1	—	16	2	3	1
Vägning av barn	18	7	1	—	13	—	—	—	13	5	2	2
BCG-vaccinering	15	15	—	—	—	1	13	2	15	15	—	—
Administrativa arbetsuppgifter												
Förande av barnkurvor	29	29	—	—	2	—	—	—	26	24	—	—
Utskrivning av:												
BCG-kort	29	29	—	—	—	1	1	—	27	27	—	—
hälsokort	29	29	—	—	—	—	2	—	29	29	—	—
meddelande till mödravårdsorgan	31	31	—	—	—	—	—	—	30	30	—	—

[1] Om dylik personal anses böra anställas vid vederbörande inrättning.

vid vilka arbetsupp- avdelnings- uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
—	—	—	—	94	94	4	4	—	—	—	—	sjuksköterska
—	1	2	—	95	95	1	1	—	—	2	—	»
—	—	—	—	97	92	6	1	—	—	—	—	»
10	1	10	1	33	20	52	45	8	—	10	2	undersköterska
49	2	3	—	5	—	36	36	54	—	3	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
43	3	2	—	8	3	38	38	48	2	2	—	undersköterska
33	8	13	—	8	3	38	38	34	5	13	—	»
70	11	12	—	—	—	3	3	74	8	12	1	transportpersonal[1])
72	16	8	—	—	—	3	3	75	12	8	—	»
24	48	13	—	6	6	7	7	21	51	13	—	»
52	29	8	—	4	2	5	5	51	30	8	—	»
15	64	15	—	—	—	1	1	20	62	15	—	»
50	7	19	—	6	—	6	5	64	4	19	—	sjukvårdsbitr.-transportpers.[1])
28	—	28	—	28	9	17	7	34	1	28	—	sjuksköterska
53	2	21	—	8	—	8	6	62	1	21	—	sjukvårdsbitr.-transportpers.[1])
47	10	31	—	4	—	4	4	51	8	31	—	» »
3	16	3	—	62	58	9	7	3	23	3	—	skrivpersonal[1])
3	12	—	—	71	67	8	6	4	17	—	—	»
—	3	2	—	89	88	3	3	1	3	2	—	»
1	14	2	—	70	66	13	9	1	16	2	—	»
—	12	33	2	50	49	3	2	1	14	31	—	»
3	—	12	1	57	53	24	21	6	—	12	2	skrivpersonal[1])-undersköt.
1	7	6	—	78	70	17	11	2	1	6	—	undersköterska
—	—	16	—	68	66	4	2	1	10	15	2	skrivpersonal[1])
8	—	—	1	22	10	2	2	7	—	—	—	
11	—	—	1	17	5	3	3	10	—	—	1	
15	—	—	—	12	6	4	4	13	—	—	2	
9	—	—	—	16	9	2	2	13	—	—	—	
13	—	1	—	9	—	4	3	18	—	1	—	
16	—	—	—	9	3	3	3	19	—	—	—	
—	1	12	3	17	17	1	1	—	—	11	2	
5	—	—	—	25	23	1	1	4	—	—	1	
1	1	1	1	27	26	2	1	1	—	1	1	
—	—	2	—	27	26	3	2	—	—	2	—	
1	—	—	—	28	27	2	1	1	—	—	1	

Tab. 8. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsuppgifter, förekom-
Antal redovisade

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Daglig städning	—	—	24	24	47	28	—	—	—	—	6	6
Periodisk större städning	1	—	16	16	39	37	6	—	1	—	3	3
Storstädning	—	—	7	7	19	68	5	—	—	—	—	—
Tvättgodsbehandling												
Sortering	2	—	12	11	28	16	42	—	1	—	7	7
Räkning	2	—	3	3	18	13	63	—	1	—	4	4
Rengöring av												
utensilier som använts vid patientens vård (handfat, bäcken etc.)	—	—	19	19	72	8	—	—	—	—	10	10
sjukvårdsutensilier (lavemangskanna, rondskål, handskar etc.)	10	5	48	45	44	—	—	—	2	—	45	44
instrument	53	37	38	27	18	—	1	—	15	8	73	67
injektionssprutor	59	43	36	23	14	—	3	—	22	11	71	61
injektionsspetsar	59	43	36	23	14	—	3	—	22	11	71	61
sonder, katetrar o. dyl.	57	42	37	27	15	—	—	—	20	10	74	65
Desinfektion och sterilisering												
Kokning	55	36	38	25	12	—	6	1	16	9	72	67
Autoklavering	6	5	4	3	1	11	78	—	1	1	9	9
Torrsterilisering	38	32	18	13	7	6	34	1	11	7	43	39
Kemiska medel	30	22	26	20	11	5	31	2	15	7	40	34
Materielvård												
Instrument	77	54	31	13	8	—	1	—	41	22	66	49
Injektionssprutor	75	53	30	13	8	—	3	—	40	22	64	48
Injektionsspetsar	74	52	31	14	8	—	3	—	39	22	64	49
Utensilier i övrigt	57	33	38	21	17	3	—	1	31	14	67	52
Förband o. dyl.	48	23	45	31	18	1	1	—	18	6	67	59
Linne	36	18	23	13	17	6	26	1	26	13	37	27
Möbler	40	26	20	11	28	9	10	1	34	22	31	21
Sängutrustning	50	26	28	12	20	5	12	—	38	18	38	22
Blomvård	35	10	28	16	41	6	1	—	16	2	24	16
Patientvårdande arbetsuppgifter												
Toalett	3	—	39	36	58	1	—	1	—	—	36	36
Lavemang	14	3	44	40	45	—	—	—	6	—	56	52
Av- och påklädning	3	—	41	40	56	—	—	—	1	—	38	38
Bäddning av tom säng	1	—	27	26	72	—	—	—	1	—	23	22
D:o åt sängliggande rörlig patient	3	1	40	39	57	—	—	—	1	—	42	41
D:o åt sängliggande orörlig patient	47	2	53	28	23	—	1	—	37	2	65	38
D:o åt svårt sjuk patient	89	5	55	6	3	—	1	—	79	3	73	17
Matutdelning	86	10	52	7	6	—	—	—	70	8	70	24
Matning av patienter	32	—	45	27	39	—	1	—	20	—	51	36
D:o av dåliga patienter	96	22	49	1	1	—	1	—	90	19	63	8
Liggsårsprofylax	67	8	53	15	17	—	—	—	61	5	73	28
Liggsårsbehandling	92	18	50	6	1	—	—	—	77	10	72	21

mande vid vårdavdelningar vid sanatorier och sjukhem för långvarigt kroppssjuka.
arbetsenheter: 99

vid vilka arbetsupp- avdelnings- uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsupp- giften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
35	58	—	—	—	—	3	3	28	68	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
14	74	6	1	—	—	2	2	15	75	6	1	särskild städpersonal
6	88	5	—	—	—	—	—	7	87	5	—	» »
25	24	42	—	1	—	7	6	24	26	42	—	annan än sjukvårdspersonal
14	17	63	—	—	—	3	3	15	19	62	—	» » »
66	22	—	1	—	—	7	7	71	20	—	1	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
48	5	—	—	1	—	36	35	59	4	—	—	» »
16	—	1	—	12	7	69	64	22	—	1	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
13	—	3	—	15	9	71	65	16	—	3	—	» »
13	—	3	—	15	9	71	65	16	—	3	—	» »
13	—	1	—	14	9	74	69	16	—	—	—	» »
9	—	6	1	14	8	70	65	13	—	6	1	undersköterska
1	10	78	—	3	2	8	7	1	10	78	—	»
8	7	34	—	13	9	39	35	11	7	33	—	»
11	7	31	1	13	6	42	36	14	6	30	—	»
8	—	1	—	41	21	68	49	8	—	1	—	undersköterska
8	—	3	—	39	19	68	49	8	—	3	—	»
8	—	3	—	39	19	68	49	8	—	3	—	»
12	4	—	—	25	12	74	61	10	3	—	—	»
14	6	1	1	12	5	70	64	16	6	1	—	»
12	8	26	—	19	9	40	31	16	7	26	—	»
24	10	10	—	22	14	33	26	26	15	10	—	»
17	9	12	1	30	17	39	26	24	7	12	—	»
47	19	1	—	10	1	12	7	55	25	1	1	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
62	1	—	—	—	—	40	40	58	1	—	—	sjukvårdsbiträde
41	—	—	—	3	—	60	58	38	—	—	—	»
60	—	—	—	1	—	24	24	74	—	—	—	»
69	7	—	—	1	—	9	8	88	2	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
57	—	—	—	5	—	38	34	60	—	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
23	—	1	—	44	1	65	33	20	—	1	1	undersköterska
2	—	1	—	81	4	71	13	3	—	1	1	sjuksköt.-undersköt.
5	—	—	—	72	9	65	19	8	—	—	—	undersköterska
42	—	1	—	17	—	47	32	49	—	1	—	sjukvårdsbiträde
—	—	1	—	95	28	58	3	—	—	1	—	sjuksköt.-undersköt.
10	—	—	—	51	8	73	37	11	—	—	—	sjukvårdsbiträde
1	—	—	—	82	10	76	15	2	—	—	—	sjuksköt.-undersköt.

Tab. 8. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rutinkontroller												
Puls	93	76	9	2	4	—	—	—	85	63	27	14
Temperatur	6	2	45	44	49	—	—	—	4	2	47	46
Blodtryck	83	70	6	—	—	—	16	—	80	67	13	4
Urinmätning	10	2	47	43	45	—	1	—	2	—	57	55
Mätning av patient	24	19	31	27	20	—	27	1	6	1	46	43
Vägning av patient	44	27	42	34	18	1	2	—	11	2	68	62
Provtagning												
Urinprov	32	15	44	36	28	1	2	—	17	4	62	54
Avföringsprov	16	10	40	38	36	1	8	—	7	4	52	51
Sputumprov	18	10	32	30	27	1	23	—	12	6	42	39
Magsaftsprov	57	44	3	—	—	2	40	—	56	41	6	1
Mantoux	58	48	—	—	—	9	31	1	58	48	—	—
S. R.	73	63	4	1	1	10	14	—	65	55	12	8
Övriga venprov	75	65	1	—	—	9	15	—	71	62	5	3
Kapillärprov	39	34	4	—	—	14	46	—	37	31	7	2
Förberedelse till operation												
Rakning	11	8	3	1	1	—	86	—	2	1	10	9
Hudrengöring	11	5	4	1	1	—	86	—	6	1	7	4
Lavemang	5	2	6	5	3	—	86	—	2	—	9	8
Katetrisering	14	11	1	1	—	—	84	—	11	8	3	3
Premedicinering	22	20	—	—	—	—	77	—	22	20	—	—
Omhändertagande efter operation												
Tillsyn av patienter	18	8	8	1	—	—	80	—	18	7	11	1
Givning av infusionsvätska	19	18	—	—	—	1	79	—	19	17	1	—
Passning av dropp	19	8	9	3	1	—	76	—	15	5	15	7
Pulskontroll	21	18	4	2	—	—	76	—	19	14	8	4
Blodtryckskontroll	21	17	4	1	—	—	77	—	19	12	9	3
Andningsvård	12	8	4	1	—	8	77	1	9	4	8	4
Förande av vätskelista	19	10	7	2	1	—	76	1	15	9	11	6
Assistens vid omläggningar	31	12	30	20	19	—	17	12	21	10	44	34
Omläggningar												
Enkla, ex.-vis häftförband och omläggningar vid colestomi	51	20	42	28	12	—	8	—	34	7	59	43
Större	81	55	19	3	—	—	14	1	76	44	30	7
Skötsel av dränage	78	56	14	1	—	—	23	1	68	50	21	8
Skötsel av fistlar	82	55	18	3	—	—	14	—	69	40	33	14
Förberedelse till röntgenundersökning												
Laxering	50	37	19	16	1	—	31	1	40	26	29	25
Lavemang	11	6	31	29	27	—	31	1	6	1	36	34
Rakning	17	12	9	6	3	1	72	—	10	4	15	11
Förberedelse till undersökning och behandling												
Rectoscopering	17	15	9	8	2	—	72	—	14	10	13	10
Cystoscopering	13	11	4	4	1	—	81	—	12	7	8	5

vid vilka arbetsuppgiften enligt avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
—	—	—	—	84	65	29	15	—	—	—	—	sjuksköterska
49	—	—	—	—	—	41	41	58	—	—	—	sjukvårdsbiträde
—	—	15	—	79	69	14	6	—	—	14	—	undersköterska
41	—	1	—	1	—	54	53	44	—	1	—	sjukvårdsbiträde
24	—	26	—	3	2	43	42	28	—	26	—	»
22	2	2	—	6	3	59	57	34	—	2	—	»
25	1	2	—	22	3	57	43	31	1	2	—	sjukvårdsbiträde
32	1	8	—	5	3	51	51	34	1	8	—	»
24	1	23	—	13	7	41	37	25	1	23	—	»
—	2	40	—	56	44	7	1	—	2	40	—	sjuksköterska
—	9	31	1	59	54	—	—	—	9	31	—	»
2	11	13	—	69	62	9	4	4	9	13	—	»
—	10	15	—	74	68	2	2	—	8	15	—	»
—	14	46	—	38	33	4	1	—	14	46	—	laboratoriepers. (undersköt.)
2	—	86	—	1	1	9	9	3	—	86	—	sjukvårdsbiträde
3	—	86	—	3	—	9	7	3	—	86	—	»
3	—	86	—	1	—	7	7	5	—	86	—	»
1	—	84	—	12	10	1	1	1	—	84	1	sjuksköterska
—	—	77	—	22	22	—	—	—	—	77	—	»
—	—	80	—	15	6	12	4	—	—	80	—	sjukvårdsbiträde
—	1	79	—	19	17	1	—	—	1	79	—	sjuksköterska
1	—	76	—	16	6	14	6	1	—	76	—	sjukvårdsbiträde
—	—	76	—	18	9	12	5	—	—	76	—	sjuksköterska
—	—	77	—	16	10	11	6	—	—	77	—	»
—	9	77	—	8	4	5	2	—	12	77	—	»
2	—	76	—	18	11	10	4	1	—	76	—	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
18	—	17	9	24	12	43	32	17	—	16	10	undersköterska
13	1	8	—	30	6	65	48	12	—	8	1	undersköterska
—	—	14	2	79	50	30	4	—	—	14	2	sjuksköterska
—	—	23	—	68	55	20	8	—	—	23	—	»
1	—	14	1	75	49	33	10	—	—	14	—	»
3	—	31	—	33	23	30	27	8	—	31	—	sjukvårdsbiträde
28	—	31	—	5	1	39	38	24	—	31	1	»
5	1	72	—	5	4	13	13	8	1	72	—	»
3	—	72	—	12	7	17	13	2	—	72	—	undersköterska
1	—	81	—	15	9	7	3	—	—	81	—	»

Tab. 8. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Förberedelse till undersökning och behandling (forts.)												
Gastroscopering	2	2	—	—	—	1	96	—	1	1	1	1
Buktappning	44	34	7	2	—	3	50	—	38	28	13	7
Pleuratappning	45	35	6	2	—	4	48	—	40	31	12	7
Blåstappning	74	52	16	4	2	—	19	—	60	41	29	18
Blåssköljning	67	46	22	8	2	—	20	2	50	33	35	25
Magsäcksköljning	51	39	9	2	2	1	43	—	46	34	13	7
Tarmsköljning	51	41	13	7	2	—	39	—	41	31	26	19
Vaginalsköljning	43	36	11	7	1	—	48	—	31	26	22	19
Sternalpunktion	18	16	1	—	—	8	73	—	15	13	3	3
Lumbalpunktion	26	21	2	1	2	6	63	1	24	20	4	3
Magsaftsundersökning	34	24	6	2	2	3	58	—	29	20	12	7
Njurfunktionsprov	36	23	7	2	2	2	57	—	28	15	16	9
Belastningsprov i övrigt	31	22	6	2	3	1	61	1	25	16	14	9
Assistens vid undersökningar och behandlingar												
Rectoscopering	6	4	—	—	—	7	86	—	5	3	1	1
Cystoscopering	1	1	—	—	—	5	93	—	1	1	—	—
Gastroscopering	1	1	—	—	—	4	94	—	1	1	—	—
Buktappning	33	24	5	—	—	7	58	1	32	23	8	2
Pleuratappning	36	26	5	—	—	9	53	1	33	24	8	3
Sternalpunktion	12	9	—	—	—	15	72	—	10	7	2	2
Lumbalpunktion	30	22	3	—	—	9	59	1	29	21	6	2
Behandlingar												
Blåstappning	93	68	14	—	1	1	4	—	79	54	28	13
Blåssköljning	91	64	18	3	1	—	4	—	71	45	39	21
Instillationer	67	55	6	1	—	—	31	—	58	48	13	9
Magsäcksköljning	55	45	2	—	—	—	44	—	55	44	3	—
Tarmsköljning	63	47	12	3	—	—	32	1	52	33	25	13
Vaginalsköljning	57	49	10	5	1	—	36	—	42	34	26	20
Andningsövning	32	26	3	—	—	36	31	—	24	17	10	4
Gångövning	35	5	28	10	10	38	6	—	16	2	32	22
Syrgasbehandling	85	42	31	4	1	—	9	—	73	25	52	15
Behandlingsbad (fot-hand)	18	8	40	33	27	2	18	1	10	3	52	47
Med värmedyna	30	13	49	41	22	1	5	—	16	4	64	57
Med värmelampa	41	22	41	33	14	2	9	—	20	3	60	49
Omhändertagande av död patient	84	10	50	10	2	—	3	—	75	9	69	20
Laborationer å urin												
Äggvita: Heller eller albustix	37	29	20	13	1	22	26	—	18	10	37	31
Socker: Almén eller klinistix	36	29	19	13	1	22	27	—	17	10	36	31
Esbach	26	21	14	9	1	21	42	—	13	8	25	21
Spec. vikt	24	20	11	7	—	19	49	—	15	10	20	16
Injektioner												
Subcutana	98	82	1	1	—	—	—	—	90	71	12	9
Intravenösa	78	75	—	—	—	—	21	—	77	74	1	1
Intramuskulära	97	81	1	1	1	—	—	—	94	76	7	5
Infusioner												
Subcutana	68	60	1	—	—	2	29	—	66	59	3	2
Intravenösa	62	59	1	—	—	2	34	1	64	60	1	—
Blodtransfusioner	42	38	1	—	—	2	55	—	42	39	—	—

vid vilka arbetsuppgifter avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
—	1	96	—	—	—	2	2	—	1	96	—	undersköterska
—	4	50	—	33	27	14	11	—	6	49	—	»
—	4	48	—	36	30	14	11	—	5	47	—	»
2	—	19	—	57	43	30	21	2	—	19	—	»
2	—	20	2	49	31	35	22	3	—	20	5	»
2	1	43	—	40	29	16	9	5	—	43	1	»
—	—	39	—	36	27	26	19	5	—	39	—	»
1	—	48	—	33	23	23	15	3	—	48	—	»
—	8	73	—	13	11	4	4	—	9	73	—	»
2	6	63	1	21	18	4	4	2	9	63	—	»
2	3	58	—	22	18	13	10	4	5	58	—	»
2	2	57	1	25	19	14	11	2	4	57	—	»
2	1	61	1	22	19	10	9	2	4	61	1	»
—	7	86	—	6	5	2	1	—	6	86	—	sjuksköt.-undersköt.
—	5	93	—	1	1	—	—	—	5	93	—	» »
—	4	94	—	1	1	—	—	—	4	94	—	» »
—	7	58	—	30	21	6	—	—	11	58	—	» »
—	9	53	1	32	22	8	2	—	12	53	—	» »
—	15	72	—	11	6	3	1	—	15	72	—	» »
—	9	59	—	28	21	4	1	—	11	59	—	» »
1	1	4	1	82	63	22	10	2	1	4	—	sjuksköterska
3	—	4	—	70	53	34	21	3	—	4	1	»
—	—	31	1	57	51	13	11	—	—	31	—	»
—	—	44	—	54	45	5	1	—	—	44	—	»
1	—	32	1	48	33	28	17	1	—	33	—	»
1	—	36	—	41	28	32	21	1	—	36	—	undersköterska
—	40	31	—	22	16	13	8	1	37	31	—	sjukgymnast-sjukvårdsbitr.
11	44	6	—	15	3	27	18	13	47	6	—	» »
1	1	9	—	68	23	58	19	3	—	9	—	sjuksköterska
21	3	18	—	5	2	49	48	27	1	18	—	sjukvårdsbiträde
20	1	5	—	11	3	61	58	23	1	5	—	»
17	3	9	1	14	3	58	52	20	4	9	—	»
1	—	3	—	72	10	63	21	2	—	3	1	sjuksköt.-undersköt.
2	22	26	—	12	9	37	35	4	22	26	—	sjukvårdsbiträde
2	22	27	—	11	8	37	35	4	22	27	—	»
3	21	41	—	12	8	24	21	4	21	41	—	»
1	19	48	—	11	8	21	19	2	19	48	—	»
—	—	—	—	91	75	9	7	1	—	—	—	sjuksköterska
—	—	21	—	79	76	—	—	—	—	20	—	»
—	—	—	—	94	80	4	4	1	—	—	—	»
—	2	29	—	65	56	4	2	1	2	29	—	sjuksköterska
—	2	33	—	64	61	—	—	—	2	33	—	»
—	2	55	—	42	39	—	—	—	2	55	—	»

Tab. 8. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rengöring och kontroll av sugar	51	24	28	12	3	2	31	—	29	13	45	32
Rengöring och kontroll av syrgasapparater	64	38	29	13	3	5	14	—	38	19	50	33
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp	96	79	4	1	1	—	1	—	92	79	7	4
Rekvisition av läkemedel	97	90	—	—	—	—	2	—	95	90	—	—
Utdelning av läkemedel	99	87	1	—	—	—	—	—	97	85	3	—
Omvårdnad om rondbord	51	38	29	22	10	—	14	2	24	16	58	51
Förband o. dyl.												
Beredning	33	13	41	33	27	4	2	—	11	2	64	58
Packning	41	28	39	33	19	1	5	—	13	5	70	64
Sterilisering	27	19	21	17	3	16	35	1	9	3	35	31
Transporter												
Matvagn	1	—	6	5	54	27	12	—	1	—	6	5
Kläder	—	—	8	8	30	27	34	—	—	—	7	7
Apoteksvaror	35	22	21	15	14	22	13	—	20	10	28	24
Förrådsvaror	5	2	17	16	42	27	8	1	2	—	17	16
Post	27	17	9	7	21	34	10	—	9	1	16	12
Patienter till och från:												
röntgenavdelning	7	—	13	9	22	25	36	—	6	—	14	10
operationsavdelning	14	3	6	2	4	15	64	—	12	3	8	3
undersökningsavdelning	10	—	17	11	22	15	41	—	9	—	18	12
badavdelning	—	—	10	10	31	26	32	—	—	—	9	9
Administrativa arbetsuppgifter												
Inskrivning av patienter	84	78	1	—	—	12	3	—	65	59	5	4
Utskrivning av patienter	87	81	1	—	—	9	3	—	68	62	4	3
Rapportskrivning betr. patienter	97	89	1	—	—	—	2	—	94	85	3	—
Införande i journal av laboratorieuppgifter etc.	77	76	—	—	—	10	12	—	57	56	6	5
Remisskrivning	63	60	—	—	—	4	32	—	58	56	2	2
Utskrivning av s. k. provlappar	82	67	11	4	3	1	9	—	62	40	35	19
Utskrivning av rekvisitioner	96	86	5	—	—	—	3	—	86	69	19	6
Utskrivning av beläggningsrapport	83	77	—	—	—	5	11	—	72	64	7	5

[1] Om dylik personal anses böra anställas vid vederbörande inrättning.

vid vilka arbetsuppgiften enligt avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
4	2	31	1	25	13	46	37	5	1	31	—	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
6	8	14	—	36	18	52	35	8	6	14	—	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
2	—	1	—	95	85	6	3	—	—	1	—	sjuksköterska
2	—	2	—	97	92	—	—	—	—	2	—	»
2	—	—	—	99	87	3	—	—	—	—	—	»
8	—	14	2	24	14	58	50	9	—	14	2	undersköterska
21	7	2	—	6	2	63	60	23	8	2	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
12	5	5	—	7	4	63	61	20	6	5	—	undersköterska
4	20	35	—	9	3	35	31	5	19	35	—	»
48	33	12	—	1	—	3	2	47	37	12	—	transportpersonal[1])
30	28	34	—	—	—	3	3	34	28	34	—	»
13	29	13	—	17	10	21	16	20	33	13	—	»
35	37	8	1	1	—	9	9	43	38	8	—	»
23	45	10	—	7	4	15	14	24	44	10	—	»
20	27	36	—	5	—	10	6	25	27	36	—	sjukvårdsbitr.-transportpers.[1])
4	16	64	—	11	5	6	3	6	15	64	—	sjuksköterska
19	17	41	1	7	—	14	8	26	17	41	—	sjukvårdsbitr.-transportpers.[1])
32	26	32	—	—	—	6	6	31	29	32	1	» »
—	27	3	—	63	54	10	5	—	28	3	—	skrivpersonal[1])
—	25	3	—	66	57	10	5	—	25	3	—	»
—	2	2	1	93	88	1	—	—	4	2	—	»
—	24	12	1	62	59	7	4	—	21	12	—	»
—	7	32	—	54	54	4	4	—	10	31	—	»
2	7	9	—	55	38	41	26	2	7	9	—	skrivpers.[1])-undersköt.
—	4	3	—	83	61	27	9	—	4	3	—	undersköterska
—	10	11	1	73	66	10	7	—	8	11	—	skrivpersonal[1])

Tab. 9. Fördelningen mellan olika personalkategorier av arbetsupp-
redovisade arbets-

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Städning												
Daglig städning	—	—	5	5	37	26	—	—	—	—	4	4
Periodisk större städning	—	—	5	5	37	26	—	—	—	—	4	4
Storstädning	—	—	—	—	24	44	—	—	—	—	—	—
Tvättgodsbehandling												
Sortering	1	—	4	3	11	3	50	—	1	—	3	2
Räkning	1	—	2	1	4	4	58	—	1	—	2	1
Rengöring av												
utensilier som använts vid patientens vård (handfat, bäcken etc.)	—	—	13	13	50	5	—	—	—	—	9	9
sjukvårdsutensilier (lavemangskanna, rondskål, handskar etc.)	4	—	24	20	41	3	—	—	—	—	24	24
instrument	29	8	27	18	21	—	—	—	5	2	56	53
injektionssprutor	30	8	27	17	21	—	—	—	5	1	55	52
injektionsspetsar	30	8	27	17	21	—	—	—	5	1	55	52
sonder, katetrar o. dyl.	28	6	27	18	21	1	—	—	6	1	58	53
Desinfektion och sterilisering												
Kokning	31	8	27	16	21	—	—	—	6	1	57	52
Autoklavering	2	2	2	2	—	4	60	—	—	—	2	2
Torrsterilisering	21	7	15	10	14	1	17	5	4	1	44	41
Kemiska medel	10	3	20	16	22	3	14	3	4	1	31	28
Materielvård												
Instrument	45	16	22	12	11	—	—	—	21	6	54	42
Injektionssprutor	45	16	22	12	11	—	—	—	21	6	54	42
Injektionsspetsar	44	15	22	12	11	—	—	1	21	6	53	41
Utensilier i övrigt	38	17	19	11	16	—	—	3	19	5	47	36
Förband o. dyl.	26	8	28	20	22	—	—	—	14	4	52	42
Linne	24	10	18	12	10	4	18	—	21	5	29	16
Möbler	37	23	14	8	17	1	3	2	31	14	25	11
Sängutrustning	37	22	16	8	9	7	6	1	33	13	29	11
Blomvård	12	2	8	5	47	3	—	1	5	1	13	13
Patientvårdande arbetsuppgifter												
Toalett	1	—	24	23	44	—	—	—	1	—	24	23
Lavemang	1	—	30	29	38	—	—	—	1	—	35	34
Av- och påklädning	—	—	20	20	48	—	—	—	—	—	23	23
Bäddning av tom säng	—	—	15	15	49	3	—	1	—	—	18	18
D:o åt sängliggande rörlig patient	2	—	22	20	45	1	—	—	—	—	23	23
D:o åt sängliggande orörlig patient	33	3	31	19	15	1	—	—	24	1	44	27
D:o åt svårt sjuk patient	60	6	30	7	—	1	—	—	56	4	42	10
Matutdelning	67	18	19	1	—	—	—	—	52	12	42	16
Matning av patienter	12	—	24	15	41	—	—	—	3	—	30	27
D:o av dåliga patienter	64	8	32	3	1	—	—	—	62	8	46	6
Liggsårsprofylax	35	7	24	16	16	1	—	—	18	3	48	41
Liggsårsbehandling	51	4	30	10	7	—	—	—	40	2	50	24

ifter, förekommande vid vårdavdelningar vid epidemisjukhus. Antal nheter: 68

vid vilka arbetsupp- vdelnings- uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
26	38	—	—	—	—	—	—	22	46	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
23	41	—	—	—	—	3	3	15	50	—	—	särskild städpersonal
8	60	—	—	—	—	1	1	10	57	—	—	» »
9	6	50	—	1	—	1	—	8	9	50	—	annan än sjukvårdspersonal
4	4	58	—	1	—	1	—	4	5	58	—	» » »
50	9	—	—	—	—	11	11	32	25	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
42	2	—	—	—	—	24	24	30	14	—	—	» »
10	—	—	—	6	—	56	50	12	—	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
10	—	—	1	2	—	59	57	9	—	—	—	» »
10	—	—	1	2	—	59	57	9	—	—	—	» »
9	—	—	—	2	—	58	56	9	—	—	1	» »
10	—	—	—	2	—	58	56	10	—	—	—	undersköterska
2	4	60	—	—	—	2	2	2	4	60	—	»
5	—	17	1	1	—	44	43	6	1	17	—	»
18	3	14	1	2	—	40	38	10	3	14	1	»
5	—	—	—	36	6	54	27	4	—	—	1	undersköterska
5	—	—	—	35	6	56	29	4	—	—	—	»
6	—	—	—	35	6	56	29	4	—	—	—	»
12	—	—	1	15	3	49	39	6	7	—	1	»
11	1	—	—	8	—	57	49	7	4	—	—	»
9	4	18	—	6	—	37	33	4	7	18	—	»
20	2	3	1	18	5	37	28	11	8	3	—	»
10	7	6	1	24	5	40	24	4	10	6	—	»
35	14	—	1	3	—	9	8	27	30	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
44	—	—	—	1	—	24	23	44	—	—	—	sjukvårdsbiträde
32	—	—	1	—	—	42	42	26	—	—	—	»
45	—	—	—	3	—	21	18	47	—	—	—	»
43	7	—	—	—	—	12	12	42	14	—	—	sjukvårdsbitr.-ekonomibitr.
45	—	—	—	—	—	23	23	45	—	—	—	undersköt.-sjukvårdsbitr.
17	—	—	—	27	—	57	34	7	—	—	—	undersköterska
2	—	—	—	62	3	53	5	1	—	—	—	sjuksköt.-undersköt.
—	—	—	—	58	4	49	7	2	—	—	1	undersköterska
38	—	—	—	—	—	25	25	43	—	—	—	sjukvårdsbiträde
—	—	—	—	60	6	54	7	—	—	—	1	sjuksköt.-undersköt.
9	—	—	—	16	—	61	51	1	—	—	—	sjukvårdsbiträde
4	—	—	—	59	4	54	9	—	—	—	—	sjuksköt.-undersköt.

Tab. 9. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rutinkontroller												
Puls	65	33	5	—	3	—	—	—	57	24	25	8
Temperatur	2	—	27	25	41	—	—	—	1	—	30	29
Blodtryck	63	25	13	—	5	—	—	—	51	17	36	14
Urinmätning	6	1	23	20	42	—	—	—	1	—	40	39
Mätning av patient	9	3	25	22	32	—	5	—	4	—	37	33
Vägning av patient	13	5	26	21	34	—	—	—	4	—	41	37
Provtagning												
Urinprov	3	—	25	23	42	—	—	—	2	—	43	41
Avföringsprov	3	—	27	25	40	—	—	—	1	—	44	43
Sputumprov	11	2	26	22	35	—	—	—	4	2	48	46
Magsaftsprov	63	32	2	—	3	—	1	—	58	31	9	7
Mantoux	56	30	3	3	8	—	1	—	52	29	5	5
S. R.	61	26	4	2	5	—	—	—	43	16	17	13
Övriga venprov	63	28	4	2	2	1	—	—	46	22	9	8
Kapillärprov	33	12	2	—	2	8	25	—	21	9	7	5
Förberedelse till operation												
Rakning	8	1	5	2	3	—	55	—	5	—	9	6
Hudrengöring	7	1	3	1	3	—	57	—	6	2	4	3
Lavemang	1	—	13	12	9	1	45	—	1	—	13	12
Katetrisering	13	—	9	2	6	—	47	—	9	6	7	6
Premedicinering	36	31	—	—	—	—	32	—	36	32	—	—
Omhändertagande efter operation												
Tillsyn av patienter	34	11	13	3	1	—	30	—	30	12	16	6
Givning av infusionsvätska	34	26	1	1	2	—	31	—	30	21	3	2
Passning av dropp	29	5	14	4	6	—	29	—	16	3	21	14
Pulskontroll	34	7	11	—	5	—	29	—	28	6	21	7
Blodtryckskontroll	34	8	9	—	5	—	29	—	28	7	21	6
Andningsvård	24	15	4	—	3	11	29	1	23	15	8	1
Förande av vätskelista	32	14	9	1	6	—	29	—	24	10	15	8
Assistens vid omläggningar	22	10	14	9	12	—	17	8	18	5	24	19
Omläggningar												
Enkla, ex.-vis häftförband och omläggningar vid colestomi	36	13	20	7	8	—	17	—	25	4	40	25
Större	41	24	6	—	2	—	24	1	38	21	14	5
Skötsel av dränage	34	27	4	3	4	—	26	1	33	22	12	7
Skötsel av fistlar	39	29	2	1	5	—	23	—	34	21	15	8
Förberedelse till röntgenundersökning												
Laxering	45	21	22	16	7	—	—	—	27	8	46	33
Lavemang	3	—	29	26	38	1	—	—	2	—	38	36
Rakning	10	6	10	8	9	—	41	—	2	1	22	21
Förberedelse till undersökning och behandling												
Rectoscopering	30	12	17	8	12	—	18	—	22	9	31	19
Cystoscopering	14	3	8	5	3	—	45	1	9	3	14	11

vid vilka arbetsupp-avdelnings-uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
3	—	—	—	61	23	25	7	—	—	—	—	sjuksköterska
38	—	—	—	—	—	40	40	28	—	—	—	sjukvårdsbiträde
3	—	—	—	60	14	46	7	1	—	—	—	undersköterska
28	—	—	—	—	—	48	48	20	—	—	—	sjukvårdsbiträde
26	—	5	—	—	—	43	43	20	—	5	—	»
27	—	—	—	—	—	47	47	20	—	—	1	»
25	—	—	—	—	—	27	27	38	—	—	3	sjukvårdsbiträde
24	—	—	—	—	—	28	28	38	—	—	2	»
18	—	—	—	3	—	35	33	30	—	—	2	»
1	—	2	—	62	34	1	1	3	—	2	—	sjuksköterska
9	1	1	—	59	31	1	1	7	—	1	—	»
4	7	1	—	39	10	23	8	5	16	—	—	»
5	8	1	—	43	18	5	4	5	16	—	—	»
4	13	25	—	20	5	8	—	3	21	24	—	laboratoriepers. (undersköt.)
2	—	55	—	2	—	9	8	2	—	55	1	sjukvårdsbiträde
2	—	57	—	3	1	5	5	2	—	57	1	»
10	—	45	—	—	—	16	16	4	—	45	3	»
6	—	47	—	14	14	2	2	2	—	47	3	sjuksköterska
—	—	32	—	35	33	—	—	—	—	32	1	»
1	—	30	1	27	5	26	10	—	—	30	1	sjukvårdsbiträde
3	—	32	1	26	17	1	1	3	—	37	1	sjuksköterska
8	—	29	1	18	—	28	13	7	—	29	1	sjukvårdsbiträde
4	—	29	—	26	6	25	10	2	—	29	1	sjuksköterska
5	—	29	—	26	4	25	10	2	—	29	1	»
4	11	29	—	21	16	5	—	1	16	29	1	»
7	—	29	—	20	8	25	17	1	—	29	1	sjukköt.-sjukvårdsbitr.
8	—	17	6	11	2	27	22	8	—	17	10	undersköterska
1	—	17	—	25	5	38	24	1	—	18	—	undersköterska
1	—	24	—	40	22	14	3	—	—	25	—	sjuksköterska
2	—	26	—	39	21	12	1	—	—	27	1	»
3	—	23	—	40	20	16	3	—	—	24	1	»
8	—	—	—	32	9	50	41	6	—	—	—	sjukvårdsbiträde
30	—	—	—	19	—	43	43	25	—	—	—	»
4	—	41	—	4	—	20	20	7	—	41	—	»
8	—	18	1	24	10	34	27	5	—	18	1	undersköterska
3	—	45	—	7	1	20	17	2	—	45	—	»

Tab. 9. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Förberedelse till undersökning och behandling (forts.)												
Gastroscopering	3	1	2	2	—	—	63	—	3	2	2	2
Buktappning	32	13	11	5	2	—	29	—	24	12	20	12
Pleuratappning	52	16	12	4	8	—	4	—	36	13	28	18
Blåstappning	48	22	8	3	15	—	2	—	33	16	28	20
Blåssköljning	44	21	7	2	15	—	5	2	29	14	29	21
Magsäcksköljning	49	21	9	3	13	—	3	—	34	18	27	20
Tarmsköljning	42	19	11	3	13	—	10	—	28	15	30	21
Vaginalsköljning	25	15	9	4	7	—	31	1	17	8	22	14
Sternalpunktion	54	22	10	3	9	—	2	—	39	15	25	15
Lumbalpunktion	49	16	10	3	12	—	4	—	33	11	29	18
Magsaftsundersökning	47	18	10	4	14	—	3	—	32	14	30	21
Njurfunktionsprov	40	17	14	8	15	—	5	—	27	12	33	25
Belastningsprov i övrigt	36	15	12	6	14	—	12	—	25	11	26	18
Assistens vid undersökningar och behandlingar												
Rectoscopering	38	21	1	—	1	2	26	1	31	13	15	7
Cystoscopering	1	—	—	—	—	1	66	—	1	—	1	—
Gastroscopering	—	—	—	—	—	—	68	—	—	—	—	—
Buktappning	35	25	1	—	1	2	30	—	30	22	9	4
Pleuratappning	65	32	3	—	1	—	2	—	58	29	12	5
Sternalpunktion	64	35	1	—	1	—	3	—	53	27	9	5
Lumbalpunktion	63	28	1	—	1	—	4	—	52	21	13	6
Behandlingar												
Blåstappning	57	27	5	1	9	—	1	—	47	21	18	11
Blåssköljning	52	26	5	1	11	—	4	—	43	17	22	13
Instillationer	42	22	3	1	5	—	19	1	39	22	6	5
Magsäcksköljning	58	37	—	—	3	—	7	—	56	35	3	2
Tarmsköljning	48	29	6	3	6	—	11	—	39	22	23	15
Vaginalsköljning	31	21	4	2	4	—	31	—	24	11	17	10
Andningsövning	26	17	2	1	1	31	7	2	18	11	8	5
Gångövning	11	1	13	6	10	33	5	3	6	—	16	11
Syrgasbehandling	57	9	24	3	7	1	—	—	46	9	44	17
Behandlingsbad (fot-hand)	9	—	23	15	28	6	7	3	4	—	39	35
Med värmedyna	17	3	27	19	30	1	—	1	7	1	50	46
Med värmelampa	20	3	28	19	29	—	—	—	6	1	52	47
Omhändertagande av död patient	61	4	30	4	2	—	1	—	51	2	53	13
Laborationer å urin												
Äggvita: Heller eller albustix	5	2	13	12	8	18	25	—	2	—	22	21
Socker: Almén eller klinistix	6	4	13	12	8	17	25	—	3	1	21	20
Esbach	10	4	10	8	7	16	27	—	4	1	20	18
Spec. vikt	11	2	4	4	7	13	33	—	2	—	16	15
Injektioner												
Subcutana	60	24	4	3	5	—	—	—	52	22	8	5
Intravenösa	67	58	—	—	—	—	1	—	55	49	1	1
Intramuskulära	59	24	4	2	7	—	—	—	52	22	10	4
Infusioner												
Subcutana	64	39	2	1	2	—	1	—	57	34	4	2
Intravenösa	67	62	—	—	—	—	1	—	57	51	—	—
Blodtransfusioner	67	61	—	—	—	—	1	—	56	50	—	—

vid vilka arbetsuppgifter avdelningsuppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
—	—	63	—	3	2	2	2	—	—	63	—	undersköterska
3	—	29	—	16	8	31	24	—	—	28	—	»
10	—	4	—	23	11	46	35	6	—	4	—	»
13	—	2	—	22	10	42	32	12	—	2	—	»
11	—	5	2	19	8	40	31	10	—	5	3	»
11	—	3	—	25	12	41	31	9	—	3	—	»
9	—	10	—	16	8	45	37	6	—	9	—	»
6	—	31	—	10	3	28	21	6	—	31	—	»
12	—	2	—	29	11	42	30	6	—	2	1	»
13	—	4	—	21	7	45	34	9	—	4	—	»
12	—	3	—	22	9	48	37	6	—	3	—	»
11	—	5	—	20	10	43	36	7	—	5	—	»
13	—	12	—	17	8	38	32	7	—	12	—	»
2	2	26	—	38	15	10	3	—	1	26	—	sjuksköt.-undersköt.
—	1	66	—	1	—	—	—	—	1	66	—	» »
—	—	68	—	—	—	—	—	—	—	68	—	» »
2	2	30	—	31	15	13	6	—	1	30	—	» »
3	—	2	—	57	20	21	9	—	—	2	—	» »
6	—	3	1	59	28	10	6	—	—	3	—	» »
5	—	4	1	52	15	19	9	3	—	4	—	» »
9	—	1	—	58	21	14	1	7	—	1	1	sjuksköterska
8	—	4	—	55	19	16	4	5	—	4	—	»
4	—	19	1	43	23	2	2	4	—	19	—	»
3	—	7	—	56	30	3	3	2	—	7	—	»
3	—	11	—	37	18	29	17	3	—	11	—	»
3	—	31	—	20	7	23	14	3	—	31	—	undersköterska
1	37	6	1	20	6	8	—	1	41	6	—	sjukgymn.-sjukvårdsbitr.
8	39	4	—	—	—	13	13	10	41	4	—	» »
4	1	—	—	52	13	30	13	4	—	—	—	sjuksköterska
17	5	7	—	—	—	38	38	17	6	7	—	sjukvårdsbiträde
14	1	—	—	2	—	49	49	17	—	—	—	»
15	—	—	—	1	—	53	52	15	—	—	—	»
3	—	1	—	54	3	56	13	—	—	1	—	sjuksköt.-undersköt.
3	17	25	—	—	—	39	39	2	2	25	—	sjukvårdsbiträde
3	17	25	—	—	—	39	39	2	2	25	—	»
3	16	27	—	—	—	23	23	2	15	27	1	»
4	14	33	—	—	—	14	14	4	14	33	3	»
11	—	—	—	60	22	5	1	7	—	—	—	sjuksköterska
—	—	12	—	65	58	—	—	—	—	3	—	»
12	—	—	—	60	24	4	1	7	—	—	—	»
6	—	2	1	59	28	1	1	7	—	1	—	sjuksköterska
—	1	10	—	64	56	—	—	—	—	4	—	»
1	1	10	—	63	56	—	—	1	—	4	—	»

Tab. 9. Forts.

Arbetsuppgift	Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften vid undersökningstillfället								Antal arbetsenheter giften enligt sköterskans			
	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4
Rengöring och kontroll av												
sugar	31	4	33	22	11	2	2	—	12	1	47	41
Rengöring och kontroll av												
syrgasapparater	28	5	27	16	9	15	—	—	9	—	43	37
Medicin												
Omvårdnad om medicinskåp	64	53	1	1	3	—	—	—	63	50	3	2
Rekvisition av läkemedel	68	65	—	—	—	—	—	—	68	63	—	—
Utdelning av läkemedel	68	51	—	—	—	—	—	—	66	49	—	—
Omvårdnad om rondbord	26	8	22	16	15	—	9	2	13	3	43	37
Förband o. dyl.												
Beredning	9	2	32	27	25	1	6	—	3	1	51	49
Packning	11	4	31	26	26	1	4	—	3	1	56	54
Sterilisering	11	4	11	9	9	7	32	—	3	—	24	23
Transporter												
Matvagn	—	—	—	—	11	48	7	2	—	—	—	—
Kläder	—	—	9	9	20	28	9	2	—	—	5	5
Apoteksvaror	18	8	8	7	7	30	6	—	10	6	15	13
Förrådsvaror	1	1	4	4	26	34	3	—	—	—	7	7
Post	1	1	6	6	21	32	8	—	—	—	5	5
Patienter till och från:												
röntgenavdelning	—	—	2	2	17	43	6	—	—	—	3	3
operationsavdelning	2	—	3	3	5	30	27	1	3	—	3	3
undersökningsavdelning	—	—	2	2	6	37	23	—	—	—	2	2
badavdelning	—	—	2	2	9	18	39	—	—	—	1	1
Administrativa arbetsuppgifter												
Inskrivning av patienter	63	43	2	—	—	5	—	—	32	24	8	5
Utskrivning av patienter	66	58	—	—	—	2	—	—	39	33	7	4
Rapportskrivning betr. patienter	68	57	—	—	—	—	—	—	65	52	1	—
Införande i journal av laboratorieuppgifter etc.	68	57	—	—	—	—	—	—	38	33	4	3
Remisskrivning	63	47	3	—	1	—	3	1	47	39	1	1
Utskrivning av s. k. provlappar	58	34	6	1	8	—	—	1	33	23	15	9
Utskrivning av rekvisitioner	68	62	3	—	—	—	—	—	62	51	10	1
Utskrivning av beläggningsrapport	55	55	—	—	—	3	8	2	49	48	—	—

vid vilka arbetsupp- vdelnings- uppfattning				Antal arbetsenheter vid vilka arbetsuppgiften enligt sjukhusledningens uppfattning								Förslag till arbetsuppgiftsfördelning vid av utredningen föreslagna reviderade utbildningar (se sid. 40 samt 56—76)
5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	
9	4	2	—	14	3	40	33	4	15	2	—	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
4	18	—	—	15	3	29	23	—	30	—	—	sjuksköt.-sjukvårdsbitr.
3	—	—	—	62	54	4	3	3	—	—	—	sjuksköterska
—	—	—	—	68	65	—	—	—	—	—	—	»
2	—	—	—	68	55	—	—	—	—	—	—	»
8	—	9	1	5	2	49	47	5	—	9	2	undersköterska
9	—	6	1	—	—	38	38	15	1	6	8	undersköt.-sjukvårdsbitr.
6	—	4	1	—	—	47	47	8	1	4	8	undersköterska
4	5	32	1	2	—	25	25	4	4	32	1	»
12	49	7	—	—	—	—	—	14	47	7	—	transportpersonal
21	32	10	—	—	—	4	4	16	38	10	—	»
9	30	6	—	8	4	12	10	10	34	6	—	»
24	34	3	—	—	—	—	—	17	48	3	—	»
18	37	8	—	—	—	—	—	17	43	8	—	»
14	45	6	—	—	—	—	—	13	48	6	1	sjukvårdsbitr.-transportpers.
5	30	27	—	1	—	—	—	6	32	27	2	sjuksköterska
6	37	23	—	—	—	—	—	4	40	23	1	sjukvårdsbitr.-transportpers.
7	21	39	—	—	—	—	—	9	20	39	—	» »
—	31	—	—	21	19	8	7	—	40	—	—	skrivpersonal
—	25	—	—	28	28	7	7	—	33	—	—	»
1	2	—	—	63	48	1	1	—	4	—	—	»
—	27	—	—	25	23	4	4	1	38	—	—	»
1	13	6	—	31	27	1	1	1	34	1	—	»
7	19	—	—	27	21	14	8	10	23	—	—	skrivpers.-undersköt.
—	5	—	—	48	30	16	1	—	19	—	—	undersköterska
—	11	8	—	31	28	4	1	1	27	8	—	skrivpersonal

Förteckning över de koder som använts i vidstående tabeller

Samtliga arbetsenheter med undantag av laboratorier:

1. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på sjuksköterskor enbart eller tillsammans med annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal.
2. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på sjuksköterskor enbart.
3. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på sjuksköterska och undersköterska tillsammans eller på undersköterskor enbart eller tillsammans med annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal.
4. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på undersköterskor enbart eller som arbetsledare för annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal.
5. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal än sjuksköterskor eller undersköterskor, t.ex. sjukvårdsbiträden och sjuksköterskeelever.
6. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på centraler eller annan personal än den till arbetsenheten knutna sjukvårdspersonalen, t.ex. kontorspersonal, vaktmästare och bud, städerskor, baderskor, sjukgymnaster.
7. Ej förekom respektive ej skall förekomma vid arbetsenheten.
8. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på okända personalgrupper (markering har saknats vid arbetsuppgiften ifråga).

Laboratorier:

1. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på sjuksköterskor och/eller laboratriser enbart eller tillsammans med annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal.
2. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på sjuksköterskor och/eller laboratriser enbart.
3. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på sjuksköterskor (laboratriser) och undersköterskor (laboratoriebiträden grupp I) tillsammans eller på undersköterskor och/eller laboratoriebiträden, grupp I, enbart eller tillsammans med annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal.
4. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på undersköterskor och/eller laboratoriebiträden, grupp I, enbart eller som arbetsledare för annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal.
5. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på diskerskor och/eller städerskor enbart eller tillsammans med annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal än sjuksköterskor, laboratriser, undersköterskor eller laboratoriebiträden, grupp I. Markering för städcentral har dock hänförts till kod 7.
6. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på annan till arbetsenheten knuten sjukvårdspersonal än sjuksköterskor, laboratriser, undersköterskor, laboratoriebiträden, grupp I, diskerskor eller städerskor, t.ex. sjukvårdsbiträden, laboratoriebiträden, grupp II, och sjuksköterskeelever.
7. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på centraler eller annan personal än den till arbetsenheten knutna sjukvårdspersonalen, t.ex. kontorspersonal, vaktmästare och bud.
8. Ej förekom respektive ej skall förekomma vid arbetsenheten.
9. Utfördes av respektive kan utföras av eller överföras på okända personalgrupper (markering har saknats vid arbetsuppgiften ifråga).

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Försvarsdepartementet

Totalförsvarets personalfrågor. [3]

Socialdepartementet

Skogstillgångarna i Jämtlands län. [1]

Jordbruksdepartementet

Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. [2]

Inrikesdepartementet

Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. [4]

Sthlm 1962. K. L. Beckmans Boktr.